

L. L. Laestadius

35 PREDIKNINGAR
PROVÖVERSÄTTNING

Lauri Koistinen
2004

Ty allt kött är såsom gräs,
och all människors härlighet
såsom blomstret på gräset;
gräset är vissnadt,
och blomstret är affallet;

Men Herrans ord blifver evinnerliga;
och det är det ord,
som predikadt är ibland eder.

(1 Pet.1:24-25)

Dessa 35 predikningar har jag översatt för några år sedan. Jag hade för avsikt att översätta ett hundratal predikningar från finska till svenska, men då bokförlaget Biblioteka Laestadiana i Haparanda började med det stora projektet att översätta alla omkring 400 predikningar till svenska, så beslutade jag mig att lägga av arbetet. — Jag hade även tänkt notera var Hellmans översättning avviker från grundtexterna, eftesom önskemål om sådant kom från vissa håll. Du kommer att finna några noter i dessa predikningar, där hänvisningen leder till H (=Hellmans översättning), SW (= Sam Wettainens översättning) osv. Som sagt, dessa predikningar är provöversättningar och notapparaten kan du bortse från, eftersom verket inte blev fullbordat.

Luther säger att den som översätter Guds ord, måste själv vara inspirerad av samma Ande som bibelförfattarna. Luther som översatte Bibeln till tyska, fick verkligen erfara, hur svårt det var att översätta Guds Ord. Man fick inte lägga till eller utelämnat något av texten. Sedan är det ju självklart att man måste ta reda på vilket värde källorna har. Det finns inga originaltexter av Bibeln, utan de handskriften som finns är kopior på kopior på kopior, och så vidare. Den vetenskapliga forskningen kring Bibelns texter har genom årtusendena sysselsatt tusentals lärda personer. Dessa har kunnat bevisa, att böckernas bok har genom årtusendena bevarats så väl att man kan lita på den. (Nu talar jag om de gamla goda Biblarna.)

Professor i orientaliska språk, Aapeli Saarisalo, har sagt, att den gamla finska bibelöversättningen är mycket trogen till de äldsta grundskrifterna. Det är just den översättning som den största delen av laestadiankristna begagnar sig av. Denna Bibel var även Laestadius' Bibel i Karesuando och Pajala i mitten av 1800-talet. Han predikade ju på finska. Sålunda har den gamla finska Bibeln följt med Laestadius' postillor till de nya generationerna ända fram till 2000-talet. (King James och Karl den tolfte kyrkobibel är goda båda två).

Laestadius predikningar är skrivna genom den Helige Andes inspiration, precis som den Heliga Skrift. Det är samme Helige Ande som inspirerade profeterna och apostlarna. Man skall dock lägga märke till att den Helige Andes

inspiration inte alltid är någon exakt verbal inspiration, så att varje ord skulle komma direkt från ovan. Laestadius minne kunde svikta. Han kunde lägga Paulus' ord i Stefanus' mun osv. Men sådant är rent mänskligt i alla sammanhang. Den Helige Ande uppväcker idéer och känslor. Hur man sedan uttrycker dessa beror helt på personligheten av den kristne. Johannes var kärlekens apostel. Petrus var en mäktig väckelsepredikant. Jakob fann orden då han straffade den döda tron i församlingen. Paulus var mästare på att lära om rättfärdiggörelsen genom tron. Dimensionerna på Paulus' retorik är enormt stora.

Uppenbarelseboken verkar vara en produkt av verbal inspiration. Där står ju Jesus' befallning till aposteln Johannes på den öde ön Patmos: "Skrif den församlings ängel i Epheso: Detta säger han, som hafver sju stjernor i sin hand, den der vandrar midt ibland de sju gyllene ljusastakar." (Upp.2: 1)

Översättaren av originalmanuskript får aldrig korrigera författarens texter, men fotnoter kan man vid behov använda. Kopior som folk har skrivit, har inte samma värde som en originalhandskrift. Dessa avviker mer eller mindre från originaltexten. Jag har korrigerat ett avsnitt i en kopia, där jag funnit en inkonsekvens med Laestadius helhetssyn på kristendomen. Detta ställe är dock markerad i texten, så att läsaren vet att detta avsnitt är en korrigerings. Då handskriften har varit oläslig i någon punkt, har jag lagt in några ord (inom parentes) för att undvika en öppen lucka i texten.

Laestadius predikningar föråldras aldrig. I likhet med aposteln Paulus' retorik, har även Laestadius förmågan att ge stora dimensioner till sin förkunnelse. Han kan måla himlen som ingen annan. Han kan tala så att ordet gör en kännbar effekt i alla slags åhörare. Han kan vara poetisk och finna ord som ingen annan för att beskriva den Heliga Duvan, sommarsvalorna och vintermesarna. Heligheten, skönheten och renheten uppenbarar sig som verklighet för åhöraren i hans konstnärligt formade språk.

Å andra sidan kan han beskriva hur drinkaren dricker djävulens flytande bajs under djävulens utedass' stol (i originalhandskrift lyder meningen: "pirun paskahyyssikän alla") så att man nästan kan känna lukten av djävulens

bajs. Det ålderdomliga uttrycket ”djävlaträck” används dock traditionellt även i mina översättningar i stället för ”djävulens bajs”. Det skulle passa illa att använda formen ”djävla skit”, eftersom uttrycket är en modern svordom och i högsta grad vulgärt. Dessa äckliga ”skithusbilder” var och är nyttiga för att drinkarna skulle bli nyktra. Spritdjävulen måste drivas ut ur hjärtat. Den fula brännvinsdjävulen skall beskrivas realistiskt i avskyvärda bilder. Det nykterhetsskapande elementet i predikan bestod av kort men enormt känsloladdad och effektiv retorik. Brännvinsdraken måste jagas ut ur församlingen och hållas ute för all framtid. Alkoholens orena ande driver ut den Helige Ande. — Så lärde prosten.

Det sedlighetskapande elementet i predikan hade ungefär likadan struktur som föregående. Verktuget var ”fult” men frukten av förkunnelsen var välsignelserik. Sedligheten i övre Norrbotten blev allmän, så att rättsväsendet blev nästan helt sysslolöst. Kronofogden Hackzell skrev i Norrbottens Posten i mitten av 1800-talet, att tingsrättsdomare knappast kunde överleva med så låg sysselsättningsgrad som då uppstod.

Striden mot mörkrets makter började med kampen mot brännvinsdraken. Laestadius grundade en nykterhetsförening i Karesuando. Det fanns nykterhetsföreningar i Luleå och Piteå också, men konstigt nog, konstaterade bland annat kronfogden Hackzell i sina ämbetsrapporter i mitten av 1800-talet, blev enbart norra Norrbotten nykter. Luleå och Piteå kunde inte visa någon sådan statistik på tillnyktringen. Hackzell upptäckte, att det var en religiös nykterhetsrörelse som gav resultat. Det var Den Helige Ande som drev ut spritdjävulen. Så småningom drevs alla sju djävlar ut ur människornas hjärtan i hela norra Norrbotten. Laestadianismen hade lik en vårfloed tagit med sig så gott som allt.

Brukspatronen i Kengis fick i likhet med andra krögare märka, att väckelsen förstörde deras lönsamma spritaffärer. Därför gjorde han med sina likasinnade allt för att stoppa väckelsen och bli av med Laestadius. Klagoskrifterna över prostens ämbetsutövning strömmade till domkapitlet i Härnösand. (Som ett bevis därpå finns biskop Israel Bergmans å domkapitlets

vagnar skrivna tillrättavisning till prosten på denna webbsida.)

I detta förord finns inte utrymme för någon djupgående analys av Laestadius’ predikningar. (Jag måste även i ödmjukhet konstatera, att jag inte räcker till att göra någon sådan analys, eftersom dimensionerna på hemligheterna i texterna är oändliga.) Jag vill bara i korthet konstatera att alla synder mot Guds 10 bud bestraffas i dessa predikningar samtidigt som läran om försoningen står i centrum. Predikningarna består av många element som ingår i ett system precis som den ekologiska balansen i naturen kräver en harmonisk samverkan av otaliga livsformer och naturfenomen för att göra livet möjligt på vår jord.

Det är lika fel att göra böcker av de vackraste avsnitten av Laestadius’ predikningar som av de fulaste. Predikningarna skall bevaras och återges hela. Det är en annan sak att citera prosten i uppsatser eller andra skrifter, precis som man har lov att citera Bibeln. Sedan ligger ju ansvaret på skribenten som citerar en viss källa.

Låt oss passa oss för att undervisa den Helige Ande! Låt oss vara försiktiga med vår kritik och våra förkastelsesdomar! Låt oss ge Gud frihet att tala utan censur. När man accepterar censuren av Guds ord, så sätter man en munkavle på Kristus. Detta är lika med att slå Kristus på munnen.

Till slut vill jag citera profeten Jesaja som talar om Kristus i sitt förnedrade tillstånd. Dessa ord lämpar sig även på Kristi Evangelium, den kristna läran.

Han hafver ingen skapnad eller
dägelighet.

Vi såge honom; men der var ingen den
skapnad,
Som oss kunde behaga.

Han var den aldra föraktadaste
Och vanvördaste,

Full med värk ock krankhet;
Han var så föraktad,
Att man gömde bort ansigtet för honom;
Derföre aktade vi honom intet.

(Jes.53:2,3 enligt Karl XII kyrkobibel)

Säg till dotter Sion: ”Se din Konung kommer till dig, saktmodig, ridande på en åsninna.”

När evangelieförfattaren berättar att Jesus en gång satt på en åsninna, skriver han att detta skedde därför, att profeten Jesaja hade skrivit: ”Säg till dotter Sion: Se, din Konung kommer till dig sittande på en åsninna och på en under oket varande fåle.”

Dotter Sion är den kristna församlingen eller de botfärdiga och troende som väntar och önskar, att Sions Konung snart kommer och tar sitt rike i besittning samt återlöser Sions dotter från fångenskapen och upphöjer henne till husvärdinna och drottning i Israel. Dotter Sion hade blivit fångad på grund av sin olydnad och otrohet. Av otrogenhet hade Sions dotter brutit sitt äktenskap som Sions Konung hade ingått med henne när Herren enligt profeten Hesekiels ord fann henne liggande i sitt blod och tog henne upp från marken och tvättade henne ren i floden Jordan och sade: ”Du skall leva.”

Men Sions dotter hade brutit sitt äktenskap och blivit otrogen, då Egyptens horkarlar fick krama hennes bröst. Nu hade denna Sions dotter under profeten Jeremias tid blivit förd i fångenskap på grund av sin otrohet. Den gamla horan, Babels sköka, började kräva henne i trældom och med stränghet härska över henne. Under denna fångenskap blev Sions dotter bedrövad. Då började profeten Jeremia trösta dotter Sion genom dessa ord: ”Säg till dotter Sion. Se, din Konung kommer till dig, saktmodig, sittande på en åsninna och på en under oket varande fåle.” Han vill säga till den bedrövade dotter Sion: ”Gråt inte! Se, din Konung kommer snart och förlossar dig från fångenskapen hos Babels sköka, och han upphöjer dig till drottning i Israel.”

I andlig mening betyder Sions Konungs ankomst i Jerusalem ett andligt inträde i de botfärdigas, bedrövades och suckandes hjärtan som väntar på Jerusalems återlösning och tror profeten Jeremias ord, att Sions Konung kommer snart och förlossar otrons fångar från fångenskapen hos Babels sköka, varunder bedrövade och botfärdiga otrons fångar suckar. Dem tillhör detta tröstefulla ord av profeten Jesaja: ”Se, din Konung kommer till dig, saktmodig, sittande på en åsninna.”

Säg, ni troende, till den bedrövade dotter Sion: Se, din Konung kommer! Sions Konung kommer för att förlossa bedrövade, botfärdiga och suckande otrons fångar. Strö nu din grannlåt ut på vägen för att åsninnan må trampa därpå, och ropa Sions Konung till ära: Hosianna, Davids Son. Och välsignad vare han, som kommer i Herrens namn. Stig upp, stig upp, dotter Sion. Gå och ta emot din Konung. Fall ned på marken inför honom och be: Fader vår o. s. v.

Om Kristi inträde i Jerusalem hade det redan förut blivit skrivet av profeten Jeremia. Och det betyder ett andligt intåg i de bedrövades, botfärdigas och suckandes hjärtan. Vi måste genast göra denna åtskillnad mellan dem som på denna tid har blivit otrons fångar, att somliga känner hur tungt det är att vara under egenrättfärdigheten, och hur plågsamt det är att vara en otrons fånge, men andra känner ingen plåga eller sorg i denna trældom. De kan vara glada i världen, fast de känner sig vara förhärdade. Sådana har ingen nöd. Men andra åter känner sin olycklighet och därför suckar de och väntar på Sions Konung. Till dessa bedrövade, botfärdiga och suckande otrons fångar har profeten Jeremia sagt: ”Säg till dotter Sion: Se, din Konung kommer till dig, saktmodig, sittande på en åsninna och under oket varande fåle.”

1. Låt oss nu betrakta, hur Sions Konung kommer och vad dotter Sion gör, när Sions Konung kommer. (Han kommer) inte åkande med sex hästar och praktfull vagn, utan med en åsninna som är tystlåten, men av alla föraktat djur, som en hederlig bonde inte vill åka till kyrkan med. Och då fålen var under oket, det vill säga, tränad som mycket ung för att bära bördor, så kan man därav förstå, att det var en arbetsåsna som inte var tränad till kapplöpning, men till att bära bördor.

Ser du, dotter Sion, hur ödmjuk din Konung är? Han kommer inte med sex hästar liksom somliga världens herrar gör, utan han kommer med en arbetsåsna som går endast sakta. Han sitter på ett sådant djur som världens herrar och präktiga bönder kallar med öknamnet: lat hästkrake. Därför säger profeten, att han kommer till dig, saktmodig. Det är: i stillhet kommer han. Och i ödmjukhet färdas han. Inte kör han fort som världsherrarna gör. Han piskar inte

djuren som världens herrar och hederliga bönder gör, vilket hörs ända till en kvarts mils avstånd.

Om du har lust att följa honom, så frukta inte att han kör så fort att du blir efter. Men han sätter sig avsiktligt på en sådan arbetsåsna som är så trög att gå, att till och med halta orkar följa med. För övrigt är också du, dotter Sion, så lat och senfärdig att följa honom som denna arbetsåsninna är senfärdig att gå. Du är så sendräktig att följa Sions Konung att han måste på grund av din senfärdighet åka med en lat hästkrake som ingen i denna tid skulle spanna för. Alla dygdiga horor bespottar och skrattar, kikar och viskar och säger till varandra: ”En lat ox och lång väg, en dålig häst och en dålig man, publikaners och syndares vän, alla vilda andars hövding.”

Så blir din Konung bespottad på grund av din senfärdighet, dotter Sion. Men fast han åker med en så dålig häst, är dock denna arbetsåsna lyckligare än andra åsnor som är prydda med silver och guld, för denna arbetsåsna får bära Härlighetens Konung som inte är så sträng att piska sitt lastdjur som den store trollkarlen Bileam som obarmhärtigt gisslade sitt lastdjur. Denna Bileams åsna såg dödsängeln stå med svärdet på handen, men den blinde hövdingen såg inte döden (framför sig).

2. Låt oss nu för det andra se, vad dotter Sion gör, då Konungen kommer. De bedrövade, botfärdiga och suckande själar som har övergivit allt i världen i det hoppet att Jesus blir Konung i Israel, och att de genom Kristus uppnår ett saligt tillstånd, blir nu glada, då Jesus sitter på en åsninna, eftersom de har den tron, att han nu tar riket i besittning och blir deras Konung. Denna saliga tro gör dem glada. Nu börjar de ropa: Hosianna, Davids Son. De strör sinn grannlåt ut på vägen för att åsninnan skall trampa därpå. Och i den tron strör de sina kläder ut på vägen, att Sions Konung skall ge dem större grannlåt redan här på jorden, då de blir domare och nämndemän i Messias rike.

Var nu glad, dotter Sion, då du ser att din Konung kommer saktmodigt, det är: i saktmod, anspråkslöshet och ödmjukhet. Strö nu snart egenrättfärdighetens trasor ut på vägen för att åsninnan må trampa på dem. Nog skall Sions Konung ge dig bättre kläder, när han

kommer och förlossar din själ från Babels fångenskap och upphöjer dig till drottning och utvald husvärdinna. Då får du bära ärekronan och vita kläder, när han sätter dig på brudens stol. Och brudtärnorna tjänar dig och sätter nya kläder på dig.

Var nu glad, dotter Sion. Se din Konung kommer till dig, saktmodig, sittande på en åsninna. Höj din röst och ropa med dibarnen: Hosianna, Davids Son! Välsignad vare han som kommer i Herrens namn!” Snart får du sitta på brudens stol. Snart kommer gästerna från himlen för att se, hur härlig och skön Jesu brud är, hon som han har med sitt eget blod förlossat från Babels fångenskap. Gläd dig och fröjda dig, du dotter Sion. Snart får du hålla Lammets bröllop på Sions berg i det nya Jerusalem nu och för evigt. Amen.

Kopia / Laestadiana 1 Ag:1 / Landsarkivet Uleåborg /

Håller ni detta hus, som är kallat efter mitt namn, för rövarnas håla? Se, nog ser jag det, säger Herren. Jeremia 7: 11

Så säger Herren genom profeten Jeremias mun. Han frågar det sorglösa folk som föraktar Herrens hus, han frågar dem genom profeten Jeremias mun: ”Håller ni detta hus för rövarnas håla? Se, nog ser jag det.” Då vi ser hur hedningarna föraktar Herrens hus, inte endast därigenom att de sällan kommer i kyrkan för att höra Guds ord, utan även därför, att de föraktar det Guds ord som förkunnas där, så förstår vi, att Gud ännu frågar det sorglösa folket: ”Håller ni detta hus, som är kallat med mitt namn, för rövarnas håla?”

Då somliga inte alls kommer i kyrkan för att lyssna till Guds ord, utom blott då de har något världsligt ärende att uträtta, somliga åter kommer för att visa sin grannlåt för världen, somliga kommer för att skratta och viska, och somliga föraktar Herrens hus genom att samla sig för att supa, spela kort och slå boll på söndagen, så torde väl denna Herrens fråga som Gud då genom profeten Jeremia ställde för det sorglösa folket, höra till denna tid: Håller ni detta hus för rövarnas håla?”

Judarna har inte föraktat gudstjänsten som de sorglösa på denna tid gör. De har haft såpass mycket yttre gudaktighets övning, att de har gått i kyrkan av högtidsdagens sedvänja. Men nu är Herrens hus så föraktat, att somliga håller kyrkogång i krögarens hus, där djävulen har byggt ett kapell. Och somliga håller kyrkogång ute på fältet, där den onde har samlat sin hop för att spela boll. Och somliga håller kyrkogång i någon lada eller loge. I så hög grad föraktar man nu Guds hus som är byggt till hans namns ära. Det är inte att undra på, att de slutligen efter döden får hålla kyrkogång med djävlar i helvetet. De försöker förstås göra bättring i helvetet för det som de har försummat här. Här har de sorglösa och nådetjuvarna skilt sig från kyrkan och Herrens nattvard. De håller inte längre ens nattvarden i något värde.

Idag börjar ett nytt kyrkoår, och man predikar om Kristi ridande på åsninnan, eller om hans ankomst till staden Jerusalem så som profeten har förutsagt: Säg till dotter Sion: Se, din

Konung kommer till dig, saktmodig. Det är: Han kommer i stillhet och är ödmjuk. Han kommer inte som världens herrar, med stor prål och grannlåt, utan han kommer sittande på ett sådant föraktat djur som denna tids bönder inte vill färdas till kyrkan med.

Är nu Sions dotter här redo att ta emot Konungen, när han kommer? Finns här lärjungar, som ropar: Hosianna, Davids Son! Finns här granna flickor som klär av sin grannlåt och strör den på vägen för att bli förtrampad av åsninnan när Sions Konung kommer? Denna tids granna flickor nämns inte strö sin grannlåt på vägen, utan de tror, att Sions Konung ser på dem, då de är mycket granna i silke och kläde. Men djävulen som här rider på somliga människor, torde se på dem som uppträder i glänsande grannlåt.

De föraktade lärjungar som strör ut sina kläder för att förtrampas av åsninnan, då Sions Konung kommer ridande på en åsninna, ropar i trons enfald: ”Hosianna, Davids Son! Och du, Sions dotter, se, din Konung kommer till dig, saktmodig och ödmjuk, sittande på ett föraktat djur. Gå ut ur fördärvets stad och ta emot Sions Konung. Du skall kyssa hans fötter och böja din rygg till hans fotapall, då han stiger ned på marken. Hör, Sions Konung, dotter Sions ödmjuka bön och hjärtlig suckan. Fader vår o. s. v.

Evangelium: Matt. 21: 1- 9

Sions Konungs ridande på åsninnan betecknar i andlig mening hans inträde i det andliga Jerusalem eller i de troendes hjärtan, över vilket de får glädje och fröjd, och de börjar ropa: Hosianna, Davids Son.

Men de sorglösa får ingen glädje av Sions Konungs inträde, utan de blir förargade på barnens rop, då de börjar ropa till och med i templet. Vissa evangelieförfattare har berättat för oss, att samtidigt som Jesus red på åsninnan, kom han i templet och drev ut handelsmännen från templet, och stötte omkull deras växlarbord. Sedan tog han piskan och drev djuren ut ur kyrkan, både tvåbenta och fyrbenta. Därför förargades först handelsmännen vilkas handel han hade förstört. De sade: Vem har gett dig lov att göra så? Han svarade: ”Det står skrivet: Mitt hus är ett bönhus, men ni gör det till rövarnas

håla.” Det var för övrigt skrivet i lagen, att ingen får driva handel i templet. Och när till och med barnen började ropa ”Hosianna” i templet, då förargades fariséerna ännu mer. Deras öron tålde inte att höra barnens rop, fast deras öron inte kände obehag för kornas och oxarnas bölande i templet. Fariséerna frågade Frälsaren: Hör du inte, hur dessa barn ropar? Varför tystar du dem inte ned?

Så har det hänt även här. Denna tids fariséer har inte klandrat spritvargarnas handel kring templet. Men då denna väckelse kom till och förstörde deras handel, började den gamla surdegen jäsa över. Fariséernas öron har inte känt det minsta obehag av berusades ylande här omkring templet. Men nu har de fått örstyng då Guds bar ropar i templet: ”Hosianna, Davids Son!”

Nog gör de sorglösa ännu Guds hus till rövarnas håla, då de super, svär och slåss omkring templet och för även annat ogudaktigt liv om söndagarna. De samlar sig för att särskilt tjäna djävulen. Och somliga skrattar och viskar i kyrkan. Det ser ut som om somliga hade kommit för att försmäda och skratta, men inte för att höra Guds ord.

De sorglösa blir nu förargade på både predikan och barnens rop i templet. Alltså vet man inte, vad slags upplysning de får av dagens evangelium, där det står skrivet, att Jesus red på åsninnan och kom till kyrkan med ett sådant föraktat djur som ingen hederlig bonde på denna tid skulle idas fara till kyrkan med. Och denna ankomst till Jerusalem gjorde han för att Skriften, som hade skrivits om honom många hundra år tidigare, skulle gå i uppfyllelse.

Om vi nu predikade om denna åsninna som visar hur ödmjuk Sions Konung var, tar de sorglösa ingalunda hans ödmjukhet till föredöme så att de skulle bli undergivna. Nog kommer de sorglösa till kyrkan med ståtliga hästar och slädar. Om vi predikade om lärjungarna som strödde sina kläder för att förtrampas av åsninnan, börjar de sorglösa dock inte strö ut sina kläder och på det viset hedra Sions Konung. Vi vet dock att de lärjungar, som strödde sina kläder ut på vägen, har hedrat Sions Konung. Men nutida silkeshoror nämns inte strö ut sin grannlåt på vägen Sions Konung till ära. Om vi predikade om, hur de sorglösa blev förargade då han

tog och förstörde deras handel, så skulle alla spritsäljare, vilkas handel har blivit förstörd genom denna väckelse, bli ännu mer förargade än vad judarnas handelsmän förargades på Nasarén som visserligen förstörde deras handel då han stötte omkull deras växlarbord och började strängt förmana dem: ”Det är skrivet: mitt hus är ett bönhus, men ni gör det till rövarnas håla.” Gud överlämnade dem i fiendens våld. Deras kyrka brändes. Deras rike förstördes. Deras barn dödades av fienderna och såldes som slavar liksom djur. Och ändå är de så förhärdade, att de inte tar emot Sions Konung, utan väntar på en jordisk Frälsare.

Och jag tänker att de sorglösa här, som inte tar emot Sions Konung, väntar på en jordisk Frälsare. De väntar som judarna på den som skulle ge dem tröst ur flaskan. En sådan frälsare skulle ingalunda bestraffa dem för dryckenskap, inte heller för grannlåt. Men Jesus skällde på de bästa männen i församlingen och kallade dem för ett horiskt släkte och huggormarnas avkomma, och han förstörde deras handel och gjorde dessutom barnen så galna, att de började ropa Gud till ära: ”Hosianna, Davids Son.” Nog hade fariséerna anledning att bli förargade, då han vållade en sådan oro i församlingen.

Men det skulle bli samma oväsen även nu, om Jesus från Nasaret vandrade här. Alla sorglösa skulle bli arga på honom och säga: ”Denne man är skadlig i församlingen. Vi måste klaga på honom inför landshövdingen, då han förvillar folk så att somliga blir galna av hans lära. Somliga strör sina kläder ut på vägen och andra ropar i templet. Ett sådant liv passar inte alls. Ta bort och korsfäst honom!” Det skulle uppstå ett sådant liv om Nasarén vandrade här och predikade. Barnens rop i templet gjorde ont på fariséernas öron. De sade till Nasarén: ”Hör ni, hur dessa ropar? Varför tystar du dem inte ned?” Och han sade till dem: ”Om dessa teg, skulle stenarna börja ropa.”

Det finns ju inte längre många som ropar. Nu borde visst stenarna ropa då barnen tystnar. Var är nu de lärjungar som ropar: Hosianna, Davids Son? Var är de som strör ut sina kläder för att åsninnan skulle trampa dem? Var är Sions dotter som skall se på, när Sions Konung kommer, saktmodig, ridande på en åsninna? Stig upp, dotter Sion, och ta emot din Konung! Ge

honom äran och res upp härlighetens portar för honom i ditt hjärta, varigenom han kan vandra i härlighet. Strö grannlåtstrasorna ut på vägen för att åsninnan skall trampa på dem.

Han har ju inte vandrat i grannlåt. Han har inte ens sett på dem som kom i silke och kläde för att kika, utan på dem har han sett, vilka med sitt hår torkade sina egna orena tårar av hans fötter. Han har sett på dem som gråter på hans grav. Sions dotter som upptänds i glädje då Sions Konung kommer, bereder sin lampa med tårar och suckar. Men när Sions Konung kommer, då börjar alla silkeshoror tjuta. Då skall den svarte djävulen komma och hämta dem. Men dotter Sion tänder eld i sin lampa, och då brister hon ut i glädje: "Hosianna, Davids Son!" (Amen)

Kopia från Amerika / Toivo Kastman / EA /

Och det skall ske tecken i solen, månen och stjärnorna.

Luk. 21: 25

I dagens evangelium talar Frälsaren om den yttersta tidens tecken som visar sig i himlen innan denna världen går under. Och dessa tecken skall visa sig i solen, månen och stjärnorna. För det första bör vi veta, att i andligt avseende betyder solen kristendomens ljus som är liksom solen för dem som färdas mot evigheten. Om denna sol förmörkas, då kommer ett andligt mörker över jorden så att vandringsmännen inte längre ser himlavägen. Annars skulle solen inte bli förmörkad, men då månen går i vägen för solen, blir det solförmörkelse.

Men månen betyder i andligt avseende det naturliga förnuftet som utgör ett stort hinder för dem som har för avsikt att göra bot och bättring. Det naturliga förnuftet är förmörkat genom syndabegärelser så som även den naturliga månen i sig själv är svart och mörk. Men månen avger litet ljus då solen skiner på den. Likadant får förnuftet upplysning av den andliga solen, så att människan till viss grad kan genom förnuftet sköta om de jordiska sysslorna och så ordna sitt liv att hon klarar sig på något vis i denna världen. Men genom förnuftsvisdom ser man inte himlavägen.

Den kunskap, som finns i förnuftet eller skallen, är det månsken i vars dunkla ljus människan ser att vandra på den breda vägen som för till förtappelsen. Men den smala vägen ser ingen i månskenet eller genom förnuftsvisdom. Man måste ha en fullkomlig dag eller en fullkomlig upplysning av Guds ord innan man ser himlavägen. Vi hör av profeten Joels skrift, att solen förmörkas och månen blir röd innan den stora Herrens dag kommer.

Dessa är utan tvivel den sista tidens tecken som Frälsaren åsyftar då han säger, att det skall ske tecken i solen, månen och stjärnorna. Kristendomens sol förmörkas då månen, eller det naturliga förnuftet, går i vägen för solen. **Då ser ingen himlavägen.** Men det är inte många som kan förstå att månen har gått i vägen för solen då solen förmörkas. Och det är inte många som kan förstå, att det naturliga förnuftet har gått i vägen för kristendomen då nådasolen blir förmörkad.

Ny syns säkert den yttersta tidens tecken¹, då

världen är i så stort andligt mörker att det inte är många människor som ser himlavägen. Många som vakar om natten försöker nog att vandra mot evigheten i månskenet eller genom förnuftsvisdom. Men hur skall man komma dit fram, då man i månskenet inte ser den smala vägen som för till livet. Men det är ännu värre att månen blir röd, eller det naturliga förnuftet blir så förmörkat, att människan inte längre förstår, hur hon skall inrätta sitt liv för att klara sig i denna världen.

Fast alla förstår inte varför månen blir röd. Det beror på den ångan och den röken som Johannes i Uppenbarelsen såg stiga upp ur avgrundens brunn, varav solen blev förmörkad. Denna svarta rök som stiger upp ur avgrundens brunn gör månen röd, så att människorna inte längre ser, hur de skall klara sig i denna världen. Syndaången stiger upp ur avgrundens brunn, det är: från den djupaste världsvisdomen. Detta förvillar det naturliga förnuftet så att den världsliga överheten inte längre förstår, hur ett blint och elakt folk skall hållas i styr. Då upphetsas undersåtarna till uppror genom högmot, dryckenskap, girighet, hordom, grannlåt, bannande och missnöje. Människorna i ett och samma rike börjar strida mot varandra så som det nu sker i världen.

Det måste vara ett stort fel i det naturliga förnuftet, då människorna i ett och samma rike inte kan hålla samman. Den jordiska överheten klarar inte längre att styra folk. Förnuftet hos stockblinda hedningar är i bättre skick. De lyder den jordiska överheten och inser att det är nödvändigt att vara den jordiska överheten underdåniga. Annars sönderfaller ju hela riket och bryter samman.

Men det är inte blott det naturliga högmodet som förvillar det naturliga förnuftet, utan även hordomen gör förnuftet så blint att horan inte begriper att hon slutligen kommer i nöd genom hordomen. Även spritbegäret gör människoförnuftet så blint, att fyllhunden inte begriper själv, att han blir fattig genom fylleriet. Se, detta är den rök som stiger upp ur avgrundens brunn. Nämligen de syndabegärelser och lustar som stiger upp från köttet, där den onde härskar. Och avgrundens brunn är den världsliga visdom som gör sådana synder lovliga. Månen, eller det naturliga förnuftet blir slutligen så för-

mörkat, att människan inte begriper, hur hon skall leva för att klara sig i denna världen.

Men den yttersta tidens tecken visar sig även i stjärnorna. Johannes såg i Uppenbarelsen, att många stjärnor föll från himlen ned på jorden. Och han såg hur den stora draken med sin stjärt drog ned tredjedelen av himlens stjärnor. Med stjärnor åsyftar man de andliga lärarna som visar himlavägen för syndarna. När solen inte skiner och inte heller månen ger någon upplysning för den ensamme vandringsmannen, hur kunde han då färdas, om inte *en enda*² stjärna skulle finnas vid himlaranden och visa för honom den kurs som han skall följa för att inte bli helt förvillad i denna mörka världen?

Det är bättre om en enda stjärna är synbar. Men om nu alla stjärnor faller från himlen ned på jorden, om de andliga lärarna blir så världsliga att de börjar efterfölja världens fåfänga, varav skall då ordets hörare få vägledning? Om hans³ lära ännu vore i något skick, eller liksom övrensstämmande med Guds ord, men om hans liv var stridande mot den läran, så skulle ordets hörare leva efter lärarens exempel. De skulle vara gudliga i kyrkan och ogudaktiga bakom kyrkan. De skulle sitta stilla i kyrkan och slåss bakom kyrkan. De skulle välsigna i kyrkan och svära bakom kyrkan. De skulle gråta i kyrkan och skratta bakom kyrkan. Och de skulle säga: ”Så gör ju även prästen. Säkert är det rätt.”

Ett sådant liv blir det i församlingen, då de andliga lärarna blir världsliga, det är: stjärnorna faller ned från himlen. Dessvärre har den store draken alltifrån kristendomens början dragit stjärnor från himlen ned på jorden. Och under Luthers tid hade han grundligt fällt alla stjärnor från himlen ned på jorden. Och det finns inte nu heller många stjärnor i himlen vilka inte har fallit ned på jorden. Det är bara några få stjärnor som syns vid himlaranden, vilka den ensamme vandraren kan se med kikaren. Men om även de få stjärnorna faller ned på jorden, varav skall ni då få vägledning, ni fattiga vandringsmän som vandrar i ensamhet och i mörkret söker något slags tecken från himlen som visar er vägen till Betlehem.

Be den store himlens Konung, ni till himlen resande. Sucka, ni ensamma vandrarna och be, för att de få stjärnor, som syns vid himlaranden, inte skulle falla ned på jorden, för att ni inte

skulle helt hamna i mörker och bli helt förvillade från salighetens väg. Be, ni fattiga vandringsmän, att draken⁴ inte skulle lyckas dra de få stjärnor, som visar er vägen till saligheten, från himlen ned på jorden. Hör, Ljusets Fader, de fattiga vandringsmännens suckan. Fader vår, och så vidare.

Evangelium: Luk. 21: 25 - 36

Genom ledning av dagens evangelium skall vi genom Guds nåd denna gång betänka: Vilka är den yttersta tidens tecken? Och för det andra: Vilka är de då rådande synderna som en kristen skall akta sig för?

Frälsaren säger att det skall ske tecken i solen, månen och stjärnorna. Så som det före Jerusalems förstöring syntes mångahanda tecken i himlen, så skall det redan för de naturliga ögonen synas tecken i solen, månen och stjärnorna, så att världsbarnen också får se dessa tecken. Detta sker till varning för dem. Fast de dock inte vill göra bättring. Stor fruktan kommer nog över de sorglösa, så som Frälsaren betygar, att människorna på jorden skall försäkra genom fruktan och väntan på de ting som skall komma över jorden. Men de förhärdade människorna gör dock inte bot och bättring, fast de fruktar för den kommande vreden, *utan de förhärdas ännu mer, ju mer plågor blir lagda på dem.*⁵

Johannes såg i Uppenbarelsen, att de *biter sin tunga*⁶ för plågans skull, men likväl smädar de sin Skapare. Vi tvivlar alltså inte därpå, att dessa tecken i solen, månen och stjärnorna inte skulle bli synliga även för de sorglösas ögon. Men en kristen, som ger akt på tidens tecken, ser dessa tecken *mycket tidigare*⁷ än de sorglösa. Han ser att solen blir förmörkad, då kristendomens ljus slocknar. Han ser, hur månen går i vägen för solen, då förnuftet kommer i vägen för kristendomen. Då får förnuftet tillfälle att släcka nådasolen, när all levande kristendom har tagit slut.

När syndakänslan har upphört, och nådakänslan har upphört, frestelserna har upphört, fruktan och tvivlet har upphört, då får den döda tron tillfälle att bli starkare. Då börjar syndaren synda på nåden och förnuftet gör synden lovlig. Fylleriet blir lovligt. Hordom blir lovligt. Gi-

righet blir lovligt. Bannandet blir lovligt. Och även slagsmål blir lovligt. Förnuftet utlägger Bibeln så att gamle Adams hemsynder blir lovliga. Och likväl tror en sådan syndaträl att nådens dörr är öppen för honom. Och han vredgas förfärligt då man tillrättavisar honom för synd. Och denna stackare känner inte att det är synd att hata och förfölja de kristna som förmanar honom att göra bättring.

Den onde har så förvänt den blinde stackarens syn, att han tror sig göra Gud en tjänst genom att förfölja de kristna. Är inte detta tecken i solen och månen ett förfärligt tecken, då inte blott i påvisk tro varande biskopar, utan även de som genom munnen har bekänt den lutherska tron, hyser andligt hat mot Guds barn, och genom sitt blinda förnuft utlägger Bibeln helt fel, så att förföljandet av de kristna blir inte blott lovligt, utan det blir ett samvetskrav? [Samvetet förpliktar världsbarnen att förfölja de kristna.](#) Och de får inte samvetsfrid förrän de får suga de kristnas blod. Så mörk blir kristendomens sol då månen eller det naturliga förnuftet går i vägen för solen.

Varför blir nådasolen ofta så mörk för en kristen? Är det inte den svarta och mörka månen eller det blinda förnuftet som döljer nådasolen, så att den inte kan skina för den botfärdiga syndarens själ? När månen går i vägen för solen, då blir det mörkt på jorden från den sjätte till den nionde timmen. Frälsaren var tre timmar i mörkret, och i den nionde timmen ropade han: "Eli, Eli, lama sabaktani!" På grund av det mörker som hade dolt Faderns ansikte för den enfödde Sonens syn, uppstod så stor pina för Frälsaren för de ogudaktiga barnens skull som tappade blod från den himmelske Förälderns blodådror och ropade efter Guds straff över sig själva, att han måste ropa och klaga att Gud hade övergett honom i händerna på mörkrets furste och blodhundar. Så måste även en kristen ropa och klaga, att Gud har övergett honom i händerna på mörkrets furste, då ett stort mörker kommer över honom. Men inte har Gud övergett dig för evig tid, utan blott för en stund [låter han dig vara i mörker](#) för att du skulle börja ropa: "Eli, Eli, lama sabaktani!"

Då nu sådana tecken visar sig i solen, att solen blir mörk och svart, liksom sotdjävulen hade tagit sot ur mörkrets⁸ pörte och målat den

klara solen svart. Så har även månen blivit röd av den rök som stiger ur avgrundens brunn. Själva det naturliga förnuftet är svart och mörkt, liksom månen som får sitt sken av solen, fast den själv inte har det minsta ljus. Så får även det mörka människoförnuftet litet upplysning genom den Helige Andes verkningar som är kännbara för hjärtat. Men hurudan upplysning får förnuftet hos den människan, vars hjärta är i den onde andens våld? Av ett sådant hjärta får människoförnuftet en sådan upplysning, att detta ljus som nu har uppenbarat sig, inte är något annat än den onde andes ljustereld, och att denna kristendom är en förvillelse⁹.

Men förnuftet får även upplysning genom levern och mjälten, där äredjävulen och egenrättfärdighetsdjävulen har byggt sig boningar. [Förnuftet får även upplysning genom gallan, där vredesdjävulen bor, och genom ändtarmen, där girighetsdjävulen bor.](#) Alla dessa den ondes änglar ger förnuftet den upplysningen, att kristendomen är blott underlig vidskepelse. Och då blir månen röd av den rök som stiger upp ur avgrundens brunn. Det naturliga förnuftet blir till slut så förblindat genom köttliga begärelser och lustar som stiger upp ur levern, mjälten och ändtarmen,¹⁰ att hordom förvandlas till kärlek, fylleri förvandlas till läkedom, girighet förvandlas till ett godtagbart näringsfång, vrede förvandlas till nitälskan för sanningen, grannlåt förvandlas till skydd för kroppen och ett skamligt liv förvandlas till ära.

När nu den onde genom köttets begärelser och lustar har så förvänt den blinde stackarens syn, att förnuftet börjar anse alla synder för lovliga, då har månen blivit röd. Och sådana tecken är nu synliga i månen, att världsbarnen anser alla synder för lovliga, så som fylleri, hordom, ringa stölder, bannande, grannlåt, girighet, högmod, slagsmål, bedrägeri och dylikt. Utan att tala om världens ära. Ingen har tidigare vetat om vem det är som har gett människan den. Förr har alla haft den tron, att det är Gud som har gett människan äran. Ingen har ens anat, att det är djävulen som har gett människan äran.

Se, sådana tecken syns nu i solen och månen, att varje kristen som ser dessa tecken, kan nog förstå, att den yttersta tidens tecken har nu visat sig i världen. Nämligen dessa: Solen har blivit förmörkad, det är: kristendomens ljus har

slocknat. Och månen har blivit röd, det är: det naturliga förnuftet har förvillats, så att kungar och styresmän i olika riken inte längre förstår, hur de skall styra det råa och upproriska folket för att världen skulle hållas ihop.

Om stjärnorna vet man inte mycket. Männe de alls finns i himlen. Man har dock inte sett dem på länge. **Det är klart att** draken har dragit dem med stjärten och fällt dem från himlen ned på jorden, då endast några ytterst få stjärnor är synliga i himlen. Av dem får en fattig vandringsman och ensam vandrare litet upplysning, med knapp nöd så pass att han ser, åt vilket håll han borde vandra. Men de få stjärnor som syns vid himlaranden har så svagt ljus på grund av den rök som stiger upp ur avgrundens brunn, att vandringsmännen, som färdas över land och hav, måste med kikaren söka upp de stjärnor för att se dem. Och när en sådan stjärna visar sig som duger till vägvisare för de fattiga och trötta vandringsmännen som färdas mot evigheten, då säger de världsvisa: ”Det är den ondes komet som nu visar sig.” Förtjusaren har förvänt deras syn. När de ser de flaskor som flyter i brännvinnnet och omskakas väl, då blir de glada och säger: ”Det är gott vin.” Men när de ser en stjärna som leder vandringsmännen till Betlehem, då säger de: ”Det är den ondes komet.”

Johannes såg att draken drog tredjedelen av himlens stjärnor ned på jorden. **Men nu har draken dragit nästan alla stjärnor ned från himlen.** Och därför har världen blivit svart och mörk. Det finns inte många människor som ser himlavägen. Ugglorna som har stora ögon på skallen älskar mörker men hatar ljus. De rättar sig sålunda inte efter himlens stjärnor. Därför flyger de runt husen och skriker under mörkret. Även vålnader¹¹ och skogsdjävlar rör på sig under mörkret, men vid gryningen flyr de.

Sådana tecken syns nu i himlen: Solen har blivit mörk, och endast på några få platser i världen ser man en liten rand av solen. Månen har blivit röd av den rök¹² som stiger upp ur avgrundens brunn. Och draken drar med sin stjärt alla stjärnor ned på jorden. Om någon förändring inte sker i världsmänniskornas tro och liv, så skall denna världen snart gå under.

2. När Frälsaren i början av detta evangelium talar om den yttersta tidens tecken, varnar han slutligen sina lärjungar för de synder som i

synnerhet då är rådande när den yttersta tidens tecken börjar visa sig: ”Akta er för frosseri, fylleri och bekymret över uppehållet, så att den dagen överraskar er.” Vi ser att frosseri och fylleri är rådande synder i världen. Världsherrarna går före med gott exempel och bönderna följer efter. När en människa föds, då tjänar man den gud som bor i ändtarmen.¹³ Om en människa dör, då tjänar man igen den samme ändtarmsguden.

Namnsdagar och födelsedagar helgas för ändtarmens¹⁴ gud till nöje. Helgdagarna förvandlas till frosseridagar och supdagar. Då latas man, då bannar man och då bråkar man. Det ser ut som ändtarmens gud fick den största äran och dyrkan av världsbarnen. Har Gud då skapat människan för att hon skulle blott *äta och bajsas, supas*¹⁵ och bråka, bedriva hor och stjäla? Eller varför är människan skapad i denna världen?

Världsherrarna smörjer sin strupe med *rinande djävulsträck*¹⁶ och bönderna följer deras exempel. Så lever man nu i världen. Och med ett sådant liv tror de sig behaga Gud. Om en kristen kommer och tillrättavisar världsbarnen för ett sådant liv, så blir de arga och biter ihop sina tänder. De får ingen samvetsfrid förrän de får *göra korvar av de*¹⁷ kristnas blod. **Men de ser inte att stoppa korvar förrän de hämtar ljus från helvetet.**

Det är klart att av ett sådant liv följer bekymmer för uppehållet. När de har väl dyrkat ändtarmens¹⁸ gud, så går alla tankar till samma ställe. För att man skulle ha råd att äta och dricka *väl*, måste en del stjäla från kronan¹⁹. En del tar från de fattiga och ger de rika. En del försöker bli rika genom sprithandel²⁰, och en del genom fusk. Efter ett sådant liv blir somliga fattiga. I synnerhet fyllhundar, horor och tjuvar som djävulen har gjort fattiga. Somliga som djävulen gjort rika får ihop en stor jordisk egendom. Och efter ett sådant orätt och ogudaktigt liv tror de sig vara beredda att träda in i himmelriket utan ånger, utan bättring, utan tro, utan kärlek.

Har de kristna då inte anledning att akta sig för frosseri, *fylleri* och bekymmer över uppehållet, för att Herrens dag inte skulle hastigt komma över dem? Vi hoppas att de få själar som förr har levt ett sådant liv som nu är i världen, och genom Guds nåd insett vart ett sådant liv för människan, skall härefter vaka

bättre och be den store Korsbäraren, att han måtte bevara dem för ett sådant liv. De som tidigare har varit fyllhundar, spritsäljare, horor och tjuvar, kommer utan tvivel ihåg hurudant deras förra liv har varit. Så som Paulus skriver till de kristna: ”Kom ihåg, att ni har varit hedningar.” Kom ihåg, att ni **förut** har levt som dessa hedningar som nu kraxar omkring denna kyrka. Men nu ser ni och känner Guds stora nåd i era hjärtan varigenom ni är ryckta liksom glödande kol upp ur helvetet, från mörkret till ljuset och ledsagade ut ur Satans välde till Gud.

Ni väckta och benådade själar. Nu inser ni vilken bottenlös grav fienden hade berett för er. Nu inser ni, vilken utsäglich glädje väntar er om ni består i er dyrbaraste tro intill änden. Var alltså vaksamma och redo att be, för att den store Korsbäraren som har börjat ett gott verk i er, måtte hjälpa er även i den yttersta livskampen²¹, för att de klara ögon som ser Gud och alla heliga änglar öppnades när dessa naturliga ögon tillsluts. Amen

¹⁸ SW: bukens¹⁹ SW: staten²⁰ SW: krögeri²¹ SW: andens kamp

Original (sista bladet) / FKHS Aunos samling / Nationalarkivet Helsingfors /
Avskrift / FKHS Aunos samling / Nationalarkivet Helsingfors /
KP 15 / P 51 / SW 24

¹ SW tillägger här: i solen² SW: en eller annan³ SW: deras⁴ SW tillägger: med sin stjärta⁵ SW: men ännu större plåga skall komma över dem.⁶ SW: skar sina tänder⁷ SW: någon tid innan⁸ SW: avgrundens⁹ SW: farsot¹⁰ SW: magen¹¹ finska: hattarat¹² SW: ånga¹³ SW: buken¹⁴ SW: bukens¹⁵ SW: leva i frosseri¹⁶ SW: brännvin¹⁷ SW: utgjuta

Jag Herren har kallat dig i rättfärdighet för att öppna de blindas ögon och befria fångar från fångenskapen och från fängelset dem som sitter i mörkret. Jes. 42: 6, 7.

Så talade Herrens Ande fordom genom profeten Jesaja om Messias eller den utlovade Frälsaren som Herren hade kallat i rättfärdighet för att öppna de blindas ögon och befria fångar från fångenskapen och från fängelset dem som sitter i mörkret. Och denna Jesaja profetia gick i uppfyllelse då vår välsignade Frälsare började predika ett ljuvligt nådens år och frälsning för syndens fångar. Då öppnade han den blindes ögon och de dövas öron varigenom många fick se himlavägen.

Men denna profeten Jesaja förutsägelse går ännu i uppfyllelse. Då Jesu evangelium förkunnas tydligt och rent, så händer det stora undret ännu, att den andligt blindes ögon öppnas och de dövas öron öppnas, och många syndens och otrons fångar befrias från djävulens bojar. Men liksom många då på Frälsarens tid blev genom evangeliet värre, så händer det även nu, att många förargar sig på honom och blir värre genom hans predikan. För Kristus har blivit satt till fall och upprättelse för många i Israel och till ett tecken som blir motsagt. Men alla dem som tog emot honom, gav han kraften att bli Guds barn.

Profeten Jesaja förutsägelse har gått i uppfyllelse under Frälsarens tid. Och även i dessa tider fullbordas den samma profetiska förutsägelsen. Många blinda stackares ögon blir öppnade genom evangeliepredikan. Många dövas öron öppnas genom denna kristendom. Många har fått känna sin blindhet och uselhet. Många har också blivit frälsta från syndens, dödens och djävulens våld.

Men somliga förargas och förhärdas däri genom. Även detta har skett enligt Bibelns förutsägelse. Och så har det skett från världens början. Och så skall det ske ända till världens ände. Denna kristendom skulle ju inte vara rätt, om världen hade tackat oss och sagt: ”Det är en rätt kristendom.” Då skulle inte fienden längre vara vid liv, om hans trälar hade sagt: ”Det är en rätt kristendom, det är den rätta himlavägen.”

Det har alltid varit den rätta kristendomens

kännetecken, att djävulens apostlar har hatat och förföljt de kristna. Trösta er med det ordet, ni få Jesu lärjungar som har sett Jesu stora och mäktiga gärningar. Ni som har känt den stora och förunderliga förändring som Jesus har kommit för att genomföra. Då hela världen hatar, försmädar och förföljer er på grund av denna kristendom, så har det skett enligt Guds ord, och enligt forntida kristnas erfarenheter.

Men nu är världen i en förfärlig blindhet och i ett förskräckligt mörker. Guds stränga rättfärdighet har nu kommit från himlen över alla som gör orätt. Den stora draken, som kallas för djävul och Satan, har utkastats ned på jorden, och han har stor vrede då han vet, att han har endast en kort tid kvar. Nu har vi den förskräckliga tiden. Den förödelsens styggelse som profeten Daniel såg, vilket även vår Herre har förutsagt, att folk reser sig mot folk. Då uppstår krig, farsot, blodsutgjutelse och uppror. För kristendomens sol har blivit svart och månen röd, innan Herrens stora dag kommer, då alla den yttersta tidens tecken utgjuts över jorden.

Men fast Egyptens mörker råder över jorden och mörkret över folket, så skiner likväl solen i landet Gosen där Israels barn bor. Då nu världen är så svart, ful och förskräcklig, så skall ni få Jesu lärjungar be, att Herren av sin stora barmhärtighet måtte ge de fattiga evighetsvandrarerna som är på väg till Betlehem en liten stjärna som tecken och vägledning vid himlaranden. För då den stora draken har med sin stjärt dragit tredje delen av himlens stjärnor ned på jorden, så finns det inte längre många stjärnor som syns på himlen. Be också, att denna förfärliga tid måtte bli förkortad för de utvaldas skull. För även de kristna måste för kroppens del lida för de ogudaktigas skull av hunger och trångmål. Men den store Krigshjälte, som har lovat hjälpa och skydda dem som ropar honom till hjälp, har även sagt: ”Ett brutet rö vill jag inte sönderkrossa och en rykande veke vill jag inte utsläcka.” O, du brutna rö! Frukta inte att Herren skall sönderkrossa dig. Och du rykande veke. Inte har Herren ämnat utsläcka dig. Så blås nu, Herre Jesus, på den rykande veken för att den måtte fatta eld och lysa för dem som sitter i det mörka rummet. Så länge som den rykande veken ännu inte har slocknat, har vi det hoppet, att Herren Jesus blåser därpå med sin

Helige Ande, så att den fattar eld. Att de få själar som sitter i mörkret och väntar på dagens gryning, måtte få se ljuset. Hör du, Store Korsbärare som har kommit för att öppna de blindas ögon och dövas öron, och för att frälsa fångar, hör de bedrövades, nödställdas och betrycktas suckan, då de suckar till dig med ett ödmjukt och botfärdigt hjärta: Fader vår som är i himlarna o. s. v.

Till uppbyggelse för de själar som inte alls tvivlar på om denna kristendom är den rätta eller inte, men snarare tvivlar på sin egen kristendom och försöker finna vägen till den store Läkaren, skall vi denna stund begrunda, hur de blinda ser, de halta går, de spetälska renas, de döda väcks upp och saliga är de som inte blir förargade på Jesus.

Första betraktelsen utvisar, hur de blinda ser. På detta ställe talar vi inte om den andliga blindhet som fariséerna och sadducéerna, eller nådetjuvar och verkhelgon har, vilka i denna kristendom inte ser något annat än förvillelse eller vidskepelse. Deras ögon har världens gud stickat ut och vänt om, så att de inte skall se, fast de såg, inte heller höra, fast de hörde. För de tror sig nog se, att denna kristendom är alldeles orätt, därför att det andliga hatet har gett dem klara ögon för att se de kristnas fel. Sådana säger nog: Är också vi blinda? Och somliga säger: Nog ser vi själva i boken, fast fienden har vänt om deras ögon så att de ser andligt högmod och påven i denna kristendom. I deras ögon förvandlas den rätta kristendomen till förvillelse och fruktansvärd vidskepelse.

Den andliga eld som Frälsaren kom och tänkte på jorden, förvandlas i deras ögon till den onde andens ljustereld. De ser himlen i helvetet och helvetet i himlen. Och därför säger de om de kristnas rörelser i kyrkan: ”Om sådana vilda andar är i himmelriket, så vill vi inte komma dit.” Sådana fariséer och skriftlärdas anser fyllhundar och krögare för bästa kristna, och en flygande hora anser de för Kristi brud.

Vi talar inte nu om dem som på det viset, som ovan blivit sagt, ser himlen i helvetet och helvetet i himlen, utan vi talar nu om den andliga blindhet som ibland kommer över de väckta, då de börjar tvivla på sin salighet. De har en verklig lust att bli saliga, och de ser även himlavägen,

men egenrättfärdighetsdjävulen gör dem så ovärdiga att de inte förmår tro, be eller klappa på himladörren. Till slut kommer i detta otrons tillstånd en sådan blindhet och ett sådant mörker över dem, att de inte längre ser Jesu sår. De ser inte blodsdroppar som i örtagården faller från hans ansikte. De ser inte de blodiga fotspåren (som leder) från örtagården till Golgata kulle. De ser inte järnspikar i händer och fötter, då de står så långt borta från korset. Till slut uppstår en järnspik i hjärtat på dem själva, eller en hemlig antipati¹ mot de kristna. Dessutom börjar de hemligen frukta över dem som enligt deras mening pressar hjärtebilderna alltför häftigt.

En sådan blindhet har dessa otrons fångar. Och nu lyder frågan: Hur skall sådana blinda få sin syn? Lärjungarna på vägen till Emmaus hade en sådan andlig blindhet, att de inte kände Jesus fast han vandrade med dem på vägen. Evangelisten säger, att deras ögon var betäckta. Men var det Guds Ande eller sorgens ande som hade bundit denna svarta duk över deras ögon, för att de inte skulle känna Jesus? Jag tänker att det var otrons ande som betäckte deras ögon. Och vi hör, att de blev genast glada då ögonen öppnades och de fick känna att Jesu, den Korsfäste, var ännu vid liv.

Sådana blinda stackares ögon öppnas inte på något annat sätt än på det viset som Jesus gjorde med de två lärjungarna på vägen till Emmaus. Han förklarade dem Skrifterna om Kristi lidande och bestraffade deras otro: ”O, ni galna och senhjärtade att tro vad Moses och profeterna har skrivit om Kristi lidande.” På detta sätt öppnade han deras förstånd för att de måtte förstå Skrifterna. Och till slut fick de känna honom vid brödsbrytelsen. Därav blev deras ögon öppnade. Så skriver evangelisten.

Ni sorgsna lärjungar på vägen till Emmaus. Ni otrons fångar. Jesus har dött i era hjärtan. Ni är dessutom så blinda, att ni inte känner Jesus, fast han vandrar mitt ibland er. Johannes Döparen säger: ”Mitt ibland er står den som ni inte känner.” Han skall förklara Skrifterna om Kristi lidande för er. Otrons ande har täckt över era ögon, så att ni inte känner den korsfäste och törnekrönte Frälsaren. Stå inte så långt borta från korset, ni tvivlande själar, utan kom närmare för att ni måtte kunna se järnspikarna eller såren av dem i händer och fötter. Kom

närmare för att se, hur blodsdropparna från hans heliga kropp faller ned på marken. Stå dock så nära som Johannes och Maria, för att ni måtte se, hur soldaterna sticker spjutet i Jesu bröst, fast han är död i era hjärtan. Ni skulle dock se hur blodet och vattnet rinner ur det såret. Jag vet att de sorgsna lärjungarna inte har det trevligt, då Jesus är död. Jag vet att de gråter och jämrar sig. Jag vet att de har en stor andlig sorg och längtan efter Jesus. Men otron är så stor, att de inte känner Jesus, fast han vandrar mitt ibland dem.

Öppna nu, Herre Jesus, de blinda stackarnas ögon. Förklara dem Skrifterna om ditt lidande och bryt bröd för dem, för att deras ögon må öppnas. Om de ens för ett enda ögonblick måtte få se dig leva, så skulle de bli glada. Och vi hoppas att lärjungarna på vägen till Emmaus skall se den korsfäste och törnekrönte Konungen så snart ögonen öppnas.

Andra betraktelsen utvisar, hur de halta går. De halta är sådana som inte orkar gå rakt och stadigt på livets väg. De är inte sådana som dristigt far till förtappelsen, inte heller sådana som dristigt vandrar på livets väg, utan de haltar åt båda håll, liksom Israels barn under profeten Elias tid stundom tjänade Gud och stundom Baal. De är kristna bland de kristna och hedningar bland hedningarna. Ibland är de gudfruktiga och ibland hedningar. Ibland gör de bot och ibland gör de hor. Sådana är de som tjänar två herrar. De haltar åt båda håll och man vet inte vilken Herre till slut skall betala dem lönen.

Hedningarna har ingen anledning att glädja sig över detta ord, för hedningarna kan inte halta på den vägen där de vandrar. Och det är för alla känt, vilken herre det är som skall betala dem lönen. Fariséerna och de skriftlärda har ingen anledning att glädja sig över detta ord, för fariséerna är de värsta fienderna till Jesu kors, och de är de fromma som inte behöver göra bättring. Men de halta är i behov att göra bättring. Och därför kommer de på bröllopet. Men de går så sakta. Och därför måste vi utmåla deras belägenhet sådan den är.

Men vad skall Jesus göra med dem som haltar så? Han säger i dagens evangelium, att de halta går. Vi måste på detta ställe göra skillnad mellan dem som verkligen haltar och dem som låtsas halta. De som verkligen haltar får så stor

plåga av detta haltande, att de till slut måste komma fram till den Läkare som kan hela deras lemmar. Men de som låtsas halta, kommer aldrig till Läkaren, för de har ju så friska ben, att de springer ända till helvetet. Och den onde skratrar bäst åt dem som låtsas halta, för de är sådana narrar som härmar de botfärdiga.

Tredje betraktelsen. De spetälska blir renade. De spetälska är de som plågas så mycket av syndens spetälska, att de står på avstånd och ropar: "Jesus, Davids Son, förbarma dig över oss!" Och alla, som ropar så och ber till Jesus, blir rena, då de går och visar sig för prästen och offerar åt Gud vad Moses har befallt. Men de är inte många som kommer tillbaka för att tacka Jesus. För vi vet att tio har blivit renade. Men hur många är de nu, som har kommit tillbaka för att tacka Jesus? Jag fruktar, att nio av de tio har gått tillbaka i världen. Och därav har den ondes änglar stor glädje. Den ondes änglar säger så: "Vem bad er gå och ropa, Jesus, Davids Son? Vad bättre är ni nu än de som inte har ropat?" Vänta lite, ni djävulens änglar, er glädje skall inte bli så långvarig, men er pina blir inte lindrigare, fast alla kristna gick tillbaka i världen. Ni skall med dess högre röst skrika i helvetet, än vad de spetälska har ropat.

Men alla kristna har ju inte gått i världen ännu. En är kvar som kommer och tackar Gud med stark röst. En är kvar som faller ned på marken vid Jesu fötter. En är kvar som väter hans ben med tårar. Och så länge som det finns en, säger alla fariséer: "Om sådana är i himmelriket, så vill vi inte komma dit." Och det är även sant, att fariséerna kan inte vara där en renad själ tackar Gud med stark röst. Om en enda själ håller ett sådant oväsen i himmelriket, så kan ingen farisé vara där. Inte en enda sorglös, inte en enda obotfärdig kan vara där en renad själ prisar Gud med stark röst. Därför, om sådana är i himmelriket, så måste alla obotfärdiga, alla sorglösa, alla dygdiga och alla nådetjuvar fara till helvetet, där det finns ett roligare liv än i himlen.

Fjärde betraktelsen utvisar, hur de döda väcks upp. Detta är ett tecken därpå, att han är den som skulle komma och vi har ingen anledning att vänta på någon annan. Att de döda väcks upp innebär, att människor väcks upp ur den andliga döden. På den tiden har det hänt både

naturligt och andligt. Men på denna tid har det hänt endast andligt. Somliga människor har väckts upp ur den andliga döden, och dessa uppväckta själar har fått se dagsljuset. Man har redan väckt upp en Lasarus som var redan stinkande, så som hans systrar Marta och Maria berättade. Det är förståeligt att de grät mycket över honom eftersom han som tidigare hade varit en levande människa, dog med en andlig död och började ruttna. Då får de kristna bröderna och systrarna, i synnerhet hans anhöriga, en stor sorg över honom. Men även Jesus gråter tillsammans med dem på Lasarus grav. Fast han har sagt till sina lärjungar, att Lasarus sover, men han måste till slut säga rätt ut att Lasarus är död.

Se nu, Lasarus systrar, hur Jesus gråter tillsammans med er på er broders grav. Se nu, Maria, hur Jesus gråter med dig, då din älskade broder ligger död. Se även du, Marta, hur Guds Son gråter med dig, fast du har omsorg om många ting. Men ett är nödvändigt. Du är fullt sysselsatt med världslig hushållning och tror, att det är nog därmed, att du tjänar Jesus för kroppens del. Men Maria tjänar Jesus av hela själen och av hela hjärtat.

Se även ni, judar, hur Guds Son gråter på Lasarus grav. Fast ni har så hårt hjärta, att ni inte kan fälla en enda tår ur era ögon, ni kan inte ömka er över dem som gråter och jämrar sig. Ni kan inte trösta de sörjande. Ni kan inte ledsaga de gråtande till Jesus, men ni smädar blott Jesu och Marias tårar. En gång skall dessa tårar bli brännande för judarna, då de får se Guds Sons stora kraft att väcka upp de döda, till sinnesförbittring för alla judar och fiender till Jesu kors. För ju mer döda Jesus väcker upp, dess förfärligare och grymmare börjar judarna förfölja Jesus.

Det gör så ont på fiendens trälar då Jesus uppväcker de döda till ett andligt liv. För folk börjar genom denna uppväckelse tro på Jesus. Just detta gör det största såret i hjärtat på fariséer och skriftlärda, att det gemene folket börjar genom denna uppväckelse tro på Nasarén som de håller för en falsk profet och vild ande. Men Guds barn får stor glädje därigenom att människorna väcks upp ur den andliga döden. I synnerhet Lasarus systrar får en stor glädje och fröjd däröver, då de nu ser, att deras älskade broder, som var död i synd, äter måltid tillsam-

mans med Jesus i himmelriket, där även Lasarus anhöriga får med glädje och fröjd tjäna dem för evigt.

Femte betraktelsen. Och för de fattiga förkunnas evangelium. Detta är den största nåd som har skett. Och därom torde även Johannes lärjungar bli övertygade och försäkrade, att Jesus är den som skulle komma, och att de inte har anledning att vänta på någon annan. Johannes lärjungar har blivit uppväckta genom Johannes lagpredikningar. Men de har inte förstätt, att de måste gå över till Jesu skola där man förkunnar evangelium för de fattiga. Före denna tid har prästerna förkunnat evangelium för de rika till och med i den församlingen där det inte alls har funnits några fattiga. Och även i denna församling har man predikat evangelium endast för de rika. Man har predikat så ljuvligt evangelium för obotfärdiga horor och tjuvar, att dygdiga horor lät sin mjölk rinna och fyllhundar och krögare lät ormtårar falla, då prästen förkunnade evangelium för dem och kallade dem för älskade kristna och kära Jesu vänner. Då var det lätt att komma in i himmelriket, eftersom man inte krävde ens bättring av fyllhundar, horor och tjuvar, än mindre sann ånger.

Men nu förkunnar man evangelium för fattiga, bedrövade, tvivlande, betryckta och gråtande, som inte har annat än egenrättfärdighetens trasor som fladdrar kring knäna. Man förkunnar nu evangelium för sådana fattiga som har blivit världens dynghög. För sådana som har blivit ärelösa. (För sådana) som inte har tro, hopp eller kärlek, inte heller goda gärningar, men endast synd, otäckhet och orenhet. Evangeliet förkunnas nu för sådana fattiga, vilkas sår till och med hundarna slicker. (Sådana fattiga) som alla djävlar hatar och föraktar, på vilka alla dygdiga horor spottar och på vilka alla fyllhundar förargas, och vilka alla krögare hatar och kallar för vilda andar. Nu förkunnas evangelium för sådana fattiga, som är nära på att svälta och frysa ihjäl, som känner att de måste sjunka ned i helvetet. För sådana fattiga har man inte predikat evangelium förrän denna väckelse kom, för alla var då rika. Fyllhundar och horor var rika. Svärjare och slagskämpar var rika. De som stal från kronan var rika. De mäktade betala böterna och var tappra män att försvara sig på domedagen.

Men nu har många blivit så fattiga, att man

inte har pengar till böterna. De vågar inte möta domedagen utan Försvare. De har ingen annan tillflykt, än Försvaren inför Fadern. Han är deras enda tillflykt. Ni fattiga och sjuka, som genom denna kristendom har blivit fattiga, så som världen säger, ni har blivit fattiga genom denna kristendom. Jag är en obarmhärtig man som har gjort er nakna. Jag har gjort er fattiga. Så säger nu fariséerna och de skriftlärdade. Och krögare och smörhandlare (=ockrare) klagar på mig, att jag har gjort de väckta fattiga. O, om det var sant, så kunde jag bli rik genom er fattigdom. För nu predikar man evangelium för de fattiga.

De blir nu bjudna på stor egendom som ersättning för det de har förlorat. Nu ger man dem stor grannlåt som ersättning för det prål som de har gått miste om. Nu ger man dessa fattiga röd vin i stället för djävlaträck. Nu ger man dessa fattiga vita kläder i stället för silkesduk, och ett kors på bröstet i stället för kråsnål, och en morgonstjärna i stället för pannsmycke, och guld-ringar på handen i stället för stenringar, och livets krona i stället för örring. Därför må ni glädjas och fröjdas över er fattigdom, ni fattiga, och tag emot evangeliet med glädje.

Om jag har gjort er fattiga, så skall Jesus göra er rika. Ack, om jag hade kunnat göra er så fattiga, att ni inte hade en enda egenrättfärdighets trasa på er, så kunde jag bli rik genom er fattigdom. Jag kunde kalla alla andliga fyllhundar samman och säga: ”Drick nu de fattigas svett och möda. Här är den Krögaren som gjorde hustrur och barn till tiggare!” Men salig är den som inte förargas på denna kristendom, där evangeliet förkunnas för de fattiga nu och i evighet, amen.

Kopia / Laestadianasamlingen Bk:1 / Uleåborgs landsarkiv /

¹ finska: karte

Frälsaren frågade judarna en gång, varav Johannes dop var, men judarna svarade: "Vi vet inte."

Matt.23:25

Vi hör av dessa ord som lästes ur Matteus 23:e kapitel och 25:e vers, att judarna vill inte säga varav Johannes dop var, för de överlade med varandra: "Om vi säger, att Johannes dop var av himlen så skall han säga oss: Varför trodde ni inte på honom? Om vi säger: Det var av människor, så är vi rädda för folket, för alla ansåg Johannes för en profet."

Så tänker juden innan han svarar på sådana frågor som leder honom i något slags snara eller förnuftskrok. Juden fruktar att han blir bunden genom sina egna ord om han försöker svara på sådana frågor som går judarna på äran. Och varför började Jesus från Nasaret snärja judarnas samveten genom förnuftsfrågor?

Om en kristen frågade judarna, varav denna väckelse har kommit till, så började det naturliga förnuftet beräkna och fundera, hur han borde svara för att inte bli snärjd genom sina egna ord. Det naturliga förnuftet vill inte tro, att detta dop har sitt upphov av Gud. Men då folket har börjat tro, att Johannes dop har kommit till genom Guds instiftelse, så vill världsherrarna inte rätt ut säga, att det är ett människopåhitt. Men om de åter bekänner, att detta Johannes dop har sitt upphov av Gud, så fruktar de för den senare frågan: Varför trodde ni inte på honom? Till slut måste världsherrarna och översteprästererna säga: Vi vet inte, varav detta Johannes dop har fått sitt upphov. Och då de inte vet det, så tror de att de inte hamnar i helvetet.

På samma sätt låtsas de inte veta något, då man frågar varav denna kristendom har fått sitt upphov. Världsherrarna och de sorglösa prästerna vill inte säga rätt ut, att denna kristendom är en verkan av den onde anden. Men de vill inte heller erkänna, att den har sitt upphov av Gud, för de fruktar för den senare frågan: Varför trodde ni inte på honom? Varför tror ni inte, att det är rätt, vad man nu predikar om kristendomen?

Men hur kan fariséerna tro, att denna kristendom är av Gud, då det naturliga förnuftet tar så hårt emot, att de hellre skulle gå i fångelse än bli så tokiga att de skulle sluta med att supasprit och lägga av sprihandeln, bannandet,

slagsmålet och girigheten. Kristendomen blir så motbjudande och helt omöjlig, att om de bekände denna Andes verkan vara av Gud, så skulle de bli tvungna att samtidigt döma sig själva.

Om alla skulle bli sådana som Johannes Döparen som så fräckt skällde på världens hederliga människor och kallade dem för huggormens yngel och hordomens avkomma, så skulle hela världen vända sig upp och ned. Världsherrarna, fariséerna och den döda trons bekännare skulle bli tvungna att döma sig själva, om de bekände att en sådan mans lära är rätt. När de först gör beräkningar och läser läxor samt försöker finna rätta ord för att inte bli snärjda, säger de till slut: Vi vet inte.

Och denna fariséernas natur är ett tydligt exempel till och med för dem som nu gör sig stumma, att det är det bästa rådet för det naturliga förnuftet då det inte kan försvara sig annars, att han gör sig stum och låtsas inte veta något. Om nämligen någon kristen frågar världsbarnen om denna kristendom är av Gud eller människor, om den är en verkan av den Helige Ande eller om den är en verkan av den onde anden, så må den naturliga människan svara: Vi vet inte. Genom en sådan okunnighet tror de sig komma ut ur ett trångt ställe.

Fast nu judarna hade den inre övertygelsen, att Johannes Döparen inte kunde vara en rätt lärare, då han så fräckt skällde på hederliga världsherrar, så vill de dock för det gemene folkets skull inte säga, att Johannes dop var en verkan av den onde anden. Denna tids fariséer har säkert samma tro som dåtida (fariséer), att denna kristendom, som nu har uppenbarats sig, inte är av Gud, men att den är helt klart den onde andens verk, fast världsherrarna för det gemene folkets skull inte vill avslöja sina tankar.

Det finns även sådana nådetjuvar som inte kan tänka annat än att denna kristendom är ett verk av den onde anden eftersom nådetjuvarna så våldsamt förträngs ut ur fårahuset. Men om man ser på vad denna kristendom har verkat, hurudan förändring den har åstadkommit både i tron och livet, så blir världsmänniskorna stumma. De vågar inte säga, att en sådan förändring i tron och livet är den onde andens verk.

Men detta Döparens ständiga skällande och dömande, varigenom han dömde de bästa männen i församlingen till förtappelsen, var i judarnas tycke så fult och förskräckligt, att (de tänkte,

att) en sådan man, som på det viset skäller på och dömer hederliga människor till förtappelsen, inte alls är någon rätt profet. Är det en rätt lärare som säger till hederliga människor: ”Ni huggormars avkomma, vem har lärt er att fly undan den kommande vreden?” Den som skäller så fult på hederligt folk är inte någon rätt lärare.

På grund av detta skällande vill världsherrarna eller andra hederliga människor inte bekänna, att Johannes dop är av Gud. I synnerhet de dygdiga hororna hade blivit så förargade på Döparen, att de ville se hans huvud på fatet. Och för en dygdig horas skull blev Johannes halshuggen. Ett sådant tack fick denna sanningens bekännare av dåtida människor. Om denna sanningens bekännare nu stod upp från de döda och började skälla på hederliga människor lika fräckt som han då gjorde, så skulle ni se, vad världsmänniskorna skulle göra med honom. Judarnas hövdingar hade det omdömet om honom, att han som skäller på det viset, inte torde vara någon rätt lärare.

Och så tänker även vår tids judar eller nådetjuvar, att en sådan lärare, som skäller på och tillrättavisar människor för synd, inte är av Gud. Judarna sade nämligen, att Johannes har djävulen, då denne sanningens bekännare inte levde som världsherrarna. Han tog inte sprit i munnen. Han åt inte så läcker mat som världsherrarna åt. Därför sade man, att han har djävulen. Och om en sådan lärare, som strängt genom lagen tillrättavisar världsmänniskorna för deras missgärningar, nu uppenbarade sig i världen, så kan man fråga sig, hur mycket beröm han skulle få.

Det har man redan på många håll sett, att den som säger sanningen till världsmänniskorna blir världens ovän. Den som förebrår sorglösa människor för deras missgärningar är i deras tycke värre än själva fienden. Det är sålunda inte att undra på, att Johannes Döparen ansågs för en falsk profet och att judarna hade blivit förargade på honom.

I dagens evangelium säger Johannes Döparen, att han är den ropandes röst i öknen, och att han har kommit för att bereda väg för Herren. Vi skall idag lyssna till, hur denna röst ropar och hur han i människornas hjärtan bereder vägen för Frälsaren, då vi först har bett till den store Korsbäraren som kom efter Johannes, vars skosnören Johannes inte var värdig att öppna, att han måtte öppna de dövas öron så att

de hör vad den ropandes röst ropar i öknen och att han måtte ge roparen kraft att i de sorglösa människornas hjärtan bereda väg för Herren. Och vi hoppas att han hör alla deras suckar, som i ande och sanning ber: Fader vår som är i himlen o. s. v.

Med ledning av vårt heliga evangelium skall vi denna stund lyssna till, vad den ropandes röst i öknen ropar. Första betraktelsen. Han ropar: Bered väg för Herren. Andra betraktelsen. Han ropar: Efter mig skall komma den som har varit före mig, vars skosnören jag inte är värdig att öppna. Må den himmelske Herren Jesus förläna oss sin nåd, så att den ropandes röst i öknen måtte höras långt ut och tränga sig in i människornas hjärtan och där verka en sann ånger och bättring. Då skulle vägen för Herren bli beredd. Amen.

Första betraktelsen. Vad ropar den ropandes röst i öknen? Han ropar: Bered väg för Herren. När den ropandes röst började ropa i öknen: Bered väg för Herren och gör bättring, himmelriket är nära, då var alla döva och stumma. Somliga sade, att han har djävulen. Somliga trodde att det var en gengångare¹ som ropar så. Den ropandes röst var så underlig, att de började fråga sig, så som vi hör i dagens evangelium: Vem är du? Vad är du för en karl, som ropar så? Och varför döper du då du inte är Kristus?

Denna ropandes röst hördes först i världsmänniskornas öron som hundskall. Men när de började lyssna till, vad han skällde på, så hörde man att han skällde på björnar och lejon. Nog hörde de, att denna hund inte skäller på harar utan på björnar och skogens vilddjur, då han skäller så argt. Nog hörde de, att den ropandes röst inte är någon stum hund. I Gamla Testamentet förebrår Herren några profeter för att de är stumma hundar som aldrig skällde, fast de såg så mycket nådetjuvar ta sig in i Herrens bod.

Men den ropandes röst i öknen var ingalunda någon stum hund. Han skällde nog så mycket han kunde på björnar och lejon. Somliga hundar skäller endast på tiggare som går i trasor som fladdrar kring deras knän. Men denne hund skällde mestadels på dem som hade granna kläder. När han såg herrar, började han riktigt argt skälla: ”Ni huggormens avkomma.” Så lyder hans skällsord: ”Ni huggormens avkomma. Vem har lärt er att fly undan den kom-

mande vreden?" Yxan är redan satt vid roten av träden. Varje träd som inte bär bättringens goda frukter skall huggas av och kastas i elden.

Men vad gagnar det att hunden skäller på björnen? Ett sådant odjur blir mer uppretat och förhärdat genom hundskall. Björnen ger blott akt på sin rumpa för att hunden inte må kunna bita honom i ändan. Detta gäller i synnerhet sådana björnar som äter rinnande djävlaträck, varmed de bestyrker sin natur. Men trots att björnen är ett tappert och modigt odjur, dröjer han sig så länge med hunden att en värre fiende som smyger bakom busken får tillfälle att skjuta honom. Om björnen hade så pass förstånd att den flydde genast när hunden börjar skälla, så kunde den kanske bevara sitt liv. Men björnen är så tokig, att han hellre blir arg på hunden än på fienden som smyger sig bakom träden. Därför får skytten tillfälle att komma närmare och närmare medan björnen dröjer sig med hunden. Björnen anser hunden för den värsta fienden. Han fattar inte, att en värre fiende står bakom ryggen. Han skjuter en kula genom hjärtat. Därefter kan han dra av huden på björnen, koka dess kött och steka dess fett.

Ack och ve över dig, du blinde stackare som inte förstår att frukta för den som med listighet kan beröva ditt liv. Du blir storligen förargad på hunden, och denna vrede gör dig så blind, att du inte förstår att bevara ditt liv för den som har bössan, spjutet och pilar på handen. Just så gick det med judarna som förargades på Döparen på grund av hans skällande. Senare blev de anfallna av en värre fiende som förstörde deras städer. Och på det viset fick denna fiende tillfälle att steka deras själar i helvetet.

Det ser ut att harar och vilsegångna får är visare, för de flyr bort då hunden börjar skälla. De har inte sådan natur som björnarna. Haren flyr genast då hunden börjar skälla. Den som blir skrämnd av hundskall finner alltid något skydd. Också de vilsefarande fåren blir skrämnda av hundskallet, och de springer till Herden, för hunden skadar inte fåren utan skäller blott dem och jagar dem till Herden. Och Herden lägger stort värde på en sådan fårhund som driver fåren hem.

Om någon vallhund var sådan, att den började bita fåren, så skulle man fila av dess tänder. Johannes Döparen var en sådan vallhund som skällde på människor. Och genom detta skäl-

lande fick han några (själar) att omvända sig till Frälsaren. De vilsegångna fåren av Israels hus som den gode Herden hade kommit för att uppsöka, de fåren har Johannes Döparen först skällt på eller genom lagpredikan berett så, att de började tro på Frälsaren. Visserligen kunde man inte genast se frukten av Johannes lagpredikningar, men han hade dock verkat så, att somliga började tro på Frälsaren.

Genom detta skällande har den ropandes röst i öknen berett väg för Herren. Och om den himmelske Husbondens alla hundar var så ivriga att skälla på tjuvar som denna hund, så skulle tjuvarna säkert frukta att det inte går an att stjäla från ett sådant hus, där en så arg hund är. Men Herren klagar redan i Gamla Testamentet, att somliga profeter är stumma hundar som inte skäller fast de ser så mycket tjuvar. Tjuvarna brukar också locka gårdens hundar med kött eller bröd som de bär under armen. På det viset kan de tysta ned några hundar.

Men denna ropandes röst i öknen var en sådan hund som inte lät sig lockas med köttstycken eller brödbitar. Han var så trogen till Husbonden, att han skällde dess ivrigare ju mer tjuvarna försökte locka honom. Och det är förståeligt, att om björnar och odjur är arga på en sådan hund som biter dem i ändan, så är nog nådetjuvarna ännu mer förargade på en sådan hund som inte låter dem stjäla i fred. Nådetjuvarna blir så arga på gårdens hundar, att till och med gallan spricker. Men det hjälper inte. Nådetjuvarna kommer slutligen i nöd, då de inte kan stjäla. Nådetjuvarna måste fasta, då deras stöld inte kan ha framgång.

Men somliga tjuvar är så listiga, att de stjäla på dagen, fast människorna är vakna. Om de blir obehagade för ett enda ögonblick, så har de redan stulit en smörklimp och sväljt den medan man vänder ryggen åt dem. Och fast Husbonden vill ha tillbaka sin egendom och fast människorna klagar och säger till somliga tjuvar: du är en nådetjuv, så nekar han och visar upp sina händer och ber om att bli visiterad. Ibland brister han ut i gråt och säger: "Jag har blivit oskyldigt anklagad." Ibland vredgas nådetjuven så mycket att ormtårarna börjar rinna ur hans ögon. Och fast alla människor vet, att han är en stor mästare på att stjäla nåd, likväl nekar han och säger, att han blir oskyldigt förebrådd.

Men risken finns att tjuvarna en gång blir ertappade. När den andliga fiskalen kommer för att visitera tjuvarnas bod, när det stumma vittnet som har sett deras stöld börjar vittna mot dem, då måste de bära tillbaka allt vad de har stulit. Och man har sett att tjuvarna blir slutligen så fattiga, att de måste tigga. Och det var bäst att alla tjuvar återställde allt vad de har stulit innan solen går ned, för att de inte blev tvungna att först i helvetet återbetala vad de har stulit.

Andra betraktelsen. Vad mer ropar den ropandes röst? Han ropar: Efter mig skall komma den som har varit före mig, vars skosnören jag inte är värdig att öppna. Liksom en trogen gårdshund hade Johannes skällt på nådetjuvar. Men inte tror hunden att han genom sitt skällande kan bevara Husbondens gods för tjuvar, utan han litar därpå, att Husbonden själv skall bevara sin egendom. Så tillägnade sig inte heller Johannes den äran, att han var Kristus. Han hade blott berett väg för Frälsaren liksom en härold. Han kände sålunda att han inte var någonting. Han var ödmjuk och ville inte tillägna sig någon ära. Men han pekade med sitt finger på Frälsaren för att alla bedrövade, fattiga och betryckta, som genom hans skällande hade blivit syndiga, skulle se på honom.

Han bekände alltså, inte blott för de botfärdiga utan även för de sorglösa, att han av sig själv är ingenting. Så att ingen skall tro på honom. Om han hade sökt sin egen ära, så hade han kunnat bedraga de människor som hade redan börjat tro, att han var Frälsaren. Men han bekände öppet, att han inte är värdig att öppna Frälsarens skosnören. Och han hade endast den målsättningen att människorna genom lagpredikan skulle bli väckta ur syndasömnerna och att de genom sann bot och bättring skulle fly till den store Läkaren som kan hela deras sår.

Fast världsbarnen nu hörde av Johannes mun, att han inte är Frälsaren eller Elias, inte heller profet, så hade de likväl blivit förargade på honom då han så strängt skällde på hederligt folk. Tjuvarna brukar hellre bli arga på hunden än på Husbonden. De vet att om hunden var stum så skulle de få stjäla i fred. Därför blir de för det mesta arga på hunden som är ivrig att skälla. Ett vanligt hundskall hörs ibland på en mils avstånd, då det är vindstilla. Men om det är hård motvind så hörs hundskallet inte ens på en kvarts mils avstånd.

När denna gårdshund började skälla så hördes hans skällande inte långt. Världens hårda vind dämpade ned hans röst. Och de som stod närmast, förargades på detta skällande och de proppade igen sina öron och sade sinsemellan: ”Vad skäller denna hund? Vi vill inte höra sådan skällning.” Till slut blev det vindstilla och hundskallet började höras längre ut. Och till slut började människorna fråga varandra: ”Vad skäller denna hund? Där torde finnas någon björn eller något annan skogens odjur.”

Men när de började lyssna, förstod de, att det var även tjuvar han skällde på, inte blott björnar. Till slut nådde detta skällande kungens öron. Och kungen lät hämta fram denne man som hade börjat skälla på hederliga män. Men denne sanningens vittne skällde även på kungen då kungen höll ihop med horor. Och på grund av denna tillrättavisning kastades denne sanningens vittne i fängelset. Och där blev hans hals avskuren på grund av en hora. Och alla dygdiga horor säger ännu: ”Det var rätt för honom. Vem bad honom skälla?”

Men liksom profeterna har skällt, så har Johannes Döparen skällt, och så har även Jesus från Nasaret skällt och tillrättaviserat människor för deras missgärningar. Och på grund av detta skällande har världen hatat, smädat och slutligen dödat dem. För världens människor, i synnerhet judar och hedningar, har hyst ett andligt hat mot sanningens vittnen. Så har det varit förr och så är det ännu. Horor, tjuvar, fyllhundar och krögare förargas så mycket på den ropandes röst som plågar dem genom bättringsropet, att de börjar törsta efter hans blod. Och när de så hatar och förföljer Jesu lärjungar, tror de sig göra Gud en tjänst. Men en gång får de se vem de har stungit. Då lär det vara för sent att börja göra bot och bättring, när nådetiden har gått ut.

Men må de få själar som har blivit väckta av den ropandes röst och fått känna sanningen, följa Döparens exempel. Och förundra er inte om världen hatar er. Så har ju världen även förr hatat de kristna som har bekänt sanningen. Men vi hoppas och ber, att den store Korsbäraren skall ge korsbärarna kraft att stå ut med allehanda plågor. Därigenom prövar Herren deras tro. Och till slut får de glädja sig i Guds församling. Amen.

Original / Aunos samling / FKHS Nationalarkivet Helsingfors /

¹ finska: manalainen

Oxen känner sin ägare och åsnan sin herres krubba, men Israel känner inte, och mitt folk förstår inte.

Jes. 1: 3.

Här betygar profeten Jesaja, att djuren känner sin ägare bättre än människan, för djuret är inte helt känslolöst. Det förstår vem som är ovänlig mot det. Det förstår även vem som är vänlig mot det. Men en förhärdad människa känner inte sin Skapare. En förhärdad människa känner inte, vem som är välvillig mot henne och vem som skadar henne.

Fyllhunden tror att spritsäljaren gör en god gärning mot honom då han för rinnande djävlaträck tar den sista slanten av fyllhunden. Men fyllhunden anser den för värsta fiende som skäller på honom för dryckenskapssynden. Likadant lovprisar spritsäljaren den tjänsteman för godhet som avstår från att böta honom för spritförsäljning. Men den som bötfäller fyllhunden och spritsäljaren för att dessa skulle sluta att fördärva och förarga landsändan med sitt djävlaträck anser de vara värre än själva djävulen. Horan älskar sin horbock som skaffar oäkta barn åt henne och därigenom berövar både den himmelska och jordiska lyckan av henne. Men horan hatar dem som försöker hindra henne för hordom. Många horor blir arga på sin förälder då föräldern med våld drar henne bort från horsängen, där hon ligger med en horbock.

Tjuvarna anser dem för sina bästa vänner som gömmer deras stöldgods. Men på dem ämnar tjuvarna hämnas som anmäler dem. Alla förhärdade andar anser dem för bästa vänner som bidrar dem i syndautövning. Men dem, som vill hindra dem för synd, hatar de. De älskar dem som bistår dem att snarast fara till helvetet. Men de hatar dem som vill hindra dem för syndaloppet.

Djuren har även bättre känsla för faran än den sorglösa människan, för djuret handlar aldrig mot sin känsla. Det undviker farliga ställen. Om djuret kommer på svag is, så vänder det om. Men en högmodig människa vänder sig inte om. Och i synnerhet då det rinnande djävlaträcket blöter ned hjärtat, blir hon så dristig att inte ens döden skrämmer henne. Om räven fastnar i saxen, biter den av sitt ben och räddar sitt liv på det viset. Men den sorglösa människan

biter inte av ett enda finger, fast hon sitter fast i fiendens sax.

Djuret handlar aldrig mot sin känsla. Men den sorglösa människan gör många synder mot sitt samvete, fast hennes samvete är tjockare än oxhud, så att hon inte känner något annat som synd än de grövsta stölder och mordgärningar. Men hon gör till och med sådana handlingar som samvetet förbjuder. Och en förhärdad människa är inte en sådan varelse som rättar sig efter piskan. Oxen flyr dock när man piskar den. Men människan flyr inte bort från syndalivet fast hon piskas och bötfälls.

En tjuv minns inte länge att han har stått i pålen. Inte heller minns horan länge, att hon en gång har stått ut kyrkostraffet. Inte slutar fyllhunden att supa fast han efteråt blir långvarigt sjuk och är så slö som om han hade ätit bajs. Inte slutar spritsäljaren att sälja sprit, fast han en gång fått böter. Och det är många som svär sig till helvetet på grund av spritböter.

Då nu den sorglösa människan har så tjockt samvete och så förhärdad hud, att hon inte rättar sig efter piskan, så säger Herren genom samme profet Jesaja: ”Varför skall man mer slå er, då ni alltid far vilse. Hela huvudet är sjukt och hjärtat uttröttat. Från topp till tå har hon inte en frisk fläck, men sår, blåmärken och blodbölder som inte är utpressade eller bundna eller smorda med olja.” Jag tror att djuren känner sin Skapare bättre än några förhärdade människor. Johannes såg hästar och fyra djur i himmelriket, men han såg inga sorglösa människor där, men i helvetet såg han dem slingra sig. Och han såg även, hur de förbannar sin Skapare ju mer de får lida.

Vad tror ni det bero på, att Frälsaren föddes i stallet? Evangelisten har berättat, att hans fattiga mor hade ingen plats i gästgiveriet. Men nog hade Guds moder en trevligare och lugnare sovplats i stallet än i gästgiveriet, där fyllhundarna bannar och slåss. Varken Guds moder eller hennes Son har det trevligt i ett sådant hus, där marknadsfolk efter att i fyllan ha återvänt sig från fåfänglighetens marknad super, bannar och trallar, bråkar och håller oväsen. Guds moder och hennes barn blir snart nedtrampade i ett sådant hus. Det är trevligare för Guds moder att vara bland djuren i stallet än i ett sådant hus, där folk lever värre än djuren. Inte misshandlar djuren Guds moder fast de är oförnuftiga. Och de djur, som finns där, känner bättre sin Skapare än

de förhärdade människor som bor i gästgiveriet.

Stå nu och lyssna till, ni djur, hur Guds nyfödde Son gråter. När han kommer i denna syndiga världen naken och värnlös, så tar ingen emot honom. Ingen ger honom skydd. Inte driver gästgivaren ut de berusade som vore lämpliga att ligga i dasset, utan han öppnar sin kammare för dem. Han bjuder dem på punsch. Och fast de skriker och trallar ända till midnatt, så blir han inte sur på dem.

Men när Guds moder, som är fattig och av världen övergiven, kommer och begär rum över natten, så säger gästgivaren som är världsherrarnas bäste vän, att hon får gå i häststallet. Förstås tänker han att Guds moder är en världshora och en sköka som har vandrat från Galilén och kommer nu, till besvär för honom, för att föda fram en horunge i hans hus. Han anser det inte för besvär, då han hör de berusades bannande och bråk i sitt hus. Men om Guds Son gråter, när han föds i denna världen, det anser han för besvär. Och därför ber han dem att gå i stallet. Det är en fin gästgivare i Betlehem. Han tar inte Guds Son i sitt hus. Men om djävulen kom och bad om rum över natten, så skulle han nog ge honom rum.

Nu hör djuren, hur Guds Son gråter. Och de har bättre öron att höra med, hur Guds Son gråter och klagar, att människorna inte tar honom i sitt hus. Guds moder har en bättre ro i stallet än i gästgiveriet, där de berusade bannar och trallar. Så stå nu ni, åsna och oxe, och lyssna till, hur Guds Son gråter när han föds i denna kalla världen. Låt bli att bita er strå och lyssna med uppresta öron, hur Guds Son gråter i det kalla stallet och klagar över, att människorna inte tar honom in i sitt hus. Andas ni över honom och värm honom med er andedräkt. Och sucka i era hjärtan då människorna inte gör det. Och när ni lägger er, så knäböj er först och sucka igen, då människorna inte gör det. Kanske hör den store Skaparen, som ligger i krubban, era suckar som väntar på Guds barns uppenbarelse. Hör även Josefs och Marias suckar, du nyfödde Judakonung. Fader vår o. s. v.

Vi hör av vårt heliga evangelium, att Josef och Maria kom till Betlehem på grund av skatte- eller mantalskrivning. Och i samband härmed föddes Frälsaren och lades i krubban, där

för att det inte fanns plats i gästgiveriet. Och några herdar hörde av änglarna att Frälsaren var född i Betlehem. Och herdarna kom dit och fann Maria med barnet. Med ledning av detta skall vi genom Guds nåd denna gång betänka, varför Guds Son inte har rum i människornas hus, då han blir född i denna världen. Eller varför Guds Son ligger på hö och strå i krubban mitt bland djuren. Eller varför människorna inte förbarmar sig över honom och tar emot honom i sitt hus. Och varför de låter honom ligga i ett kallt stall.

Evangelisterna berättar att Josef och Maria måste övernatta i stallet då det inte fanns rum i gästgiveriet. Men varför hade man inte rum i gästgiveriet? Därför förstås, att där var så mycket andra främmande. Och de gästerna var rikare och mer uppskattade än Josef och Maria. Gästgiveriet var gästgivarens hus. Och gästgivaren är pliktig att ta emot gäster och ge dem mat och rum mot betalning. Men vanligen brukar gästgivaren vara en sådan karl som tar emot hederligt folk och världsherrar. Men fattiga tar han inte emot, för han fruktar att de inte har pengar att betala för sig.

När nu sådana fattiga gäster kommer till gästgivarens hus och frågar efter husrum, så svarar gästgivaren: "Det finns inte plats i huset. Gå i häststallet." Först kan gästgivaren fråga Josef och Maria, varifrån dessa gäster kommer. Och de svarar: "Från staden Nasaret i Galilén" Då säger gästgivaren: "Kommer det något gott från Galilén?" Om Josef och Maria säger till gästgivaren: "Vi är av Davids stam och vi har kommit hit på grund av skattbetalning." Då säger gästgivaren: "Davids stam är så fattig och de är inte bättre än bönderna. Gå bort." Om Josef säger till gästgivaren: "Denna Maria är min förlovade hustru och hon mår inte riktigt bra, kan gästgivaren inte vara så snäll och ge oss rum?" Då säger gästgivaren: "Jag ser att hon väntar barn. Vem törs ta emot sådana kringvandrande horor i sitt hus? Hon har förstås kommit hit för att föda sin unge här och hemlighålla saken för att folk inte må veta hurudan hora hon är." Om Josef ännu säger till gästgivaren: "Hon är inte någon hora. Det har uppenbarats för mig i drömmen, att hon har blivit havande av den Helige Ande." Då vredgas gästgivaren och säger: "Är det genom den Helige Ande hororna numera blir havande? Nog är det

många horor som säger att de blivit havande av den Helige Ande, men sådana är inte annat än vilda andar. Gå i stallet och föd där.” Om nu Josef frågar: ”Vad är det för gäster ni har, då det inte finns plats i gästgiveriet?” Då svarar gästgivaren: ”Landshövdingar, fogdar, häradsdomare, handelsmän och övriga världsherrar. De spelar nu kort i salen och dricker punsch. Och de behöver lugn över natten. Om nu Maria, din hora, föder barnet på natten, så börjar barnet gråta på natten och folk får inte sova i frid. Det passar inte.” Och sedan säger han strängt till Josef: ”Gå med din hora vart du vill. I detta hus finns det inte rum för er.” Sålunda måste Guds Sons moder gå i ett kallt stall och föda Guds Son där. Då människorna inte tar henne i sina boningar, så måste hon gå till djuren som bättre känner sin Skapare än människorna.

Men nu säger alla gästgivare: ”Om Guds moder kom i vårt hus, så skulle vi driva alla herrar och bönder ut ur härbärgen, och vi skulle med tacksamhet ta emot honom. Vi skulle säga till punsch-herrarna: ”Gå i dasset och drick ert djävlaträck där. Hit har kommit Guds Sons moder, och hon behöver lugn och ro. Vi skulle säga till fyllhundarna som har samlat sig i pörtet: ”Gå i helvete med er rinnande djävlaträck och drick, banna och bråka där. Hit har kommit Guds Sons moder som inte kan tåla ett sådant liv och hon behöver ha lugn och ro.”

Men jag säger till alla världens gästgivare som fortfarande är i judarnas gamla tro, att om Guds Sons moder kom i deras hus så som Maria som var fattig, föraktad och havande, så skulle de säga som gästgivaren i Betlehem: ”Vem är skyldig att ta emot alla lösdrivare. Gå i ladugården eller i stallet och föd er unge där.”

Om vi nu frågade: ”Varför har Guds Son inte rum i människornas hus”, så måste vi svara så som evangelisten Johannes: ”Han kom till sina egna, men hans egna tog inte emot honom.” Om vi frågade, varför Guds Son måste vara i häststallet då han föds i denna världen, så måste vi svara så som evangelisten: Det finns inte plats i huset. Människorna är så obarmhärtiga, att de låter Guds Son bli kvar i ett kallt stall. De låter honom ligga där, på hö och strå, mitt bland djuren.

Om Guds moder kom som en stor världens drottning så skulle alla världsherrar lägga av punschglaset och gå ut och möta henne och falla på knä

och be till henne. Om Guds Son hade varit i Herodes slott, så skulle alla herrar ha kommit dit för att be till honom. Men han föddes i ett stall. Och han måste bli kvar i ett kallt stall där djuren tog emot honom, då ingen människa tog emot honom och gav honom rum. Nu måste Guds nyfödde Son bli kvar i ett kallt stall, medan världens furste är i gästgiveriet och värmer sin ända framför elden och dricker punsch med världsherrarna. Där festar de i salen och spelar kort. Men Guds Son får bli kvar i ett kallt stall. Och vilken av världsherrarna skulle gå i stallet för att falla på knä och tillbedja honom, fast han vore till och med större än Guds Son? Ingen av världsherrarna skulle gå och falla på knä och be till honom, utan de skulle säga: ”Inte är Guds Son så fattig, att han måste bo i ett stall.” Inte ens bönder skulle gå för att falla på knä och be till honom. De skulle blott säga: ”Inte är Guds Son så fattig, att han måste födas i ett stall.” I Nikodemus evangelium står det skrivet, att alla herrar, överstepräster och fariséer ansåg Guds Son för en oäkting. Och likadant anser världsherrarna även ännu, att han är en oäkting. Överallt där Guds Son gråter och ömkar sig över världsbarnens hårdhet och obarmhärtighet då de inte tar emot honom, säger världens vise: ”Det är en oäkting och i horsängen är han avlad.”

Men inte heller världens fattiga vill gå i häststallet för att falla på knä inför honom och be, för han är så fattig att världens fattiga inte får något av honom. Dessutom är hans moder en gäst och främling på jorden. Hon har inte råd att hålla dopöl. Hon har inte ens nödbröd¹ att bjuda de fattiga som för hungerns skull ville komma i stallet och se på Guds Son. Om han var kungason eller son till någon rik herre, så skulle nog alla fattiga gå dit för att se honom för att få något i munnen. Men Guds Sons moder har intet att ge världens fattiga, för hon är själv fattig med hänsyn till jordiska ägodelar. Och om hon började erbjuda dem andliga ting, så skulle världens fattiga rymmas långt bort och säga: ”Är Guds moder sådan? Hon ger ju intet de fattiga. Hon blott skäller.” Sålunda får Guds Sons moder med sin Son vara i frid i stallet, och Josef som tredje, fram till dess att herdarna kommer för att se honom.

Men Skriften talar inte om, vilka herdor de var, om de vallade får, getter eller svin. Endast det är skrivet, att de vakade och höll uppsikt över sin hjord. För dem uppenbarade sig Herrens ängel och Herrens klarhet lyste omkring dem. Somliga herdor orkar inte vaka om natten, fast de vet att det finns

mycket vargar i skogen. Och därför upplyser Herrens klarhet inte dem. Och hur kan sådana lata herdar, som sover om natten och lämnar sin hjord för att sargas av alla odjur, veta var Guds Son är född? Inte vet sådana herdar något om sin hjord. Än mindre om Guds Son.

Men de herdar som vakar om natten och håller uppsikt över sin hjord, får se Guds Son när Herrens klarhet upplyser dem. De får höra av ängeln, var Guds Son ligger. De får höra den stora himmelska krigshären sjunga och lovprisa Gud och tillönska frid över jorden och god vilja för människorna för att de måtte ta emot det föraktade och av världen övergivna, men för Maria och Josef älskade barnet som ligger på hö och strå mitt bland djuren. Och djuren suckar över hjärtats hårdhet hos människorna som inte suckar, inte heller förbarmar sig över honom och tar emot honom i sitt hus, utan låter honom ligga i ett kallt stall. Likväl tillönskar himlens änglar en god vilja åt de hårda och obarmhertiga människorna, för att de måtte ta emot Davids Son som sin Frälsare.

Men människorna har aldrig god vilja för att ta emot en sådan Frälsare som ligger i krubban, utan de har hatat och förföljt honom ända från födelsen. Världens kungar vill dräpa honom genast i barndomen, innan han hinner bli vuxen. Och världsherrarna bryr sig inte om honom så länge han ligger i krubban, utan de tror att han är en oäkting. Likväl kommer de herdar som under mörkret vakar och håller uppsikt över sin hjord när Herrens klarhet upplyser dem. Och de får genom ängeln mun höra att Frälsaren är född, han som är Herre Kristus i Davids stad. De herdar, säger jag, de herdar som vakar över sin hjord kommer ilande till Betlehem och finner Guds Son liggande i krubban. Men de herdar som då sover, vet intet om Guds Sons födelse.

Låt oss alltså gå till Betlehem och se vad som har hänt enligt Herrens uppenbarelse. Låt oss gå dit för att se om det är sant att Guds Son ligger i krubban på hö och strå mitt bland djuren. Låt oss gå dit för att se om det är sant att människorna är så hårda och obarmhertiga, att de låter det nyfödda spädbarnet ligga i ett kallt stall, där djuren suckar och värmer honom med sina suckar, då människorna inte tar emot honom i sitt hus.

Det är nog sant, får herdarna erfara när de kommer dit fram. Det är nog sant att Guds Son

ligger i krubban i ett kallt stall. Det är nog sant att han inte har rum i människornas hus. Det är nog sant att oxen och åsnan hör, hur detta himmelska spädbarn gråter, när han blir född i denna kalla världen. Han gråter över människornas hårdhet och obarmhertighet, då de inte tar emot honom i sitt hus, utan låter honom ligga i ett kallt rum och gråta och klaga där, därför att han inte har fått skydd då han var så fattig och naken.

Världsherrarna tar inte emot honom i sitt hus, därför att de inte får sova i frid, om han börjar gråta och klaga över deras hjärtas hårdhet. Och av samma orsak vill inte gästgivarna ta emot honom i sina hus, då de har så mycket andra gäster som är mer uppskattade än Guds Son. De har salarna och kamrarna fulla av världsherrar som måste få sova i frid. Och i gästgivarens pörte finns det många bönder som under skatteuppbörden super och trallar. Gästgivaren nämns inte driva dem ut för att ge plats åt Guds Son.

Inte tar spritlangarna Jesus i sitt hus, för de skulle bli tvungna att hälla sin sprit på marken, om de tog emot Guds Son i sitt hus. Inte vill världens fattiga heller ta emot Jesus, för han är så fattig att han inte har något att ge de fattiga, utom evangelium. Och fast denna världens fattiga tror att Guds Son är nådigare mot dem än mot de rika, så har han dock sagt till sina lärjungar, att ”de fattiga har ni alltid, och när som helst ni vill ge dem, så får ni göra det, men jag är inte alltid hos er.” På detta ställe låter det som om Frälsaren ville själv få den dyrbara nardusoljan som Judas ville ge de fattiga. Men om denna dyrbara nardusolja hade sålts för 300 silverpenningar och getts de fattiga, så hade nog världens sorglösa fattiga tackat mer Judas än Frälsaren som inte har något att ge.

Sålunda får nu Guds och Marias Son bo i ett kallt stall, då människorna är så obarmhertiga och hårda, att de inte tar emot honom i sina hus. Där får han nu ligga i krubban och klaga, att han fryser. Om djurens suckar inte åstadkommer en varmare fläkt som ger honom värme, så får han nog för människorna bli kvar i det kalla rummet.

Eller finns det någon själ här, som skulle förbarma sig över Guds och Marias nyfödde Son och ta emot honom i sitt hus? Finns det någon här vars hjärta darrar vid tanken på hjärtats hårdhet och obarmhertighet varmed världsmänniskorna utesluter den lille Marias

Son från sitt hus? Finns här någon enda, som hade så pass mycket rum i sitt hus, att han tog emot och förbarmade sig över det fattiga, föraktade och gråtande barnet som nu ligger i ett kallt rum och klagar över, att människorna inte tar emot honom i sitt hus, fast Josef och Maria har bett värdet och värdinnan, och undrat om hon kunde få ett rum, inte för sin egen del, men för Guds Son, som inte har rum?

Förbarma er över honom, ni i anden fattiga, ni bedrövade och tvivlande själar. Förbarma er över honom, och ta emot Jesus i ert hus, då andra inte gör det. Ta ni emot Guds fattige Son i ert hus och be honom fallande på knä, för djuren alltid faller på knä inför honom innan de lägger sig. Och sedan suckar de medan de väntar på Guds barns uppenbarelse. Amen

Kopia. M. E. Miettinen / Norrbottens läns landskansklis arkiv / Härnösand

¹ manuskript: kaloleipää. Bröd av dåligt korn (slösäd) / Nödbröd.

Herren Gud sade till ormen: Jag sätter fiendskap emellan dig och kvinnan, och emellan din säd och hennes säd. Den skall söndertrampa ditt huvud och du skall stinga honom i hälen.

1. Mos. 3: 15.

Då människan genom ormens list föll i synd, satte Gud fiendskap mellan kvinnans säd och ormens säd. Men Gud gav även det nådiga löftet, att kvinnans Säd skall sönderkrossa ormens huvud. Hela Bibeln visar hur denna fiendskap har uppenbarat sig. Alltsedan ormens säd började slingra sig, har fiendskapen varit rådande dem emellan. Och samma fiendskap råder ännu mellan kvinnans Säd och ormens säd.

Denna fiendskap kom till därav, att kvinnan blev bedragen av ormen, och genom ormens list blev själva kvinnan och hennes barn olyckliga. Hon blev tvungen att föda barn med stor smärta. Johannes såg henne ropa i födslovånda. Och om Gud inte hade tagit hennes gossebarn till sig, så skulle den röda draken ha ätit upp det.

Men Johannes Döparen var hård på att skälla på huggormens avkomma. När han såg dem sade han: Ni huggormens avkomma, vem har lärt er att fly undan den kommande vreden? Visst såg Johannes, hur stor fiendskap det var mellan kvinnans säd och ormens säd. Jag har hört att huggormen har i sin stjärt en liten bjällra som hörs långt bort då han kryper på jorden. Denna bjällra har satts till varning för människobarnen. De människobarn som vakar, kan fly då denna bjällra blir hörd. Men de stackare som inte vakar, hör inte denna bjällra klinga, och huggormen får tillfälle att stinga dessa stackare. Och hjärtat på den människa, som huggormen har stungit, sväller och dör av dess svulster om hon inte kan komma till doktorn i tid.

Det finns även en annan sort av ormar som lockar mesar genom en giftig lukt. Då nämligen en mes sitter på grenen, så kommer tjusarormen smygande och släpper ur sin kropp en sådan giftig lukt som gör mesen berusad så att den flyger rakt i munnen på tjusarormen.

Det finns ytterligare en sorts orm som är lika lång som granen. Den ligger i gräset och lurpassar på människobarn. Om någon kommer i dess närhet, rullar den sig omkring människan och pressar sönder benen på människan, och däref-

ter spyr den sin slem över människoliket och sväljer det helt. Johannes såg i Uppenbarelsen, hur ormen spydde sin slem på den kvinna som hade fött ett gossebarn. Men den kvinnan lyckades fly i öknen.

Den röda drake som kallas för Satan och djävul som förvillar hela världen var utan tvivel det samma fruktansvärda djur som tilltalade kvinnan i paradiset och lyckades inbilla henne att hon skall bli riktigt vis om hon äter av frukten på det förbjudna trädet. Denna drakens avkomma är synnerligen fientlig mot kvinnans säd som krossar ormens huvud. Om kvinnans Säd inte hade krossat hans huvud, så hade han för länge sedan förgjort och sargat människobarn.

Men ormen är så seglivad, att han inte dör fast huvudet är söndertrampat. Vi hör av Uppenbarelseboken, att ormen drog tredjedelen av himlens stjärnor ned på jorden. Sålunda finns det inte många stjärnor i himlen, vilka lyser på himlen och visar vägen för de ensamma vandringsmännen medan de färdas mot evighetens strand på natten och under mörkrets tid.

Men kvinnans Säd, som har sönderkrossat ormens huvud, har i dessa tider burit ormen på myrstacken. Och där har ormynglet en bedrövlig nöd. Där slingrar de sig och vrider på sig, liksom maskar i het aska. Men det lönar sig inte att slingra sig. Även om de lyckas svälja några myror, så blir andra myror tvåfaldigt ivrigare att gnaga på ormens ben. Men ormens säd dör dock inte genast förrän solen går ned.

Då alltså Herren satte fiendskap mellan kvinnans säd och ormens säd, så skall vi nu ge akt på den strid som genom denna fiendskap har kommit i världen. Men i det landet finns det ingen strid, där det inte alls finns kvinnans säd. Men där är striden igång, var det finns mycket ormens säd och endast få kvinnans säd.

Jag har hört gamla människor berätta, att i ormskocken finns en ormkung som är större än andra. Och denna ormkung har i munnen en vit, rund sten, som han kastar upp i luften. Och den människa som lyckas komma över ormens sten, tros bli lycklig. Men det är ytterst farligt att gå in i ormskocken när många hundra ormar är samlade under brunsten. Men vi vet varför ormarna blir arga på den människa som vill röva stenen. I den stenen har man samlat all ormens list. Om han miste sin listighet och bedräglighet, så skulle han bli galen. Förnuftet skulle gå helt

förlorat. Men så tokig vill ormen inte bli, att han skulle göra bot och bättring.

När nu någon människa har tagit bort listighetens eller världsvisdomens sten från orm-kungen, då öppnar alla ormar munnen och anfaller endräktigt den människan. Och genom tre eldar måste den människan gå innan ormarna upphör att förfölja henne. Detta är en orsak, varför ormens säd hatar kvinnans säd.

Det finns även en annan orsak, varför ormens säd hatar kvinnans säd. Kvinnans säd har krossat eller söndertrampat ormens huvud. Hade kvinnans säd inte söndertrampat ormens huvud, så skulle ormen ha ätit upp kvinnans säd. Men då kvinnans säd har söndertrampat ormens huvud, måste ormen nu röra på sig med stjärten, varmed den drar tredjedelen av himlens stjärnor ned på jorden.

Och då den röda draken står vid kvinnan som ropar i födslovånda, avser den äta det gossebarn som blir född av denna kvinna. Men då Gud bevarar den nya människa som blivit född av kvinnan, börjar ormen spy en giftig slem över kvinnan för att dränka henne genom den döda trons slem. Men Gud har fört denna kvinna i öknen, där det inte finns så mycket ormens säd. Och vi hoppas att Gud bevarar denna kvinna så länge att ormens sten blir bortrövad.

Ormen har även stungit kvinnans säd i hälen. Detta ormstyng kommer av det hat som Gud har satt mellan kvinnans säd och ormens säd. Men denna styng gör inte så stor skada för kvinnans säd. Likväl är den människa, som blivit stungen av ormen, i livsfara. För ormens gift sväller människohjärtat. Och den som blivit stungen av ormen skall dö om hon inte hinner till doktorn i tid.

Den naturliga människans hjärta är fullt av ormgift. Men hon inser inte det så länge hon kvackar sitt hjärta med flytande djävlaträck. Hon känner inte att hjärtat är fullt av gift, förrän doktorn ger henne bistra mediciner. Då börjar syndagiftet bränna hennes inälvor. Ormgiftet har gjort den sorglöses samvete stinkande och ruttet. Men den sorglöse inser inte det förrän det blir ett hål på samvetet. Men den sorglöses samvete är tjockare än en oxhud. Det blir inte hål på en sådan människas samvete, fast Förälderns heta tårar faller därpå.

Andliga kvackare lägger dessutom sorglöshetens plåster på samvetet för att samvetessåren inte skulle stinka och flyta var förrän i evigheten. Men en rätt doktor slår först med andens svärd på det

tjocka samvetet för att det må bli ett sår däri. Sedan tar han och skär med en vass rakkniv i det döda och ruttna kött som finns i samvetet. Och därefter faller han några honungsdroppar på samvetessåren.

Då ormgiftet har fått den sorgslösa människans hjärta att svälla, håller andliga kvackare rinnande djävlaträck i munnen på henne. Men därigenom blir hjärtats svullnader bara värre. Men den rätte doktor tar fram lagens hammare och bultar på det stenhårda hjärtat. Han sticker hjärtats svullnader med en syl för att var kan rinna ut. Han ger den ormstungna människan bistra mediciner för att hon kan spy ut ormgiftet. Och när giftet börjar svida överallt efter denna medicinering, ger doktorn henne smör och honung.

Vi skall nu betrakta hur ormens säd hatar kvinnans säd. Men först måste vi be den välsignade Kvinnans Säd som har sönderkrossat ormens huvud, att han måtte bevara de svaga som är födda av den oförgängliga säden, (att han måtte bevara dem) för ormens säd och ormgift. Och (då) Frälsaren har sagt: Var listiga som ormar och trofasta som duvor, så menar han visst, att vi skall stjäla ormens list, eftersom ormen och dess säd har så stor listighet och bedräglighet, att den kan lura enfaldiga duvungar.

Du välsignade Kvinnans Säd! Hjälp alla bedrövade, botfärdiga och betryckta som är födda av den oförgängliga säden, för att ormens säd inte fick förgöra dem eller förtrycka dem genom sitt gift. Hör de botfärdigas suckan. Fader vår o. s. v.

Med ledning av det som redan blivit talat, skall vi genom Guds nåd betrakta, hur ormens säd hatar kvinnans säd, eller hur världsbornen hatar Guds barn. Må Gud låta det ske, att några blinda stackare fick se sin gestalt i de forna hedningarnas natur. För ormen har inte ändrat sin natur, fast han har skiftat sitt skinn. Då det gamla skinnets utslitet, avkläder han det och kläder på sig ett nytt skinn som är dubbelt så starkt.

Kvackarna brukar ge ormskinn åt de kvinnor som är i barnsnöd. Kvackarnas avsikt är att den nya människan skulle födas fortare. Även hororna för ormfjäll i sig för att driva ut frukten. Men vi tar fram det gamla ormskinn som finns på många håll på jorden, för att visa för dem, som ännu inte vet att ormen skiftar sitt skinn men inte sin natur, att han har samma natur som förr.

Första (gången) visade sig hatet mellan kvinnans säd och ormens säd genast efter syndafallet, när Kain började hata sin broder för rättfärdighetens skull. Då Gud fattade behag till Abels offer, förargades Kain och hans gestalt förvandlades genom vrede. Då sade Gud till Kain: ”Varför är du arg? Varför förvandlas din gestalt?” Kain hade blivit förargad på sin broder för kristendomens skull. Han blev ledsen däröver, att Abel var frommare än han. Han tänkte förstås: ”Vad bättre är nu den där snorungen än jag?”

Och fast Gud tillrättavisade honom och befallde honom att behärska sin vrede, så fick Kain dock inte samvetsfrid förrän han dräpte sin broder. För ormens säd tål inte alls att kvinnans säd skulle vara bättre än de. Egenrättfärdighetens blod stiger åt huvudet och det andliga hatet förvandlar deras gestalt. Kain var den förste som sög en kristens blod. Och när Gud frågade honom: Var är din broder Habel? så svarade han: Inte vet jag. Är jag min broders vakt? Så svarar Kains köttsliga bröder och kusiner ännu. När någon kristen frågar dem: Var är din broder? så säger de: Är jag min broders vakt? Må var och en hålla reda på sig själv. Jag är inte skyldig att ge råd åt någon.

Paulus har skrivit att Abrahams son som var (född) av tjänstekvinnan, var arg på den yngre sonen som var född av den fria (kvinnan). Liksom den som var född efter köttet förföljde den som var född efter anden, så sker det ännu. Hur ormens säd hatar kvinnans säd ser man av Esaus hat. Ormens säd började slingra sig i Esaus hjärta, då hans broder Jakob hade fått en bättre välsignelse av sin fader. Esau hotade att dräpa sin broder på grund av den välsignelsen. Men Jakob flydde sin broder och for till främmande land. På samma sätt har många kristna måst fly till främmande land, då de har blivit förföljda i det egna landet för kristendomens skull.

Hur ormens säd har hatat kvinnans säd framgår även av Israels barns vrede mot Josef. Josef bar skvaller och berättade åt föräldern, vad Israels söner gjorde bakom ryggen på föräldern. Därav uppkom en förskräcklig vrede mot skvallerbäraren och drömskådaren. Och även nu förargas de sorglösa människorna på dem som bär skvaller och uppenbarar deras missgärningar.

Vad gjorde Israels barn mot Moses, då han ställde Guds stränga rättfärdighet inför deras ögon? De bästa männen i församlingen ville bringa honom om livet och sade till Moses: Du gör alltför mycket,

för hela folket är heligt. Världsträlen menar att hela folket är heligt, fast de super, bannar, bråkar, bedriver hor och stjälar. Nog är de likväl heliga och fromma. Men om Moses börjar skälla på dem och bestraffa dem för det ogudaktiga livet, då börjar de bästa männen i församlingen säga: Du gör alltför mycket, för hela folket är heligt. Dessa gamle Adams ord är så sanna och dristiga, att Kains köttsliga bröder och kusiner säger: Amen, det är sant. Hela folket är heligt.

Då de bästa männen i församlingen är horor och tjuvar, fyllhundar och spritsäljare, då är den ondes träl redo att säga: Hela folket är heligt. De är sådana kristna som Moses inte får döma. Om Moses börjar döma sådana hederliga människor, så säger de bästa männen i församlingen: Du gör alltför mycket, för hela folket är heligt. Även om församlingens bästa män var så tunga att jorden inte måktade bära dem, så som ordspråket säger: Jorden måktar inte bära en otacksam människa. Dessa män, Kora, Dathan och Abiram sjönk under jorden och föll med kropp och själ levande ned i helvetet. Och ändå var de andra redo att säga till Moses och Aron, att de hade dräpt Guds män. De trodde att Moses hade sänkt Guds barn ned i helvetet.

Men låt oss se vidare, hur ormens säd hatar kvinnans säd. När Gud sände profeterna att predika bättring för Israels barn, började de hata dem så som Frälsaren säger i dagens evangelium: Se, jag skall sända er profeter, vise och skriftlärda, och somliga av dem skall ni dräpa och korsfästa, och somliga skall ni piska i era synagogor och förfölja dem från den ena staden till den andra.

Varför har judarna förföljt profeterna som predikade bättring? Därför förstås, att de var falska profeter som skällde på Guds barn. Judarna sade till Frälsaren: Vi har en fader, nämligen Gud. Vi är inte oäktingar. Då de nu har en sådan tro som alla nådetjuvar brukar ha, att Gud är deras Fader, fast Frälsaren sade till dem: Ni är av den fadern djävulen, hur kan ormens säd höra sådant? Själva djävulen tror sig vara en ängel. Och den ondes änglar har samma tro, att de är änglar. Inte inser de att de är av den fadern djävulen.

Då nu profeterna började skälla på och döma hederliga människor, uppreste sig gamle Adam. Egenrättfärdighetens svarta blod steg upp från levern och hederns blod steg upp från mjälten. Ormens säd började slingra sig i hjärteroten. Och så uppeggade djävulen sina hundar att läppja de krist-

nas blod. Men profeten Elias sade till en mördare som hade dräpt kristna och profeter: På samma plats där hundarna har läppjat Nabots blod, skall de även läppja ditt blod. Men denne de kristnas mördare blev vred på Elias och sade: Anser du mig för en fiende? Så blir de kristna, som bestraffar sorglösa och nådetjuvar för synd, ännu ansedda för fiender av dem. Nådetjuvarna som anser sig för kristna tror att de som inte unnar dem samvetsfrid är de kristnas förföljare. Så har ormens säd förföljt kvinnans säd.

Men ormen har nu skiftat skinn. Förr i det Gamla Testamentet hade ormen ett gammalt skinn. Då förföljde han profeterna i hedningarnas skepnad. Och på Frälsarens tid hade han tagit judens skepnad på sig. Men nu har han återigen skiftat skinn. Han har tagit den gamle kristnes skepnad på sig. Och i den skepnaden förföljer han nu de kristna. Man vet visserligen inte, när den onde hade blivit kristen, men nu vandrar han likväl i den gamle kristnes skepnad. Han har till och med blivit präst. Och som sådan predikar han nu evangelium så ljuvligt, att alla dygdiga horor låter sin mjölk rinna ut.

På Frälsarens och apostlarnas tid ville han skydda den gamla Mosaiska tron, så som vi hör av denna andra juldagens epistel. Vi hör att han klagar på de kristna, att Jesus från Nasaret förvandlar stadgarna som Moses gav oss. Även hedningarna klagade på de kristna, att de föraktar den rätta gudstjänsten och gör en dödad jude till Gud. Då Luther predikade mot påven, klagade de påviska, att Luther ville förändra på den gamla kristna tron som hade bestått i 1500 år.

Sålunda hade ormen skiftat skinn och kom i den gamle kristnes skepnad för att strida för den gamla kristendomen som Luther enligt hans tycke hade kommit för att förändra. Fast det nu på Luthers tid inte fanns kvar något annat från den gamla kristendomen än blott den Heliga Skrift. Alla andra böcker var de påviskas egna falska författningar. Likväl ville fienden i den gamle kristnes skepnad skydda dessa gamla påviska författningar och böcker som Luther hade kommit för att ändra på. Därför blev Luther dömd av påven så som en falsk profet och stor trollkarl som stod i förbund med djävulen.

När ormen på detta sätt skiftar skinn och träder fram i den gamle kristnes skepnad för att skydda den gamla kristna tron, då inbillar han sina tjänare, att de kristna är falska profeter och

vilda andar som vill ändra på de gamla författningarna och förgöra den gamla tron. Vi ser av episteltextern, hur nitisk fienden är att strida för den gamla tron som de kristna anses förgöra. Och när han kommer i den gamle kristnes skepnad för att skydda de gamla författningar som judarna, hedningarna och de påviska har genom förnuftet djävulen till behag hittat på, då vredgas djävulen så mycket för sanningen, att han gnisslar med tänderna och proppar igen sina öron, tar stenar i handen och kastar dem på denna vilda ande, Stefanus, som vill ändra på författningarna som Moses har gett.

När ormynglet slingrar sig i hjärteroten, då rinner också ormgiftet från tänderna. Därför gnisslade de med tänderna. Nu har ormen skiftat skinn tre gånger. Första gången avklädde han skinnet på Golgata kulle. Han kom dit som en farisé för att skydda den gamla Mosaiska tron som han trodde genom kristendomen gå om intet. Andra gången avklädde han skinnet i romarnas huvudstad. Han kom dit för att skydda den gamla hedniska tron. Och då var han grym att dräpa de kristna. Tredje gången avklädde han skinnet på Luthers tid. Då kom han som en gammal kristen för att bevara den gamla kristna tron för Luther, som man trodde vara ute för att förgöra den gamla kristna tron. Och nu skall han snart avkläda sig fjärde gången. Han vill nu komma för att bevara den gamla lutherska tron som anses bli nedslagen av somliga kristna som kallas med öknamnen: läsare, skörtfolk och vilda andar.

Oavsett med vilket skinn ormen har trätt fram inför solen, har han hatat kvinnans säd och sagt: skinn för skinn, och allt vad människan har, ger han för sitt liv. Då nämligen fienden med sitt förnuft inte klarar sig i striden, måste han genom världslig lag gripa tag i de kristnas skinn. Världsherrarnas och översteprästernas anklagelser hörs ständigt inför Pontius Pilatus. I synnerhet är judarnas överstepräster, hedningarnas överstepräster och de påviska prästerna som draken med sin stjärt har dragit från himlen ned på jorden, de bittraste fienderna till Jesu kors. Just de har det bästa förståndet att hämta eld från helvetet, i vars sken de ser att göra korvar av de kristnas blod.

Luther har skrivit att djävulen kan predika evangelium bättre än någon präst. Och det är nog troligt att en sådan präst predikar så ljuvligt att alla dygdiga horor låter sin mjölk rinna ut. Ingalunda kallar sådan präst hederliga människor för

horor och tjuvar. Inte skäller han på fyllhunden då han själv är en fyllhund. Inte bestraffar han horor då han själv är en hora. Inte skäller han på spritsäljaren då han själv idkar litet sprithandel. Inte bestraffar han dem som svär, då han själv svär. Inte bestraffar han slagskämpar då han själv slåss. Inte klagar han på dem som håller kalas och fåfånga fester, för han vill själv delta i dem. Och hur kan djävulen predika mot sig själv? Inte kan han skälla på sig själv.

Men de kristna, som en sådan präst anser för falska profeter och vilda andar, skäller han på och driver dem ut ur sitt hus. Men på samma plats där hundarna har läppjat Nabots blod, skall hundarna även läppja deras blod som förföljer de kristna. På många platser reser nu det råa folket uppror och dräper herrar, präster och kungen för en sup sprit. Det var för några år sedan man sköt den överste biskopen i Frankrikes huvudstad. Han blev skjuten av folk som hade uppeggats till uppror. Och det är inte så länge sedan då det råa folket i Sveriges huvudstad försökte mörda den överste biskopen. Är det då att undra på, om det råa folket till slut blir ursinnigt och gör uppror, då detta folk har lämnats i sitt naturliga tillstånd och i andligt mörker utan bestraffning? Nog kan ett sådant vilt folk dräpa både herrar och präster.

Vi har nu betraktat, hur ormens säd hatar kvinnans säd. De kristnas förföljare har utgjutit de kristnas blod överallt där den sanna kristendomen har uppenbarat sig. Därför säger även Frälsaren i andra juldagens evangelium, att på dem skall komma allt rättfärdigt blod som har utgjutits på jorden från den rättfärdige Abels blod ända till Sakarias, Barakias sons blod. Detta rättfärdiga blod som hade utgjutits i Gamla Testamentet blev återkrävt från judarna, när deras städer ödelades av romarna. Likadant blev de kristnas blod återkrävt från romarna, när deras rike förstördes av turkar och hedningar. Till slut har de kristnas blod blivit återkrävt från de påviska, när den stora blodutgjutelsen ägde rum i Frankrike år 1793, och även senare, år 1848 och 1849.

Men inte har all blodsutgjutelse upphört därmed. Först nu skall blodsutgjutelsen börja på jorden. Sådana tidens tecken börjar nu visa sig, nämligen tecken i solen, månen och stjärnorna. I enlighet med profeten Joels förutsägelse skall solen bli förmörkad och månen bli röd, innan Herrens stora dag kommer.

Ormens säd har hatat kvinnans säd från världens början ända till idag. Men ännu har inte denna vrede upphört. För nu är det fjärde gången då den gamle masken har skiftat sin skepnad. Nu har han ett nytt och glänsande skinn, som är väl uppblött i brännvin och garvat med djävlaträck. Det gamla skinnet duger inte mer åt några andra än kvackare och horor som driver ut sin frukt därigenom. Men det nya skinnet är vackert och glänsande som guld. Det duger till läkedom för dem som har ett guldhjärta. På Moses tid upphöjdes kopparormen i öknen. Och alla ormstungna människor blev friska genom att se på kopparormen.

Men nu har ormgiftet blåst upp världsbarrens hjärtan, i synnerhet deras som har ett guldhjärta. Världens silversmed har gjort ett guldhjärta som dygdiga horor bär i Satans halsboja. Med detta guldhjärta lockar djävulen Frälsarens förlovade brud, Sions dotter, som en gång har lovat ge Frälsaren sitt hjärta, men nu låter hon Egyptens horkarlar krama sina bröst. Och nu vill denna fräcka hora bli Frälsarens brud, fast hon älskar världen och kysser djävulen. De egyptiska horkarlarna kramar hennes bröst och hon har ett guldhjärta i barmen.

Förr hade Sions dotter ett stenhjärta. Det var hårt som en diamant. Men nu har djävulen gett henne ett guldhjärta. Och samme karl har lockat henne med sömndryck, djävlaträck och den döda trons slem. Berusad av hordomens vin sitter hon nu som Babels sköka på en leopard och hon vill, att Frälsaren tar henne till brud, då hon har blivit så gammal, att hon inte längre duger till hora åt djävulen. Hon har blivit så fräck att hon blottar sin blygd för Frälsarens brudtärnor som vill krossa hennes otrogna hjärta genom att visa för henne, hur Frälsaren måste dö av kärlek till henne. Då lyfter hon på sin kjol för brudtärnorna och säger: Se i ändan. Vacker är Frälsarens brud.

Det är hordomens vin som gör henne sådan. I drömmen har hon förstås druckit en blandning som kvackarna har sammanblandat. Där finns den döda trons slem och ormfett, björnens galla och lejonets hjärta. Då hon har blivit så gammal att hon inte längre duger åt djävulen till hora, kommer hon till Frälsaren, full av djävulskap och orenhet. Hon bär djävlaträck i sitt hjärta. Den döda trons slem rinner ur hennes mun, och egenrättfärdighetens snor rinner ur näsan. I denna skepnad tror djävulens hora sig

duga åt Frälsaren. När döden kommer och pressar hennes otrogna hjärta, säger hon till Frälsaren: Ta nu mig till brud då du har lovat. Sådant är nu de sorglösas och nådetjuvarnas liv. Och om de inte gör sann bättring förrän nådens dörr blir stängd, så skall de få tjuta för evigt.

Men må den kvinnan som ropar i födslovånda och är beklädd med solen, och har en krona med tolv stjärnor på huvudet, knäböja sig och be, att den röda drake som alltid har hatat kvinnas säd inte fick äta det gossebarn som är född av henne. Amen!

Trycksak / Tryckt i Piteå 1851 hos W. R. Nygren / Härnösands landsarkiv /

Jag har fått Herrens man. 1. Mos. 4: 1

Så sade Adams hustru Eva, när hon födde den förste sonen, för hon tänkte att denne är nu den kvinnans säd som skall sönderkrossa ormens huvud. Men Eva började alltför tidigt predika om Frälsaren. Även om Eva nu hade trott på Guds löften om den tillkommande Frälsaren, och även om denna Evas tro delvis var grundad därpå, att hon hade fått det nådiga löftet genom Guds egen mun, att kvinnans säd skall sönderkrossa ormens huvud, delvis var Evas tro grundad även på den smärta som hon måste stå ut vid födseln, så som många kvinnors tro bestyrks vid barnsnöd, så visar dock Bibeln, att Eva började alltför tidigt predika om Frälsaren, då hon trodde att det första barnet, som blir fött av kvinnan, skall vara den välsignade kvinnans säd, som skall sönderkrossa ormens huvud.

Och varför började Eva alltför tidigt predika om Frälsaren? Jo, därför att hon hade en stark död tro, som hos många kvinnor verkar så mycket, att de predikar om Frälsaren trots att deras samveten ännu inte har blivit väckta. Hade Eva haft en rätt självkänedom, så hade hon visst insett, att Frälsaren kan inte komma till av en sådan ond säd, som Adam och Eva hade efter syndafallet, då de nyligen blivit utdrivna från paradiset, och de båda hade ett ont samvete. För alla som har ont samvete och avlar (i ett sådant tillstånd), skall veta, att föräldrarnas onda natur *smittar sig*¹ på barnen.

Det kan varje människa inse, inte blott av egen erfarenhet, om hon har barn, utan även av Adams och Evas exempel, för Adam och Eva hade ett ont samvete, då de blev utdrivna från paradiset. Och strax därefter blev det första barnet avlat, vilket blev smittat av föräldrarnas onda natur. Men när båda föräldrarna fick se syndens verkningar hos sina egna barn, började barnens ondska göra ont på föräldrahjärtat. När de såg att de egna barnen förorsakade dem sorg och sinnesförbittring, blev föräldrarna utan tvivel bedrövade över sina egna barn. Och denna sorg hade den verkan, att den gamle Adam inte längre hade så stor kraft som förr. Och därför blev den yngre sonen, Abel, mer saktmodig, eftersom den gamle Adams galla inte längre droppade² så mycket som vid avlandet av det första barnet.

Fast denna lära om arvsynnen blir motsagd av världens vise, som inte tror att fördärvet finns i säden, likväl visste David det, då han säger: ”Jag är född av en syndig säd.” Och de som noggrant studerar människans fördärvade natur, måste inse, att det beror på föräldrarna, att somliga barn är högmödigiga och somliga saktmodiga, även om de är födda av samma föräldrar. Det beror på samvetets och sinnets tillstånd vid avlande av barn. Om föräldern har varit i gamle Adams våld strax innan barnet blivit avlat, så smittar sig samma onda natur på barnet. Denna lära om arvsynnen är ingen ny lära, fast den blir kraftigt motsagd av världens vise, som inte tror, att någon arvsynd finns till. Men läkare som bättre studerar kroppens och själens uppbyggnad, vet väl, att fördärvet smittar sig på barnen.

Eva borde alltså ha insett, att av en sådan säd skall det inte bli någon Frälsare som är ren från synd. Men Eva hade inte självkänedom i denna sak, och därför började hon av okunnighet alltför tidigt predika om Frälsaren. I synnerhet berodde det på att hon trodde på en orätt frälsare. Hon trodde att Kain var det välsignade barnet eller den välsignade säd som skulle sönderkrossa ormens huvud.

Dagens evangelium ger oss ett annat exempel på en kvinna, som också har predikat om Frälsaren, nämligen profetissan Hanna. Men denna kvinna har inte som Adams hustru Eva trott på någon orätt frälsare. Denna Hanna hade även ett *annorlunda sinnelag*³ än Eva, för Hanna hade ett väckt samvete, men vi vet inte hurdant Evas sinnelag var, eftersom hon inte hade självkänedom. Vi vet nämligen, att varje människa som inte har rätt självkänedom, känner inte heller den rätte Frälsaren. Därför, om en sådan tror på en orätt frälsare, så bedrar hon sig själv. Men profetissan Hanna hade rätt självkänedom. Därför kände hon den rätte Frälsaren.

Profetissan Hanna, du har varit änka länge, och utan tvivel länge väntat på den saliga stunden då du får se världens Frälsare. Nu får du predika om honom för alla som väntar på förlösning i Jerusalem. Nu, säger jag, då du har sett honom med dina egna ögon, nu får du predika om honom. Och så som du flitigt har bett i Guds tempel för att även du måtte få se Världens Ljus⁴, så be nu med glädje och fröjd, att

Guds Son måtte på denna stund bli buren in i templet, för att du måtte få se honom, och för att du måtte få bära honom på dina armar innan du dör. Fader vår o. s. v.

Evangelium: Luk. 2: 33

Det står skrivet i evangeliet, inte blott om gamle Simeon som blev beredd för döden genom att han såg Frälsaren, utan även om profetissan Hanna som predikade om Kristus för alla dem som i Jerusalem väntade på Israels förlossning. Vi har tidigare talat om gamle Simeons förutsägelse, så att det torde vara lägligt att denna gång tala om Hanna. Låt oss alltså betrakta, hur profetissan Hanna predikar om Kristus för alla dem som i Jerusalem väntar på Israels förlossning.

Det var många som väntade på Israels förlossning. Men de flesta väntade blott på en jordisk Frälsare som skulle befria judarna från romarnas välde. Alla sorglösa väntade blott på en förändring i regeringen, eftersom deras kung, Herodes, var en grym tyrann, som inte blott plågade folket med tunga skatter, utan även dräpte mycket folk och utgöt oskyldigt blod. Därför väntade judarna på en förändring i regeringen. Och de hade en sådan tro, att den utlovade Frälsaren eller Kristus skulle snart komma och befria dem från jordiska tyranners välde. Alla sorglösa känner ju den lekamliga trälldomen, då överheten med hårdhet och stränghet plågar dem. Och sålunda väntar de på en förändring i regeringen.

Men de sorglösa känner inget besvär av den andliga trälldomen. De stackare känner inte, hur den högste tyrannen djävulen med en eldig piska påskyndar dem till helvetet. Därför kan de sorglösa inte vänta på en andlig Frälsare som skall förlossa dödens fångar från djävulens välde. Men gamle Simeon och profetissan Hanna hörde till de få som väntade på Israels förlossning i andlig mening. De hade nämligen en kännbar plåga och påfrestning av djävulens anfall. Då det stor skrivet om Hanna, att hon inte lämnade templet där hon tjänade Gud natt och dag, genom fasta och bön, så är det tydligt, att hon inte hade så stort bekymmer över kroppens näring, utan hon hade största omsorg därom, hur hennes själ må bli frälst.

Hon var alltså en botfärdig och nådesökande själ som hade gripit fast av Guds nådelöften om den tillkommande Frälsaren. Men hon hade ännu inte sett Frälsaren. Likväl väntade hon på att han snart skulle komma. Och när Maria med sin Son kom in i templet och såg gamle Simeon ta barnet i famnen och prisa Gud, då blev även Hanna glad, för hon trodde att detta barn är själva Frälsaren.

Vi kan med säkerhet säga, att Simeon och Hanna var väckta och botfärdiga själar, och att de trodde fullt och fast på den tillkommande Frälsaren, i synnerhet därför, att Simeon hade fått den övertygelsen genom den Helige Ande, att han inte skall smaka⁵ döden förrän han hade sett Herren Kristus. De har alltså haft en sann ånger och ett sant hopp, men först vid det ögonblicket blev de glada, då de fick se Kristus. Inte har profetissan Hanna kunnat predika mycket om honom förrän hon hade sett honom. Men för vilka predikar hon om Kristus?

Är det för de sorglösa hon predikar om Kristus? Evangelisten säger, att hon talade för dem som i Jerusalem väntade på Israels förlossning. Det är: för de botfärdiga, bedrövade, tvivlande, betryckta, andligt fattiga, som inte hade någon glädje eller tröst på jorden. Dessa botfärdiga, bedrövade och betryckta själar väntade nog på Israels förlossning, men de hade ingen glädje då den utlovade Frälsaren var okänd för dem. Somliga kunde hoppas på, att de skall få se Kristus innan de dör, men detta hopp torde alla⁶ inte ha haft, eftersom det sista löftet om Kristus har blivit givet av profeten Malakia. Och om den tiden hade redan fyra hundra år förflutit, och ingen Messias eller Frälsare hade kommit.

Visserligen väntar judarna ännu på att Messias skall komma, fast det är en jordisk Frälsare som de väntar på. Men de botfärdiga verkar inte ha så mycket långmodighet och tålmod, att de skulle särskilt länge vänta på förlossningen, innan de börjar tvivla på sin salighet. Då Messias inte genast kommer dem till hjälp i den svåra belägenhet som de väckta och botfärdiga själarna har, blir de försmäktade på grund av tvivlet och börjar tänka, att det lönar sig inte mer att kämpa och vänta, och då ger de upp och blir andligt lata. De slutar att vaka och be. De slutar att kämpa i tron och klappa (på nådens dörr). Och efter den andliga lättjan föl-

jer andlig sömn. Världskärleken förmår dem att undan för undan fästa sina hjärtan vid denna världen, där det inte finns ens någon jordisk frälsare, än mindre den andliga.

Ser ni nu, ni betryckta själar som har väntat på Israels förlossning, men inte har fått del av den fullkomliga förlossningen, ser ni, hur ivrigt judarna väntade på den jordiska frälsaren, trots att deras hopp är fåfängt? Judarna har redan 2000 år väntat på en jordisk frälsare som skall bygga upp ett nytt Jerusalem för dem, och detta judarnas hopp om den tillkommande Frälsaren har ännu inte upphört. Och ni bedrövade, ni betungade själar, som väntar på den andliga Frälsaren, kan inte vänta på Israels förlossning ett år, eller en månad, eller en vecka, fast profetissan Hanna predikar för er att Messias har redankommit, och att han skall snart uppenbara sin härlighet, att han snart skall komma och förkunna förlossning för dödens fångar.

Gamle Simeon och profetissan Hanna har inte slutat att vänta på Israels förlossning, fast det sista löftet om honom hade blivit givet 400 år tidigare. Och tack vare denna ständiga väntan och längtan har Simeon och Hanna fått se *Herren Kristus*⁷ i templet. Och när gamle Simeon och profetissan Hanna predikar om honom för alla dem som i Jerusalem väntar på Israels förlossning, vilket inte har hänt förut, då alla judar i Jerusalem väntade blott på en jordisk Frälsare som aldrig skall komma, hur länge de än skulle vänta, så tro nu, ni få själar som väntar på Israels förlossning, tro nu, ni bedrövade och botfärdiga, att Messias redan har kommit, då Simeon och Hanna har sett honom.

Tro ni betungade och suckande, att Kristus snart kommer och förlossar de borttappade fåren av Israels hus. Tro, då Simeon och Hanna predikar för er om Kristus, att Sions Konung kommer och frälser era själar från denna dödens dal och syndens⁸ trældom som plågar era själar. Tro att judarnas fåfänga hopp och förlitande på en jordisk Frälsare är djävulens bedrägeri varmed han försöker förvända deras syn så att de måste tro lögner. För alla judar som nu är vid liv, skall dö i sina synder innan deras Frälsare kommer.

Och de stackare som tror på en jordisk Messias⁹ skall ha en olycklig död. För de skall aldrig få se den jordiska Messias⁹. Men Simeon

och profetissan Hanna som väntar på en andlig Frälsare, får se honom före sin död. Simeon har fått den försäkran¹⁰ av den Helige Ande, att han inte skall smaka döden förrän han ser Herren Kristus. Och han fick även se (honom) och genom denna syn blev han redo att dö.

Visserligen står det inte skrivet om Hanna, huruvida¹¹ hon hade fått en likadan försäkran av den Helige Ande, men hon väntade likväl på Israels förlossning fram till sin ålderdom. Hon väntade, hon längtade, hon bad genom andens utsägliga suckar. Och denna väntan och längtan verkade så mycket, att hon fick se sin Frälsare. Och genom detta seende blev Hanna glad och började tala om Messias för alla dem som i Jerusalem väntade på Israels förlossning.

Ni få själar som i Jerusalem väntar på Israels förlossning, tröttna inte, sluta inte att vänta på Israels förlossning, utan vaka ständigt med Hanna genom att fasta och be, tills Sions Konung kommer och förlänar er en evig förlossning. Ni bedrövade och betungda själar, kom med Hanna in i Herrens tempel, såväl de som fått försäkran av den Helige Ande som de som inte har fått den. Nog känner Simeon genast *Herren Kristus*¹², då han redan förut har fått denna försäkran. Och därav skall även Hanna känna Kristus och tro. Simeon blir genom denna syn redo att dö. Och profetissan Hanna börjar predika för alla dem som väntar på Israels förlossning.

Och tro nu, ni bedrövade, botfärdiga och betungda själar, att Messias har kommit. **Sions Konung har kommit** för att förlossa dödens fångar och för att förkunna ett ljuvligt nådens år¹³ på Israels berg. Amen.

Källa: Kirkkopostilla 1876

¹ H = SW: går i arv

² H = SW: smittade

³ H = SW: uppriktigare sinne

⁴ H = SW: Frälsare

⁵ H = SW: se

⁶ H = SW: somliga

⁷ H: Herrens Krist, SW: Herren Kristus, KP: Herran Kristuksen

⁸ H = SW: tyrannernas

⁹ H = SW: frälsare

¹⁰ H: svar

¹¹ H = SW tillägger: även

¹² H: Herrens Krist, SW: Herren Kristus

¹³ Denna korta mening saknas i H men finns i SW.

Gud har gett honom ett namn som är störst av alla namn, så att alla knän i himlen, på jorden och under jorden måste böja sig i Jesu namn, och alla tungor skall bekänna, att Jesus Kristus är Herren, Gud Fader till ära.

Fil. 2: 9, 10.

Av dessa Paulus ord hör vi, att Gud har gett sin Son ett namn som är störst av alla namn. Och Petrus skriver, att det inte finns något annat namn under himlen, i vilket vi skall bli saliga. Men detta höga namn blir för det mesta missbrukat av världsmänniskorna som blandar hans namn ihop med djävulens namn. Ibland svär de och ibland missbrukar de detta namn. Fast en syndig människa inte är värdig att uttala hans höga namn om hon inte gör det med ett andäktigt hjärta, suckar, och böjda knän. Likväl uttalar lättsinniga (människor) hans namn i samband med allt fåfängt och världsligt snack som om det inte hade någon betydelse. De tror förstås, att Jesu namn passar väl ihop med djävulens namn.

Nådetjuvarna i synnerhet är ivriga att nämna hans namn, när de talar om världsliga ting. Och då de inte ids ideligen ropa djävulens namn, tar de Guds namn till vittne. Och de stackare märker inte själva, hur de missbrukar hans höga namn. Då Gud har gett sin Son ett namn som är störst av alla namn, så förstår man därav, att detta höga namn skall nämnas endast i samband med andliga saker, böner och under betraktelse av hans ord, men inte i samband med världens fåfänga lekar. Likväl blandar somliga sorglösa (människor) hans välsignade namn ihop med djävulens namn, och de gör detta för köttets förnöjelse. Men Guds namn är inte så lågt, att alla lättsinniga (människor) kan nämna det utan synd. Men den onde som härskar över de sorglösas hjärtan och har sin boning där, han skrattar när de som är återlösta genom Frälsarens heliga och dyrbara blod, bespottar hans höga namn. Han vet att Gud inte låter bli att straffa den som missbrukar hans namn. Därför låter den onde anden dem smäda och missbruka (Guds namn), att han skulle leda dem under Guds straff. Då de nämligen smädar och missbrukar hans höga namn, blir djävulen ärad därigenom.

Paulus visar på det förutnämnda stället, att i Jesu namn skall alla knän böja sig, de som är i

himlen, och på jorden och under jorden. Men vi vet väl, att detta knäböjande i Jesu namn, är också en yttre sed som inte har någon verkan om hjärtats andäktighet inte finns därunder. Vi har sett, att världens herrar, som har granna kläder och styva knän, inte vill böja sina knän i Jesu namn. De fruktar förstås att de granna klädeskläderna nöts alltför mycket om de skall knäböja sig varje gång när syndabekännelsen blir uppläst.

Men skrymtare och munkristna knäböjer sig fast hjärtat är förhärdat. Vi förstår väl, att de som i himlen knäböjer sig i Jesu namn, böjer även sina hjärtan i hans namn. Och de få själar som bär hans kors på jorden, böjer även sina knän och hjärtan i Jesu namn. Men de som är under jorden torde knäböja sig djävulen till ära, då de, nämligen vättarna¹ och vålnaderna² inte tål att Jesu kors läggs på deras barn. De är nämligen fiender till Jesu kors. De bär nog världens kors, men de fruktar för Jesu kors. Och likväl knäböjer de sig i Jesu namn.

Men de kan likväl inte stiga upp från sin boning som är under jord, därför att de fruktar för ljuset. Och varför fruktar de för ljuset? Jo, därför att deras gärningar är onda. De gräver jord med sina naglar och tror sig där finna en skattgömma, men när denna skattgömma kommer i dagen, är det blott en kolgömma. Jag har hört gamla berättelser om dem som bor under jorden. De har i naturlig mening ett likadant liv som världens människor. De har granna klädeskläder och präktiga byggnader (samt) läcker³ mat som de bjuder åt dem som förirrar sig till underjordiska boningar. Men jag har även hört, att om människan⁴ smakar på deras mat, så kan hon inte längre stiga upp från den underjordiska boningen, utan kvarblir där för evigt.

Men deras mat, fast den ser skön ut och smakar gott i munnen, så är den likväl ingenting annat än *rinnande djävlaträck*⁵ som vättarna smörjer sina tarmar med. Till slut får de se vålnader som har sjunkit ännu djupare i helvetet.

Det berättas att vättarnas döttrar sjunger psalmer vackert. Därigenom lockar de människornas söner. Men deras psalmsång är ingenting annat än horvisor och supvisor. Även de härmar människornas seder i det mörkret där de bor. De föder barn och döper dem, men de tål

inte alls, att korset läggs på bröstet. De tror att alla döpta blir saliga, fast man inte har kors-tecken på bröstet. Och när vättarnas barn blir döpta, knäböjer alla faddrar sig i Jesu namn, och denna sed har de lånat av de kristna. Men detta knäböjande hjälper inte dem, då de är fiender till Jesu kors.

Jag har även hört gamla berättelser därom, hur de underjordiska människorna har kommit till. När vår olyckliga mor, Eva, tvättade sina barn, kom hennes Skapare dit för att se hur föräldern tvättar sina barn, men Eva hade så stor ära, att hon gömde undan de barn som var otvättade, och de rena barnen visade hon för Gud. Då frågade Gud henne: "Är alla dina barn här?" Eva svarade: "Ja!" Men Gud sade till henne: "Det du gömt för Guds ögon skall även vara gömt för människornas ögon." Av de barn som vår mor hade undangömt, har vättarna fått sitt ursprung. De bor under jorden och är fortfarande otvättade, för de har så stor ära, att de skyler över alla skamliga ställen både för Gud och människor. Och fast de är svarta och orena av hjärtat, låter de likväl inte Frälsaren rena deras hjärtan. Därför sade även Frälsaren: "Ni är rena, dock inte alla."

Även Judas var en av Jesu lärjungar som skylde över de värsta ställena, när andra lärjungar började fråga: "Herre, vilken är det?" Nog visste han, att Frälsaren kände till hans onda gärningar. Men han tänkte förstås, att man inte har någon anledning att ropa ut det för världen. Och när Frälsaren gav honom den doppade betan, gick djävulen in i honom. Girighetsdävulen hade redan tidigare gått in i Judas Iskariots hjärta. Nu efter den doppade betan gick även vredesdävulen in i hans hjärta, för äredävulen var så stor i honom, att han ville inte alls avslöja sitt förräderi för de övriga lärjungarna. Om han hade bekänt, att han är en förrädare, hade han blivit helt ärelös. Därför tänkte han: "Man har ingen anledning att ropa det ut för världen." Och så tänker alla de Adams barn som har förblivit otvättade: "Man har ingen anledning att ropa det ut för världen." Ve dig, du olyckliga mor stackare! Om du hade visat alla barn för Gud så svarta och otvättade som de var, så hade ingen blivit undangömd under jorden. Men du olyckliga mor, du gömde dina barn för Guds ansikte, och av dem blev de

fördolda människorna till som nu bor under jorden och knäböjer sig där i Jesu namn. De har likväl förblivit otvättade, eftersom de bor i mörkret och hatar ljuset, för deras gärningar är onda. De är fiender till Jesu kors, då de inte alls tillåter, att korstecknet läggs på bröstet. Och hur kan de bära Jesu kors, vilka skyler över alla skamliga ställen för att ingen skulle se, hur svarta de är? De vill nämligen gå in i himlen med äran i behåll.

Då nu Gud har upphöjt sin Son och gett honom ett namn som är störst av alla namn, så att i Jesu namn skall alla knän böja sig, de som är i himlen, och på jorden och under jorden, så är det tillbörligt för oss att be för dem som är under jorden, för att de måtte börja knäböja sig under korset och ta Jesu kors på sig, (och) för att de måtte bli tvungna att knäböja sig under korsets börda, för att de först måtte komma ur sin underjordiska boning upp på jorden och slutligen från jorden upp i himlen.

Hur härligt torde det vara för dem, som bor i himlen och redan blivit befriade från korsets börda, att knäböja sig i Jesu namn. Men de som bor på jorden känner ett stort tvång att knäböja sig i Jesu namn, för de är korsbärare. Och Jesu kors böjer deras knän. Men de blinda stackare som bor under jorden, vilka inte kan komma upp från sin underjordiska boning, fast de knäböjer sig, för de är fiender av Jesu kors. För dem borde vi be, för att de måtte kunna komma ur sin underjordiska boning upp på jorden, så som vi hoppas, att de få själar som tar korset på sitt bröst, blir befriade. Hör du store Korsbärare de bedrövades, nödstäldas och betrycktas suckan. Fader vår som är i himlarna, o. s. v.

Evangelium: Luk. 2: 21

Vi hörde av dagens korta evangelium, att denna dag är Frälsarens namnsdag. Då brukar världens herrar tillönska varandra lycka för det nya året. Men vi vet, att de tillönskar blott en jordisk lycka. Det är inte fråga om någon högre lycka. De få själar som känner, att denna jordiska lycka inte är varaktig, borde tillönska en högre lycka för alla dem som ännu inte inser sin olycka, för att de under detta år, om Herren ger nådens dagar, måtte få känna sin olyckliga belägenhet, och att de därefter måtte knäböja sig i

Jesu namn. Första betraktelsen: Hur knäböjer de sig som är under jorden? Andra betraktelsen: Hur knäböjer de sig som är på jorden? Tredje betraktelsen: Hur knäböjer de sig som är i himlen? (Alltså, hur knäböjer sig) alla (dessa) i Jesu namn som idag har fått namnet Frälsaren?

1:a betraktelsen. Enligt apostelns ord skall alla knän böja sig i Jesu namn, deras som är i himlen, på jorden och under jorden. Men enligt allt vad vi har hört, är vättarna och vålnaderna under jorden, det vill säga, sådana varelser som har nog människans skepnad, men är dock så olika till naturen, att en levande människa som ännu har liv och ande kvar, inte kan se dem utan att bli förskräckt. Levande människor är i synnerhet rädda för de vålnader som är andligt döda. Och fast en levande människa inte vill se dem, kommer de likväl mycket ofta och nästan dagligen inför deras ögon. Då en levande människa har under lång tid levt av den Helige Andes vin, som lärjungarna på pingstdagen blev berusade av, kommer han i det tillståndet, att han ser vålnader som grinar som skogsdjävlar eller skrattar som onda andar och skriker som oäktingar.

Men alla dessa vålnader saknar ett annat dop och ett nytt namn. De har blivit döpta en gång, nämligen med vatten. Men de har inte blivit döpta med den Helige Ande och eld. Johannes Döparen sade till judarna: ”Jag döper med vatten, men efter mig skall komma den som döper med den Helige Ande och eld”. Det är märkligt att dessa vålnader saknar ett nytt dop och ett nytt namn. De känner förstås, att det första dopet inte hjälper dem, då de har brutit dopets förbund. Men de blir likväl arga om en levande människa kallar dem för hedningar.

Då nu en levande människa inte kan ge dem den Helige Andes dop eller det nya namnet, som enbart Frälsaren kan ge, måste hon med andens svärd eller lagens hammare och Arons stav börja slå dessa vålnader, för att de måtte fly till Frälsaren. Men de är så långt borta från honom. De är i dödsriket och i mörkrets skugga. De ser inte var Frälsaren är. De tror inte, att denna levande människa vet bättre än vålnaderna var vägen till himmelen finns. Likväl knäböjer de sig i Jesu namn, fast de är under jorden. Men de knäböjer sig på det viset, att hjärtat är i djävulens våld och tankarna ute i världen.

Och de kan inte ta sig upp från sin underjordiska boning genom att böja sina knän.

Även vättarna är under jorden. Och det berättas, att de har boskap⁶ och hus precis som de som bor på jorden. Men de vill ofta stjäla en annan människas egendom genom *rinnande djävlaträck*⁷ som de bjuder åt andra. Om människan vänder sina ögon åt ett annat håll, så har vättan i ett ögonblick tagit hand om hennes egendom och barn och fört dem under jorden. Detta beror därpå, att människan är så sömning. Om den människa som är på jorden, alltid orkade vaka över sin egendom, om hon alltid var utrustad med Guds ord, om hon alltid välsignade sig då hon lägger sig och då hon stiger upp, så skulle vättarna inte ha makt att stjäla hennes barn och egendom.

Vättarnas döttrar stjäla människornas barn även före dopet, om man inte har lagt kors-tecken på barnens bröst och Guds ord under huvudet. Dessa saker och ting bevisar, att de som bor under jorden har en stor avund⁸ och girighet. De har ett stort förnuft i skallen och ormens listighet. De hatar dem som har korset i bröstet. De fruktar för Guds ord och det andliga stål som har blivit vässat genom den Helige Andes eld.

Vättar och vålnader bor i mörkret, och de gör mörkrets gärningar. De hatar ljuset, för deras gärningar är onda. De har *mörkrets makt*⁹ och i mörkret rör de på sig. Men nog är de likväl gudfruktiga och dygdiga¹⁰, fast de super, svär och slås, bedriver hor och stjälar. De knäböjer sig alltså i Jesu namn. Men detta knäböjande hjälper dem inte, då djävulen har fått så stor makt över dem, att de inte alls vill att korset blir lagt på deras bröst. Även oäktingar hör till den hop som bor under jorden. De skriker som barn och saknar dopet. Man har inte gett dem namn, därför skriker de. Även vålnaderna vill ha ett nytt dop och ett nytt namn. Men vi hör av Uppenbarelseboken, att Frälsaren inte ger det nya namnet åt några andra än dem som vinner. Och detta nya namn är så hemligt, att ingen annan, än den som har fått det, förstår dess betydelse. Stig upp från er underjordiska boning, ni olyckliga vålnader, och ta det heliga korstecknet på bröstet, så skall ni få det nya namnet.

Andra betraktelsen. Hur knäböjer de sig

som bor på jorden? De människor, som bor under jorden, böjer sina knän i Jesu namn blott av sedvänja, av skenhelighet och för att stärka sin döda tro. De böjer sina knän inför Gud, men sina hjärtan böjer de inför världen och djävulen. Men de, som är på jorden, böjer sina knän under korsets börda. Då de först måste ta Jesu kors på sig, måste de böja sina knän i Jesu namn. Och så ofta som de tröttnar under korsets börda, måste de böja sina knän. Annars skulle de inte orka resa sig med en sådan börda, om de inte knäböjde sig varje gång då de måste resa sig och bege sig i väg för att bära korset.

Även om Jesus har sagt: ”Mitt kors är ljuvligt och min börda är lätt” så är dock Jesu kors inte lätt för nybörjare att bära, för de är inte vana vid att bära det. De rusar hit och dit som en halvvild ren i vars hals man inte lagt ok ännu. Ibland hoppar de upp som hjortar¹¹ och gör snabba språng för att fort nå målet. Ibland lägger de sig ned och låter sig bli väl piskade av den Helige Ande innan de försöker resa sig och hålla sig i styr. Somliga kastar sitt kors på backen och säger: ”Må hunden bära denna börda. Kommer jag inte med mindre möda i himlen, så får det vara.”

Att detta korsbärande blir för många så tungt, beror därpå, att den rätta korsbäraren blir irriterad därav, att världens hop har med våld tvingat honom att bära Jesu kors. Om Jesus själv hade lagt detta kors på honom, så skulle korsbäraren ha det hoppet att han tjänar något då han når målet med korset. Men när korsbäraren inser att det är världshopen som med våld har tvingat honom att bära Jesu kors, då blir hon irriterad och tänker, att världshopen själv var bäst lämpad att bära ett sådant kors som aldrig för med sig någon förtjänst. Inte ger världen honom ett enda öre för den mödan, utan smädar honom ännu mer.

Inte heller Frälsaren ger honom lön för detta korsbärande, fast många korsbärare tror, att Frälsaren skall ge honom en god lön, eller ett evigt liv och salighet för korsbärandet. Men det är inte så. Du skall inte ens tänka att du förtjänar något från honom genom detta korsbärande. Det är ju du som har korsfäst Frälsaren. Men Frälsaren har inte lagt korset på dig, utan världshopen. Du har tillsammans med världshopen korsfäst Frälsaren. Vad förtjänar du då

genom korsbärandet? Ingenting.

Det skulle vara en annan sak, om Frälsaren hade lagt sitt kors på dig och bett dig med dessa ord: ”Käre kristen, bär du detta kors till Golgata kulle. Jag är så trött att jag själv inte orkar bära det.” Då hade du kunnat förtjäna något. Och om du därtill hade gått i döden för hans skull och han hade fått leva. Men Frälsaren har inte korsfäst dig fast du hade förtjänat det, utan det är du som har korsfäst Frälsaren. Och för denna fruktansvärda gärning har du förtjänat helvetet, men inte belöning. Hur långt kommer du då genom förtjänst? Jo, du kommer i helvetet.

Hur tungt det än är att bära Jesu kors, så förtjänar du ingenting därigenom. Och ändå måste du bära hans kors, om du vill bli en kristen. För han har själv sagt: ”Den som inte tar korset på sig och följer mig, duger inte för mig.” Nu hör ni korsbärare, hur det är ställt med er. Ni måste bära hans kors som världshopen har lagt på er. Ni måste knäböja er i Jesu namn så ofta som ni är trötta, så ofta som ni är bedrövade och betryckta, så ofta som ni är under pina, kval och tvivel. Så länge som ni orkar bära hans kors, och särskilt då ni inte orkar, eller när detta Jesu kors blir så tungt att ni måste sucka och andas djupt. Därför har korset blivit lagt på bröstet, att ni måste under korset sucka, ropa, krypa, sträva, längta, med knäppta händer be och knäböja er i Jesu namn.

De som är under jorden knäböjer sig inte för det stora kvalets skull, inte för hjärteängestens skull, inte för syndaplågans skull, inte för samvetskvalets skull, inte på grund av världens hat och förföljelse, utan de knäböjer sig för världens skull (och) på grund av naturlig fattigdom, eller på grund av skällande, eller på grund av spritbristen, då de har så ömklig nöd på grund av det brinnande begäret, att de måste knäböja sig inför krögaren och be för världens gud, helvetets furste, djävulen och satan, för att krögaren måtte förbarma sig över dem och hålla i deras mun en ormtår av den brinnande lågan, det rinnande och kokade djävlaträck¹² som släcker deras brinnande begär och åter upptänder det.

Vålnaderna knäböjer sig även inför horor, och de ber med tårar och suckar, att *den brinnande hondjävulen*¹³ förbarmade sig över dem för hordomsdjävulens skull och lät dem rida på

sig. Fast fyllhundar och horor har styva knän, då de skall knäböja sig i kyrkan och bekänna sina synder, så är de nog ivriga att knäböja sig inför krögaren och hondjävulen¹⁴. Men vad hände? Krögaren och hondjävulen måste till slut förbarma sig över sådana som knäböjer sig och ber med tårar och suckar.

Följ deras föredöme, ni korsbärare. Är ni så ivriga att knäböja er inför Frälsaren? Är ni så andäktiga att be er Gud med tårar och suckar som horkarlar och fyllhundar? Era knän lär ofta vara styvare än deras, för den onde böjer deras knän. Men de väcktas knän gör han styva. Han säger: ”Vad gagnar det att ni knäböjer er inför honom? Han skall ändå inte höra era böner.”

Tredje betraktelsen. Hur knäböjer de sig som är himlen? Deras knän är inte längre styva, för kärleken har gjort dem viga. Då nämligen en korsbärare måste böja sina knän, måste hon först böja det ena knät och därefter det andra, för att knäna inte må gå sönder, (vilket händer) om hon med den tunga bördan plötsligt faller på knäna. Likadant måste han först sträcka det ena benet då hon reser sig, eftersom han inte orkar resa sig med två ben.

Men de som är i himlen knäböjer sig i Jesu namn. De kan böja båda knän samtidigt, då deras börda har tagits bort. Vi hör, att de som bor i himlen, faller ned med ansiktet mot jorden och ber Gud på det viset, för de är så lätta, då korset har tagits bort. Kärleken hos dem är så stark, att den tvingar dem att be i Jesu namn. Alla heliga har knäböjt sig. Men Frälsaren har inte blott knäböjt sig, utan han har tryckt sitt ansikte mot jorden, då alla världens synder föll på hans samvete. Och de som i himlen knäböjer sig i Jesu namn, faller ned på jorden och ber till Gud.

Alla knän, som böjer sig i Jesu namn, borde på nyårsdagen böja sig på graven, för ingen av oss vet om vi skall leva till slutet av detta år. Vem kan veta, vilka som blir kvar till det kommande året för att knäböja sig i Jesu namn, då så många människor, som ännu under förra året hade en levande ande, har dött. Knäböj er i Jesu namn, ni få själar som ännu vandrar levande på jorden, för att ni snart måtte få knäböja er i himlen. Amen.

2. Kopia (1850) / BB 173 / Helsingfors universitetsbibliotek / H. s. 47

¹ finska: maahiset

² finska: manalaiset

³ H = UP: andlig (hengellinen) manuskript: herkullinen

⁴ manuskript: alma ihminen / samiskt ord: almmaiolmmos = människa av manligt kön / UP: elävä ihminen /

⁵ H = UP: draggift

⁶ H = UP: kamrar, manuskript: karja (boskap)

⁷ H = UP: draggift

⁸ H = UP: hat

⁹ H: mörkret i sin makt

¹⁰ H: fromma

¹¹ H: renar

¹² H = UP: giftet

¹³ H = UP: hon

¹⁴ H = UP: horan

Att agnarna inte duger som mat för Tröskaren, och fast man inte bränner agnar i den yttersta norden där det inte är brist på brännved. Men i Kanaans land, där det inte finns så gott om brännved som här, där bränner man upp agnarna.

Nu lyder frågan: "Vilka är agnar?" Ingalunda vill nådetjuvarna tillägna sig detta bibelställe. Men vi hör av alla omständigheter att de är agnar, för nådetjuvarna är närmast Gud, så som agnarna är närmast Tröskaren. Och så som agnarna inte alls flyger längre ut, fast Tröskaren kastar dem lika kraftigt som han kastar vete, så flyger inte heller nådetjuvarna långt ut från den store Tröskarens hand, fast han kastar dem. Och varför flyger de inte längre ut? Därför förstås, att vinden står emot. Dessa agnar flyger inte längre ut, fast de blir kastade.

Men vänta lite, när Tröskaren blir klar med kastandet. Då skall agnarna få se, vart de till slut blir kastade. Han har ännu inte blivit klar med kastandet. Men den tiden skall komma, då han börjar mäta, hur mycket korn han har fått av sin åker. Och då skall han bränna upp agnarna med en outsläcklig eld.

Vart skall man lägga falska vetet, som inte kan skiljas från kornen genom kastande? Skall man lägga dem tillsammans med kornen i borden? Ingalunda, för de förstör smaken på skörden, om man mal dem tillsammans med vete-kornen. Men jag tror att det går att skilja falska vetet från kornen genom sållande. Och på det viset blir vetet renat. Fast det inte växer så mycket falskt vete i Kanaans land som här. Här har åkern ännu inte blivit färdigställd. Men ingalunda skall den store Skördemannen, som Johannes talar om, äta falskt vete och tomma skal, utan han vill äta rena korn.

Medan den store Skördemannen nu rensar sin loge, och agnarna som det finns gott om, inte flyger långt ut från kastarens hand, så borde de få själar som Skördemannen har fått till hjälp i arbetet vid rensandet av logen, be den store sädens Herre, att de må få sin daglön. Inte i form av pengar utan som säd. För att de, då det uppstår brist på säd, måtte ha ren säd att så i åkern. En säd som är fri från falskt vete. För fast man i år har fått lite frukt av åkern, så kan det komma dåliga år, då man inte har något att samla i logen. Inte heller något att rensa. Som

det var förr, vilket ni väl kommer ihåg.

Om ni inte spar för missväxt i kommande tider, skall ni tills slut inte ens ha eget utsäde. Och vad skall man då så, när utsädet tar slut? Mata inte hästar och kreatur med era korn, utan spara, spara åt de fattiga som svälter svårt. De har större behov av föda än hästar och getter som man skall ge ris att bita.

Nu upplyfter vi våra hjärtan med suckar till den store Tröskaren som samlar vetet i sin bod, men agnarna bränner han upp med en outsläcklig eld, för att han måtte ge oss utsäde som är rent och fritt från ogräsfrön, så att vi får enligt hans föredöme så hans goda säd i åkern och att dessa säd må falla i den goda jordmånen. Hör du store sädens Herre de fattiga åkermännens bön: Fader vår som är i himlen o. s. v.

I dagens heliga evangelium talar man om Frälsarens dop som skedde i floden Jordan. Men vi vet att Frälsaren inte hade behov av dopet, han som utan dop var ren och syndfri. Likväl ville han genom sitt exempel helga denna heliga förrättning så att det blev ett heligt sakrament. För vi alla är födda av syndig säd och har behov att genom nya födelsens bad bli renade från den orenhet och syndagyttna som har fastnat i huden från moderslivet.

Vi talar nu om det andliga dopet som sker genom den Helige Ande och eld. När ett nyfött barn döps med den Helige Ande och eld, blir hon renad från syndens orenhet som har fastnat på huden i moderslivet. Visserligen har vi redan tidigare blivit döpta med vatten och i det dopet blivit upptagna i Guds nåds förbund. Men detta dop kan inte rena oss från syndens orenhet då vi efteråt har brutit dopets förbund och förorenat våra själar med flytande djävlaträck och gamle Adams dynga. Djävulen har skitit på oss. Och av detta djävlaträck stiger en sådan lukt att den himmelske Föräldern inte kan ta oss i sin famn förrän han men den Helige Ande och eld tvättar de nyfödda rena från syndens orenhet.

Nog litat visst de sorglösa mycket därpå, att de engång blivit döpta med vatten. Men de blinda stackarna vet inte att djävulen efteråt har skitit på dem många tusen gånger. Och de har smutsat ned sig så förskräckligt med djävlaträck och gamle Adams dynga, att de inte blott har djävlaträck inne i kroppen. Liksom svinet

ofta står under skithusbänken, så står också den naturliga människan under djävulens skithusbänk och känner inget obehag därav, att djävulen låter sin rinnande och blöta dynga falla över henne. Många andliga svin öppnar dessutom sin mun och med stort begär tar emot vad djävulen släpper ur sin ända. Ingalunda klandrar det andliga svinet på sitt betesmark, då det står under djävulens skithusbänk och äter djävlaträck och gamle Adams dynga.

Många andliga svin tycker att det rinnande djävlaträcket är gott, även om de hade bättre mat till buds. Men de bryr sig inte om den bättre maten så länge som rinnande djävlaträck läcker ur ändan på djävulen. Nu vill ett sådant andligt svin komma i famnen på den himmelske Föräldern sådan det är, skitigt och dyngigt. Det är inte enbart smutsig utanpå, utan djävlaträcket har förorenat dess kött så att det inte duger till stek för djävulen. En sådan människa blir inte ren därigenom, att hon en gång blivit döpt med vatten. För hon är, så som Paulus skriver om folket på Kreta, ett tvättat svin som återigen går och smutsar sig ned i gyttjan.

Och nog tror många, att ett sådant svin som en gång är tvättat och åter igen smutsat ned sig i gyttjan, blir ren därigenom, att djävlaträcket skrapas bort från yttre sidan. Men då djävlaträcket har förorenat hennes kött, så blir hon inte ren därigenom, att dyngan skrapas bort från det yttre. Även om man avhårade henne i het vatten, blir hon dock inte ren. Hur kan hon bli ren genom denna tvättning då djävlaträcket har förorenat hennes kött och blod, så att endast djävulen och dödsrikets hundar kan äta hennes kött. Hon måste sålunda döpas med den Helige Ande och eld innan hon kan bli behaglig för Gud.

Därför sade även Johannes: ”Jag döper visserligen med vatten, men efter mig skall komma den som jag inte är värdig att lösa skosnören på. Han skall döpa er med den Helige Ande och eld.” Även själva Frälsaren sade: ”Jag kom för att tända eld på jorden.” Och denna andliga eld är det ljus som världsträlarna är rädda för. Den eld som Frälsaren tände, visade sig som uppristade tungor på pingstdagen. Men världsbarnen fruktar för den elden. De tror att den är den onde andens ljustereld. De tror sig vara rena, då de är döpta med vatten. Därför vill de inte bli döpta med den helige Ande och eld.

Men ingalunda blir någon delaktig av himmelriket utan att bli döpt med den Helige Ande och eld. Då alla människor som går på två ben har efter dopet nedsmutsat sig och förorenat sig i syndens gyttja, och förstört sig med djävlaträck, hur kan den himmelske Föräldern ta sådana i sin famn innan de blir renade? Tar någon av er ett barn i famnen om barnet har smutsat ned sig? Om barnet har med sina naglar grävt i skitet och även stoppat det i munnen, och därtill knådat skit på alla sina kläder. Ingen förälder tar ett sådant barn i famnen förrän han tvättat det. Och ni ser hur stor möda Föräldern har då han rengör barnen.

Men vissa barn låter sig inte tvättas. De vill nog kliva i famnen på Föräldern sådana som de är, nämligen nedsmutsade. Men om Föräldern vill rengöra dem först, då gråter de, sparkar emot och klöser. Och Föräldern kan inte rengöra sådana barn av den anledningen att de sparkar emot och grinar, så som det skulle vara ett stort straff då man rengör dem. Precis så gör den gamle Adams barn, när den himmelske Föräldern vill med den Helige Ande och eld döpa eller tvätta deras hjärtan rena från det rinnande djävlaträcket varmed de har förorenat och smutsat ned sig alltifrån barndomen. De grinar och sparkar emot, då Föräldern tar fast dem för att rengöra dem. Och några barn springer ut och rymmer, då Föräldern vill rengöra dem. De säger som Petrus: ”Du skall aldrig tvätta mina fötter.” Så flyr gamle Adams barn, då den himmelske Föräldern vill rengöra deras hjärtan från djävlaträcket. De anser det vara en alltför hård press att bli renad. Hellre går de i skit och dynga, än att de skulle låta Föräldern rengöra dem.

Men det är klart att djävlaträcket är ett så illaluktande ämne, att det inte kan avlägsnas enbart med vatten, fast Föräldern en gång har tvättat barnen i dopet. Nog luktar djävlaträcket ännu. Och det vore likväl bättre om de bevarades rena då Föräldern har tvättat dem. Men så som Paulus skriver, att det tvättade svinet sölar sig i gyttjan, så gör även alla andliga svin. De sölar och smutsar ned sig i gyttjan så att de inte har kvar känslan på grund av djävlaträcket. Jesaja skriver: Från hjässan till hälen har hon inte en frisk fläck, utan över hela kroppen har hon blåmärken, bölder som inte är utpressade, och illaluktande sår. Och i det skicket, nämligen

gen fylld med dynga och djävlaträck, vill nu gamle Adams barn utan rening hoppa i famnen på den himmelske Föräldern. Och när Föräldern först vill rengöra dem, så flyr de bort. Och några som den himmelske Föräldern börjar rengöra, gråter och sparkar och slingrar sig. Självklart är det trevligare att gå i djävlaträck än att blir renad.

Vi sade nyss att djävlaträcket avlägsnas inte med enbart vatten, utan med den Helige Ande och eld skall människohjärtat renas. Och de få barn som låter sig tvättas, känner sig vara brinnande, när den himmelske Föräldern börjar rengöra dem med den andliga elden. David säger: "Mitt hjärta brinner i mig." Och lärjungarna på vägen till Emmaus sade: "Var våra hjärtan inte brinnande i oss?" Hjärtat känns vara brinnande, när den himmelske Föräldern har tvättat det med den Helige Ande och eld. Denna heliga eld, som Frälsaren kom för att tända på jorden, har slocknat i världen på grund av den förskräckliga ånga som stiger ur avgrundens porer. Djävulen lyckades även pissa och skita i den heliga elden. Härigenom utsläcktes den heliga eld som Frälsaren kom för att tända. Ingenting är värre att släcka denna eld i människohjärtat än det rinnande djävlaräck som djävulen låter rinna ur sin ända i munnen på de andliga svin som anser det vara gott. Sådana kan Föräldern inte rena.

Till och med de olyckliga och blinda stackare, som Föräldern försöker rengöra med den Helige Ande och eld, grinar och sparkar emot på grund av otålighet, när Föräldern tvättar dem. Och likväl går till och med många av dem liksom ett tvättat svin åter igen att söla sig i gyttjan och gräva i djävlaträck. Och hur flitigt Föräldern än försöker tvätta sina barn och rena dem med Anden och elden, blir de dock inte rena från all djävlaträcks lukt så att de vore helt luktfria. Ändå måste den himmelske Föräldern ta dem i famnen vilka han har tvättat med dopets rena vatten och rökt med den heliga rökelsen. Han måste, säger jag, ta även dem i sin famn, som gråter och ropar efter honom. Han måste låta dem dia uppmuntran ur sitt bröst och därefter kyssa dem, för att de må tiga och lugna ned sig.

Men vissa vanartiga barn vill alltid sitta i famnen på Föräldern. De gråter jämt, så snart

Föräldern släpper dem från famnen. De vill inte ge så pass tid för Föräldern, att han skulle laga mat åt andra barn. Men vi vet att det yngsta barnet är kärast för Föräldern. Därför att detta barn är skönt, men svagt och hjälplöst, som inte kan klara sig ensam. Inte är de äldre barnen så kära för Föräldern som det nyfödda som Föräldern har tvättat i nya födelsens bad och lindat i rena linnekläder och i vars mun han låter några droppar rinna ur sina nådefyllda bröst, då barnet är så hjälplöst, att det inte kan dia.

Men de äldre barnen av vilka somliga knappast kan gå efter handräcket och andra springer ute, och en del är som tjänstefolk för Föräldern, de är inte längre så kära för Föräldern. Inte hinner han alltid heller bära dem i famnen. I synnerhet dem som duger till tjänstefolk. De får inte ofta sitta i Förälderns famn eller äta mjölk. Även om han ofta måste ge mjölk åt dem som är svaga i tron, så som Paulus skriver till de kristna: "Med mjölk har jag matat er, då ni inte har tålt starkare föda."

När nu Föräldern befäller dem att se efter, vad de övriga barnen gör i världen, så finner de somliga som gräver i djävlaträck under skithusbänken. Och tjänstefolket säger: "Varför gräver ni i djävlaträcket där? Föräldern bad er komma in. Han vill tvätta och rena er. Tycker ni att djävlaträcket luktar gott, då ni jämt befläcker er därmed, fast ni en gång blivit tvättade?"

Men världsbarnen som tycker att det är trevligt att gräva i djävlaträcket och äta det, blir arga på dessa tjänare och säger: "Se i ändan! Är du själv ren? Du har förstås kommit hit för att bära skvaller. Om du inte ger mig samvetsfrid, så skall jag ge stryk åt dig. Jag skall klaga hos landshövdingen, att du skäller på hederliga människor." - - -

Johannes Döparen sade: ”Han har sin kastoskovel i sin hand och han rensar sin loge och samlar sitt vete i sin loge och samlar sitt vete i sin bod, men agnarna bränner han upp med en outsläcklig eld” Matt. 3: 12.

Denna liknelse gäller Frälsaren vilken kom efter Johannes. Johannes såg, att Frälsaren hade i handen en kastoskovel som han rensade sin loge med. Men inte tror hedningarna att Frälsaren har i handen en kastoskovel som han rensar sin loge med. I varje fall tror inte hedningarna, att kastoskoveln är i Frälsarens hand. Inte tror de heller, att han rensar sin loge, utan de tror att Jesus är så nådig, att han inte kastar någon.

Ingalunda tror de döpta hedningarna att i Frälsarens hand är en kastoskovel som han rensar sin loge med, utan de tror, att i Frälsarens hand är en skopa med vilken han håller mjölk och honung i den sorglöses mun. Men tror ni nu, ni hedningar, att i Frälsarens hand är en kastoskovel som han rensar sin loge med, eftersom Johannes har sagt och även sett, att det är en kastoskovel men inte någon mjölkskopa som Frälsaren har i handen.

Men nådetjuvarna säger så: ”Även om det var en kastoskovel som Frälsaren har i handen, så kastar han ingalunda oss.” Men vi hör av Johannes(angeliets) åttonde kapitel, att han kastar även dem som tror på honom, så länge som sanningen inte har gjort dem fria, eftersom de är fiender till Jesu kors, fast de med död tro tror på honom. Dessa nådetjuvar säger: ”Nog har vi en Fader, Gud. Vi är inga oäktningar.” Men Jesus säger till dem: ”Ni är av den fadern djävulen.”

På detta sätt blir agnarna kastade av kastaren. Men de flyger inte långt, hur man än kastade dem. Men kornen flyger långt, då kastaren kastar dem. Men agnarna faller alldeles intill kastaren, och varför? Inte flyger agnarna längre ut, fast kastaren kastar dem. Alla bönder, som rensar sin loge, förstår nog såpass, att agnarna är lätta och därför faller de intill kastaren. Men agnarna själva, som blir kastade av kastaren, är samvetslösa. Inte förstår de stackare varför de faller intill kastaren.

Men de som studerar mer grundligt hur rensandet av logen går till, har för länge sedan

förstått, varför kastaren kastar både kornen och agnarna. Han kastar dem för att agnarna skall skiljas från kornen. Inte kan rensaren av logen skilja dem från varandra på annat sätt än genom kastning. Och när han kastar dem, flyger kornen långt bort från kastarens hand, därför att de är stora och tunga. Men agnarna faller ned intill kastaren, därför att de är lätta.

Men det beror inte blott på agnarnas lätta natur att de faller intill kastaren. Det beror även på den tunga luften eller världens vind som tar emot. När de måste gå genom världen, tar denna tunga luft emot, så att agnarna inte kan ta sig därigenom, fast kastaren kastar agnarna lika kraftigt som kornen. Det beror inte blott på lättsinnighet som verkar så mycket, att agnarna inte flyger längre ut från kastarens hand, utan det beror på denna tunga luft och världens vind som tar emot, så att agnarna inte kan fly genom vinden och luften. Men agnarna skall han bränna upp med outsläcklig eld.

När rensaren av logen har rensat sin loge och kastat allt, både agnarna och kornen vilka han genom kastning har skilt från varandra, då skall han samla vetet i sin lada, men agnarna bränner han upp med outsläcklig eld. I Kanaans land, där det inte finns så mycket brännved som här, där bränner man nämligen upp även agnarna. Och det är klart, att agnarna slocknar inte förrän de alltsammans brinner upp till aska.

Hör nu, ni agnar, vilken eldsvåda ni går till mötes, fast ni tror, att kastaren skall samla även er i sin bod. Men tänk inte, ni agnar, att ni skall bli samlade i boden, fast ni faller alldeles intill kastaren. Men vad gagnar det oss att predika för agnarna, för de är ändå samvetslösa. De har inget liv. Men vi tror att det finns liv i kornen så snart som de genom kastning blir skilda från agnarna. Men sådana korn, som frosten har skadat då de var halvmogna, är livlösa. Dem kan rensaren av logen inte skilja från agnarna. Men de korn som genom kastning skiljs från agnarna, de har enligt vår tro ett hemligt liv, som inte kommer i dagen förrän de blir sådda i jorden. Då kommer den växtgivande livet fram som ger frukt.

Jag tror att rensaren av logen har redan försökt att få somliga av de korn gro, vilka han genom kastning har skilt från agnarna, och genom sållning skilt från vickern. Rensaren av lo-

gen har både vid midsommartiden och även nu gjort några korn groende, och jag tror att de gror, även om det går sakta. Men nog finns det bland dem även många odugliga korn som aldrig skall gro, hur mycket rensaren av logen än skulle försöka att få dem att gro, för de är sådana korn som frosten har förstört medan de var halvmogna. Och somliga har kanhända blivit förstörda i logen.

Men de korn som gror har utan tvivel ett hemligt liv, då Herren sätter dem att gro. Och varje korn som gror, duger nog till utsäde. Och så snart som säden gror, har den redan ett växtgivande liv som ger frukt. Under Frälsarens tid hade man den tron att vetekornet måste dö innan det ger frukt. (Joh. 12: 24). Men nutida sädesforskare har inte begripit att vetekornet dör, utan de tror att det lever då det gror i jorden. Likväl har Frälsaren sagt: ”Om det i jorden nedfallna vetekornet inte dör, blir det ensam. Men om det dör, så ger det mycken frukt.”

Av dessa ord skall vi förstå, att vetekornet måste dö innan det ger frukt. Och det är säkert att det vetekornet har dött, om vilket Frälsaren har talat. Och genom döden blev det riktigt fruktsamt. Men de övriga vetekornen måste också dö innan de riktigt kan bära frukt. Detta är en stor hemlighet som ingen genom sitt förnuft kan begripa. Likväl måste man tro, att då vetekornet genom kastning har blivit skilt från agnarna, finns det ett hemligt liv i det. Och när detta vetekorn gror, har det ett växtgivande liv vilket dör då kornets grodd tar slut och vetet spirar upp. Men agnarna har inget liv. Inte heller sådana korn som frosten har förstört medan de var halvmogna. De gror inte. Och av dem blir det ingen frukt.

Då vi nu har betraktat, hur kastaren rensar sin loge, hur kornen flyger långt från kastarens hand, och hur agnarna på grund av deras lätta natur faller alldeles intill kastaren och blir likväl uppbrända med outsläcklig eld, så borde vi även betrakta, hur mycket korn rensaren av logen får ur sin loge. Men först måste vi be sädens Herre, för att han måtte bevara alla tjänares ögon för det damm som stiger upp ur agnhögen medan kastaren kastar, för de innehåller så mycket damm, att människorna snart blir förblindade av det dammet. Men vi har även det hoppet, att då rensaren av logen nu

har börjat kasta både korn och agnar för att få dem isär, så som ni nu har sett, att agnhögen är större än kornhögen, så har vi likväl det hoppet, att rensaren av logen skall få samla några vetekorn i sin lada, fast man visserligen inte får så mycket för den möda som han har haft vid såningen, tröskningen och rensningen av logen.

Ni få vetekorn som ur kastarens hand flugit i en vrå i den stora logen! Vänta ännu en liten tid, tills kastaren har rensat sin loge och genom sällning skilt vickern. Då skall han samla er i sin bod och somliga av er skiljer han till utsäde, vilket han låter gro och vilket han sår i jorden även i år, för han har sagt: ”Om den på jorden fallna säden inte dör, så förblir den ensam, men om den dör, så skall den ge mycken frukt.” (Joh. 12: 24). Hör du store Korsbärare, du agnars och korns kastare, vad tröskningsmännen ber. Fader vår o. s. v.

Evangelium: Matt. 3: 13.

I dagens heliga evangelium talar man om Jesu dop som han inte hade behövt, han som var döpt med den Helige Ande och eld, men för att lämna oss ett föredöme, så att ingen må förakta de nådemedel som är av Gud instiftade för människorna. Genom denna yttre rening av kroppen vill han påminna dem att de ge akt på den andliga reningen. Låt oss alltså genom Guds nåd betrakta, hur Gud genom det andliga dopet tvättar sina barn (rena) från den orenhet som har fastnat på dem av moderlivet. Första betraktelsen visar, hur Föräldern tvättar sina barn efter födelsen. Andra betraktelsen visar, hur den Helige Ande kommer från himlen på dem som är döpta i Anden.

Alla föräldrar skaffar badvatten för de nyfödda och hämtar någon döpare för att barnet inte må dö odöpt. Men hedningarna bryr sig inte därom, utan låter sina barn vara odöpta under lång tid. Somliga åter döper sina barn i moderlivet innan barnet ens blivit född.

Första betraktelsen visar, hur Föräldern tvättar sina barn då de blivit födda. Alla barn har fört med sig en synnerligen stor orenhet som har fastnat på dem från moderlivet. Sålunda är de inte rena, när de blir födda, förrän föräldern har tvättat dem. Jesus, den välsignade kvinnans säd, var utan tvivel ren redan innan

han blev döpt av Johannes. Men han ville likväl genom sitt exempel visa, att dopet är nödvändigt för alla, för Gud sade genom profeten Hesekiels mun: ”Din släkt har inte skurit av naveln på dig, då du blev född. Du är inte heller tvättad med vatten för att bli ren. Men jag gick förbi dig och såg dig ligga i ditt blod. Och jag sade dig: ”Du skall leva.”

Det är ett gammalt bruk, att föräldern som med stor smärta har fött ett barn, skaffar badvatten varmed det nyfödda barnet tvättas och renas från den orenhet som har fastnat på det från moderlivet. Och till och med djuren som har ett föräldrahjärta slicker sina ungar, varigenom moderkärleken blir uppväckt. Om nämligen kon inte slicker sin kalv, så får vem som helst ta den, och kon saknar inte den. Men om kon slicker sin avkomma, så uppväcks kärleken i föräldrahjärtat genom detta slickande. Detta är nu den tvättning eller det dop som djuren ger sina ungar.

Men Israel var en köttslig och andlig hora som med vrede hade burit sin frukt i sitt hjärta under hela den tid hon var havande. Hon hade bedrivit hor hela sin livstid. Hon ville aldrig bli fruktsam. En sådan hora har inget föräldrahjärta. Hon lämnar sitt foster och låter det ligga i sitt blod. Hon bryr sig inte heller om att skära av naveln. Och i detta ömkliga och usla tillstånd fann Herren detta olyckliga barn, när han gick förbi det. Och Herren förbarmade sig över denna nya människa som den gamla horan hade lämnat liggande i sitt blod. Och Herren började rena det så som en förälder renar sitt barn som har blivit fött.

Herren tog upp detta barn från marken, där det låg i sitt blod, och Herren började rena och tvätta det från dess orenhet. Herren skaffade badvatten för barnet. Tvättade det rent och lindade det i rena linnekläder. Men denna stackare blev inte ren länge, förrän han åter igen smutsade ned sig. Föräldern har alltid stor möda, då han varje dag måste rena och tvätta dessa stackare som varje dag springer ute och smutsar ned sig i världens gyttejöl. Somliga gräver med sina fingrar i sin egen bajs, och somliga vadar i världens gyttejöl. Och när föräldern vill tvätta dem, så skriker somliga på grund av denna tvättning. Somliga gömmer sig för att föräldern inte må rena dem. Och somliga säger till föräldern: ”Du skall aldrig tvätta mina fötter.”

Ser ni nu, hur stor möda föräldern har, då ni är så motsträviga, att ni fruktar för det rena vattnet. Och ni gråter varje gång då föräldern vill tvätta er och ni säger till föräldern: ”Sätt inte tvål i ögonen, det svider!” Tror ni att ni blir rena utan tvål, ni som är så svarta som tattare varje gång ni kommer inför föräldrarnas ögon? Om föräldern tvättade er om morgonen så blir ni ingalunda rena intill aftonen. Ve, ve, er stackare, hur snuskiga djur ni är! Ingalunda vet ni, hur svarta ni är. Och när föräldern vill rena er, så springer ni ut i världen. Ni vill ju inte ens bli rena, utan ni vill vara svarta.

Hur går det nu, när gästerna från himlen kommer, och ni är svarta som tattare? Föräldern måste visst föra er in i källaren. Ni får inte alls se de änglar som kommer och hälsar på oss på julafton. Ni får inte höra, hur skönt de sjunger: ”Ära vare Gud i höjden och frid på jorden, och till människorna ett gott behag.” Se hur ren och ljusblodad den lille brodern i krubban är. Men ni är ännu svarta och orena, utom de få själar som föräldern har fått tvätta. Hur länge skall de alltså bli rena? Så snart som barnen får gå ut i världen, börjar de vada i gyttejöl. Och där blir fötterna svarta, även om andra ställen blev rena. Då måste föräldern åter igen med stor möda tvätta deras fötter. Men alla låter inte tvätta sina fötter. Somliga kämpar med sin ära, och somliga ligger under egenrättfärdighet. Och somliga låter tvätta sina fötter av skrymteri, men de låter inte tvätta sina hjärtan.

Då nu alla djur slicker sitt avkomma genast efter födelsen, och även människorna tvättar sina barn strax efter födelsen, så är det givet, att den Himmelske Föräldern inte kan låta bli att tvätta de barn som han med stor smärta och blodsutgjutelse har fött. Herren säger: ”Jag såg dig ligga i ditt blod, och dina släktingar har inte skurit av naveln.” Just detta är den svåra punkten. Naveln har blivit oavskuren. Det är många som har blivit födda, men man har inte skurit av naveln. Ingen har blivit riktigt avskild från den gamla människan förrän naveln har blivit avskuren. Denna navelsträng ser ut att vara rätt stark och tjock hos människobarn. Den är inte så smal som hos somliga djur.

Det är sant vad Herren säger genom profeten Hesekiel, att naveln inte har blivit avskuren. Och vem skulle skära av naveln, då släktingar-

na inte har gjort det? Moses har inte skurit av naveln. Det har inte heller profeterna eller Johannes gjort. Därför måste Herren själv skära av naveln, när han går förbi och ser dig ligga i ditt blod. Nu måste han skaffa badvatten och en döpare. Men det är skrivet, att alla som låter döpa sig, bekänner även sina synder.

Men fariséerna och de skriftlärdade vill inte bekänna sina synder. Och sådana människor har nästan inget att bekänna. Därför vill de inte bli döpta, utan de vill bli odöpta. De vill inte bli tvättade och renade från sin naturliga orenhet genom nya födelsens bad. De säger, när föräldern vill tvätta dem: "Vi är inte svarta, utan vi är rena." Och sedan börjar de tvätta sig som katter som först slicker sina klor och därpå stryker sin nos.

Nog har fariséerna behov av rejält med badvatten. Men de fruktar för det kalla vattnet. De fruktar även för tvålen som svider i ögonen. Men den som vill bli ren får inte vara rädd för det kalla vattnet. Han får inte heller vara rädd för tvålen som svider i ögonen. Nog skriker de elakartade ungarna för detta bads skull, och de säger till föräldern: "Sätt inte tvål, ty den svider." Men föräldern måste med våld tvätta somliga. Och då skriker de, för tvättning och rening är en stor plåga. Och likväl måste föräldern tvätta och rena sina barn. Annars blir de inte rena.

Många har under Johannes tid blivit tvättade eller döpta i floden Jordan. Många har blivit odöpta. Frälsaren sade till sina lärjungar: "Ni är rena, dock inte alla," för han visste vilken det var som skulle förråda honom. Och det är sant, att Judas inte var ren av hjärtat, fast han tog emot den yttre reningen genom att låta tvätta sina fötter. En sådan går som en gammal kristen till Herrens heliga nattvard. Judas och hans jämlike kysser dessutom Jesus, vilket ingen annan kristen ännu vågat göra. Andra botfärdiga kysser Jesu fötter och tvättar hans ben med sina tårar. Men Judas som är en skrymtare, kysser Frälsaren. Judas har ingen skam. Vad bryr han sig om, som tror sig vara Jesu bästa vän.

Och så gör även Judas köttsliga bröder och kusiner. De tar emot all rening som finns i världen. De går till nattvarden. De låter tvätta sina fötter. De kysser Jesus, men med ett svekfullt hjärta. Och därför har den onde fått en sådan makt över dem, att då deras samvete till

slut blir väckt, när de märker att de har förrått det oskyldiga blodet, leder egenrättfärdighetsdjävulen dem i en sådan fasansfull bedrövelse, att han hänger dem, eftersom de inte mer dristar sig att gå till den törnekrönte konungen för att be om förlåtelse.

Andra betraktelsen visar, hur den Helige Ande kommer i skepnaden av en duva på dem som är döpta i floden Jordan. Vattnet i Jordan är kallt, men rent och klart. Om det först kyler ned, så ger den värme senare. Och den heliga elden brann utan tvivel på Jordans strand. Det är säkert att alla som blivit döpta i floden Jordan, får den Helige Ande, om de bara tar emot honom. För den Helige Ande är den duva, den sköna fågel, som kommer ned från den öppnade himlen på alla dem som är döpta i floden Jordan. Det var denna älskade fågel som bringade en lövbit till Noa på arken, vilket vittnade om att Guds vrede hade stillat sig. Och denna älskade fågel kommer fortfarande på dem som genom nya födelsens bad blivit döpta i floden Jordan.

Vi hoppas, att den duvan som kom ned från himlen och satte sig på Jesus, när han hade blivit döpt, ännu flyger över oss, och att den fortfarande har lust att sätta sig på våra huvuden om huvudet blott var tvättat i floden Jordan. Men det är ytterst få själar på vilkas huvud denna himmelske fågel sätter sig.

O', käre små fågel! Kom ned från himlen! Kom och sätt dig på dem som är döpta i floden Jordan. Kom, kom, du Helige Duva, kom och sätt dig på huvudet innan himlens port blir stängd! Kom, kom, du Helige Duva, innan de svarta fåglarna äter upp de heliga säden som sädens Herre har sått i sitt åker. Lämna oss inte ännu, käre små fågel, utan flyg över oss och flyg omkring oss, för att de få själar som ser dig, måtte med upplyfta armar försöka få dig fast. Och om du far till något annat ställe för att leta efter sittplats på huvudet, så som du på Noaks tid for ut ur arken för att leta efter något ställe, där du kunde vila dig, så kom snart tillbaka till de få själar som blivit räddade undan syndafloren, de som är i stor sorg och tvivel, de som väntar på att denna syndafloed skall upphöra.

Kom, du Helige Duva, kom tillbaka och bär ett olivträds blad i munnen, för att de själar som

är räddade undan syndafloden, må förstå att ett grönskande olivträd ännu växer på jorden, och att de må ha hopp om att få lägga sina fötter på det välsignade land som Gud för syndens skull har förbannat. I detta hopp väntar vi på dig tills den solen går upp som skiner rätt över huvudet på midsommartiden. Då skall alla från dödens fångenskap räddade själar med glädje och utsäglich fröjd offra sina hjärtans gåvor åt Herren, Sions Segerhjärte, i fröjdens eviga boningar i himlarna. Amen.

Kopia / FKHS Kollerska samlingen C 175 / Nationalarkivet Helsingfors /

PS. 115 (Ungefär samma innehåll som H. s. 57. Avvikelsen beror på olika handskriftsversioner)

Jesus, den förste och den siste, säger: **Och den som segrar och håller mina gärningar intill slutet, skall jag ge makt över hedningarna, och han skall regera dem med järnris. Och jag skall ge honom morgonstjärnan.** Upp. 2: 26 - 28.

På detta ställe har den förste och den siste lovat ge segraren makt över hedningarna, och att han skall med järnris regera hedningarna och till slut få morgonstjärnan. Vad säger nu hedningarna, då segraren skall ges makt att regera dem med järnris?

Hedningarna säger först liksom en man sade till Moses: "Vem satte dig till domare över oss?" Hedningarna säger liksom de falska vingårdsarbetarna: "Vi vill inte ha denne man som härskare." Hur länge de än spjärnar emot, måste de till slut böja sin nacke under oket av segraren som skall regera dem med järnris. För hedningarna kan inte fly då segraren kommer, fast somliga flyr, när segraren kommer och regerar dem med järnris. Och somliga spjärnar emot genom den ondes kraft så mycket som de orkar. Men det lönar sig inte att strida emot, då den store Stridshjälten kommer och strider med dem genom sin muns svärd.

Somliga stridsmän har ett rostigt svärd, men den store Stridshjälten har svärdet i munnen. Nämligen det tve-eggade svärd som enligt Paulus vittnesbörd är kraftigt och mäktigt, och tränger sig genom ben och märg. Men den onde har smitt bröstpansar för hedningarna, så att det tve-eggade svärdet inte kan bita i alla hedningars bröst, eftersom de har en hård panna och ett förhärdat hjärta. De tar inte emot tuktan. Likväl har den store Stridshjälten besegrat några hedningar, vilka han nu regerar med kärlekens järnpiska. Och han har därtill lovat, att den som tappert strider för honom och segrar, skall få regera hedningarna med järnpiska, och han skall få på sitt bröst en morgonstjärna som är ett tecken på himmelsk ära.

Men hedningarna tror inte, att de som tappert strider för Frälsaren, även skall få ett sådant äretecken på sitt bröst. Hedningarna tror att man skall ge dem ett äretecken, men att de kristna inte skall få den. Hedningarna strider tappert för världens furste, och de tror sig vinna ärekronan. Men det lär vara en brinnande krona

som de skall få, då deras levnad skall gnaga på deras samveten. De tror sig få ett äretecken i bröstet, då de strider för fienden¹. Men det lär vara ett skamligt brännmärke som de skall få, då den onde börjar märka dem med sitt brännjärn. Mördarens brännmärke, tjuvens brännmärke och horans brännmärke skall sättas på deras skallar. Vilddjurets *brännande märke*² skall läggas på deras bröst.

Så går det för de stridsmän som strider för fienden, vilka tror sig få pris och ära av världens gud. Men skam och förbannelse skall de få till lön³. Nog är de i hög ära i världen, vilka här strider för fienden. Här får de rinnande djävlaträck⁴ till lön. Och när detta rinnande djävlaträck kastas på samvetet, blir deras samvete⁵ tjockt som ett oxhud. Och ett sådant samvete känner inte annat än helvetets eld.

Men Mikael's änglar som strider för sanningen skall regera hedningarna med järnris. Och de skall få morgonstjärnan på bröstet, vilken är ett tecken på himmelsk ära⁶, för så säger den förste och den siste som är A och O, början och slutet: "Den som segrar och håller mina gärningar intill slutet, skall jag ge makt över hedningarna, och han skall regera dem med järnris. Och jag skall ge honom morgonstjärnan."

Denna morgonstjärna är ett äretecken som för övrigt går före solen då morgonrodnaden randas. Morgonstjärnan går upp vid himlaranden innan solen går upp, varav nattvaktarna ser att dagen kommer.⁷ Fast det visserligen inte är många som nu vakar om natten, då så tung sömn tränger sig även på de väckta, att de inte orkar vaka⁸ så länge att morgonstjärnan går upp, som är ett tecken på ljus och ära.

Om det nu blev eldsvåda i staden, så finns det inte en enda nattvaktare som ropar, att elden är lös. Om tjuvar kom in i staden, så finns det ingen nattvaktare som ropar: "Tjuvarna kommer! Kom och grip dem!" Det finns inte heller hundar som skäller. Likväl har de få själar, som ännu orkar vaka, det saliga hoppet, att morgonstjärnan går upp vid himlaranden, att morgonrodnaden randas och att solen, som ännu befinner sig bakom ⁹jorden, snart skall gå upp. Och vi hör också av dagens evangelium, att en okänd stjärna uppenbarade sig för de vandringsmän som kom från fjärran för att uppsöka den nyfödde Judakonungen. Denna

märkliga stjärna lär ännu vara kvar på himlen och lysa för dem som kommer från fjärran till Betlehem.

Nog har många stjärnor visserligen fallit ned från himlen. Den röde draken har dragit tredjedelen av himlens stjärnor ned på jorden. Men den morgonstjärna som ledsagade vandringsmännen till Betlehem torde ännu vara kvar på himlen, om de till Betlehem vandrande såg den. Om det inte är så, att de redan har vakat så länge, att syndasömnen trycker igen ögonen.

Vi har sett, att somliga nattvaktare redan har blivit trötta. Och somliga vandringsmän har tröttnat på vägen. Och fast nu ugglor och ripor skrattar omkring dem, och svalorna skiter i ögonen på dem som har lagt sig precis under svalboet, så har dock inte alla somnat ännu. Vålnader och skogsdjävlar har ingen anledning att glädja sig ännu däröver, att alla vandringsmän som ropar i öknen har blivit trötta och somnat på vägen, eftersom jag är övertygad därom, att somliga redan har kommit fram till Betlehem och andra är ständigt på vandring, fast det går sakta. Och för de vandringsmän som från fjärran har begett sig i väg mot Betlehem för att uppsöka den nyfödde Judakonungen, för dem lyser ännu den märkliga stjärnan som leder dem fram. Det är Frälsarens morgonstjärna som går upp strax före solen. Och denna stjärna har blivit satt till vägvisare för dem som vakar om natten och från fjärran vandrar mot Betlehem.

Ni vise män från öster, och ni till Betlehem vandrande! Tappa inte bort denna stjärna ur sikte, utan be alltid Ljusets Fader som har uppenbarat denna stjärna för er, att denna himmelska stjärna alltid måtte lysa för er och ledsaga er på den rätta vägen, att ni alltid måtte orka vaka och se på denna stjärna som går före er och har blivit satt till vägvisare för dem som om natten vandrar mot Betlehem. Om denna stjärna föll ned från himlen, så skulle ni vara tvungna att vaka och vandra förgäves, och ni skulle inte längre veta var vägen till Betlehem finns.

Knäböj er, ni trötta vandringsmän och ropa i öknen med så hög röst, att Ljusets Fader skall höra era suckar. Och be att han genom den på himlen lysande morgonstjärnan måtte ledsaga er på den rätta vägen. Hör oss, Abba, käre Fader. Fader vår o. s. v.

Evangelium: Matt. 2: 1

Med ledning av vårt heliga evangelium skall vi denna stund **betänka och betrakta**, hur Gud genom stjärnan ledsagar hedningar till Jesus i Betlehem. 1. Var är dessa hedningar, när stjärnan visar sig? 2. **Varför förirrar de sig till Jerusalem?** 3. Hur finner de till slut Jesus?

Ack, om alla vise män från öster måtte från fjärran bege sig i väg för att uppsöka den nyfödde Judakonungen. Ack om allas ögon måtte bli så klara, att de skulle se stjärnan som ledsagar vandringsmännen till Betlehem. Men man skall inte vänta sig, att alla skall se denna stjärna,¹⁰ för det är blott stjärntydare som får se vad det är för en stjärna. Hur kan de, som aldrig ser mot himlen, känna stjärnor? De ser ständigt ned mot jorden, vare sig det är dag eller natt.¹¹

Första betraktelsen. Hur långt borta från Betlehem befinner sig hedningarna, då Frälsarens stjärna visar sig? Somliga tror, att Betlehem inte ligger långt borta från hednalandet. I synnerhet sådana hedningar, som sover natt och dag, tror att man på en dag kommer fram till Betlehem. Men de som senare har vandrat denna väg som de vise männen har vandrat, har sagt att försiktigt räknat är avståndet trehundra mil från det hednaland som de vise männen kom ifrån. Det är alltså inte så kort sträcka som somliga hedningar tror. Och somliga hedningar talar ingenting om avståndet, utan de säger: ”Nog skall vi komma fram till Betlehem lika väl som de vise männen! Jag undrar hur många de är som kommer dit fram? Jag fruktar att de hedningar som inte beger sig i väg genast då stjärnan visar sig, får dö i hednalandet.

Nog har Frälsarens stjärna visserligen för länge sedan lyst på himlen, men det är inga andra än de vise männen som har begett sig i väg. Och hur kan andra än de vise männen eller stjärntydarna varsebli den märkliga stjärnan? Somliga hedningar har sett den ondes ljustereld lysa i den nedersta himlen, och då har de ropat: Se, där är nu Frälsarens stjärna. När djävulen sätter eld på tjärved och torra träd, så tror somliga hedningar, att det är ett väldigt ljus. De säger: ”Se, det är stjärnan som lyser långt, runt om i världen.” Och det är sant att den ondes ljustereld är en väldig brasa som upplyser hela världen.¹²

Men Frälsarens stjärna är så liten, att ingen **hedning** ser den med naturliga ögon. Bara de som studerar stjärnor **med kikare, kan** se den. Och genast då de vise männen upptäcker den på himlen, förstår de, att en **stor och mäktig konung** har blivit född, och han skall regera hedningarna med järnris. Och de vill snarast se den konungen. Men de vet också, att vägen dit är lång och ¹³besvärlig. Likväl beger de vise männen sig i väg,¹⁴ och Frälsarens stjärna visar dem vägen, för den är en rörlig stjärna. Den är inte som polstjärnan som alltid står på samma plats.

Då de vise männen nu beger sig iväg, måste de säga farväl till alla hedningar som bor i det landet. De måste säga farväl till alla världens vänner, supkamrater, horkamrater, handelskamrater och lekkamrater. De måste säga farväl åt sina kära föräldrar, makar och barn, hur bedrövt det än är för dem att lämna sina anhöriga och släktingar i världen. Men hur än deras älskade föräldrar ber dem, och hur än de kära makarna tar dem om halsen och gråter vid deras hals och säger: "Kära bröder och systrar, lämna oss inte i denna världen! Far inte så långt bort för att uppsöka den nyfödde konungen! Vi har ju det gott i detta fosterland, där vi har nog med vin och bröd!" Då svarar de vise männen **från öster**: "Vi måste lämna detta mörka hednaland, för en okänd stjärna har uppenbarat sig för oss **på himlen**, vilket innebär, att en himmelsk Konung är född i Judalandet, **och vi måste bege oss iväg för att uppsöka honom**."

Och då tar de vise männen i sin tur sina föräldrar och barn om halsen, gråter vid deras hals och säger: "Kära föräldrar, kära bröder och systrar! Följ med oss till Betlehem. Bli inte kvar i **detta mörka hednaland och i denna olyckliga**¹⁵ världen, där man inte har någon lycka eller glädje. Kära bröder och systrar, följ med oss till Betlehem, där vi får falla på knä och tillbe den store Konungen och Korsbäranden.¹⁶" Men de¹⁷ svarar: "Vi skall inte följa med er." Och sedan säger de farväl. Och så lämnas gamla världens vänner, gamla supkamrater och gamla horkamrater kvar i världen, och därtill smädar de dem som beger sig iväg.

Andra betraktelsen. Sedan kommer de vise männen efter den långa resan fram till Jerusalem, dit de av okunnighet förrirrar sig, för de tror sig finna himlens Konung i huvudstaden och

det kungliga slottet. Men Gud låter dem faravilse på detta sätt för att de måtte få bättre upplysningar om den himmelske Konungen. Och när de till slut kommer fram till staden Jerusalem, börjar de fråga: "Var är den nyfödde Judakonungen, för vi såg hans stjärna i öster, och vi kom för att falla på knä inför honom och be till honom?"

En sådan fråga gör kungen häpen och hela staden Jerusalem bli förvånad med honom, för ingen i staden har tänkt att en sådan nyhet skulle komma genom hedningarna, fast det står skrivet i Bibeln, att hedningar som inte har sökt Gud eller känt honom, skall komma från fjärran, men Guds folk som nog har det kristna namnet, skall inte finna honom. Dessa munkristna hade nog anledning att bli förvånade, för kungen själv hade dödat sin svärfar, hustru och två söner. Han hade i sin grymhet mördat tusentals människor.

I den staden fanns det massor av överstepräster som predikade evangelium om den tillkommande Frälsaren. Men de predikade Guds ord alldeles fel, då de förklarade profeternas förutsägelser om Frälsaren alldeles efter världen. Inte skällde dessa präster på människor så som profeterna. Inte förebrädde de heller folket för ett ogudaktigt liv, utan lovade alla och i synnerhet sig själva lycka och salighet i Kristi rike.

Folket i staden Jerusalem var dessutom ogudaktigt. De var horor, tjuvar, fyllhundar, spritsäljare, svärjare och slagskämpar. Girighet och egenrättfärdighet var deras hemsynder. Dessutom hade de granna kläder och präktiga byggnader. Men i Jerusalem förekom det likväl inte ett sådant fasansfullt liv som nu är fallet i städerna och i de *sorglösa församlingarna*¹⁸. I Jerusalem har det inte förekommit fylleri så som här. Inte heller bannande och slagsmål så som här. En hora fördes fram till Frälsaren, men i **evangeliet** står det ingenting om oäkta barn. De var flitiga att komma till kyrkan, även om vägen var lång. Och sabbatsbrott förekom inte alls¹⁹. Sålunda hade Jerusalems innevånare ett mycket bättre leverne än de sorglösa här. Och likväl häpnade såväl kungen som folket, då den nyheten kom, att Frälsarens stjärna hade blivit sedd i öster. Men de sorglösa som finns här, blir inte förvånade, fast kristendomens stjärna har

blivit sedd²⁰. Nog orkar de sorglösa, som finns här, ännu smäda.²¹

Men låt oss nu betrakta, vad *världens kung*²² gjorde, då han fick höra, att Kristi stjärna har uppenbarat sig. Först blev han häpen, för han började frukta, att om Kristus hade kommit i världen, så skulle han beröva kungens makt och ära. Och därefter frågade han prästerna, var Kristus skulle bli född. Kungen själv har inte rannsakat Bibeln. Därför måste han fråga prästerna om andliga saker. Och nog vet visserligen prästerna var Kristus skall bli född, men de går dock inte till Betlehem för att se Kristus, utan de predikar blott enligt Bibeln om Kristi födelse i Betlehem. Härav får nu de vise männen upplysning om denna sak.

Men kungen frågar²³ de vise männen, i vilken tidpunkt Kristi stjärna har uppenbarat sig, för att även han må komma och be den nya Konungen. Men kungen torde ha andra avsikter, då han sade, att han skall komma och tillbe Kristus. Vi vet att världsherrarna inte vill tillbe honom, utan de vill döda honom, för de fruktar, att om Kristus kommer och regerar över hedningarna med järnris, så mister världsherrarna sin makt. Vi har sett, att världsherrarna förhör de vise männen och tar reda på vilken tidpunkt och på vilket sätt denna Kristi stjärna först har uppenbarat sig. Först säger de att också de vill komma och tillbe Kristus. Men om en liten tid avslöjar de sina avsikter. De vill nämligen dräpa Kristus och utplåna kristendomen innan den hinner sprida ut sig. *Kungen Herodes ville dräpa den nyfödde Judakonungen*. Och därför frågade han de vise männen, på vilken tidpunkt stjärnan hade uppenbarat sig.

Men även den stora fördärvets stad blir förvånad, då dess innevånare får höra, att Frälsarens stjärna har uppenbarat sig. Och varför blir de förvånade? Jo, därför att om det genom Kristus blir en ändring i människornas tro och liv, så blir spritsäljarna fattiga, hororna får inte längre bedriva hor, fyllhundarna får inte längre dricka djävlaträck, dans och spel upphör, all glädje tar slut. Den ondes trälar blir förargade på Kristus som har förstört judarnas och hedningarnas gamla tro och frambringat kristendomen i världen.

Se, detta är den rätta orsaken därtill, att människorna i fördärvets stad blir förvånade, då de

hör, att Frälsarens stjärna har blivit sedd. Men dessvärre, världens herrar känner inte vem det är som har åstadkommit en sådan förändring. *De vet inte vilken som är Kristus och vilken som inte är det*. De vet inte vilken som är kristen och vilken som inte är det. Nog skulle de genast dräpa honom, om de visste vilken det är. För världsherrarna anser inte Kristus för Frälsare och Gud, utan de anser honom för en falsk profet, *vild ande* och folkuppviglare. Därför vet inte världsherrarna vem som är Kristus. Nog skulle de genast dräpa honom om de visste vilken Kristus är.²⁴

Inte vet de sorglösa på dessa tider heller, vem som är kristen och vem som inte är det, utan de tror, att de kristna är falska profeter och vilda andar. Om Herodes hade trott, att Kristus är Guds Son och världens Frälsare, så hade han inte velat dräpa honom. Men han trodde, att Kristus, eller den utlovade Frälsaren, skall bli kung och beröva hans kungliga makt. Därför ville han dräpa honom. Och hade judarna trott att Jesus var Guds Son, så skulle de inte ha velat dräpa honom. Men judarna ansåg Jesus för en falsk profet och folkuppviglare. Därför klagade de på honom inför landshövdingen.

Om de sorglösa *nu* trodde att dessa väckta är kristna, så skulle de inte våga hata och smäda dem. Men liksom fariséerna och de skriftlärda ansåg Jesus från Nasaret för en falsk profet och folkuppviglare, så anser även de sorglösa som finns här, de väckta för falska profeter och vilda andar. Och därför vill de sorglösa inte följa med de väckta till Betlehem, utan de vill bli kvar i fördärvets stad, för fienden har förvänt deras syn, så att de *måste se förvillelse och högmot hos de kristna*.²⁵ Denna världens Gud har förblindat de otrognas sinnen, så att de måste tro på lögner.

Då alltså de väckta säger: "Vi ser Frälsarens stjärna," blir de sorglösa först förvånade. De fruktar, att Kristus kommer och regerar hedningarna med järnpiska. Men efter denna första förvåning stjal de nåd från Gud och säger: "Vi har en fader, Gud. Vi är inte födda som oäkta." Och sålunda blir både präster och leviter, nådetjuvar och dygdiga människor, fyllhundar och spritsäljare, horor och tjuvar, kvar i fördärvets stad. Ingen följer de vise männen till Betlehem för att falla på knä och tillbe Kristus.

Tredje betraktelsen. Sålunda måste ni ensam gå till Betlehem, ni vise män från öster. Ni måste lämna präster och leviter²⁶ i Jerusalem och ensam fara till Betlehem, och följa den klara stjärnan som leder er fram, hur mörk tid det än skulle vara, och hur dimmig och tjock luften än var. Ni skall inte ge upp och lägga er på vägen för att vänta tills kungen och prästerna hinner med. Jag undrar vilka avsikter de har. De torde ha onda avsikter mot Frälsaren, fast de säger: ”Gå och fråga noga efter barnet, för att även jag får komma och falla på knä inför honom.” Men jag undrar, vad en sådan kung har för avsikter, som säger med munnen: ”Även jag skall komma och falla på knä inför honom.” Han lär ha ett andligt hat i hjärtat. Han lär ha mordplaner, fast han säger, att även han vill bli kristen.

Vi har efteråt fått se, att många kungar och världsherrar har sagt, att de vill komma och falla på knä inför Kristus, men likväl har de mördat menlösa och pånyttfödda barn för Kristi skull. Vad är det för en kristen som säger sig tro på Kristus och vill dräpa honom? Och då han inte vet vem som är denne Kristus, dräper han på måfå menlösa och pånyttfödda (barn). Ni vise män, tala inte om för en sådan mördare, vem som är Kristus. Avslöja inte för mördaren, vem som är kristen. Utan säg det blott åt Maria, hans moder, och Josef, att ni har gått åstad från långt borta i hednalandet,²⁷ och att Kristi stjärna har varit er ledsagare. Säg till Maria, att ni har för Kristi skull lämnat era kära vänner och släktingar. Ni har lämnat alla supkamrater och hor-kamrater i hednalandet²⁸. Ni har lämnat era kära föräldrar och makar²⁹, och ni har från fjärran begett er iväg för att uppsöka den nyfödde Konungen.

Ni skall inte ångra er över, att ni har vakat så många nätter och vandrat så många farliga vägar,³⁰ och utstått så stor möda,³¹ då ni till slut har kommit fram till Betlehem³², fast gamla vänner och supkamrater har smädat er. Era egna släktingar har hatat er, då ni lämnade hednalandet och for för att uppsöka Kristus.³³ Alla dessa plågor och motgångar är intet i förhållande till den glädje och salighet som ni känner, då ni till slut får se Herren och offra era gåvor, nämligen guld och helig rökelse, det är matoffer.

Och nu, ni få själar som har sett Konungens stjärna, och under ledning av den stjärnan be-

gett er iväg från fjärran till Betlehem för att uppsöka den nyfödde Judakonungen. Tröttna inte på vägen, innan ni kommer dit fram³⁴, för det är många som har begett sig iväg, men somliga har tröttnat på vägen och andra har återvänt till hednalandet. Och somliga har blivit kvar i Jerusalem. Och de vise män från öster som återvänder (till hednalandet) skall aldrig få se den nyfödde Judakonungen. Och de som tröttnar på vägen skall bli föda för alla vilddjur. Men **endast** de få själar som följer den himmelska stjärnan och vandrar under dess ledning om natten, hur mörk världen³⁵ än må vara, och ser uppmärksamt upp mot himlen och på den stjärnan som går före dem och visar dem vägen, endast de kommer fram till Betlehem. Där finner de den nyfödde Judakonungen som ligger i sin fattiga och föraktade moders³⁶ sköte på hö och halm i häststallet, där han ³⁷ sträcker sina rena, vita och menlösa armar till de trötta vandringsmännen.³⁸ Offra, offra³⁹, ni vise män från öster, offra åt Konungen hjärtats⁴⁰ guld, myrra och helig rökelse, det är: tack, ära och pris⁴¹ nu och för evigt! Amen.

Kopia / Kollerska samlingen nr 96 och 97 / FKHS / Nationalarkivet Helsingfors /

¹ H = SW: den onde

² H = SW: brännmärke

³ UP = H = SW tillägger: i helvetet

⁴ UP = H = SW: drakgift

⁵ UP = H = SW tillägger: och gör det

⁶ UP = H = SW tillägger: varar Kristi rikets undersåtar igenkänns

⁷ UP = H = SW tillägger: och skall upplysa denna natt, vilken blir lång för nattväktaren som sitter vid ljuset och längtande förbidar dagens gryning.

⁸ UP = H = SW tillägger: vid ljuset

⁹ UP = H = SW tillägger: den svarta

¹⁰ UP = H = SW tillägger: ty icke ens de förnämsta rannsakare av skrifterna får se, vilken stjärna detta är

¹¹ UP = H = SW tillägger: Därför kommer dessa stackare inte fram till Betlehem

¹² UP = H = SW tillägger: så att hedningarna tydligt ser att vandra på den breda vägen till helvetet.

¹³ H = SW tillägger: resan

¹⁴ UP = H = SW tillägger: ty deras hjärtan brinner av längtan att se Judakonungen.

- ¹⁵ UP = H = SW: mörka
- ¹⁶ UP = H = SW tillägger: som sträcker ut sina kära armar i stallkrubban mot de trötta vandrarna
- ¹⁷ UP = H = SW: släktingarna i hednalandet
- ¹⁸ UP = H = SW: byarna
- ¹⁹ UP = H = SW tillägger: så som här
- ²⁰ UP = H = SW tillägger: på himlen
- ²¹ UP = H = SW tillägger: sanningen, varav man ser att deras samvete är förhärdat och tjockare än judarnas och Herodes samvete, vilka förskräcktes så kristendomens ljus uppflammade
- ²² UP = H = SW: den världslige konungen
- ²³ UP = H = SW tillägger: endast
- ²⁴ UP = H = SW tillägger: Men emedan Satan förblindat deras ögon så känna de ej honom och det blinda folket följer efter herrarna i världens mörker
- ²⁵ UP = H = SW: en känna kristendomen
- ²⁶ UP = H = SW tillägger: och alla världsvänner
- ²⁷ UP = H = SW tillägger: för att uppsöka och tillbedja den fyfödde Konungen
- ²⁸ UP = H = SW tillägger: de var er fordom kära, men nu har deras umgänge blivit er en styggelse
- ²⁹ UP = H = SW: syndakamrater
- ³⁰ UP = H = SW tillägger: genomgått så mycket mörker och oväder
- ³¹ UP = H = SW tillägger: på vägen
- ³² UP = H = SW tillägger: där ni med glädje får hälsa världens Frälsare som från stallkrubban utsträcker sina kära armar mot de trötta vandrare
- ³³ UP = H = SW tillägger: Men ihågkommen, vandrare, att...
- ³⁴ UP = H = SW tillägger: där I skolen finna den nyfödde Frälsaren för vems skull I haven lämnat den kära världen och alla syndakamrater
- ³⁵ UP = H = SW: tiden
- ³⁶ UP = H = SW: Marias
- ³⁷ UP = H = SW tillägger: leende
- ³⁸ UP = H = SW tillägger: som vandrat om natten då hedningarna legat i syndens sömn
- ³⁹ UP = H = SW: nu
- ⁴⁰ UP = H = SW: ert hjärtas
- ⁴¹ UP = H = SW tillägger: Konungarnas Konung

Jag sökte om natten på mitt nattläger den som är kär för min själ. Jag sökte honom, men fann inte. Nu stiger jag upp och vandrar genom staden, på gator och i gränder, och söker den som är kär för min själ.

Salomos Höga visa 3: 1 - 2.

Dessa ord har Salomo skrivit i Höga visan. Och vi tar ett exempel av dessa ord som visar, hur en nådesökande själ söker sin Frälsare då hon längtar efter hans nådiga närvaro. Somliga bibelförklarare tänker, att Höga visan endast talar om den naturliga kärleken, och andra tror att den talar om den kärlek som finns mellan Frälsaren och de troende.

Vi vet, att Gud ofta med bruden åsyftar församlingen och tar äktenskapet till ett exempel. Ibland tar han ett exempel av den kärlek som råder mellan föräldrar och barn, även om människans kärlek inte i någon punkt är fullkomlig. För att syndaren skulle förstå vad det är för kärlek som Frälsaren har till syndare, och hurudan kärlek man fordrar av Jesu brud, så tar man på detta ställe en liknelse av den kärlek som förekommer i äktenskapet, där makarna saknar varandra då den ena maken har gått bort.

Jag sökte om natten på mitt nattläger den som är kär för min själ, men jag fann inte honom. Så som den som är kär alltid har mer brinnande kärlek om natten än om dagen, och en större saknad om den älskade är borta, så har även en kristen en större längtan efter Frälsaren om natten, då han i ensamhet bättre kan tänka på den ende som han älskar. Men längtan är större om hans vän är borta. Då måste han i sina tankar stiga upp och söka den vän som är kär för hans själ.

Denna beskrivning hör särskilt för de botfärdiga själar som ofta längtar efter den som har dem kär. Detta hör inte till den döda trons bekännare som alltid säger sig ligga i Frälsarens sköte, fast det inte är så säkert, i vems sköte de ligger, då de aldrig har sorg eller glädje. Jesu lärjungar har dock inte alltid den förvissning, att Jesus alltid är med dem, då han ofta skilde sig från dem och lämnade dem att ensam ro på havets böljor. Men nog längtade lärjungarna alltid efter hans nådiga närvaro.

Så som ett litet barn som är van vid att sitta i föräldrarnas¹ famn, genast börjar gråta, då föräl-

dern² lägger det sittande på världens kalla golv medan hon lagar mat åt andra barn. Men inte kan barnet förstå, att föräldern³ inte har tid att alltid bära det i famnen. På samma sätt skilde Frälsaren ofta sig från lärjungarna och gick ensam i skogen, där han i ensamhet kunde bedja och tänka, vad han skulle predika för människorna. Då hade lärjungarna säkert längtan och saknad efter Frälsaren, när han var borta. Men de vågade dock inte anklaga honom och säga som vanartiga barn: ”Varför lämnade du oss?”

Sådan är en rätt kristens vandring i världen, att han inte alltid får sitta i Frälsarens famn. Och jag undrar om det var nyttigt för alla barn att alltid sitta i föräldrarnas⁴ famn. Somliga barn gråter förfärligt så snart föräldern⁵ lägger dem att sitta på golvet. Men varför tycker inte föräldern⁶ om det? Varför berömmar föräldern⁷ det barnet för *stillsamhet*⁸, som har tålmod och väntar tills föräldern⁹ hinner ta honom i famnen?

Ta detta till ett exempel, ni som är fallna för gråt, och ni vanartiga barn som alltid grinar så snart föräldern¹⁰ släpper er ur sin famn. Ha tålmod och vänta tills föräldern¹¹ har tid att ta er i famnen. Ni kanske blir högmodiga om ni ständigt sitter i famnen på föräldern.¹² De är griniga och otåliga barn, som alltid vill sitta i *famnen på föräldern*¹³. Ni får nog längta efter föräldern¹⁴ då han är borta, men ni får inte vara otåliga och bli sura på föräldern¹⁵, fast han ibland lägger er att sitta på golvet. Jag undrar hur mycket ni älskar Föräldern¹⁶ då han sitter i blodbastun och svettas blod för er. Betänkt hur flitiga ni då är att vaka och be för att inte falla i frestelse.

Men vad skall vi tänka om de barn som säger att de alltid sitter i *föräldrarnas famn*¹⁷? Är det kanske så, att de älskar sömn? Och de säger att de alltid diar föräldrarnas¹⁸ bröst. Det lär hellre vara så, att de gör det i drömmen. Vi har nog sett, att somliga barn suger sin egen tunga medan de sover. Och sådana barn som suger sin tunga medan de sover, tror nog att de har *föräldrarnas bröst*¹⁹ i munnen, fast de inte har det. Det lär snarare vara så, att de ligger i famnen på den onde. Sin egen spott (saliv) sväljer de dock. Men nog tror sådana, att *föräldrarnas bröst*²⁰ är i munnen, trots att det inte är så. Om man sätter en tjärsudd i deras mun, så grimaserar de bara. Men de vaknar likväl inte ur sin sömn.

Jag har sett sådana kreatur som diar sina egna bröst. Men det är ett snuskigt kreatur som

diar sina egna spenar. Och det är nästan omöjligt att tro, att en förnuftig människa skulle dia sina egna bröst, men jag har träffat till och med sådana. Och de tror sig förstås ligga i *Frälsarens sköte*²¹, då de diar sina egna tomma bröst.

Men vid början av vårt tal talade vi om den kärlek som hos en bedrövad och älskande själ uppväcker en längtan efter den som man har kär. Och denna längtan är ingenting att förundra sig över, för kärleken för med sig att man saknar den som man har kär, då han är borta. Ingen människa lever utan kärlek. Men det beror på vad människan älskar. Somliga älskar världen, fast de tror sig älska Frälsaren. Vår kärlek har inte satts ännu på prov i någon punkt. Men jag befarar att för nådetjuvarna är världen och det egna köttet kärare än Frälsaren. Varför blir de aldrig bedrövade? Varför uppstår det för dem aldrig en sådan längtan efter Frälsaren som de botfärdiga och väckta själarna har, vilka ibland blir sjuka av kärlek såsom Salomo skriver i Höga visan 2: 5: ”Jag är sjuk av kärlek.”

Men det uppstår aldrig en sådan kärlek hos nådetjuven. Endast hos Frälsarens brud uppstår ibland en sådan kärlek. Och om hon vaknar om natten och saknar den som har henne kär, så måste hon visst stå upp för att söka honom. Dagens evangelium ger oss ett särskilt exempel därpå, att den nådige Frälsaren ibland går bort och låter de troende söka honom. Där berättas det, att Jesu föräldrar letade honom i tre dagar innan de fann honom i templet. Men detta uppsökande hade inte inträffat, om de alltid hade haft Jesus för ögonen. Likväl säger han till sina lärjungar: ”Det är nyttigt för er, att jag går bort. Om jag inte går bort, så kommer inte Tröstaren²², den Helige Ande (till er). Därav hör vi, att det är nödvändigt för lärjungarna, att Frälsaren går bort för en kort tid, annars skall Tröstaren²³, den Helige Ande, inte komma (till dem).

Sök nu Jesus, ni bedrövade föräldrar, då ni har tappat bort honom. Ni tror förstås att ni skall finna honom bland bekanta och släktingar, men han har inte följt med dem, utan han är i Guds tempel, där ni inte alls tror honom vara. Då ni av högtidsdagens sedvänja har kommit till kyrkan, så har Jesus följt med er dit. Men ni har ofta enligt världens sedvänja gått ut ur kyrkan innan Herrens välsignelse har blivit uppläst, och därför har ni tappat bort honom.

Sök, sök Jesus, ni bedrövade föräldrar. Slutligen skall ni säkert finna honom mitt bland lärarna. Och klaga inte på honom därför, att ni enligt er egen mening har haft besvär genom att söka upp honom, utan göm hellre i era hjärtan de ord som han säger till er, och be till slut, att den nådige Herren Jesus måtte följa med er hem. Att han måtte följa med er från kyrkan till hemtrakterna och att ni aldrig mer skulle tappa honom ur sikte. Hör du Yngling, Herre Jesus, de bedrövade föräldrarnas suckan. Fader vår o. s. v.

Med ledning av vårt heliga evangelium skall vi denna heliga stund betrakta: ”Var skall de bedrövade föräldrarna finna Jesus, när de har tappat bort honom? 1. Varför tappar föräldrarna bort Jesus? Var skall de finna honom? Sök, sök Jesus, ni **bedrövade föräldrar**, tills ni finner (honom). Det är ert eget fel, att ni har tappat bort honom.

Första betraktelsen. Varför har föräldrarna tappat bort Jesus? Dessa föräldrar har varit dåliga på att vaka. De har inte haft Jesus för ögonen. För det första har de kommit till kyrkan endast av högtidsdagens sedvänja. De har inte kommit till kyrkan för att få upplysning och uppbyggelse för sina själar, utan de har kommit dit därför, att högtidsdagens sedvänja skulle bli fullgjord, så att prästen inte kan klaga på dem, att de inte har besökt kyrkan.

Fast de sorglösa föräldrarna bryr sig inte ens om den förebråelsen. Även om de blir bötfällda för försummandet²⁴ av böndagen, så bryr sig somliga föräldrar inte ens om det, utan de blir dessutom förargade på prästen som har anmält dem för länsmannen som har klagat på dem då de så sällan besöker kyrkan. Och när man klagat på dem att de föraktar gudstjänsten, svarar de: ”Vi har inte tid att varje söndag gå i²⁵ kyrkan. Vi måste se till att arbetet inte blir försummat. Måste vi varje söndag *springa till*²⁶ kyrkan och låta barnen svälta och frysa ihjäl? Hur skall man då betala skatt åt kronan, om arbetet hemma blir försummat? Så tokiga är vi nog inte, att vi för kyrkans skull skall lämna våra gårdar öde.”

Så talar gamle Adam. Och dessa gamle Adams ord är så uppriktiga, att inte ens själva djävulen kan bevisa att det inte stämmer. Somliga sorglösa föräldrar gör två eller tre kyrkobe-

sök om året. Och de tar inte ens då Jesus med sig, utan de tar i stället djävlaträck²⁷ med sig. De åker med prydligt upprustade hästar och målade slädar. De far med en väldig fart i kapp med den onde. De piskar djuren förskräckligt och ropar: ”Ur vägen, Satan!” Om någon fattig resande möter dem så tänker han: ”Vad är det för en stor världsherre som far med en sådan fart och åker som världens furste med bjällror och påkallande av många djävlar?”

Och när ett sådant herrskap kommer i kyrkan, med kläder av kläde, med sidendukar, florkjolar (och) guldringar, så träder de prydligt in i kyrkan. Somliga ryms knappast in genom kyrkodörren, i synnerhet då man i kyrkan skäller på folk. Somliga herrar och fruar stannar i förstugan och lyssnar där. De skrattar och grimaserar då gestalten av den ondes träl utmålas i kyrkan. Och till slut säger de: ”Inte duger den prästen till något. Han predikar intet annat än lappri och skvaller. Han skäller på folk och gör dem förhärdade²⁸.”

Men en sådan präst som dricker djävlaträck²⁹ tillsammans med världens herrar, och predikar för alla getter och svin ljuvligt i kyrkan, (samt) lovar dem himmelriket och ropar: ”Kära kristna. Kära Jesu vänner. Nog blir ni saliga.” Se! Han är en riktig präst. Men när de bedrövade och botfärdiga själarna kommer till en sådan präst, brister han ut i vrede och skriker: ”Vad är det för ett ylande?”

Men denna gång talar vi inte om dem som inte tar Jesus med sig när de kommer till kyrkan, utan vi talar om dem som tar Jesus med sig men likväl tappar bort honom. Sådana föräldrar kommer nog av högtidsdagens sedvänja till kyrkan, men deras hjärtan lär sitta fast vid världen, fast de själva är i kyrkan. **Tankarna flyger kring världen.**³⁰ Fienden erbjuder dem sömn i kyrkan. Och medan de sitter och slumrar där, tappar de bort Jesus. De kommer inte ihåg, att Jesus försvinner på ett ögonblick, då ögonen går igen. Somliga föräldrar har dessutom brottom att gå ut ur kyrkan innan Herrens välsignelse har blivit uppläst. Men Jesus stannar kvar tills alla gått ut, och de bedrövade föräldrarna kan inte ana, att han har stannat kvar i kyrkan där han har så trevligt att vara, då mesar och snösparvar kvittrar där och prisar honom³¹ med härlig röst, vilket låter som om de sjöng den

nya psalmen på Sions berg.

Var skall ni nu finna Jesus, ni bedrövade föräldrar, då ni genom ovaksamhet och världskärlek har tappat bort honom under kyrkoresan. Förut kom ni utan Jesus till kyrkan, när djävlaträcket³² ännu smakade väl i er mun och alla gamle Adams vanor var ännu lovliga. Nu kommer ni utan djävlaträck till kyrkan och den *lille sonen*³³ Jesus följer med er till kyrkan. Men där blir han kvar utan att ni vet det. För det första har ni kommit till kyrkan endast av högtidsdagens sedvänja, för att prästen inte fick tillfälle att klaga på er, att ni är lata kyrkobesökare. Och för det andra har ni dessutom med kroppen suttit i kyrkan, men tankarna har flugit kring världen och därtill har även djävulen erbjudit er sömn *så att ögonen går igen*³⁴. Och då tappade ni bort Jesus och såg inte längre honom. Ni kunde inte ha honom för ögonen. Och först då saknade ni honom, när han redan var borta. Sök, sök nu Jesus, ni bedrövade föräldrar. Sök nu Jesus innan han varaktigt försvinner från *er syn*³⁵.

Andra betraktelsen. Var skall de bedrövade föräldrarna finna Jesus? Det är förståeligt, att föräldrarna börjar sakna Jesus, då de tappar bort denna stora gåva som Gud gett dem. De har förut i sitt sorglösa tillstånd föraktat Jesus. De har inte heller saknat honom särskilt mycket på den tiden då världen var dem kär och dyrbar. På den tiden fick de tröst och uppmuntran ur flaskan i allt slags nöd och kval. Men numera duger inte denna tröst åt de bedrövade föräldrarna, utan de måste söka Jesus, då de har tappat bort honom. De får inte mer någon tröst genom att smörja sin strupe med rinnande djävlaträck³⁶, då de har ont i hjärtat.

Så gör fortfarande världens kvackare som fruktar att hundsjukan smittar sig på dem om de går till den plats där det finns mycket hundar. De smörjer sin strupe och sina tarmar med rinnande djävlaträck³⁷. Och andliga kvackare häller flytande djävlaträck³⁸ i munnen på den blinde stackaren. De säger dessutom, att detta är ett gott läkemedel för dem som har ont i hjärtat. Och nog har den onde ofta kvackat³⁹ sig och sina likar med ett sådant djävlaträck⁴⁰. Men det knepet hjälper inte längre, då de bedrövade föräldrarna har redan kommit med Jesus till kyrkan, och sedan tappar bort honom. De måste

under sorg och tvivel söka honom. De måste fråga av bekanta och släktingar, om de har sett Jesus. Men de har inte sett honom. Han har inte återvänt med dem i världen, utan han har stannat kvar i kyrkan, där han har så trevligt att vara, då mesar och snösparvar kvittrar där, även om kråkor och skator kraxar och äter fågeltarmar här⁴¹ kring kyrkan. Jesus flyr dock inte bort från kyrkan, utan han sitter där och lyssnar på, hur vackert och härligt mesarna kvittrar och prisar den store Skaparen för den första solstrålen som väcker dem i deras bon.

Vänd er åter till Guds tempel, ni bedrövade föräldrar. Om ni inte finner Jesus bland bekanta och fränder, så skall ni finna honom i Guds tempel. Kanske sitter han där mitt ibland lärarna och lyssnar på dem. Ni söker honom överallt i världen hos bekanta och släktingar, men ingalunda skall ni finna honom annanstans än i Guds tempel.

Men de föräldrar som aldrig tappar bort Jesus från sin syn, var *torde de befinna sig*⁴²? Somliga säger nog, att de aldrig har tappat bort honom. Och hur kan de sakna honom då de alltid har honom för ögonen? Men jag befarar, att nådetjuvarna är sådana, att de alltid tror sig vara med Jesus, fast han är långt borta från dem. I varje fall kunde inte Josef och Maria vaka så noga som nutida nådetjuvar som aldrig saknar honom. Aldrig beklagar de, att de har tappat bort honom. Och vet ni, goda människor, varför dessa nådetjuvar aldrig saknar honom?

Jo, därför förstås, att de aldrig har tappat bort honom. Hur kan de, som säger att de alltid ligger vid foten av Jesu kors, tappa bort honom? Ack, om det var sant, vad de säger. Men jag befarar att de ligger vid foten av djävulens kors, eftersom de blir arga på de kristna och hyser ett andligt hat mot dem. Man har ännu inte hört, att en rätt kristen hade i sitt hjärta hyst hat mot dem som anklagar honom för synbara synder. Men denna tids nådetjuvar sväller upp *som korvar*⁴³ då man bestraffar dem för de synder som de har gjort. Och dessutom förmår de att ljuga och överskylla de skamliga gärningar som de har gjort.

Och i detta tillstånd inbillar de sig ligga vid foten av Jesu kors, fast de i själva verket ligger vid foten av djävulens kors **och diar någon hondjävuls bröst, när de tror sig dia Jesu bröst.**

Men det är egenrättfärdighetens, den svarte tattarens bröst de diar,⁴⁴ så länge som de förmår att ljuga och förneka sina skamliga gärningar som till och med människorna känner till, utan att tala om de gärningar som människorna inte känner till. *Och under sådana omsändigheter tappar de aldrig bort Jesus*⁴⁵. Hur kan de tappa bort honom, då de alltid har för ögonen den djävulens son som de tror vara Guds Son.

Det berättas, att jordtrollets döttrar byter ut människornas barn före dopet, då Guds ord ännu inte blivit lagt på bröstet. Jordtrollets döttrar tar människobarnet och lägger sitt eget barn i dess ställe. Detta jordtrollets barn är så fult och det har så stor mage att det aldrig blir mätt. Sådan är också nådetjuven. Han har så stor ändtarm⁴⁶, att den aldrig blir fylld, hur mycket kristnas blod man än skulle gjuta däri.

Nådetjuven inbillar sig, att han varje dag ligger vid **foten av** Jesu kors. Därför saknar han aldrig Jesus. En sådan har aldrig någon saknad eller längtan efter Jesus, för han kan inte tappa bort sin inbillade Jesus som han har i sin skalle, fast det är djävulen som är härskare över hans hjärta. Och då ligger nådetjuven vid **foten av** djävulens kors, när de kristna kräver honom att bekänna sanningen. Det gör mycket ont på gamle Adam, då han måste säga sanningen och bringa djävulens handlingar i dagen. Äredjävulen tvingar honom att ljuga och förneka de skamliga gärningar som folk känner till. Och han tror sig ge Gud äran därigenom, fast han ger djävulen äran.

Det är många som skulle bekänna sina missgärningar, men äredjävulen säger: "Varför skall du ropa ut sådant för världen? De är ju förlikta mellan Gud och mig redan för länge sedan. Vad angår det andra?" Girighetsdävulen som bor i ändtarmen kommer dessutom äredjävulen till hjälp och säger: "Om du bekänner dina missgärningar så måste du betala och förlika dem som du har brutit emot. Girighetsdävulen satte Judas att ta pengar av överstepräster, äredjävulen satte honom att vid nattvarden neka att han är förrädaren, och vredesdävulen som efter den doppade betan gick i honom, påskyndade honom att fullborda det onda uppsåtet. Och en sådan nådetjuv kysser nu Jesus varje gång han går till Herrens nattvard. Han säger: "Var häl-

sad, Rabbi!” Jag undrar, om det till slut inte skall gå med nådetjuven så som det gick för Judas, då ögonen äntligen öppnas, att han måste bringa tillbaka orättfärdighetens pengar och kasta dem i templet, utan att för den skull få samvetsfrid. Samvetet förebrår och bränner honom även efteråt så mycket, att han måste gå ut och hänga sig.

(Nu) ser ni, ni bedrövade föräldrar, som med sorg söker Jesus, att det inte förhåller sig så med er som med nådetjuvarna som aldrig tappat bort Jesus. För Jesus har aldrig varit med dem. Men ni, bedrövade föräldrar som Jesus verkligen har följt till kyrkan, även om ni på grund av ovaksamhet har tappat bort honom, ni har stor saknad och längtan efter honom. Ni måste med fruktan och bävan söka honom. Ni måste till slut återvända till samma ställe, där ni sist såg honom. Till slut finner ni honom i Guds tempel, mitt ibland lärarna.

Men klaga inte på honom för att han har bringat er mycket besvär då ni måst söka honom, utan klaga hellre på er själva, då ni inte har vakat bättre och haft honom för ögonen. Och när ni till slut finner honom i Guds tempel, så ta honom med er hem och be, att han alltid måtte bli kvar hos er i era hus, både när ni lägger er och när ni stiger upp. (Be honom) medan ni bär hans kors, att han måtte förläna er kraft och styrka för att utstå allehanda plågor, och att han till slut, när döden kommer, måtte hjälpa er vid det sista andetaget, för att fienden inte må beröva er tro och krona. Ha nu honom för ögonen, för att ni inte mer må tappa bort honom. Nog kommer han snart och hämtar sina fattiga föräldrar från denna sorgedal till ett bättre liv, där ni aldrig mer skall tappa bort honom i evighet. Amen.

Original / FKHS / Kollerska samlingen nr. 66 / Nationalarkivet Helsingfors /

Predikan är ursprungligen hållen 1851 men på grund av utsliten första sida har Laestadius år 1853 skrivit om början och slutet. Predikan i Uusi Postilla är från år 1851 och avviker från ovansstående i början och slutet.

¹ H: moderns

² H: modern

³ H: modern

⁴ H: Frälsarens

⁵ H: modern

⁶ H: modern

⁷ H: modern

⁸ H = SW: som är snällt

⁹ H = SW: modern

¹⁰ H: Förbarmaren

¹¹ H: Förbarmaren

¹² H: Förbarmaren

¹³ H = SW: modersfammen

¹⁴ H: honom

¹⁵ H: Förbarmaren

¹⁶ H: Förbarmaren

¹⁷ H: Förbarmarens sköte

¹⁸ H: Förbarmarens sköte

¹⁹ H: modersbröset

²⁰ H: modersbröset

²¹ H = SW: vid Frälsarens bröst

²² H: Hugsvalaren / SW: Hjälparen

²³ H: Hugsvalaren / SW: Hjälparen

²⁴ UP = H = SW: missbruk

²⁵ H = SW: besöka

²⁶ H = SW: besöka

²⁷ UP = H = SW: drakgift

²⁸ UP: förbannar folk / H = SW: fördömer dem

²⁹ UP = H = SW: drakgift

³⁰ blå text saknas även i UP

³¹ H = SW: Herren

³² UP = H = SW: drakgiftet

³³ H: piltten / SW: gossen

³⁴ H = SW: och ni har inslumrat

³⁵ UP = H = SW: ur era hjärtan

³⁶ UP = H = SW: drakgift

³⁷ UP = H = SW: drakgift

³⁸ UP = H = SW: drakgift

³⁹ H = SW: smort

⁴⁰ UP = H = SW: drakgift

⁴¹ Ordet saknas även i UP

⁴² UP = H = SW: tror de honom vara

⁴³ SW: av ilska

⁴⁴ SW utelämnar detta blå avsnitt. / UP = H ersätter ”hondjävul” med ”djävul”, men i övrigt är avsnittet o. k.

⁴⁵ UP = H = SW: och på detta sätt säger de sig aldrig tappa bort Jesus

⁴⁶ UP = H = SW: buk

Även Jesus och hans lärjungar blev bjudna till bröllopet. Joh. 2: 2

Aposteln Johannes skriver i dagens evangelium, att Jesus och hans lärjungar blev kallade till bröllopet i Kanaan. Johannes har inte skrivit något om det paret, om det var ett kristet par. Men vi förmodar och tror att det var ett kristet par, för hedningarna har aldrig brukat kalla Jesus till bröllopet.

Vi tror dessutom, att detta par inte har börjat sitt äktenskap från fel ända, såsom nutida hedningar brukar göra. Men nu finns det blott en sak som ger oss anledning att tveka, om ett sådant äktenskap, som fördärvar det äkta paret kristendom, är av Gud. Då bäggedera är kristna och bäggedera har kallat Jesus till bröllopet, har man dock märkt och erfarit, att den naturliga kärleken vill förstöra deras kristendom, nämligen på det viset, att så snart en kristen flicka börjar älska människans son, befarar de kristna att det är något fel med hennes kristendom.

Somliga börjar frukta för de kristna och fly bort från deras sällskap. Andra undviker de kristnas sammankomster och blir osynliga. En del börjar älska sorglösa och blir därigenom sorglösa. Detta är inte att undra sig så mycket över, att dottrarna blir sorglösa och hedningar, då de börjar älska sorglösa. Men det har jag undrat mig över, att en kristen kan älska en hedning, som även hon själv anser för en hedning. Då är kärleken till köttet större än kärleken till personen. Vi vet dock, att kärleken till personen, det är: hjärtats kärlek, borde vara viktigast i äktenskapet. Men då har köttets kärlek blivit härskande, när man inte ser efter, hurudan den människan är av karaktären och hjärtat, som man måste leva hela livstiden med.

Hjärtats kärlek skulle inte fördärva kristendomen, där hjärtats kärlek är ren. Men köttets kärlek fördärvar kristendomen. Där är inte samvetet rent, var köttets kärlek är härskande. En sådan kärlek gör somliga flickor blyga. Och hedern tilltar i samma takt som köttets kärlek. Men då äktenskapet i sig är hederligt och av Gud förordnat och stiftat, så skulle det inte vara något skamligt där, som man skulle hemlighålla eller förneka. Luther har prövat, att äktenskapet är ett heligt förbund, då det sker enligt Guds

vilja. Men kan ett sådant äktenskap, som fördärvar kristendomen, vara av Gud. Jag befarar att ett sådant äktenskap inte är av Gud, utan det är hordomsdjävulen som har gett upphov till ett sådant äktenskap. Och där har Jesus inte blivit kallad till bröllopet.

Kalla nu Jesus till bröllopet, alla par som har ingått eller framdeles skall ingå äktenskap, för annars går ni båda en olycka till mötes. Jag tror att Jesus kommer till bröllopet, då han blir bjuden, och han jagar bort äktenskapsdjävulen. Men Jesus kommer inte utan inbjudan till bröllopet. Och denne äktenskapets Ängel flyr snart bort, om du inte vakar över din tunga, må den gamla människan tycka vad han vill.

Vi borde ytterligare tala om dem som har kallat Jesus till bröllopet. Men vi skall först be, att alla par som ännu inte har kallat Jesus till bröllopet, började idag be, att Jesus måtte komma till bröllopet och att de som har kallat Jesus till bröllopet skulle även be, att Jesus stannade kvar hos dem under längre tid, intill dess, att den stora nattvarden firas. Hör du store Nattvardsvärd och det andliga Vinets Skaffare, de fattiga bröllopgästernas bön. Fader vår o. s. v.

Med ledning av det heliga evangeliet skall vi denna stund betrakta, hur lyckliga de par är som får Jesus till bröllopgäst.

Dessvärre finns det inte många par som hittills har kallat Jesus till bröllopet. De flesta par har kallat den onde till bröllopet, eftersom de har börjat sitt äktenskap med hordom men inte med hjärtats kärlek. De flesta har börjat sitt äktenskap liksom djuren, men inte som av Gud skapade människor. Sådana har inte alls kallat Jesus till bröllopet, utan de har kallat den onde till bröllopet. Därför finns det inte så många äkta par som är lyckliga i sitt äktenskap.

Fast nu somliga efteråt har märkt, att de har kallat fel man till bröllopet, men har blivit försonade då de började kalla Jesus till bröllopet. Men det finns inte många äkta par som hade kommit till en fullkomlig försoning. När hustrun vill (komma till försoning), så sätter sig mannen emot. I synnerhet sådana män som genom skenhelighet har lurat kristna flickor. De har spelat botfärdiga och gett dyrbara löften, men de har inte hållit vad de lovat, utan de har blivit djävlar och Satan och tyranner.

Och de kvinnor, som inte har trott de kristnas varningar, får nu ångra sig så länge de lever. Kanske har många mist sin tro därigenom och blivit olyckliga i tid och evighet. Jesus har flytt bort, och äktenskapsdjävulen har kommit emellan. Skyll inte på de kristna, ni olyckliga som har fått en djävul till make, utan skyll på er själva som har släppt tjuvarormen in i ert hjärta och sköte. Och den fruktansvärda hordomsdjävulen som ni har haft i ert eget kött.

Och jag säger till alla som på detta vis ingår äktenskap, att Jesus inte har blivit kallad till bröllopet, då kristna flickor gifter sig med dem som kommer som tjuvarormar och spelar botfärdiga och lovar att göra bättring då hordomsdjävulen tvingar dem att gifta sig. Och kristna flickor tror på sådana narrar och binder sig fast med sådana, och med uppsåt tar världens kors på sig. De får efteråt ångra sig över sin dumhet, kanske för evigt. Och inte har de kallat Jesus till bröllopet, då de gifte sig. Jesus flyr bort så snart hordomsanden träder in i hjärtat.

Vi måste nu börja skälla på sådana kristna som inte vakar bättre över sina hjärtan, fast de redan för länge sedan har avfallit från den rätta tron, innan de fastnar i hordomsdjävulens snara. Vi har nu i korthet visat för de kristna, hur olyckliga de blir som inte har kallat Jesus till bröllopet, då de gifte sig. De är sådana som går i munnen på tjuvarormen och börjar sitt äktenskap som djur, men inte som människor.

Men jag tror att somliga par har kallat Jesus till bröllopet, fast även de är utan vin. Men om Maria tillber Jesus, så skall han laga det bästa vinet för det äkta paret just vid den tidpunkten då vinet har tagit slut. Ingen skall önska sig, att vinet aldrig skall ta slut, och att kärleken aldrig skall upphöra. Men då Jesus har kallats till bröllopet, så lagar han det bästa vinet för det fattiga brudparet, så att alla drinkare blir pratsamma då vinet stiger åt huvudet.

Vi vet med säkerhet, att alla de brudpar som har kallat Jesus till bröllopet, får vara någorlunda lyckliga i sitt äktenskap, även om ingen glädje är fullkomlig i detta förgängliga liv. Likväl, då de kristna inte kan låta bli att gifta sig, inte under Paulus tid, inte heller under dessa tider, så borde alla som ingår det ansvarsfulla äktenskapet först och främst kalla Jesus till bröllopet. Och när kärlekens vin tar

slut, borde de be och beklaga, att det inte finns vin.

Kalla nu Jesus till bröllopet, alla ni som har ingått det ansvarsfulla äktenskapet, att han måtte laga det bästa vinet för er då vinet tar slut. Det är endast han som kan förvandla vattnet till vin, och kallheten till brinnande kärlek. Kom ihåg att denna naturliga och jordiska kärlek är bristfällig, om Jesus inte alltid är på bröllopet och lagar det bästa vinet. Och när döden till slut skiljer det äkta paret, så att den ena (maken) får gå före den andra till den stora nattvarden för att fira Lammets bröllop, så har inte den kvarblivande inte heller så lång tid kvar, förrän även han får träda in i Lammets bröllop, där alla kära makar, föräldrar och barn som här i nådatiden har kämpat den goda troskampen, får älska varandra med ren kärlek och njuta av det bästa vin som den store Brudgummen har sparat till sist.

Där har ni ert huvudmål, ni älskande. Detta är ärans dag, du Jesu brud, då livets krona läggs på ditt huvud. Då är himlens drottning glad, liksom Maria som sade: ”Min själ glädes sig i Gud, min Frälsare.” Då håller man det nya vinet i nya läglar som aldrig förfaller. Det nya vinet hålls i stenkärl, som inte läcker. Och köksmästaren, som här smakar endast på det bästa vin som har kommit till av vattnet, får säga till Brudgummen: ”Alla ger först gott vin, och då man blir berusad, ger man sämre vin. Du gömde undan det goda vinet ända fram till denna stund.” Amen.

Se, du skall kalla hedningar som du inte känner, och hedningar som inte känner dig skall löpa till dig för Herrens, din Guds skull och för Israels heliges skull som förskönade dig. Jes. 55: 5.

Gud visade för profeten Jesaja, hur hedningarna omvänder sig till den rätta kristendomen snarare än de namnkristna som har fått undervisning i Guds ord. Gud hade gett särskilt Israels församling löftet om välsignelsen genom Messias. Men de tillägnade sig dessa nådelöften utan att göra sann bot och bättring. De tog åt sig sorglöshetens ämne av dessa löften, såsom nådetjuvarna även i denna tid säger: "Nog är nådens dörr öppen även för oss," fast de genom sitt ogudaktiga liv smädar Gud. De förlitar sig på Guds nåd, men de vill inte göra bot (och bättring).

Judarna hade en sådan tro, att då de hade bättre kunskap om Gud än vad hedningarna hade, så skulle de genom den yttre gudstjänsten bli saliga, men hedningarna skulle bli dömda. Men Gud visar på många ställen såväl i det Gamla som i det Nya Testamentet, att hedningarna blir saliga snarare än sådana munkristna som har Bibeln i skallen, fast de inte vet något om en sann ånger. Till sådana munkristna och fariséer som hatar den sanna kristendomen, säger nu profeten Jesaja (55:5) att de hedningar som inte kände dig, skall löpa till dig. Det betyder, att hedningarna som inte har mycket kunskap om Gud kommer likväl till Frälsaren, då de får höra hans röst.

Denna förutsägelse av profeten gick också i fullbordan vid Frälsarens tid, och även nu fullbordas samma förutsägelse, att fullständiga hedningar omvänder sig till kristendomen snarare än skrymtare och munkristna som har en god yttre kunskap om kristendomens uppbyggnad. Men deras liv liknar ingalunda ett kristet liv, eftersom de med munnen bekänner vad hjärtat förnekar. De är gudfruktiga i kyrkan men ogudaktiga hemma. De läser och sjunger psalmer i kyrkan, men svär och slåss hemma.

Detta dubbla liv, gudfruktighet och ogudaktighet är den döda trons frukt. Det är en följd av den döda tro som finns enbart i skallen. Och denna döda tro är efter bokstaven rätt, men den har inget liv. Den finns inte i hjärtat. Hjärtat hos

den döda trons bekännare är oförändrat och rörelselöst. Men Paulus säger, att bokstaven dödar men anden gör levande. Om nämligen den döda trons bekännare levde efter den kunskap och tro som de har, så skulle vi inte ha så mycket att säga, men de lever inte efter sin tro, utan deras liv strider emot deras tro. Därför säger även Frälsaren till sina lärjungar: "Gör allt vad de skriftlärdade och fariséerna befäller er i enlighet med Moses lag att göra, men gör inte efter deras gärningar."

Fariséerna och de skriftlärdade kan alltså i några punkter ha en rätt lära, om de blott predikar i enlighet med Bibeln och inte lägger till något av sitt eget. Men eftersom de lägger den gamla trons stadgar i jämbredd med Guds ord, så säger Frälsaren, att de tar bort de tyngsta punkterna ur lagen. Såsom nutida fariséer och den döda trons bekännare tar bort de tyngsta ställena ur nådens ordning, nämligen ångern, omvändelsen och pånyttfödelsen. Däremot predikar de blott om tron, kärleken och dygden, vilka är nog behövlige och goda, men tron utan rätt ånger är en död tro. Och kärlek utan pånyttfödelse är blott hundkärlek. Ibland kysser de varandra och ibland slåss de. Ibland tar de varandra om halsen och ibland sticker de med kniven.

En sådan tro och en sådan kärlek är intet annat än gudsförsmädelse. Men nu säger den döda trons bekännare, att den som ger en sup brännvin åt en trött resande, bevisar kärlek till sin medmänniska, men den som kommer och bestraffar och förebrår såväl bekanta som främande, har ingen kärlek alls. Men den naturliga människan förstår inte vad som är av Guds Ande. Därför anser hon brännvinsupen för ett kärleksbevis, men tillrättavisningen anser hon för något ont, fast man efteråt har märkt, att en brännvinsup, som man gett åt fyllhunden, har fört med sig en kroppslig, andlig och evig död. Fast fyllhunden i sin blindhet har prisat och välsignat den gode vän som förmådde honom att synda och bidrog honom att döda sin själ. Men den som ville hindra honom att synda, den förbannade och slog han.

Det har ofta hänt, att världens blinda hop prisar den läraren som i kyrkan håller sömndryck i deras mun, och hemma genom sitt eget exempel lär dem att sup, svära och slåss. Men

den har de hatat som har skällt på dem och bestraffat dem för det ogudaktiga livet. De har prisat spritsäljaren och drinkarprästen, men sanningens bekännare har de hatat. Så har det hänt förr och så händer det ännu överallt, där den döda tron är i skallen och djävulens tro i hjärtat.

Däremot har fullständiga hedningar som aldrig förr har hört Frälsarens namn blivit nämnt, med glädje och stort behag tagit emot ordet, då de har fått veta något om kristendomen. Därför säger profeten Jesaja i förutnämnda stället: ”Hedningar som inte kände dig, skall löpa till dig för Herrens, din Guds skull och för Israels heliges skull som förskönade dig.” Profetens förutsägelse har också blivit fullbordad i dagens heliga evangelium, där vi får höra, att kungens befälhavare som var en pur hedning, trodde på Frälsaren, fast judarna inte trodde, trots att de hade Guds ord och bättre upplysning om den tillkommande Frälsaren som profeterna hade utmålat för dem. Dessutom ansåg de sig för Guds barn, och de var så heliga och fromma, att de inte gick ens in i en hednisk mans hus, därför att de fruktade att hedendomen kanske smittar sig på dem. Men de hade noggranna ögon att se fel i Frälsarens och hans lärjungars liv. På samma sätt har vår tids judar noggranna ögon att se fel i en kristens liv, fast de själva sväljer skalbaggar¹ och silar mygg.

Vi skall idag ytterligare rannsaka, varför fullständiga hedningar omvänder sig till kristendomen snarare än skrymtare och munkristna. Men må den store Korsbäraren och törnekrönte Konungen som genom sin lära och sina underverk, genom sitt liv och sin död, genom sin andliga plåga och genom sitt blodsvett, genom sin pina och blodsutgjutelse, kallat alla till ljusets delaktighet, (må han) genom sin nåd göra de få själar rika, saliga och fruktsamma, som kommer till honom som fattiga och betryckta, bedrövade och förkrossade, eländiga och av världen bortkastade, för att anropa, anhålla, be och tigga om en enda nådedroppe i de blödande hjärtana. Amen. Fader vår o. s. v.

Med ledning av vårt heliga evangelium skall vi denna stund betänka: Varför fullständiga hedningar omvänder sig till den rätta kristendomen snarare än skrymtare och munkristna. Denne befälhavare var en blind hedning. Det framgår

av Frälsarens ord: ”Jag har inte funnit en sådan tro i Israel.” Därav hörde vi, att denne befälhavare inte var av Israels stam, utan han var av hednisk härkomst. Och judarna hade den tron, att hedningarna inte alls är delaktiga av de nådelöften som hade blivit dem givna. Befälhavaren var alltså i enlighet med judarnas tro helt utesluten ur Guds nåds delaktighet för det första därför, att han var en hedning, för det andra därför, att han inte genom omskärnelsen var upptagen i Guds nåds förbund, och för det tredje därför, att befälhavaren inte visste något om den Heliga Skrift, varpå judarnas tro skulle vara grundad.

Men denne hedning hade utan tvivel hört mycket om den märklige mannen, Jesus, och om hans gudomliga kraft att bota allehanda sjukdomar, varav denne hedning drog den slutsatsen, att han som gör sådana kraftgärningar inte är en människa. Han blev alltså blott genom ryktet övertygad därom, att Frälsaren har en gudomlig kraft, och att liksom tjänare och soldater hörsammar befälhavarens bud, så är även alla naturkrafter, sjukdomar och onda andar Frälsaren underdåniga. Befälhavaren tänkte så: ”Liksom jag som är under en annan mans befäl, måste göra vad den höga överheten befäller, och liksom soldater och tjänare måste hörsamma mina bud, så måste också naturkrafter, sjukdomar och andar vara Guds Son underdåniga. Och jag, usling, är inte värdig att ta Guds Son under mitt tak.”

Denne befälhavare hade alltså blivit så ödmjuk, att han kände sin ovärdighet att ta emot Guds Son i sitt hus. Och han hade även den fasta förvisningen, att Guds Son har så stor kraft, att han inte behöver göra annat än säga ett ord, så blir hans tjänare frisk. Fast nu befälhavaren var en hedning, fast han inte hade någon grundlig kunskap om kristendomen eller nådens ordning, så hade han blott genom ryktet börjat tro, att Jesus har Guds kraft att hjälpa och bota de sjuka. Han hade även blivit ödmjuk och så ovärdig i sina egna ögon, att han inte kände sig värdig att ta Guds Son i sitt hus. Därför sade Frälsaren, att han inte har funnit en sådan tro i Israel.

Men judarna, i synnerhet de skriftlärda och fariséerna, ville inte alls erkänna Jesu gudomliga kraft, även om de hade bättre kunskap om Gud och salighetens ordning än befälhavaren. Men de hade så stor själviskhet och så stor

egenrättfärdighet, att de inte kunde känna sin ovärdighet. Ingalunda hade judarna kännedom om sin ovärdighet eller ödmjukhet liksom denne befälhavare, så att de skulle ha blivit ödmjuka inför Jesus, eller känt sin ovärdighet att ta emot Guds Son i sina hus.

Judarna var så dygdiga och fromma, att de inte tyckte sig ha anledning att skämmas över sina gärningar eller tigga om nåd. Och beroende på den yttre kunskapen och den yttre gudstjänsten trodde de sig vara mycket bättre än hedningarna. De trodde sig vara närmast Gud, eftersom de var födda av Abrahams släkte och genom omskärelsen fått ett yttre tecken på kristendom. Dessutom hade de böcker, kyrkor, präster, helgdagar, böner, sakrament, såsom även vi nu har kyrkor och gudstjänster, kristendoms undervisning, dop, nattvard, konfirmationsundervisning, böner och yttre kunskap. Utan vidare är vi därför mycket bättre, frommare och gudfruktigare än hedningar som inte har någon sådan yttre kunskap. De har inget dop, ingen nattvard, inget Guds ord eller kristendoms ämne. Säkert är vi en hel del bättre än svarta hedningar som inte har någon kunskap om kristendomens uppbyggnad.

Vi tror så i varje fall, att vi är bättre än hedningar. Vi tror oss vara förtjänta av bättre ställning och bättre mat i himmelriket, än turkar och hedningar. Men vi hör av dagens evangelium, att det är många som kommer från öster och väster och sitter med Abraham, Isak och Jakob i himmelriket, men rikets barn skall kastas i det yttre mörkret. Så tror vi, att vi är bättre än turkar och hedningar, och att vi borde vara mer berättigade att träda in i himmelriket än zigenare. Men vi hörde nu av dagens evangelium, att en hedning hade en bättre tro, en större ödmjukhet och djupare syndakännedom än skrymtare och munkristna som ansåg sig för Guds barn tack vare den yttre gudstjänsten.

Rikets barn är de stora herrarna och de bästa männen i församlingen, vilka förlitar sig på den yttre gudstjänsten. De är inte så stora syndare, att de skulle behöva göra en sann bot och bättring. Dessa rikets barn är för det första de av naturen dygdiga som inte är så stora syndare, att de skulle behöva ångra sina synder, för det andra den döda trons bekännare som blott med munnen bekänner att de har hemskt många syn-

der på sig, fast det inte finns en enda synd som skulle besvära deras samveten.

Dessa nådetjuvar har med stulen nåd överskyldt alla synder, och de tror att Gud redan för länge sedan har förlåtit alla deras synder, fast de aldrig har gjort någon sann bot och bättring. När Frälsaren eller någon av hans lärjungar bestraffar fariséerna och kallar dem för skrymtare och munkristna, då reser sig i deras hjärtan ett bittert andligt hat mot Frälsaren och hans lärjungar. Och genom detta andliga hat blir skrymtarna så blinda, att de anser dem, som bestraffar folk för synden, för falska profeter. Men fariséerna och skrymtarna prisar dem som lovar Guds nåd åt alla bockar och getter. Och därför kommer varken de av naturen dygdiga eller nådetjuvarna till den rätta syndakännedomen. Och hur skulle de, som överskyler och förnekar sina synder, kunna komma till en sann syndakännedom?

Då nu den naturliga dygden och den döda tron ligger i fariséernas samvete såsom en damm, och då de för den yttre gudstjänstens skull anser sig för Guds barn, fast deras liv fullkomligt strider mot den kristna läran, så är det givet, att de med alla krafter strider mot Frälsarens lära genom det andliga hat som de bär i sina hjärtan både mot Frälsaren och hans lärjungar. Detta andliga hat försänker dem ännu djupare i helvetet, så att de genom detta andliga hat svär, hotar och misshandlar kristendomens bekännare och suger de kristnas blod. Hur kunde sådana kristendomens fiender, som har ett så stort hat mot de kristna, omvända sig och bli födda på nytt? De stänger himladörren för sig själva.

Däremot kan en fullständig hedning snarare omvända sig till kristendomen än fariséer, skrymtare och munkristna, för en hedning har inte den yttre gudstjänsten. Hedningen kan inte förlita sig därpå, att han redan är en kristen. Hedningarna har inte den döda tron som sitter liksom sidenduk kring hjärnan och liksom bomull kring hjärtat. Hedningarna har på bröstet blott ett harskinn som värmer deras hjärtan. Det är den naturliga dygden som hedningarna har som salighetsgrund.

Då hedningarna nu för höra något om Frälsarens gudomliga kraft, blir de snart övervunna och övertygade därom, att de avgudar som de förut dyrkade, inte är annat än stenföremål.

Och då hedningarna får höra något om nådens ordning, blir de snart övertygade därom, att deras dygd inte duger för Gud. Hedningarna inser alltså snart sin eländighet och ovärdighet. Härav följer även syndakänedom och hjärtlig ånger. Och då fullständiga hedningar inte har den döda tron som hindrar skrymtare och munkristna från rätt syndakänedom, så blir hedningens tro på den levande Guden mycket stark och levande, då denna tro en gång blir upptänd, såsom denne befälhavares tro som Frälsaren talade om, att han inte har funnit en sådan tro i Israel. Och sådan tro hade även den hedniska, kanaanéiska kvinnan som fick beröm av Frälsaren. Och sådan tro hade även den samaritiska kvinnan som ansågs för en halvhedning.

Dessa exempel bevisar alltså, att fullständiga hedningar omvänder sig till kristendomen snarare än fariséerna, eller skrymtare och munkristna som har den yttre gudstjänsten och en död tro varigenom de tror sig vara kristna redan innan de har omvänt sig och blivit födda på nytt. Vi skall tala om dessa ting, eftersom vi har hört, hur stor hänförelse de människor har som i dessa tider omvänder sig från fullständig hedendom till kristendomen, och med vilken stor glädje dessa människor tar emot Guds Ord, och med vilken stor hänförelse de prisar Gud för den stora nåden att de har blivit delaktiga av salighetens kännedom.

Dessa människor får oss att skämmas, fast de bor så långt borta, att vi aldrig skall se dem. De är dock för oss som ett exempel därpå, hur fullständiga hedningar snarare omvänder sig till kristendomen än de människor, för vilka evangelium har blivit förkunnat under många hundra år, och ändå har de inte blivit omvända till den rätta kristendomen.

Även våra förfäder var födda av hednisk härkomst, och de har vandrat till stumma avgudar. De har dyrkat korsformade stubbar intill dess, att evangeliets ljus började komma fram ända hit. Men (även) om folket tack vare den yttre lärdomen slutade att dyrka stenar och träd här, (så) började de i stället dyrka andra avgudar. Och vi kan säga, att efter att den yttre kristendoms läran kom ända hit, har många nya synder uppenbarat sig, vilka våra förfäder inte alls kände till, fast de var hedningar.

De har inte varit fyllhundar trots att de av okunnighet offrade åt avgudar. Då fanns det inte så mycket tjuvar som nu. Om de dyrkade underjordiska sjöar, bedrev de likväl ingen sprithandel. Om de hade någon hongud, har de dock inte haft så många horor som man numera har. Och om de var andäktiga vid avgudadyrkan, så svor de likväl inte så mycket som man nu gör. De var inte skrymtare som nutida folk. De tjänade inte två herrar såsom man nu gör. Därför kan det gå så för dem som för männen i Sodom och Gomorra, om vilka Frälsaren säger, att de skall komma och döma detta släkte. För om man hade för dem predikat så mycket Guds Ord som för oss, hade de redan för länge sedan gjort bot (och bättring) i säck och aska.

Om några själar nu har fått en bättre insikt om kristendomen och ett bättre liv, så har det skett genom Guds stora kraft och ousägliga barmhärtighet, som inte har låtit oss alla dö i den naturliga blindheten och sorglösheten, utan har låtit några få själar vakna ur syndasömnerna och bli delaktiga av ett bättre ljus än det ljus som man förr i det dimmiga och svarta mörkret har sett. Och vi borde alltid be den store, den höge och korsfäste Herren, att han ännu måtte låta sin nådesol skina även åt dem som är under jorden, även om de går på jorden, och att den lilla stjärna som vid himmlaranden har uppenbarat sig för oss, inte må försvinna förrän dagen gryr och solen börjar skina, (och) för att den lilla gnista, som har flugit ända hit, inte skulle slockna.

Om den Helige Ande blåser därpå, så hoppas vi, att den andliga elden blir upptänd och skall lysa för dem som sitter i mörkret, för det är tråkigt att sitta i mörkret och vänta på att morgonrodnaden gryr, i synnerhet här i den yttersta norden, där natten är så lång och nordavinden så kall. Om den andliga elden slocknar, så skall vargarna börja yla och lejonen ryta, och smällarna ur den svarte smedens ässja flyga. Ur denna ässja flyger små gnistor i ögonen på Guds barn och dessa gnistor gör dem blinda om de inte ger akt på sig själva.

Då den svarte smeden nämligen drar sin eldröda järn ur helvetets ässja, så flyger smällar och gnistor över hela världen. Och den som står närmast blir genast blind, då gnistorna flyger i ögonen. Världen har nu satt sina söner i den svarte smedens skola. Men ni få själar som har

flytt bort från hans smedja, gå inte mer i den svarte smedens smedja, för att gnistor och eldröda smällar inte skall flyga i era ögon, och ni blir åter igen blinda.

Må Herren Jesus bevara era ögon för gnistor som smäller och flyger ur avgrundens ässja. Det är många som i dessa tider har åter igen blivit blinda, fast deras ögon redan var upplysta genom Jesu ord. Det är många som har återvänt och fallit i sorglöshet och blivit sjufaldigt värre än tidigare. Ett svart mörker täcker jorden och folket. Men ni få själar som har sett vilken plåga och smärta synden medför, be den store Korsbäraren, att han måtte bevara er genom sin nåd, för att ni inte må komma i frestelse. Och liksom denne befälhavare, som det talas om i evangeliet, trodde att Jesus har gudomlig makt att bota hans tjänare, så skall även vi fullt och fast tro, att Jesus ännu idag kan bota de i anden sjuka, bedrövade, botfärdiga, av världen förföljda, såsom han har lovat hjälpa alla som ropar honom till hjälp.

Hör alltså, du nådige Frälsare, deras suckar som känner sig vara ovärdiga att ta emot Guds Son i sitt hus, men ändå tror, att han med ett ord kan bota det sjuka och förkrossade hjärtat, för han har sagt: ”Ett brutet rö vill jag inte sönderbryta, och en rykande veke vill jag inte utsläcka.” Och, Herre Jesus, släck inte den rykande veken. Amen.

Original / Kollerska samlingen nr. 3b / Nationalarkivet Helsingfors

¹ manuskript: rautakiiskiä

För han har provat dem, men vad gagnar det, om det föraktande¹ ris set inte kommer? Hes. 21: 13.

Så predikar profeten Hesekiel för Israels sorglösa folk, som Gud ofta hade satt på prov och låtit komma i jordisk nöd för att de genom den prövningen skulle vakna ur syndasömmen. Men profeten säger: ”Vad gagnar det, att Gud sätter dem på prov, eftersom de föraktar Guds aga, eller förhärdas genom tuktan.” Ordet: ”Om det föraktade riset inte kommer” är svårt att förstå, men bibelförklararna förmodar, att det föraktade riset finns i människans egen barm. Då nämligen Gud prövar och tuktar de sorglösa genom timliga motgångar, föraktar de denna tuktan, liksom barnen föraktar föräldern och blir förhärdade, om han med ett alltför litet och förkastligt ris agar dem. För somliga förhärdade barn säger till föräldern: ”Slå ordentligt, så att det känns. Varför agar du med ett så litet ris?”

Detta är det föraktade ris som inte har någon verkan i det förhärdade skinnet. Det ser nog ut som om judarna hade föraktat Guds timliga aga, då han slog dem med ett föraktat ris: krig, hunger, sjukdom och hårda tider, landsflykt och fångenskap. Allt detta hade ingen verkan på dem. Om de ibland gjorde en yttre syndabekännelse: ”Vi har syndat med våra fäder,” och om de till slut började tro, att profeterna hade predikat rätt, så kom denna syndabekännelse inte av hjärtat så att en rätt ånger hade varit därunder, och fast de till slut började tro, att profeternas ord inte har varit blott munväder, förstod de likväl inte så profeternas skrifter om Messias eller den tillkommande Frälsaren, att de hade trott på en andlig Frälsare, utan de trodde sig genom den utlovade Frälsaren vinna jordisk lycka, rikedom, ära och goda dagar.

Så har nästan alla sorglösa människor blivit förhärdade, då de har timliga motgångar varigenom Gud prövar och agar dem, för att de skulle börja ångra över sina synder och söka de skatter som mal inte tär och tjuvar inte gräver fram och stjäla. Först i den yttersta dödsnöden bekänner de, att de är på en dålig väg, och att de kristna har talat rätt. Men varifrån skall den sorglösa människan då ta trösten, då hon i all sin livstid har levt i sorglöshet och smädat de

kristna, liksom de sorglösa judarna smädade profeterna och sade: ”Profeterna talar i vinden! De har inget Guds ord!”

Nog började de sorglösa judarna för all del tro på profeterna efter deras död, men varför trodde de inte då profeterna ännu levde? Varför föraktade de då Guds aga, när man ännu hade ångerns nåd? Så går det ännu till för de sorglösa och de avfallna, att de får nog sucka i dödsmärtnorna: ”Jag är på en dålig väg. Gud hör inte mina böner. Jag måste fara till det stället som man inte kan återvända ifrån.”

Så har även i dessa tider många sorglösa suckat och klagat på dödsbädden: ”Vårt liv är kort och besvärligt, och när vi går bort, så kommer vi inte mer tillbaka.” Eller såsom Salomo härmade deras tal: ”Vi har vandrat på skadliga vägar. Rättfärdighetens sol har inte gått upp för oss.” Detta kommer därav, att de sorglösa har då föraktat Guds ord och sakrament, när de har blivit kallade till bättring. Då har de skrattat åt de kristna och smädat dem, när de borde ha gråtit och jämrat sig. Då har de föraktat Guds nådiga tuktan, när besökelsestiden har varit för handen. Därför måste de vid dödsstunden klaga, att Jesus är långt borta, och att Gud inte längre hör deras böner.

Nu skulle man ännu ha tid att stå upp ur syndasömmen. Nu skulle man ännu ha tid att börja ropa och klappa på nådens dörr. Nu skulle man ännu ha en kort nådatid, om de sorglösa och nådetjuvarna bättre tog vara på nådatiden än vad man hittills har gjort, eftersom hastiga dödsfall har inträffat även i denna församling, och ett mäktigt bättringsrop har hörts genom de döendes mun. Gud har även agat landsändan genom sitt yttre ris, om det inte förhåller sig så, att detta föraktade ris är alltför litet, så att det inte har någon verkan på de förhärdades tarmar. (Om det inte förhåller sig så)² att Gud måste säga som han fordom har sagt genom profeten Hesekiels mun: För han har provat dem, men vad gagnar det, om det föraktande³ riset inte kommer?

Det föraktade riset har såväl i det Gamla som i det Nya Testamentet varit den jordiska agan. Det är inte många som därigenom blivit ödmjuka. Högmodet har redan på Moses tid varit fruktansvärt, eftersom människobarnen alltid knorrade mot Moses, som på ett synbart

sätt var inför deras åsyn. Men folkets knorr var likväl riktat mot Gud, för Gud vredgades stort, då högmotsandarna bråkade med Moses, och somliga föll levande, med hull och hår, ned i helvetet. Under Samuels tid började det högmotiga folket förakta Samuel som var Guds profet. Då sade Herren: ”Det är inte dig de har föraktat, utan det är mig de har föraktat.” Under Elias tid började den ogudaktige kungen Ahab anklaga Elias, att det var hans fel att svåra tider hade kommit (över dem).

Det lär även nu förhålla sig så, att Satans hop har den tron, att det är för de kristnas skull som Gud bestraffar landet genom svåra och dyra tider, och att fattigdomen beror på kristendomen. Nog skall de en gång få se, vem de har stungit. De kristnas förföljare, Nero, satte eld på staden och sade till det hedniska folket, att de kristna har satt eld på staden. Alla dessa det sorglösa folkets fasansfulla gärningar har blivit upptecknade för denna tids sorglösa och förhärdade (människor) till ett fasansfullt exempel därpå, att det föraktade riset inte har någon verkan på det sorglösa folket, så att de skulle bli ödmjuka och började frukta för den kommande vreden och ropa till Gud såsom lärjungarna även i timlig nöd har ropat efter Jesus. Lärjungarna har likväl genom sitt nödrop uppväckt Jesus. Men nutida sorglösa lär inte ens i timlig nöd ropa efter Jesus. De besvärar inte honom genom sitt nödrop, utan snarare åkallar de fiendens namn, då nöd eller motgångar möter dem. Han förstås skall hjälpa dem vid den sista stunden.

Ni Jesu lärjungar, om inga andra ropar efter Jesus, så gör ni det, i all er nöd och kval. Väck upp honom genom ert nödrop, när dödsfruktan kommer (över er), då tvivlets böljor börjar fylla den lilla båten, varmed ni ror mot evighetens strand. Ropa med så hög röst, att Jesus vaknar upp. Jag tror, att Jesus inte har somnat i så djup sömn, att han inte skulle höra de nödställda lärjungarnas suckan, då de säger till honom: ”Herre, hjälp oss!” Jag tror, att han stiger upp och stillar det böljande havets stora vågor, och han stillar vinden och havet genom kraften av sin nåd. Hör du store Stillare av vinden och havet, de skrämde lärjungarnas suckan. Fader vår som är i himlen o. s. v.

I dagens evangelium hör vi, att Jesu lärjungar var i nöd, och de trodde sig förgås, fast Jesus var med i båten. Vad slags uppbyggelse torde nu fienderna till Jesu kors få därav? Om vi nu predikade för de sorglösa, att Jesu lärjungar var otrogna och de trodde sig förgås, fast Jesus var med i båten, så får somliga sorglösa tillfälle att därigenom få bekräftelse för deras vanföreställning, att lärjungarna var fegisar, som fruktade för döden. De var ju inte beredda att dö, såsom somliga väckta skryter, att de är redo. Så talar de sorglösa som är riktigt djärva att smäda de kristna. Lärjungarna fruktade ju för döden, fast Jesus var med i båten. De hade ju inte så stor frimodighet vid döden som några kristna som säger sig vara redo.

Vi måste svara därpå, att de kristna aldrig har haft så stor frimodighet som somliga förhärdade som går huvudstupa i döden i hur farliga ställen som helst. För de förhärdade fruktar inte för döden, förrän de går ned sig i en vak. Det har man sett många gånger, att de förhärdade inte är rädda för döden, hur farligt läget än var. För de har så stor kraft och förlitan på sig själv, att de inte fruktar för något. De har ingen dödsfruktan. De har ingen fruktan för Gud eller för fienden.

Men Jesu lärjungar är aldrig så djärva som somliga förhärdade. För Jesu lärjungar ser nog var de farliga ställena är. De ger sig inte med tuffhet och högmod i en synbar fara. För det andra märker vi nu, att Jesu lärjungar anropar Jesus till hjälp i dödsnöd, men de ogudaktiga svär, då någon skada inträffar. Och om någon sorglös ändå i dödsnöd börjar ropa till Jesus, så ropar han likväl inte på det viset att Jesus hör det. Och med hurudan förtröstan ropar han efter Jesus, som i hela sin livstid har smädat och föraktat Jesus? Den obotfärdige rövaren började i dödsnöd be till Jesus, men den bönen blev en försmädelse, fast rövaren inte hade för avsikt att smäda honom. Och varför blev den bönen en försmädelse? Därför, att han inte trodde på Jesus. För han sade: ”Om du är Kristus, så hjälp dig själv och oss.”

Alltså gagnar den falska föreställningen inte de sorglösa och förhärdade, då de menar, att eftersom Jesu lärjungar då fruktade för döden, så är de, som säger sig vara redo, inte annat än vilda andar och andligt högfärdiga. För Jesu

lärjungar var då inte redo att dö, även om några nådetjuvar i denna tid anser att Jesu lärjungar var kristna (redan) före Frälsarens död. Men det är blott en tom inbillning, varigenom nådetjuvarna tröstar sig själva, då de genom en död tro stödjer sig på lärjungarnas tro, som de hade före Frälsarens död.

Nådetjuvarna inser att lärjungarnas kristendom var likadan som nådetjuvarnas kristendom brukar vara. De var hämndlystna som nådetjuvarna. Deras hjärtan var fullständigt fästade vid världen, såsom det brukar förhålla sig med nådetjuvarna. Deras hjärtan var oförändrade, såsom fallet är med nådetjuvarna. Om lärjungarnas ånger före Jesu död har det inte skrivits något. Först efter Frälsarens död har lärjungarna blivit bedrövade i sina hjärtan. Och denna sorg bereder deras hjärtan att ta emot kraften av Jesu uppståndelse.

Varav kommer nu åt nådetjuvarna en sådan glädje som Jesu uppståndelse åstadkom hos lärjungarna? Nådetjuvarnas hjärtan är av torrflura, som inte känner glädje över hans uppståndelse. Ni nådetjuvar och ni sorglösa. Förlita er inte därpå, att Jesu lärjungar fruktade för döden, för på den tiden var de ännu sorglösa. De var ännu inte kristna. För samma Jesu lärjungar gick med glädje i döden, då förföljelsen kom över de kristna. Då fruktade Jesu lärjungar inte för döden. Då hade den döda tron tagit slut, och den levande tron hade kommit i stället. Då hade dödsfruktan tagit slut. Då hade Herren Jesus styrkt deras tro, så att de med glädje och fröjd kunde dö för Jesu namns skull.

Nu har alla sorglösa och nådetjuvar fått höra, att lärjungarna inte har haft levande tro då de fruktade för döden. Men först efteråt fick de den levande tron, då de fick den Helige Ande. Och vi har hört, att dödsfruktan försvann under förföljelsen. Då gick de med glädje i döden för Jesu namns skull. Inte heller de kristna, som genom sjukdom har dött, har haft dödsfruktan, utan de har med glädje och fröjd tagit emot dödsängeln. Likaså har somliga kristna även i dessa tider dött med glädje, vilket inte heller de sorglösa kan neka.

Men av de sorglösas död har man insett, att somliga inte har ens blivit väckta på dödsbädden, och somliga har fått samvetsväckelse, men de har inte orkat tro, så att de hade förnummit

nåden. De flesta har klagat, att Gud inte hör deras böner. De har måst fördöma sig själva på dödsbädden. Och den samvetsdomen torde inte ha blivit förändrad efter döden. De är få som har fått gå in genom den trånga porten, vilka genom en långvarig sjukdom har fått ångerns nåd av Gud. Och de stackare, som har fallit ur nådatillståndet, har fått en ännu tyngre dom på dödsbädden. De har inte med ett oväckt samvete kunnat träda in i evigheten. De har inte kunna nonchalera Guds andes tidigare verk, men de har bekänt, att denna kristendom är rätt, fast de har dömt sig själva.

Tänk nu efter, alla sorglösa och nådetjuvar samt alla avfallna, hur kort denna nådatid är, och hur snart den tar slut. Hur lycklig människan än var i denna världen, så får hon likväl inte njuta av detta livets goda länge. Hon måste lämna allt som i världen är kärt och dyrbart för henne. Må det vara ägodelar, glädje eller vällust. Hon måste lämna allt detta och bege sig ut på den långa färden. Vad är det för glädje som hon skall få i evigheten, då alla käraste tingen blir kvar i denna världen och hon själv flyttar till en annan värld, och då man inte i nådatiden har samlat sådana skatter som mal inte tär och tjuvarna inte gräver fram och stjälar. Även om det inte fanns något annat helvete, måste hon likväl vara i ständig bedrövelse, kval och fattigdom, då hon utblottad och fattig träder in i evigheten, och de käraste tingen har blivit kvar i denna världen, och hon skall aldrig mer få tillbaka dem.

Se, i vilken nöd lärjungarna var, fast Jesus var med i båten. Men han var ännu inte i hjärtat, då hjärtat hade fastnat vid världen. Då kom en stor dödsfruktan över dem, därför att de hade en orätt tro, fast den efter bokstaven var en rätt tro, för de hade en sådan tro, att Jesus var Guds Son och världens Frälsare som skulle förlossa Israel från hedningarnas välde och från all jordisk nöd. Men denna tro kunde inte bereda dem för döden, för det var blott en inbillning, och därtill även orätt, då de trodde sig genom Frälsaren vinna jordiska ägodelar, ära och goda dagar.

En sådan tro skulle alla sorglösa och nådetjuvar gärna anamma. Om man predikade för dem, att ni skall genom Kristus vinna en stor egendom och en stor ära i världen, så skulle hedningarna genast gå med på en sådan tro. Men om man predikade så för hedningarna, att ni för

Kristi skull blir hatade och förföljda av världen, så vill ingen oomvänd människa gå med på en sådan tro. Fast det är sant vad Jesus säger till sina lärjungar: ”Sök först Guds rike och hans rättfärdighet, så skall allt detta bli er givet.” För det är den onde som gör människorna fattiga. Och människorna skulle reda sig väl med hänsyn till uppehållet, om de ända från ungdomen brukade kroppens och själens krafter rätt.

Men de rätta kristna ber inte mer av Gud än att de hade det dagliga brödet. För de inser, att denna jordiska egendom inte kan ge mycket, hur mycket ägodelar man än hade. Därför har lärjungarna efter pingstdagen inte brytt sig om de jordiska ägodelarna. Trollkarlen Simon bjöd pengar åt Petrus, för att även han skulle få den Helige Andes gåva, men Petrus ville inte ha (hans pengar).

Vi har det hoppet och den förtröstan till Gud, att Jesu rätta lärjungar som i det oomvända tillståndet fruktar för döden, fast Jesus är med i båten, skall efter omvändelsen och nya födelsen, då de har fått den Helige Ande, bli redo att dö, så att de med Job kan säga: ”Jag vet att min Förlossare lever”, och med Paulus: ”Jag längtar efter att skiljas hädan och vara med Kristus, vilket skulle vara mycket bättre.” Så hoppas vi, att fast världen med våld vill tränga sig i de kristnas hjärtan, och tvivlets böljor vill nedsänka den lilla båten, där Jesus sover, med vilken lilla båt lärjungarna ror, skall de i dödens färd uppväcka Jesus med sitt nödrop. Och Jesus står upp och stillar denna världens vind och bestraffar tvivlets böljor, så att det blir vindstilla på det böljande havet, och tvivlets böljor lägger sig, och Jesu lärjungar kan ro till fridens hamn, som är på andra sidan av havet. Där får de vila sig och njuta av Jesu nådiga närvaro, och varje dag höra hans lärdomar, och se stora under, som han gör bland folket. Och till slut får de i det nya Jerusalem sjunga Hosianna, Davids Son. Amen.

¹ Manuskript: ylönkatsova (=föraktande). I texten byter L.L.L. ordet mot ”ylönkatsottu” (föraktat).

² Meningen inom parentes tillagts av översättaren p. g. a. delning av en alltför lång mening)

³ Manuskript: ylönkatsova (=föraktande). I texten byter L.L.L. ordet mot ”ylönkatsottu” (föraktat).

Helige Petrus skriver till de kristna, att de är pånyttfödda, inte av förgänglig, utan av oförgänglig säd, nämligen av Guds levande ord som består för evigt. 1 Pet. 1: 23

Vi skall ge akt på dessa Guds ord, för även vi är födda på nytt av den oförgängliga säd som har blivit sådd i denna åker. Fast denna åkerlapp som är belägen i den yttersta norden inte torde vara så bördig som den åker som är belägen i Kanaans land, där den bästa åkern bär hundrafaldig frukt, så är det ett välkänt faktum, att en oförgänglig säd har blivit sådd, och av den oförgängliga säden har de få själar, som är födda, blivit födda på nytt. Men fast sädens Herre har sått en god säd i sin åker, så har även ovännen sått tistel i samma åker.

Han har sått tistelfrön medan människorna sov. **Ovännen har gjort det av avund.** Visserligen vinner inte ovännen någonting däri-genom, att han sår tistel i den åker i vilken Herren har sått den oförgängliga säden. Men ovännen frågar inte efter, vad han vinner, om han blott kan skada den andra.

Girigheten har en sådan egenskap, att man inte gör något utan ersättning. Men avundens ande ser inte på vad man kan vinna, utan vill endast skada den andra. Därför har man i den gamla svenska lagen bestämt ett stort straff för den som sår tistel i en annan mans åker, om man blott kan bevisa att han har gjort det. Men ingalunda tar ovännen det på sig, att han har gjort en sådan skada, för vi ser, att inte heller ovännens tjänare tar något ont på sitt ansvar, utan de förnekar jämt och överskyler sina missgärningar först inför den världsliga rätten och sedan inför den andliga rätten.

Så säger horor och tjuvar, när de blir stämda: ”Du skall bevisa det”, och ”ta hit vittnen.” Och när tjuvarna¹ kommer till den andliga rätten, säger de: ”Man behöver inte ropa det ut för världen.” Ingalunda tar den onde någon synd på sig. Inte heller hans tjänare tar sina synder på sig.

Då nu ovännen har sått ogräs i Guds åker, och han har gjort detta medan människorna **låg, eller då alla människor** sov, så skulle det vara det bästa rådet att man härefter började vaka för att ovännen härefter inte får tillfälle att så mer tistel i Guds åker. Jag vet att den onde inte

vågar då så tistel när människorna vakar, men om till och med de, som Husbonden eller Sädens Herre har satt till väktare, börjar sova, så som man ända hittills har sovit, så får nog ovännen tillfälle att så tistel bland vetet.

Må de få vetekorn, som nu växer bland tistel, komma ihåg, att de har blivit födda av en oförgänglig säd, fast de från alla håll är trängda av tistel, så att solen inte kan skina på dem som det var behövt för att de få halvmogna korn som nu är synliga på Guds åker kunde mogna och bära frukt.

O, nådige himmelske Fader som har sått god, tung och oförgänglig säd i åkern, påminn de få halvmogna korn som nu syns bland tistlarna, påminn dem om deras oförgängliga natur, att de är födda av oförgänglig säd, så att de, hur trängda av tistlarna de än skulle vara, - dock inte förkvävda ännu - må bära så mycken frukt, att sädens Herre för sinn möda måtte få något av sin åker. För att han nästa år inte skulle behöva hämta säd på annat håll, om frosten inte förstör åkern där dessa halvmogna korn fortfarande växer. Risk för frosten föreligger ju här i den yttersta norden, där man har någorlunda tillräckligt med regn och dagg, men sällan sol-sken. Må nådige Herre Jesus bevara dessa halvmogna korn för snöfall, hagel och oväder, för att de må mogna innan höstfrosten kommer. Hör du store sädens Såningsman de fattiga, hungriga² och trötta åkermännens suckan. Fader vår o. s. v.

Evangelium: Matt. 13: 24

Vi hör av detta heliga evangelium, att en människa sådde god säd i sin åker, men medan människorna sov, kom ovännen och sådde ogräs³. Och tjänarna ville utrota tistlarna men Herren gav dem inte lov att göra det.

I följd därav skall vi genom Guds nåd betrakta, hur såningsmannen sår den goda säden och varför tjänarna vill rycka upp tistlarna. Och varför Herren inte tillåter det. Men må den store sädens Herre uppväcka alla människor för att de må vaka, så att ovännen inte får tillfälle att så tistel så som han hittills har gjort.

1. Ni tjänare! Ni har sett att Herren i dessa tider har tagit upp åker i den yttersta nordens där man inte förr har försökt bereda åkerjord. Dels

har detta berott på en (alltför) kort sommar, dels på det kalla klimatet och dels på de närbelägna fjällen. Därför har man inte haft förhoppningar om tillväxt. Men vi ser, att sädens Herre i sin visdom har ansett denna åkerlapp för lämplig, då det i Kanaans land, där man förr har fått hundrafaldig frukt, inte växer annat än törne och tistel. Men nu har Kanaans land förfallit på grund av åkermännens vårdslöshet⁴.

Inte heller i Tyskland är åkerjorden bättre, fast den på Luthers tid var någorlunda (duglig). Men nu finns den bästa åkerjorden i den svarta hedningens rike, där det inte alls fanns åkerjord förut. Och det ser ut som om sädens Herre hade för avsikt att så i det land där man inte har haft åkerbruk förut, då Herrens åker på andra ställen ligger i träde på grund av åkermännens lättja och vårdslöshet. De har låtit Herrens åker förfalla. Där det förut fanns Herrens åker, där finns nu idel törne och tistel som djävulen gör upp en brasa av. Då han enligt Bibelns vittnesbörd går omkring på torra ställen och letar efter vila, men finner inte, så måste han ibland värma **sin ända** vid elden där han lägger törnen och tistlar som nu växer på åkern.

Och fast Guds åker nu är öde både i Kanaans land och i Tyskland, och överallt där det förut har funnits åker, fast törne och tistel växer överallt där det förut har vuxit vete, likväl sår ovännen tistel i Guds åker där han ser några vetekorn gro. Och det gör han av idel avund, för ovännen vinner ingenting därigenom att han förstör den andres åker. Men den glädje, som ovännen får över den andre mannens skada, ger honom lust att handla så.

Avundsanden gläds alltid över den andra människans skada. Det är inte säkert om avundsanden bor i *levern eller om den bor i ändtarmen*.⁵ Men det har vi sett, att avundsanden får glädje över den andras skada. Och därför får även den ondes änglar glädje över de kristnas fall. Om en kristen snubblar så får den ondes änglar genast glädje däröver. Och då får de tillfälle att säga: ”Se, sådana är de kristna!”

Men ingalunda skulle ovännen få tillfälle att så ut så mycket tistel i Guds åker, om människorna vakade. Men de orkar inte vaka. Där är felet. Frälsaren säger nämligen i dagens evangelium, att ovännen kom medan människorna sov. De var inte vakna. Beklagligtvis har han

redan i år sått mycket tistel i Guds åker. Annars var denna åkerlapp rätt skön. Men ovännen har redan på våren sått tistel, genast då den goda säden var sådd i jorden. Och nu, när brodden spirade upp, har tisteln grott. Och vi ser, att tisteln som växer på åkern är mycket större och fetare än på andra ställen.

Där jorden är torr och stenig, där är törnen och tisteln mindre. Men de tistel som växer på åkern är stora och tjocka. De är nästan lika långa som den man som har sått dem. Och de är mycket skadliga på åkern, för de tar så stor plats och de kväver dessutom den goda säden. Och de få halvmogna korn som är födda av oförgänglig säd, kan inte riktigt växa och mogna på grund av de förbannade tistlarna.

2:a betraktelsen. Det är alltså inget under, att tjänarna vill samla ihop tistlarna från åkern innan de hinner växa. Men Husbonden tillåter inte det, eftersom det skulle vara skadligt. Tjänarna ville nog rycka upp dessa skadliga växter och utrota dem, men Husbonden har förbjudit dem att göra det, för att vetekornen inte blev skadade. För åkern är inte som rovlandet eller potatislandet, från vilka människorna rensar ut maltgräset utan att vålla skada. Men åkern där vetekornen växer skulle bli förtrampad om tjänarna gick och ryckte upp tistlar. Därför, då tjänarna frågade Husbonden: ”Vill du att vi går och samlar dem?” sade Husbonden dem: ”Nej, för att ni inte må rycka upp vete tillsammans med tistlar.” Det beror inte därpå att tjänarna inte skulle skilja åt tistel från vete, fast dessa i början liknar vetet, så att den tjänare som inte har lärt sig att känna och skilja åt växter kunde av misstag rycka upp vete tillsammans med tistlar. Men även därför, att åkern blir förtrampad om tjänarna börjar rycka upp tistlar därur, och även vete kunde av okunnighet bli uppryckt. Därför har Herren förbjudit sina tjänare att gå och plocka tistlar innan skördetiden kommer.

Men inte har Herren förbjudit sina tjänare att samla de tistlar som växer på utkanten av åkern, eftersom dessa tistlar bär dåliga säd som världsvinden sprider ut på åkern. Och tjänarna borde vara ivriga att utrota dessa tistlar, så som vi ser i Josuas bok. Men tjänarna har inte så stor lust att utrota de tistlar som växer vid utkanten av åkern.

Somliga tjänare vill rycka upp enbart de tistlar som växer i åkern mitt ibland vetet. Men

där torde de ha litet oförstånd, då de inte har kunskap att rycka upp tistlarna så försiktigt att vetet inte skulle bli uppryckt tillsammans med tistlarna. Nu hör ni, ni välvilliga tjänare, att det inte är Husbondens vilja, att ni skall samla tistlar från åkern innan skördetiden kommer, fast ni nog har lust att samla de tistlar som växer i åkern. Men Husbonden svarade: ”Nej, för att ni inte må rycka upp vetet tillsammans med tistlarna medan ni samlar tistlar.” Behärska er alltså, ni tjänare, och låt båda växa intill skördetiden. Och på skördetiden säger jag till skördemännen: ”Samla först tistlarna och bind dem i knippor för att uppbrännas. Men samla vetet i min lada.” Vi hör att skördemännen inte är samma folk som de tjänare som vill rycka upp tistlar från åkern.

Nu har vi alltså förstått, att sädens Herre har sått en god säd i sin åker. Men ovännen kom på natten medan människorna sov och sådde tistel i samma åker. Det hade ovännen inte kunnat göra om människorna hade vakat. Men de har inte orkat vaka så att ovännen inte hade fått tillfälle att så ut ond säd. Men då nu tjänarna undrar varifrån dessa tistlar har kommit, måste Husbonden säga dem, att ovännen gjorde det. Och då de samma tjänarna ser, att de tistlar som ovännen har sått, gör stor skada på åkern, så vill dessa tjänare samla bort dessa tistlar från åkern. Men Husbonden förbjuder nu dem att samla de tistlar som växer mitt i åkern.

Nu lyder frågan: Hur mycket vete skall Husbonden slutligen få från denna åker som på denna tid blivit besådd. Säkert skulle familjens Fader få glädje, om dessa halvmogna korn som växer bland tistlar, kunde mogna. Då skulle ju även han en gång få smaka på förstlingsfrukten från den åker som har vuxit i den yttersta norden. Men i den yttersta norden är klimatet mycket kallt, och sommaren kort. Och solsken är det mycket sällan.

Åkern här växer nog fort och mognar här fortare än i Kanaans land, eftersom det ljus som finns här lyser natt och dag, i synnerhet på midsommartiden. Men däremot varar natten och mörkret under längre tid i Kanaans land. De människor som vakar ser här läsa i en bok natt och dag vid midsommartiden. Men i Kanaans land ser ingen läsa i en bok vid midsommartiden. Och detta ljus innebär, att åkern här

växer fortare än i Kanaans land. Men Kanaans land är likväl ett sådant land, där smör och honung flyter. Och därför har det landet varit bördigare än Tyskland.

Fast nu åkern i Kanaans land har förfallit, fick man på apostlatiden hundrafaldig frukt från den bästa åkern. Men här, var sommaren är kort och solen sällan skiner, får man ibland fyrfaldig och ibland femfaldig frukt. Och såningsmannen får ibland vara nöjd om han ens får utsädet tillbaka. Och kornen här torde inte vara så tunga som i Kanaans land. Men det är likväl bättre än ingenting, då sädens Herre har även i år fått smaka på förstlingsfrukt av den åker som har vuxit i den yttersta norden.

Om frosten inte förstör åkern, så har vi det hoppet och den förtröstan till Gud, att de få halvmogna korn som nu växer i Herrens åker, skall bli fruktsamma tills skördetiden kommer, för att Herren må finna några vetekorn när han kommer. Men låt oss be till sädens Herre, att han måtte ge mera regn från himlen, och att han därtill måtte låta sin nådiga sol lysa på denna åkerlapp, för att den skulle bli fruktsam, att han måtte bevara de halvmogna kornen för snöfall, hagel och oväder, så att frosten inte må skada åkern förrän skördemännen kommer och skär åkern, och att ovännen inte mer må komma medan människorna sover för att förstöra denna åker där brodden har börjat grönska. Amen.

Kopia / Laestadiana 1: Bk:1 / Uleåborgs landsarkiv /

¹ SW: de

² SW: törstiga

³ SW tillägger: mitt ibland vetet

⁴ SW tillägger: och lättja

⁵ SW: levern, mjälten eller buken

Herren talade till Moses och sade: ”Ge Israels barn order att hämta klar, utpressad olivträds olja åt dig, för upplysning som alltid skall vara upptänd i lampan.” 3 Mos. 24.

Under gamla testamentet hade Gud förordnat en sådan gudstjänst för Israels barn, att de måste med ögon se, med öronen höra och med fingrarna känna på, och med tungan smaka av något naturligt medel, för att de skulle bättre komma ihåg Gud. Men de hade ett dåligt minne, så som det sorglösa folket även nu har ett dåligt minne i de ting som angår Gud.

Ett av de naturliga medlen var denna lampa som under mörkrets tid skulle brinna i församlingens tabernakel, eller kyrka, som på den tiden var blott ett litet hus, som man bar till varje ställe där Israels församling vandrade. Och denna brinnande lampa i Guds hus var en naturlig upplysning eller ett ljus i kyrkan, vilket var ett tecken därpå, att Gud alltid är i ljuset, och församlingen eller Guds folk, i vars tabernakel lampan brinner, skall vaka så att trons lampa inte skall slockna.

Men nu bryr sig inte detta ogudaktiga folk om denna trons lampa, utan de ser blott på den naturliga lampan, så som de sorglösa även nu ser på ljuset som brinner i kyrkan, men inte bryr sig om det ljus som skulle upplysa deras mörka själar. De tycker att det är en vacker syn, då ljuset brinner i kyrkan. Men de anser det andliga ljuset för den onde andens ljustereld. De fruktar för och hatar den andliga elden. De skulle utsläcka den om de kunde.

Så har även Israels barn gärna tillåtit, att lampan brinner hela natten i kyrkan. Men den andliga elden var ständigt hatad, eftersom den bragte onda och skamliga gärningar i dagen. Moses och profeterna som ständigt hade den brinnande trons lampa i sina själar, bragte deras missgärningar i dagen. Men i det blinda och förmörkade folkets syn var den lampan som den onde andens ljustereld. De ville inte se det ljuset.

Så förhåller det sig även nu med det sorglösa folk som vandrar i det naturliga mörkret. De hatar ljuset och älskar mörkret, för deras gärningar är onda. Horor och tjuvar hatar ljuset och älskar mörkret. De törs inte bedriva hor

och stjäla i det rum, där ljuset brinner. Om någon kommer med ljuset i handen in i det rum, där horor och tjuvar håller till, så vill de genast släcka ut ljuset.

Ljuset i församlingens tabernakel måste enligt Guds förordning brinna hela natten. Det måste vara i församlingen till vittnesbörd därpå, att trons lampa i Moses och profeternas hjärtan var brinnande, fast mörkret för övrigt var överallt rådande. I dagens evangelium talas det om lampan med vilken brudtärnorna tar emot Brudgummen. Men somliga har inte olja i sina lampor och därför slocknar deras lampor. Vi skall tala mer om dessa lampor, men låt oss be ljusets Fader, att han måtte ge oss förstånd att fatta vad dessa lampor betyder. Hör himmelske Brudgum, den fattiga brudens suckan. Fader vår o. s. v.

Med ledning av det upplästa evangeliet skall vi betänka, varför de oförståndiga jungfrurna inte har olja i sina lampor. De oförståndiga jungfrurna är utan tvivel sådana kristna som vi kallar för nådetjuvar, vilkas samveten har i någon mån blivit rörda, men inte i den grad, att de onda och skamliga gärningarna hade kommit i dagen. De är sådana nådetjuvar som säger: ”Ingen har anledning att ropa ut sina synder för världen.” Deras synder är sålunda fördolda i mörkret och hemlighållna genom äran. Men de har likväl på eget bevåg tillägnat sig Guds nådelöften. Och deras tro är stark som klippan.

Men när ropet skallar, det är: när döden börjar pressa deras hjärtan, ser de att deras lampor slocknar. De känner att de inte orkar tro. Och då vänder de sig till de kristna för att de skulle få deras lampor att brinna. Men varav skall de få kraften därtill, då de visa och oförståndiga sover tillsammans. Inte orkar de kristna tända upp de oförståndigas lampor, då de visa inte har mer olja än vad de själva behöver.

De oförståndiga jungfrurna är sålunda inte sådana helt sorglösa och grova syndare som befinner sig i ett fullständigt mörker utanför (bröllophuset) och kikar in genom fönstren, hur man firar bröllop, utan de oförståndiga jungfrurna är sådana nådetjuvar som har något slags sken av kristendom. De har vissa (andliga) erfarenheter, men de är likväl inte sams med de kristna.

Se nu efter, ni oförståndiga jungfrur, hur det går med er, då ropet skallar! Era lampor slock-

nar. Fast er tro är som järn, när ni inte har någon nöd, men när ropet skallar, då börjar tron svikta. Då säger de till de visa: ”Ge oss av er olja, för våra lampor slocknar!” Sådana nådetjuvar låter vid dödsbädden kalla de kristna till sig i det hoppet, att de genom de kristnas tilltalande kunde tro.

Men deras hjärtan är inte som en rykande veke, som fattar eld då en mäktig ande blåser därpå. De visa jungfrurnas hjärta är sådant som en rykande veke, vilken Herren inte har ämnat utsläcka. Men nådetjuvens hjärta är hårt på undersidan, fast det är mjukt ovanpå. Hans lampa har inte slocknat. Men den onde har hos dem tänt hatet mot de kristna, så som alla vet, att sådana nådetjuvar inte är sams med de kristna. De kommer inte i de kristnas sammankomster. De vill inte umgås med de kristna. Det är säkert att de i sina hjärtan bär en järnspik som till slut rostar.

De bekänner tron, men förnekar trons kraft. De inbillar sig att även de är i samma hus och väntar på Brudgummens ankomst. Men när ropet skallar, märker de, att de inte har olja i (sina) lampor. Deras tro består inte i döden, fast den förut var så stark som järn. Men de stackare vet inte om att det är en död tro. De sorglösa skall dock inte glädja sig, att det går illa med nådetjuven, för de förhärdade far djärvt till helvetet och säger: ”Vi vill inte bli skenheliga. Vi säger inte att vi är bättre än vad vi är.” Och låt dem skryta så. Må världsfursten prisa er för den sanningen. Och ni skall en gång se vem ni har stungit. Men den store Brudgummen skall snart komma i stor härlighet för att skilja fåren från getterna. Amen.

Vad mer skulle man alltså göra åt min vingård, vilket jag inte har gjort där. Varför bar den *bittra druvor*¹, då jag väntade mig att den skulle bära vindruvor? Jes. 5: 4.

Den store vingårdens Herre klagar genom profeten Jesaja i femte kapitlet, hur han har arbetat och lagt ut stora summor på sin vingård, men han har för all sin möda inte fått njuta särskilt mycket av någon behaglig frukt därav. Han har grävt diken omkring vingården, för att djuren inte skulle få tillfälle att förtrampa den och skita² därinne. Dessutom har han planterat där de bästa vinträden som finns i Kanaans land, och han byggde därinne även ett torn och en vinpress, där man pressar vindruvor och bereder gott vin av dem. Han väntade sig att vingården hade burit vindruvor, men den bar idel *bittra druvor*³, törne och tistel. Därför hotar vingårdens Herre att kasta bort hela denna vingård, eftersom han inte får något för sin möda.

Vingårdens gårdsgård skall tas bort. Dess murar skall förstöras för att vingården må bli förtrampad. Då nämligen vingårdens gårdsgård tas bort, får djuren tillfälle att ta sig in i vingården för att förtrampa den och skita där. Alla bockar och getter som även eljest är benägna att hoppa över gårdet, kommer in i vingården och förstör den. Så skall det gå med den vingård som inte bär frukt, trots att man har arbetat så mycket för den. Till slut säger vingårdens Herre, att ingen skall skära eller gräva där, utan det skall växa blott törne och tistel där. *Inte ens dagg från himlen skall regna på denna vingård*⁴, och då blir hela vingården öde.

Dessa liknelser finns upptecknade i profeten Jesajas bok, i femte kapitlet, och där har man även gett en kort förklaring om betydelsen av dessa liknelser. Guds vingård är den kristna församlingen, där han genom ordet och sakramentena verkar på människornas hjärtan för att de skulle bli fruktbara och villiga till alla goda gärningar. Men människorna är så onda, att Gud inte får någon glädje eller välsignelse av sitt verk. Och då människorna inte gör bot och bättring, måste Gud till slut ta bort gårdsgården eller den yttre gudstjänsten, samt ordet, och då blir vingården förtrampad.

De människor som har varken Guds ord eller yttre gudstjänst blir till slut hedningar, djur, horor, tjuvar och fyllhundar. Då förtrampar de Guds vingård eller den kristna församlingen och skiter där. Då människorna inte har någon återhållsamhet eller inre samvetsröst som hindrar dem att fördärva sig själva, blir de till slut vilda andar eller skogsdjävlar som bråkar, slåss, super, svär, stjälar, bedriver hor, smädar Guds ord, föraktar nådemedlen, bryr sig inte om kyrkan eller gudstjänsten och anser kristendomen för svammel. Sådana är de djur och kreatur som förtrampar Guds vingård och skiter⁵ där, då gårdsgården tas bort.

Kristendomen är den gårdsgård som Gud har byggt upp kring församlingen. Och stenvuren är den levande tron som är byggd på klippan Kristus. Men när de kristna börjar avfalla från den levande tron och göra det onda, då bär de bittra druvor. Därför ämnar Gud förstöra först stenvuren, eller den levande kristendomen, och han tar även bort gårdsgården, eller den yttre kristendomen. Sedan får djuren tillfälle att förtrampa Guds vingård och skita⁶ där, för då stenvuren är borttagen, så har den yttre gårdsgården ingen verkan. Getterna hoppar likväl över det.

Nu har stenvuren redan för länge sedan blivit förstörd. Gud började redan i Gamla Testamentet bygga stenvuren kring sin vingård, men då han från sin vingård inte fick annat än bittra druvor, tog han bort denna stenvuren och lämnade kvar den yttre gårdsgården eller den yttre gudstjänsten som judarna hade. Åter igen började vingårdens Herre bygga stenvuren på Frälsarens tid. Och den bestod nästan trehundra år. Men vingården började åter igen bära *bittra druvor*⁷. Då tog Herren bort stenvuren, men han lämnade kvar den yttre gårdsgården. På Luthers tid uppbyggde vingårdens Herre åter igen den samma stenvuren, men den bestod inte länge. Fienden förstörde den fort.

Nu finns blott den yttre gårdsgården kvar, och den är redan murken, så att inte blott getterna hoppar över det, utan även svinet med sitt tryne lyfter gårdslena och går in. När svinet har gjort en öppning (i gårdsgården), följer andra djur efter och skiter⁸ i vingården. Om nu vingårdens Herre inte åter igen börjar bygga upp stenvuren och en ny gårdsgård kring vingården,

så kommer snart den tid som är förutsagt genom profeten Jesaja på det förutnämnda stället, att vingårdens Herre skall förstöra både stenvuren och gårdsgården, och göra vingården öde. Han skall inte mer ge någon dagg från himlen, vilket betyder de botfärdigas tårar. Han skall ta bort vinpressen, som han ämnade trampa och pressa vinbär i. Guds vredes vinpress är den andliga och inre tuktan varigenom Guds barn blir prövade. Men Gud prövar endast deras tro genom yttre förföljelse och inre hjärteångest. Denna andliga åga är vinpressen. Men Gud kan inte på det sättet åga de onda människorna, eftersom de inte tar emot ågan.

Då nu vingårdens Herre har börjat bygga en stenmur och en stark gårdsgård kring vingården, samt gräva diken och samla bort stenar i hoppet att äntligen få njuta av god frukt för sin möda, så är det givet, att det i vingården finns stort behov av arbetskraft som Herren har gått ut för att anställa. Men det finns fortfarande många som står sysslolösa på torget, fast de kunde nog arbeta i Guds vingård. De säger nog att det beror därpå, att ingen har anställt dem.

Men då vingårdens Herre nu på aftonen har kommit för att anställa arbetskraft, måste även de gå i arbete som står hela dagen lediga, eftersom de latmaskar som aldrig går i arbete inte skall få något. De får bita i sina naglar då aftonen kommer. Ni få själar som har burit dagens börda och hetta, knorra inte mot Herren, att ni inte får större lön än de som kommer sent till arbetet, utan be hellre med mig till vingårdens Herre, att han alltid måtte gå och anställa mer arbetskraft till sin vingård, för att de bättre kunde iordningställa den delen av vingården som blivit utan vård, för att de bättre måtte orka bryta upp stora och tunga stenar och vältra bort dem från vingårdens fetaste jord, för att de genom stor möda måtte orka gräva diken, bygga stenmur och uppföra en sådan gärdsgård, att getter, hundar eller andra djur inte mer kunde förtrampa och *skita ner*⁹ vingården, att de få grenar som är inympade i det levande vinträdet måtte bli fruktbara och bära röda vindruvor som skulle ge Herren gott¹⁰ vin då han pressar dem i sin vinpress.

Vi hoppas att vingårdens Herre som nu har kommit för att hämta vindruvor, måtte finna något bär, som har mognat och smakar gott i

hans mun, då han före denna tid inte har funnit annat än bittra druvor, torra grenar och brännässlor. Hör o´ vingårdens Herre, deras suckar som är i tungt arbete. Amen. Fader vår o. s. v.

Med ledning av vårt heliga evangelium skall vi denna stund betänka, hur arbetarna utför arbete i vingården. **Första betraktelsen:** I vilket skick är vingården, då de första arbetarna kommer dit? **Andra betraktelsen:** I vilket skick är vingården då de sista (arbetarna) kommer till arbetet? **Tredje betraktelsen:** Varför knorrar de första (arbetarna), då vingårdens Herre inte ger dem större lön än åt de sista (arbetarna)? Vi hoppas att vingårdens Herre sätter *familjens huvud*¹¹ att se efter, hur arbetarna utför arbete i vingården. För om familjens huvud inte ser efter arbetarna, börjar de latas och lägger sig vid middagstiden i den tron, att Herren inte vet, hur de arbetar, då *familjens huvud*¹² inte alltid har tid att med piskan påskynda de lata arbetarna.

Första betraktelsen. I hurudant skick är vingården, då de första arbetarna kommer till arbetet? Vi hörde nyss genom profeten Jesaja skrift, att vingården är i dåligt skick, då *familjens Fader*¹³ tidigt om morgonen går för att anställa arbetskraft till sin vingård. Han beklagade redan då, att han har arbetat mycket på denna vingård för att göra den fruktsam och rik på vindruvor. Men den bar *idel bittra druvor*¹⁴ som smakar sura i Herrens mun. Varje gång som han kommer för att smaka på bären, måste han spotta dem ut ur sin mun. Då måste han överge hela vingården. Och även om vingårdens Herre redan förut hade byggt stenvuren kring vingården och grävt diken samt uppfört en hög gårdsgård, för att getter och andra djur inte skulle få tillfälle att äta vinträdet telnings och skita (ner vingården), så förstörde fienden stenvuren, diken och vinpressen. Detta har skett med Herrens tillstånd. Då Herren nämligen inte fick något för sin möda, måste han överlämna hela denna vingård i fiendens våld.

Alltså när de första arbetarna kom till arbetet, var denna vingård full med törne och tistel. Stenvuren hade blivit förstörd. Dikena hade blivit fyllda med gytta och dynga. Vinpressen var borta. Getterna hade ätit upp vinträdet telnings. Svinet hade med sitt tryne lyft upp

gärdslena som även hade murknat. Djuren hade förtrampat och *skitit ner*¹⁵ den. Ugglor, spefåglar¹⁶ och skogsdjävlar hade byggt sitt bo i tornet som även var nära på att falla omkull. Och hela vingården hade blivit öde i enlighet med Herrens ord.

Denna vingård var i dåligt skick, när de första arbetarna kom hit. Först måste de börja rensa bort djävlaträck¹⁷ ur vinträdets stubbar. De måste rensa diken, som var fulla med *gyttja och dynga*¹⁸. De måste riva ner den murkna gärdsgården. De måste driva svin och getter ut från vingården. Spefåglar och skogsdjävlar, som svor och skrattade åt arbetarna, kom alltför nära den heliga eld som *familjens huvud*¹⁹ hade tänt upp, då han sade: ”Jag har kommit för att tända eld på jorden.” Denna eldlåga ansåg spefåglar och skogsdjävlar för hemsk. De kom dit för att kika. Och där brände de sitt hår.

När nu arbetarna, som Herren hade anställt, började med yxan hugga i vinträdstubbar som var murkna, och med skäran avskära törnen, samt med järnspett bryta upp stenar, och med ett skarpt svärd avkvista torra träd, och med kulor skjuta ugglor som hade byggt sitt bo i tornet, då började även oäktingarna²⁰ fly från vingården och små mesar började i stället bygga sitt bo i tornet. Vinträdstelningar började växa fortare. Och fast de få vinbär som växer i vingården inte ännu har mognat, förrän Herren ger mera regn från himlen och låter sin nåds sol skina från morgon till kväll, så har vi likväl det hoppet, att vingårdens Herre inte skall fåfängt söka röda vinbär, såsom han fordom sökte bär från fikonträdet och var då tvungen att förbanna det ofruktbara trädet. O´ Herre, förbanna ännu inte dessa ofruktbara träd, och avkvista inte genast de ofruktbara grenarna, förrän solen går ned.

Andra betraktelsen. I hurudant skick är Herrens vingård, när de sista arbetarna kommer till arbetet? Inte har alla ställen då heller blivit iordningställda. Även om de första som kommer tidigt om morgonen får utföra tungt arbete och bära dagens börda och hetta, så har även de, som kommer till arbetet om aftonen, mycket att göra. De har ju stått länge lediga på torget. Och när familjens huvud frågar: ”varför står ni hela dagen lediga,” svarar de att ”ingen har anställt oss.” Det kan nog stämma, att ingen har anställt

er. Men tror ni att Herren hade drivit bort er, om ni utan lön hade kommit till arbetet? Det torde bero på er egen lättja och vårdslöshet, att ingen har anställt er. Ingen anställer dem som är lata och därtill dumma. Och sådana lata och dumma arbetare som först sover hela förmiddagen och vill slumra igen på middagstiden, de gör anspråk på stor lön och smörgåsar vid varje måltid. För dem duger inte nödbröd.

Det är sant att även det utgör ett hinder, att ingen har anställt dem. Därför har de lata arbetarna blivit övertygade därom, att ingen har anledning att komma till arbetet utan att bli anställd. Men på något vis måste den late arbetaren överskylla sina fel, eftersom denna fråga: ”Varför står ni här lediga hela dagen?”²¹ ingalunda är till beröm eller ära åt de lata, utan det är en tillrättavisning åt dem som inte går till arbetet utan att bli anställda. Den late har ingen lust att gå till arbetet förrän man lovar honom en stor lön. Likväl måste vingårdens Herre kalla till arbetet även dem som länge har stått lediga, eftersom Herren har så mycket arbete, att han måste ta till arbetet alla dem som duger därtill.

När de sista arbetarna kommer, då har de första redan arbetat mycket, såsom Frälsaren säger till sina lärjungar: ”Ni har gått i andras arbete. Andra har arbetat och ni får skörda.” Men om dessa sista arbetar med större iver än de första, så skall även de få sin dagslön. För i vingården blir de sista de första, och de första blir de sista.

De sorglösa skall ingalunda tillägna sig dessa ord och tänka, att även de skall bli de första, då de skjuter upp sin bot och bättring till det sista. För vi vet, att en sorglös människa tillägnar sig ur den Heliga Skrift sådana ställen som inte alls hör till henne. Då en sorglös människa hör att de sista blir de första, tar hon sorglöshetens ämne även därav och tänker, att hon skall bli den första i himmelriket, fast hon skjuter upp sin bot och bättring till det sista.²²

Se! Sådant avmålar den onde i den blinde stackarens sinne. Då en sorglös människa blir satt till bibeluttydare, så är det lika med att en bock blir satt till vakt över köksträdgården. Varför har man byggt stängslet kring köksträdgården²³, och stenmuren kring vingården? Fattar bockar och getter det? Nog skulle det minnsann bli slut med trädgården om bockar och getter

släpptes dit. Men vingården är inte gjord för dem, utan den har byggts för det ändamålet, att vinträdet bär och grenar samt telningar skall växa och grönska, av vilket vingårdens Herre skall få rött vin, då han bygger vinpressen i vilken han pressar vindruvor och slår det nya vinet i nya läglar.

Väx, väx, ni vinträdet telningar! Väx, väx, ni fruktbara grenar! Väx, väx, ni röda vindruvor! Snart skall ni bli avskurna och lagda i vinpressen, då familjens huvud säger: ”Jag allena har trampat vinpressen, och ingen av folket har stått vid min sida.” Varför är din klädnad så röd? ”Jag, jag allena trampade vinpressen, och ingen av folket står vid min sida.”²⁴

Tredje betraktelsen. Varför knorrar de första arbetarna mot Herren, då de inte får större lön än de sista? Det är svårt att säga, varför de knorrar. Men om vi tar några ställen ur Bibeln till exempel, så ser vi, att Sebedeus söner ville bli de bästa kristna, eller de största i himmelriket, därför att de var de första apostlar som Frälsaren hade kallat till lärjungar. Men vingårdens Herre lägger ingen vikt därpå, vem som först har börjat arbeta, utan Herren lägger vikt därpå, vem som har arbetat med största hänförelse och iver.

Även om de första arbetarna har burit dagens börda och hetta, lidit stor pina och kval för kristendomens skull, blivit smädade och förföljda av världsbarnen, om de åter igen har suttit lata eller halvsovit mitt på dagen, så har Herren inte fått större nytta av deras verk än av deras som kom på kvällen. För de har med stor hänförelse och iver burit stenar för stenvallen och gärdsel för gärdsgården samt grävt diken och rensat av djävlaträck²⁵ från vingården, vilket många inte vill göra. En präktig piga vill knappast rensa av färbajs,²⁶ som dock är rent. Men djävlaträck²⁷ ville hon inte alls rensa av, även om man gav ett guldhjärta till lön.

Detta äckliga jobb har de sista arbetarna måst göra, och därför har alla spefåglar och skogsdjävlar arga på dem. Men de första (arbetarna) är missnöjda, då de sista (arbetarna) får samma²⁸ lön som de första. De äldre²⁹ kristna vill tillägna sig mer makt och ära än nybörjare. Men det osäkert, om de gamla kristna är inför Gud likvärdiga med dem som i sin första iver och hängivenhet arbetar i Herrens vingård, eller

försöker vinna någon själ för himmelriket.

Kristendomen har en sådan egenskap, att de sista blir de första och de första blir de sista. Det är inte blott de som vill bli de bästa kristna såsom till exempel Sebedeus söner, som blir de sista, då de inte kan dricka den kalken som Frälsaren har druckit, utan även de som tror sig vara bättre än andra, så som till exempel Petrus, skall snart falla i frestelse. Men de sorglösa tror, att de blir de första i himmelriket, då de menar, att de som bekänner Jesu stora kraft att hjälpa och bota syndare, berömmar sig själva och anser sig vara heliga och fromma. I den sorglöses tycke är de väckta och benådade (själarna) i andligt högmod, då de säger, att de har väckta samveten och att de är Guds barn, och därutöver dömer de sorglösa³⁰, men de sorglösa är ödmjuka³¹ som inte anser sig för kristna.

Men vad anser då de sorglösa sig vara, då de inte anser sig för kristna? De anser sig inte heller för Guds barn. De anser sig inte heller för djävulens barn, eftersom de blir förargade i så hög grad av det ordet, att de börjar strida med käpp och kniv. De lär vara änglar, då de är varken Guds eller djävulens barn. Men vi hör av dagens evangelium, att inte ett enda ord av dagens evangelium hör till de sorglösa, utom de bittra druvor, törnen och tistlar som profeten Jesaja har omnämnt, eftersom de sorglösa inte är arbetare i Guds vingård, utan i djävulens vingård, därför att de arbetar för mörkrets furste.

Men de väckta och de benådade arbetar i Guds vingård, då de förmanar och lär de sorglösa att göra bättring. De väckta och de benådade själarna är de första och de sista, som modigt arbetar därpå, att denna vingård som nu är i dåligt skick, måtte bli renad och uppbyggd, för att vingårdens Herre äntligen måtte få smaka på röda vinbär, när han på nytt kommer och söker frukt på fikonträdet, för att han inte skall bli tvungen att ännu för andra gången förbanna detta ofruktbara fikonträdet, och för att vingårdsbyggaren måtte ha några röda vinbär att lägga på bordet, när gästerna från himlen kommer. Amen.

¹ SW: vilddruvor

² SW: förorena

³ SW: vilddruvor

⁴ SW: Och jag skall bjuda skyarna att de inte regnar på den.

⁵ SW: förorenar

⁶ SW: förorena

⁷ SW: vilda druvor

⁸ SW: förorenar

⁹ SW: förorena

¹⁰ SW: sött

¹¹ manuskript: perhän haltia. Perheenhaltija: den som har vård om familjen. Ordet haltija har även följande betydelser: förvaltare, styresman, härskare, regent, skyddsande, tomte, rå.
SW: förvaltare

¹² SW: förvaltaren

¹³ manuskript: Perhän Isändä (= perheen isäntä)

¹⁴ SW: endast vilddruvor

¹⁵ SW: orenat

¹⁶ SW: trolltyg (manuskript: hattarat)

¹⁷ SW: drakgift

¹⁸ SW: orenlighet

¹⁹ SW: förvaltaren (manuskript: Perhän haldia = perheen haltija)

²⁰ SW: trolltygen (manuskript: äpärät)

²¹ Detta blå avsnitt saknas även från KP.

²² Detta blå avsnitt saknas även från KP.

²³ SW: örtagården (manuskript: kryytimaan)

²⁴ KP (=SW) ersätter denna mening med orden: och dina kläder såsom en vintrampares Jes. 63: 2, 3.

²⁵ SW: drakgift

²⁶ SW: fårlort

²⁷ SW: drakgift

²⁸ SW: lika stor

²⁹ SW: äldsta

³⁰ SW: säkra

³¹ SW: sådana

Helige Paulus skriver till de kristna:
Ni är Guds åker och Guds byggning. 1. Kor. 3: 9

Och på många ställen i den Heliga Skrift liknas människohjärtat till en åker, där Guds Ande utför sitt verk för att det blev fruktsamt och bar en god frukt för himmelriket.

Men det finns många slags åkerjord, och många slags verktyg och redskap varmed man hackar upp, bearbetar och rensar åkern. Och det är inte blott säd som man sår på åkern vilka växer där, utan på Guds åker växer även törne och tistel. Vissa ställen på åkern är hårda, torra och klippiga, där järnspett inte biter i. Några ställen är mjukare (och) fuktigare, där det växer mycket ogräs. Och på vissa ställen är åkern torr och sandig, där gödsling inte ger effekt.

Om vi nu tar detta Guds åker under betraktelse, så skall vi för det första betrakta åkerjorden, för det andra skall vi betrakta hurudana åkermännen är, och för det tredje frågar man efter hurudan skörd man fått i år. Men inte är varje backe av mojord lämplig som åkerjord. Inte heller varje gytjtigt kärr. Man väljer ut de bästa ställena till åkerjord, när man bygger en ny gård. Men hur väl man än väljer ut åkerjorden, så är ingen åkerjord så god, att man inte behöver böka och rensa den förrän den blir fruktsam.

Vissa slags åkerjord är så hård och seg, att man måste använda järnspett innan de större stenarna kan förflyttas. Och den som börjar röja åker på stenig jord, får nog utföra ett tungt arbete och ofta använda järnspett, och ändå får man inte många famnar rensat om dagen. Men då en sådan jord en gång blivit rensad, så blir den bästa åkerjord om Gud ger regn från himlen. Men under torra år blir det ingen frukt på en sådan åker. Man får bättre skörd av en fuktig jord på en torr sommar. Men på en fuktig jord växer även massor av natar, tistlar och törnen som förkväver den goda säden. Och då regnen från himlen är överflödigt, växer det bara strå och natar på den fuktiga jorden.

Somliga åkermän försöker röja åker i rena rama gytjekärret. Men där är det ännu besvärligare att åstadkomma åker än på bergshöjderna. Likväl har man ibland lyckats åstadkomma åker på kärret, då man först har grävt djupa

diken så att kärret blir torrt, och då man bränner upp mossan och drar stenar i botten. Och om en sådan åker, som är gjord på kärret, blir fruktsam, så skall den ge mycket frukt. I den yttersta norden har man inte fått mycket frukt av den åker som är på kärret, för klimatet i norr är kallt och tungt. Men om den store Skaparen låter sin nådiga sol skina en längre tid, så är det möjligt att till och med kärret blir fruktsamt.

Men den bästa åkerjorden finns på Sions berg som inte är för högt, inte heller för lågt, inte heller för fuktigt. För profeten Jesaja säger, att bergen och höjderna skall sänkas ned och dalarna skall upphöjas, och det som är ojämnt, skall utjämnas och slätas ut. Men den åker som ligger på kärret är känslig för frost. Den åker som finns på kullarna uppe på höga berg, vill bli uttorkad. Den åker som finns på fuktig och fet jord, bär törne och tistel. Men den åker som finns på Sions berg ger hundrafaldig frukt.

Vad klimatet beträffar, där åkern skall växa och grönska, så hör vi i första Konungabokens 19:e kapitel och elfte vers, att Herrens Ande inte finns i den hårda vinden, inte heller i jordskalvet eller i eldlågan, utan i det svaga vindsuset. Den svaga vinden är alltså bäst för åkern. Då nådens regn faller ned från himlen och solen skiner därpå, ger åkern bästa tillväxt. Men här i den yttersta norden har man inte ofta solsken. Likväl ger åkern sakta tillväxt under molnigt väder. Och även på natten ger åkern tillväxt här, tack vare det ljus som på sommardag lyser i den yttersta nord, i synnerhet vid midsommartiden.

Men hurudan åkerjord än må vara, så ger den likväl ingen frukt om man inte odlar den. Och det beror på, hur åkermännen odlar åkerjord. Lata åkermän ids inte riktigt odla jord, utan de hackar blott på ytan och i den oomvända jorden kastar de några säd som de har köpt av världens handelsman. Och de säd som de har köpt av världens handelsman är inte helt rena, inte heller grobara. De är inte rena från slingerväxt. Och då de är lata att odla åkerjord, har de inte fått ens utsäde från den egna åkern, utan de blir tvungna att köpa utsäde av världens handelsman. Och de säden är inte helt rena, utan de är blandade med törnefrön, tistelfrön, och brännässlefrön, så att hela åkern som blir sådd med sådant utsäde, blir full med törne och tistel.

Det är så lunda inget under, att det på sådana åkermäns åker växer blott törne och tistel. Och när de skall skörda eller skära sin åker, får de äta sina naglar, då törne och tistel som de själva har sått i åkern sticker dem i fingrarna. Den som vill få något av sin åker, må först se till, att han köper rent utsäde, då han från sin egen åker inte har fått ens utsäde. Och fast åkermannen hade hur gott utsäde som helst, så gror de likväl inte om han är så lat att han inte ids hacka, omvända och rensa åkerjord. Så som den late gårdsfogde som sade: "Jag orkar inte gräva," så säger även de lata åkermännen: "Jag orkar inte gräva åkerjord."

Men den rätte åkermannen måste hacka och gräva, omvända och plöja samt släta ut sin åker för att kunna sänka utsädet i den jord som genom så stor möda är bearbetad. Och likväl får åkermannen inte vänta sig, att varje frö gror, för jorden är av Herren förbannad för syndens skull. Och när du odlar den, sade Herren till den fallna människan, när du odlar denna syndiga jord, så skall den inte ge dig frukt efter ditt arbete och din möda, utan törne och tistel skall den bära åt dig.

Om man kastar utsädet i en oomvänd jord, så ligger det där utan att gro och växa. Och himlens fåglar äter upp de blottade säden. Men för den late är det en stor möda att börja hacka jord. Någon latmask tänker, att det blir likväl ingenting av åkern, fast han arbetade därpå. Men det är en ren lögn. För det finns inte någonstans så dålig åkerjord som inte blir frukt-sam genom odling.

Om nu någon klippta vore så stor, att åkermannen inte orkar med järnspekt flytta på den, så måste åkermannen lämna den eller bränna upp den med eld, för att den skulle bli skör och falla sönder. Inte gör några stora stenar annan skada än endast den, att det utsäde, som vid såningen faller på sådana förargelsens klippor, går förlorat.

Men hur flitigt och energiskt man än arbetade på Guds åker, så får man likväl ingenting om klimatet inte är lägligt både för dem som arbetar på åkern och för åkerns växtbarhet. Paulus betygar, att den som sår är ingenting, inte heller den som vattnar, men Gud som ger tillväxten. Därför är det nödvändigt att be sädens Herre, att han måtte utsända trogna arbetar i sin skörd.

Att han måtte ge ett lägligt klimat för åkerns växtbarhet. Att han måtte ge regn från himlen för sin groende och växande säd. För att han måtte skrämman bort alla svarta fåglar från sin åker. Att han måtte bygga ett starkt stängsel omkring varje åkerlapp, så att getterna inte må få tillfälle att förstöra åkern. Att han måtte bevara de halvmogna kornen för frost, snöfall och oväder. Att han på skördetiden måtte samla vetet i sin lada.

O, sädens Herre! Bevara denna åkerlapp för hagel och oväder. Bevara de halvmogna kornen för frost och låt din nåds sol skina på dem, för att de må växa och mogna innan vintern kommer. Hör, sädens Herre, de fattiga åkermännens bön. Fader vår o. s. v.

Med ledning av vårt heliga evangelium skall vi denna stund betrakta åkerjorden, där det finns fyrahanda jordmån. För det första. En del av åkern är förtrampad. För det andra. En annan del är hård som stengrund. För det tredje. Den tredje delen är full av törne. För det fjärde. Den fjärde delen är god jord. Vi ber till sädens Herre, att den del av säden som föll i god jord må gro och grönska och bli fruktbarande, för att sädens Herre måtte få något för sin möda.

Första betraktelsen. Den första delen av den stora åkern är förtrampad. För där det finns mycket folk, där blir åkern förtrampad. Främmande folk vandrar genom åkern. Detta främmande folk som finns i människohjärtat frågar inte efter vems åker det är, utan de vandrar kors och tvärs över åkern. Och det är veterligt, att om någon god säd faller vid såningen på den vägen, så blir den förtrampad av folk som vandrar fram och tillbaka. Och himlens fåglar äter dessutom resten av det utsäde som faller på vägen.

Detta främmande folk, som vandrar fram och tillbaka i människohjärtat, är de fåfänga världsliga tankar som vandrar fram och tillbaka i människohjärtat. Dessa fåfänga tankar, som den naturliga människans hjärta är full av, fört-rampar den goda säd som Frälsaren genom sitt ord har sått, så att kraften av de orden går förlorad. För då människohjärtat är fullt av dessa fåfänga jordiska tankar, så har den naturliga människan inte tid att lyssna till Guds ord. Och det är ännu värre, att den naturliga människan inte alls märker att tankarna är i världen fast

kroppen sitter i kyrkan. Snarare fastnar Guds ord i väggen än i hjärtat på en sådan människa vars tankar är spridda. Fast det står i Katekesen, att vi borde ha våra tankar samlade då Guds ord predikas eller uppläses.

Men hur kan en naturlig människa koncentrera sig då hennes tankar är så spridda att de flyger kring land och hav? Ibland är tankarna ute på staden, ibland på fjällen, ibland i ladugården. Och ibland flyger till och med ögonen som eldiga lågor på hororna. Guds ord går som ett sus över huvudet, eller in genom det ena örat och ut genom det andra, (men) aldrig mot hjärtat. Och vad är dessa fåfänga tankar annat än djävulens och världens hop som förtrampar Guds åker. De gör hjärtat hårt och känslolöst, så att denna välsignade säd inte kan gro. Och denna fiendens hop som så förtrampar Guds ord driver somliga ut ur kyrkan mitt under predikan.

Och har alla kommit för predikans skull? Har inte en del kommit för att smäda och skratka, eller för att kika om det finns vackra horor i kyrkan? Somliga dygdiga horor kommer i kyrkan för att visa sin skönhet. Somliga skyndar sig ut i världen förrän Herrens välsignelse har blivit uppläst. Och därför får de ingen välsignelse. Varken av ordets hörande, kyrkobesök eller Guds ords läsning. För världen är för dem kärare än Herrens välsignelse. Guds ord bränner förstås deras samveten, så att de sitter som på glödande kol i kyrkan. Men vad är det annat än djävulen och hans hop som inte tål att höra det rätta Guds ord? Somliga törs inte komma att lyssna, för den ondes yngel börjar slingra sig i hjärteroten då något Guds ord kommer mot hjärtat. Då getingarna inte får fred i sitt bo, kommer de ut i skaror och gör attack i ögonen.

Men svarta fåglar som flyger runt åkern äter upp resten av det utsäde som faller vid vägen, så att vissa människor inte vet något om hela nådens ordning då döden kommer. Minnet om yttre ting och kunskapen är så fullständigt borttappade att de har ingenting då döden kommer. Då vet hon ingenting om himlavägen. Och de svarta fåglar, som här har plockat ut Guds ord ur hennes öron och hjärta, följer med henne in i evigheten. De samma svarta fåglar som här har stuckit sina näbbar i öronen på de sorglösa och ätit upp varenda korn av den heliga säden, de samma svarta fåglarna börjar i evigheten plåga

deras öron genom sitt förfärliga kraxande. Då människohjärtat är stenhårt och så halt och kallt som is, så studsar alla Guds ord av hjärtat och fastnar snarare i väggen än i hjärtat på somliga människor.

Andra betraktelsen. En annan del av den stora åker som Frälsaren sår sin välsignade säd i, är som en stenig grund med litet mull på. Just så mycket att säden kan gro. Men när den grodde, så förtorkades den, då det inte fanns fukt. Denna stengrund betecknar, så som Frälsaren själv utlägger det, sådana människor som först tar emot ordet med glädje, men under frestelsens tid faller av. Det betyder, att de först godtar kristendomen men blir inte bestående. Deras hjärtan är inte alldeles hårda utanpå, men hjärtegrunden är så hård, att (ordet) inte kan slå rot.

Utanpå är hjärtat hos många så mjukt, att de gråter då man predikar vackert, men blir arga då sanningen blir förkunnad för dem. Om de ibland blir väckta i någon mån, blir de förargade då någon inre eller yttre frestelse möter dem. Eller om de måste lida något för kristendomens skull, kommer världskärleken och rycker dem hastigt in i världen. De nekar som Petrus, att de inte känner Jesus.

Många sköna ungdomar gråter hjärtligt då de för första gången träder fram på Jesu altare. De gör vackra bättringslöften där, och även deras föräldrar börjar hysa goda förhoppningar om dem. De börjar tro att denna ungdom torde ge sina föräldrar glädje i deras ålderdom. Men de vackra löftena blir bortglömda, och härliga ångerns tårar lämnas där. De avtorkas i världens vind, då den sköna ungdomen börjar syssla med ett och annat i världen. Han börjar leka med horor. Han börjar delta i världens glädje. Till och med djävlaträcket börjar duga. Snart börjar svordomar höras. Och kära föräldrar, makar och barn får sorg och bedrövelse över honom.

Om föräldrarna därtill förmanar honom för ett sådant ogudaktigt liv, så ber han dem hålla mun och säger: "Jag är inte längre på ert ansvar. Bry er inte om mig. Jag skall själv svara för mig." Se, på det viset blir den sköna ungdomens ånger förlorad. Och där har ni nu tack, ni föräldrar, där har ni nu tack för det, att ni har bemödat er och vakat över honom, och bett för honom.

Många gånger, tänkte du, käre förälder, när du knäböjde dig vid vaggan och lade dina av nåd rinnande bröst i barnets mun: ”Av detta barn skall jag få glädje på mina gamla dagar. Jag hoppas, att jag i himmelriket får se detta barn sjunga Moses och Lammets psalm med änglarna på Sions berg. Men bedrövligt blev du bedragen, stackars förälder. Se, käre förälder. På detta sätt blir den välsignade säden förtorkad på stengrunden. Den hade inte rot där. Den hade inte fukt där. De första rörelserna och ungdomstidens tårar medförde inte så mycket regn från himlen, att denna välsignade säd hade kunnat slå rot.

Den döda trons bekännare gråter ofta, då man predikar så vackert och ljuvligt för dem, att dygdiga horor låter sin mjölk rinna, men under frestelsens tid faller de av. Deras tårar faller som hagel på glatt is. Men det finns en annan art av nådetjuvar, vilkas samveten har en gång blivit väckta, och vilka har utöver väckelsen känt några nådetecken. De har tagit åt sig sorglöshetens ämne därav och tänkt, att de redan är fullkomliga kristna, då de en gång hade med glädje tagit emot ordet. Men sädens Herre säger: De har ingen rot, och under frestelsens tid faller de av.

Somliga lärjungar följde Jesus så länge som han predikade om kristendomen i allmänhet för dem. Men så snart han kastade mot dem något hårdare ord som träffade gamle Adam, vände de sin rygg åt honom och sade: ”Detta är ett hårt ord, vem kan höra det?” Nog vore vi alla goda kristna om vi inte hade frestelser på livets väg och gamle Adam fick med hull och hår träda in i himmelriket. Gamle Adam förstör så lätt vår kristendom. Då gamle Adam får vara i fred och ingen besvärar honom, tror sig gamle Adam vara en rätt god kristen. Men utan att man säger ett enda ord uppstår någon frestelse i världen, eller om någon sticker med nål i gamle Adams hud, då reser sig gamle Adam som en björn i sitt ide och säger: ”Skall du komma och skälla på mig?”

Den som på detta sätt har lagt sig på de första nådetecknen säger sedan: ”Jag hade rätt god början till kristendom, men den där falska profeten och vilda anden kom och förstörde min kristendom.” Och sedan dess blev hjärtat styggt, hårt, djävulskt. Någon börjar på nytt smäda Kristus och korsfästa Jesus. Någon faller

i tvivel och gör alla tidigare Guds Andes verkningar om intet. Någon stjälar så mycket nåd att han blir syndfri. Egenrättfärdigheten vill inte vara likt djävulen. Han vill inte vara en botfärdig djävul, utan en botfärdig ängel.

Så på detta sätt fördärvas många kristendom. Säden har nog grott vackert, men den torkade ut då det inte fanns rot. Och visserligen har en stor del av de heliga säden gått förlorade genom den andliga torkan. Många har varit i stor hänförelse i början av väckelsen. Men många av dem har gått tillbaka i världen. Somliga har förargat sig på andra kristnas tal. Somliga har fått ett ondare och styggare hjärta än förr. Somliga har kommit i större tvivel än förr. Och somliga har blivit så goda och så rika av kärlek, att synden inte längre besvärar deras samveten. De som har blivit ännu värre och styggare än förr, har stora tvivel över sitt tillstånd och menar att de inte torde vara på rätt väg. Men de som har blivit goda och syndfria, tror sig först nu ha fått den rätta kristendomen. Vi får se hur länge de bevarar det goda tillståndet, innan någon kommer och återigen fördärvar deras kristendom.

Vi tror att Petrus trodde sig vara en god kristen och stor trons hjälte före sitt fall. Han trodde sig vara så rik av kärlek, att han ämnade gå in i döden med Frälsaren. Men det gick så illa med Petrus, att översteprästens pigor fördärvade hans kristendom och han blev tvungen att gå ut och gråta bittert.

Tredje betraktelsen. En tredje del av den stora åkern där den goda säden också faller, är utan tvivel en fuktig och fet jord. Och där borde åkern ge god tillväxt. Men där finns det så mycket törne och tistel som förkväver den goda säden. Där finns nog strå och skal, men innanför skalet finns det inget födoämne. Enligt Frälsarens utläggning är törnen och tistlar buksorg, världskärlek och vällust som många inte vill avstå från. Kristendomen fordrar att människan skall komma lös från värden. Likväl ser man att världskärleken vill röva hjärtat från Frälsaren. Världskärleken vill bli till stor hinder på livets väg till och med för dem som med fullt allvar försöker nå det stora huvudmålet på evighetens sköna strand.

Världskärleken är en sådan hemlig fiende som smyger på de väckta. Och även benådade själar vill världskärleken hindra att vaka och

sträva efter den saliga evigheten. Och den är så fin, att det finns inte många som upptäcker detta förrän de är fast vid världen. Somliga tror sig nog vara lösa från världen, men denna tro torde vara bedräglig så länge som självkännedom inte har blivit riktigt klar och levande. Hur kan rätt självförnekelse finnas där det inte finns rätt självkännedom? De som äter gratis och lever på andras bekostnad tror för det mesta, att de är lösa från världen. Men låt dem själva försöka försörja sig i världen, låt dem själva förtjäna och genom eget bemödande söka levebröd från jorden, så får de se i vilken grad de är lösa från världen.

Och vad är det som hindrar de fattiga att bli kristna? Är det inte ändtarmens sorg som plågar även dem så förfärligt, att alla tankar går dit. Alla begärelser och lustar kommer av den samma ändtarmen. Alla strävanden och målsättningar härrör sig därav, för den är en bottenlös grav som aldrig blir fylld. Och om den rike har en stor möda att ingå i livet, fast han inte borde ha sorg om sin buk, eftersom han har sin kornlår fylld intill bräddarna och en bunt sedlar i kistan, så har den fattige inte heller lättare att gå in genom den trånga porten. För fast han har en nästan tom bod och kista, så är likväl den fattiges ändtarm inte smalare, men den är snarare ännu längre än den rikes. Och därför kan inte heller den fattige bli så liten genom hjärtat, att han skulle rymmas in genom nålsögat för att komma in i himmelriket.

Det är lättare för en kamel att gå in genom nålsögat än för den rike att komma in i himmelriket. Men den fattige har det inte lättare att ingå i himmelriket på grund av den långa ändtarm som hänger efter honom. Den fattige har så stor omsorg för sin buk, att det andliga vill bli försummat. Och om de kristna inte alltid orkar fylla deras ändtarm, så tar de (fattiga) bort deras kristendom.

Dessa är nu de törnen och de tistlar som förkväver den goda och välsignade säden i människornas hjärtan. Ack och ve, hur mycket av de välsignade säden går förlorade i Guds åker. För det första på den väg som är förtrampad och förtrampas mer och mer, där den välsignade säden inte kan gro. För det andra på den hårda stengrunden där säden gror, men blir förtorkad då den inte har rot. Och för det tredje

på den delen av åkern som inte är rensad, där det växer så mycket törne och tistel som förkväver den goda säden. Se, på det viset går åkermannens möda och det heliga utsädet förlorat. Och sädens Herre lär inte få samla många vetekorn i sin lada på skördetiden.

Fjärde betraktelsen. Men det finns dock en del av åker, där de heliga säden växer och grönskar och bär en god och önskad frukt. Om nu ens en fjärdedel av den stora åkern vore god och fruktbar jord, så skulle såningsmannen ha något hopp därom, att hans möda inte går helt förlorad. Då han nu först har hackat (åkern), därefter grävt diken och sedan med järnspekt vänt upp de mindre stenblock som han orkar flytta på, för det torde inte löna sig att börja spränga de större klipporna, och även plöjt och omvänt, rensat och slätat ut jorden, och efter allt detta sått ut de välsignade säden och täckt dem med mull. Om, säger jag, om en fjärdedel av den stora åkern blev god och fruktbar jord, så skulle åkermannens möda inte ha gått helt förlorad. Fast vi vet inte hur mycket vi får ut ur logen, när man nu först bränner upp alla agnar och sållar ut allt falskt vete och ger halmen åt djuren, hur mycket vetekorn slutligen återstår. Men nog vet sädens Herre det.

Vi hoppas att de få halvmogna korn som är födda av den oförgängliga säden, skall växa och grönska på evighetens sköna strand, där de heliga åkermännen skall säga: "Detta är en god och vacker åker, som sädens Herre kan få samla några vetekorn i sin lada ifrån, om Herren ger mer regn från himlen och låter sin nådiga sol skina, om Herren bevarar dessa halvmogna korn för frost, snöfall, hagel och oväder, om Herren jagar bort från sin åker de svarta fåglar som plockar upp säden ur Herrens åker, om Herren inte binder fast munnen på den oxe som sliter sig i logen, så hoppas vi, att han skall få samla några vetekorn i sin lada. Att när gästerna från himlen kommer i den stora skördemånaden, så får han visa dem några vetekorn som har vuxit här i yttersta norden, i detta kalla klimat, där solen sällan skiner på åkern.

Men det kommer ofta kall luft från nordväst. Och från de gytjtjiga kärr som finns bakom åkern stiger ibland en sådan kall ånga, att man inte längre ser solen eller månen eller stjärnor. Man ser inte längre himmel eller jord, men

endast tjock och kall luft. Om det i Kanaans land, där solen ibland står nästan rätt över huvudet, blir hundrafaldigt frukt av den bästa jorden och trettiofaldigt frukt av den sämre, så får man här knappast sju- eller åttafaldigt frukt av den bästa åkern, och ibland får man inte mer än fyrfaldig frukt av den goda jorden.

O, Herre Jesus, du Store Såningsman och Himmelske Åkerman, hur lite frukt du får för din stora möda. Men bli dock ännu inte trött, utan så (din heliga säd) på denna åkerlapp och vattna den så länge solen ännu är uppe, för att allt jordbruk i den yttersta norden inte må upphöra helt. Hör de fattiga åkermännens suckan, vilka utför ett tungt arbete. De har burit dagens börda och stått ut med dagens hetta och önskar att de måtte få några kappmått vetekorn till lön, amen, och därefter livet i evigheten. Amen!

Original / Aunos samling / FKHS Nationalarkivet Helsingfors /

Helige Paulus skriver, att den naturliga människan inte förstår vad som är av Guds Ande, och på ett annat ställe skriver han: ”Om vårt evangelium är fördolt, så är det fördolt för dem som skall bli förtappade.”

Härav förstår man alltså, att de andliga ting är fördolda för den naturliga människan. Även om somliga skriftlärdade och bibelkunniga män försökte samla några ställen ur Bibeln i sina skallar, så fattar de likväl inte Guds ord. Om dem skriver Paulus på ett annat ställe, att de ständigt lär sig mer, men aldrig kommer till sanningens kunskap.

Hur okunnig den naturliga människan är för att fatta andliga ting, framgår även av dagens evangelium. Då Frälsaren för sina lärjungar började tala om sitt lidande och sin död, var detta tal fördolt, och de förstod ingenting därav. Lärjungarna hade redan i flera år gått i Jesu skola, men likväl var de så blinda med hänsyn till förståndet, att de inte ännu fattade något om kristendomens huvudstycken.

Likväl säger denna tids farisээр: ”Nog ser vi själva i boken.” Vad ser ni i boken, ni farisээр? Jo, det ser ni i boken, att Nasarén är en folkuppvigglare och att de kristna är villoandar. Är det det, ni ser i boken? Det finns ingen bok, hur liten den än må vara, som inte dömer de sorglösa till helvetet. Almanackan är en rätt liten bok och den innehåller inte många Guds ord, men även de orden dömer de sorglösa, då en naturlig doktor talar om de kroppens och själens sjukdomar som följer av dryckenskapen. Men den sorglösa människan tror inte, vad de skickligaste läkarna vittnar, utan de säger: ”Inte är läkarna några gudar. Inte förstår de bättre än vi, vad som är hälsosamt för kroppen.”

Sålunda besannas de Frälsarens ord som han sade till judarna: ”Om jag talar om jordiska ting för er, och ni inte tror, så hur skulle ni tro, om jag talade om himmelska ting för er?” Den naturliga människan är med avseende på andliga ting så blind, att hon inte ser längre än till sitt eget finger. Men nog tror hon likväl, att hon ser långt, för farisээрerna sade till Frälsaren: ”Är vi blinda?” Så säger alla farisээр samt dumma bönder som är liksom nyfödda tjurkalvar. De blygs inte att disputera med dem

som har större kunskaper såväl i jordiska som i andliga ting. De har en skolmästare i helvetet, och han ger dem en sådan upplysning, att det rinnande djävlaträcket¹ är hälsosamt både för kroppen och själen. Därigenom blir de visa, rika, glada² och saliga. De blir kraftiga, kära och gudfruktiga av djävlaträck³. Och när de befinner sig i den ångan som stiger från avgrundens pörte, får de även se nådetecken i synnerhet i ändan på en hora.

Se! Dessa är nu de bästa kristna. De super, svär och slåss under marknaden. Och sedan ser de nådetecken inte endast i djävulens ända som de slicker där, utan även i horändan ser de nådetecken. När sådana män redan här blir fattiga och trasdjävlar, säger de: ”Gud gjorde oss fattiga. Gud har inte gett oss större lycka.” På så vis blir Gud smäddad och förolämpad av världens blinda hop. Inte har de stackare förstånd i den mån att de skulle skaffa jordiskt uppehälle för sig själva, fast de har fått en sund kropp och själ av Gud. Hur skulle de då förstå andliga ting, då de inte har förstånd att sköta om det jordiska i den mån att de skulle klara sig med egna medel?

Vi skall med ledning av evangeliet vidare tala såväl om den jordiska⁴ som den andliga blindheten, då vi först har ropat efter Jesus från Nasaret som är på vandring förbi denna ort, att han skulle stanna en stund och öppna ögonen på den blinde stackaren som sitter vid vägen och ropar: ”Jesus, Davids Son, förbarma dig över mig, för att jag måtte få min syn!”

Det är nog många blinda stackare som sitter vid vägen och ropar, fast det sorglösa folket befaller dem att tiga. Men flertalet är sådana som inte alls ropar, fast de hör, att Jesus från Nasaret är på väg förbi. Och jag undrar hur länge Jesus från Nasaret ännu är så nära att han hör ropet. Kanske har han redan gått så långt bort, att han inte mer hör den blinde stackarens rop. Somliga blinda stackare hör nog sorlet efter det folk som av nyfikenhet följer Jesus från Nasaret. Men de ropar ändå inte. Och somliga hör nog, att Jesus från Nasaret är på väg förbi, men inte ens de blinda stackare ropar förrän Jesus har gått så långt bort, att han inte längre hör deras ömkliga rop.

Så ropa nu, du blinde stackare, innan Jesus går förbi och far så långt bort, att han inte

längre hör ditt rop. Ropa nu, du blinde stackare, då han ännu kan höra, innan han på grund av vår otacksamhet far så långt bort, att den blinde stackarens rop inte längre blir hörd. Jesus, Davids Son, förbarma dig över den blinde stackaren och öppna hans ögon, för att han måtte få sin syn innan *en evig blindhet*⁵ faller över honom. Hör du store Ögondoktor⁶, alla blinda stackares rop. Fader vår o. s. v.

I dagens evangelium har för oss blivit framställd såväl den naturliga som den andliga blindheten. För det första var lärjungarna andligt blinda, då detta tal om Jesu lidande var så fördolt för dem, att de inte fattade något därom. För det andra var den man som satt vid vägen och tiggde, även i naturlig mening blind. Med ledning av detta skall vi denna heliga⁷ stund tala om den naturliga och den andliga blindheten. Första betraktelsen: Vad är upphovet till den naturliga blindheten, och vem kan bota den? Andra betraktelsen: Vad är upphovet till den andliga blindheten, och vem kan bota den? Må Herren Jesus som nu är på väg förbi, hjälpa alla blinda stackare, för att de måtte få sin syn innan ett evigt mörker kommer⁸ över dem. Amen.

Första betraktelsen. Vad är upphovet till den naturliga blindheten? Somliga blinda stackare anklagar Gud och menar, att det är hans fel, att somliga blir blindfödda. Men lärjungarna trodde att den naturliga blindheten är syndens straff, fast de diskuterade med varandra, vem det var som hade gjort en sådan förskräcklig synd, om det var den blinde⁹ stackarens föräldrar eller den blindfödde mannen. Men Frälsaren visade för dem, att denna naturliga blindhet hade kommit till för att Guds ära skulle bli uppenbarad. Frälsaren har dock inte nekat, att blindheten har sitt upphov av synden och djävulen, men han gav blott den upplysningen, att varken föräldrarna eller denne man själv hade gjort någon särskild synd, som skulle ha gett upphov till denna blindhet.

Men vi talar nu om den naturliga¹⁰ blindhet som finns i förnuftet på den naturliga människan, då hon måste vara så blind, att hon inte inser vad som är grunden till fattigdomen och sjukligheten. Då Gud har gett människan en

sund kropp och fullt förstånd, så inser även det naturliga förnuftet som inte har blivit helt blint, att alla människor som av skapelsen fått fullt förstånd och en sund kropp, borde klara sig med sina egna medel, om de hade rätt använt kroppens och själens krafter ända från barndomen. Men synden och djävulen¹¹, eller köttets begärelser och lustar, som den naturliga människan följer¹², har så förvirrat den naturliga människans förnuft¹³, att hon inte inser, hur hon skulle reda sig i detta jordiska liv.

Somliga tror att kungen och överheten råder för den fattigdom som nu råder överallt i världen. Andra åter förmodar, att det är prästen¹⁴ som bär skulden till den fattigdom som råder i denna församling. Somliga åter säger, att denna väckelse har gett upphov till denna fattigdom, då de väckta började resa så mycket för kristendomens skull och inte stannar hemma och arbetar. Men på djävulen vågar inte många lägga skulden, att det är han som har gett upphov till denna fattigdom, eftersom somliga fattiga säger, att Gud gjorde dem fattiga. Och andra tar skulden på sig själva. Men det är inge många som nämns¹⁵ klaga på djävulen.

Men jag tror och även vet, att djävulen har gjort somliga så blinda,¹⁶ att det naturliga förnuftet blev förvirrat genom köttets begärelser och lustar som djävulen har uppväckt och verkat. Och de som har följt dessa djävulens lockelser har blivit fattiga, somliga genom dryckenskap, somliga genom hordom, somliga genom högmod. Somliga har äredjävulen gjort blinda, då de i yngre år av äregirighet överanstängt sin kropp och förstört sin hälsa. De blir sjukliga i medelåldern och säger sedan, att Gud tog bort deras hälsa. Gud är ju lämplig att bära allas synder, och för allt vad djävulen har gjort, måste Gud bära skulden.

Klaga nu på Gud, alla trasdjävlar, och säg: ”Gud gjorde oss fattiga.” Varför säger ni inte: ”Gud gjorde oss till fyllhundar, Gud gjorde oss till horor, Gud gjorde oss till tjuvar, Gud gjorde oss till krymplingar, Gud gjorde oss blinda, så att vi inte insåg, att av dryckenskapen måste följa fattigdom och sjuklighet. Vi insåg inte att av hordom måste följa fattigdom.” Klaga nu på Gud, alla trasdjävlar och säg: ”Gud är skyldig till all den fattigdom som har kommit över oss. Men djävulen är oskyldig.”

Världsherrarna säger så: ”Inte är det djävulens fel, men det är denna förvillelse som har gjort landsändan galen. Och denne folkuppvigglare som har avklätt landsändan grannlåten.” Jag tror, att om denna väckelse inte hade kommit till, så skulle hela landsändan snart ha sjunkit ned i brännvinstunnan¹⁷. Men vem skall nu öppna den blinde¹⁸ *stackarens* ögon, då djävulen genom synden har gjort somliga så blinda, att de ännu inte inser, vad som har gett upphov till fattigdomen och sjukligheten?

Den som har blivit blind har inget annat råd än att han måste tigga. Men om den blinde stackaren fick sin syn, så kunde han kanske arbeta så att han skulle reda sig med sina egna medel. Har inte Frälsaren sagt: ”Sök först Guds rike och hans rättfärdighet, så skall allt detta jordiska bli er givet.” Men hordomsdjävulen och världskärleken har gjort många blinda på nytt, så att de borde ropa: ”Jesus, Davids Son, förbarma dig över oss.” Det är inte blott hedningarna som följer köttets begärelser som först leder dem till hordom och sedan tvingar dem att gifta sig på intet, varav följer fattigdom. Och barnen får lida av svält och nakenhet på grund av föräldrarnas hordom, såsom Herren säger genom Moses, att barnen måste lida¹⁹ *på grund av föräldrarnas hordom*, men även de väckta och kanske till och med de kristna började härma hedningarnas exempel i *den punkten*²⁰, där de borde undvika hordomens begärelser. Och därigenom blir nu *Kristi namn*²¹ smäddad bland hedningarna.

Är det inte hordomsdjävulen²² som på nytt har gjort dem blinda och *skitit på*²³ deras samveten? Ingalunda har svalorna *skitit på*²⁴ deras ögon, *liksom de sket på Tobias' ögon*²⁵, vilket gjorde honom blind. Men det är själva djävulen som har *skitit i*²⁶ deras ögon. Och därigenom blev de blinda. Ropa²⁷, ni blinda stackare, innan Jesus från Nasaret går förbi, för att ni måtte få er syn innan en evig blindhet kommer över er.

Andra betraktelsen. Vad är upphovet till den andliga blindheten? Och vem kan bota den? Evangeliet har för oss visat hur blinda lärjungarna var, då de var helt okunniga om Jesu lidande, så att de inte alls kunde inse, att Jesu försoningsdöd var nödvändig, vilket nu är huvudsaken i vår kristendom. Men denna andliga blindhet hade fått sitt upphov av djävulen som genom världs-

kärleken hade så förblindat deras förstånd, att de inte kunde tro det vara möjligt, att Jesus måste lida och dö för *sina* ogudaktiga barn.

Och även om alla profeter har skrivit, att Kristus måste lida allt detta och därefter ingå i sin härlighet, så trodde lärjungarna likväl inte det, förrän först efteråt, då det hade skett. De fattade likväl inte denna försoning förrän han efter sin uppståndelse *öppnade deras förstånd till att förstå Skrifterna*²⁸. Här har alla sorglösa nu ett exempel på, hur blind den naturliga människan är, då det blir fråga om viktiga kristendomens *huvudstycken*. De sorglösa säger nog, att de vet denna sak bättre än lärjungarna. Men Jesu försoningsdöd är förborgad för alla som i sina hjärtan inte har känt denna stora hemlighet som även änglarna åstundar att se. Denna sak är förborgad för alla som inte själva har känt, hur människan blir rättfärdiggjord genom Jesu försoningsdöd.

Hur kan den blinde stackaren se himlavägen? Om denna sak var förborgad för lärjungarna som likväl såg Jesus inför sina ögon varje dag, hur mycket mer är den förborgad för dem som varken har sett honom i Getsemane eller på Golgata kulle? Men de sorglösa säger *ändå*: ”Nog ser vi själva i boken.” Vad är det ni ser (där)? Några brokiga streck, och det är allt. För övrigt ser ni den Helige Ande i brännvinsflaskan²⁹, och nådetecken i horändan³⁰. Ve er, ni blinda stackare! Vad ser ni? När den onde utmålar bilder för era ögon, så ser ni djävulen i himlen och Gud ser ni i helvetet. Då den onde har förvänt den blinde stackarens syn, så ser han gud i den nedersta himlen, och den guden låter honom suppa, svära, slåss, bedriva hor och stjäla. Och om hedersdjävulen har bevarat somliga fariséer för uppenbar hordom och tjuveri, så säger han: ”Jag tackar dig Gud, för att jag inte är som andra människor, rövare, orättfärdig, horkarl eller sådan som denne publikan.”

Och när den gud som bor i den nedersta himlen vänder den blinde stackarens ögon upp och ned, då anser han kristendomen för falsk. De kristna förvandlas i hedningens ögon till villoandar, men fyllhundar, horor, spritsäljare och svärjare förvandlas till älskade kristna. På detta sätt har den onde vänt fariséernas, de skriftlärdas och översteprästernas ögon upp och ned, så att de inte skall se i kristendomen något

annat än förvillelse. De säger även, att den senare förvillelsen blir värre än den första, om Kristus står upp från den döda trons grav.

Men nog är Jesu lärjungar ännu blinda därvid, att de alltid tror sig få vara med Jesus. De tror, att fariséerna, de skriftlärdade och översteprästerna inte gör så med Jesus, som dagens evangelium förutsäger. Jesu lärjungar tror inte, att djävulens hop dräper deras Frälsare, utan de tror, att de alltid får njuta av Jesu nådiga närvaro på jorden. Därför är talet om Jesu död och förföljelse så förtäckt, att de inte fattar något därom. Men om Jesu lärjungar inte hade så stor världskärlek, som gör dem blinda, så skulle de vara tvungna att tro, att översteprästerna och fariséerna dräper och korsfäster Jesus och hans lärjungar, för så har djävulens sekt förr gjort med profeterna. Och ingalunda har drakens natur blivit annorlunda än förr, fast han har ombytt sitt skinn.

Såsom avgrundsfursten förr har upphetsat sina hundar att hata och förfölja profeterna, så upphetsar han ännu sina hundar att hata och förfölja Jesus och hans lärjungar. Men Jesu lärjungar är så blinda, att de inte tror det, utan de inbillar sig, att de alltid skall även med hänsyn till kroppen få njuta av Jesu nådiga beskydd. Men tänk er inte, ni Jesu lärjungar, att ni får vara så i frid på jorden, utan tro, att djävulens hundar skall göra med Jesus så som han i dagens evangelium har förutsagt. Människosonen skall utlämnas i syndarnas händer, smädas, förolämpas och spottas. Och då de har piskat honom, skall de dräpa honom.

Är ni så blinda, ni få själar, som har blivit utvalda av Jesus för att utbreda Guds rike, är ni så blinda, att ni inte förstår Jesu tal? Det skulle vara nyttigt för er, ni Jesu lärjungar, om ni nu skulle tro det vara sant, vad Jesus har sagt till er. Om ni trodde det, så skulle ni ha lättare att lösgöra er från världen. Ni skulle då bättre se världens fåfänglighet, djävulens kraft och himlens glädje. Ni skulle bättre kunna bereda er för döden. Ni skulle bättre kunna prisa Guds Son som av kärlek till er har dött. Han skall ge er en sådan ³¹ kraft, att även ni kan med glädje och fröjd dö³² för Jesu namns skull.

Men fast³³ ni nu är så blinda, att ni inte kan fatta detta, måste ni likväl tro,³⁴ då ni ser det. Och då skall era hjärtan uppfyllas med bedrö-

velse. Likväl skall den korsfäste Herren Jesus ge er den kraften, att ni förmår ge ert liv för Jesu³⁵ skull. Och då skall ni sjunga *den nya psalmen*³⁶ på Sions berg. Amen Halleluja! Må Guds Lamm³⁷ vara prisad och ärad nu och i evighet. Amen.

Original. /Aunos samling / FKHS / Nationalarkivet Helsingfors

¹ SW: brännvin

² SW: gudeliga

³ SW: dralgift

⁴ SW: naturliga

⁵ SW: ett evigt mörker

⁶ SW: ögonens öppnare

⁷ SW: helgade

⁸ SW: faller

⁹ SW: blindes

¹⁰ SW: andliga

¹¹ SW tillägger: har förblindat dem

¹² SW: som följer den naturliga människan.

¹³ SW: förstånd

¹⁴ SW: prästerna

¹⁵ SW: törs

¹⁶ SW tillägger: därför

¹⁷ SW: vintunnan

¹⁸ SW: blindes

¹⁹ SW tillägger: nöd

²⁰ SW: i det avseendet

²¹ SW: Kristus

²² SW: denna djävul

²³ SW: fördärvat

²⁴ SW: fördärvat

²⁵ SW: som det skedde för Tobias

²⁶ SW: fördärvat

²⁷ SW tillägger: nu

²⁸ SW: hade förklarat dem Skrifterna

²⁹ SW: vinglasat

³⁰ SW: djävulens leverne

³¹ SW tillägger: trons

³² SW: komma till härligheten

³³ SW: kanske

³⁴ SW sätter punkt här och slår ihop två följande meningar. Wettainen ändrar Laestadius tanke härmed.

³⁵ SW tillägger: namns

³⁶ SW: segersången

³⁷ SW: Gud

Var nyktra och vaka, för er fiende, djävulen, går omkring som ett rytande lejon och söker, vem han kunde uppsluka. 1 Pet. 5: 8

På detta ställe tillkännager Petrus de kristna, hur fienden går omkring som ett rytande lejon och söker vem han kunde uppsluka. Och som det då var, så sker det ännu. Vi ser att djävulen även nu går omkring som ett rytande lejon och söker, vem han kunde uppsluka. Den hungriga vargen håller visst på att svälta ihjäl, då han vandrar som ett rytande lejon på torra ställen och söker vila, men finner inte. Var helst han känner vittring av får, där ylar han, då han inte efter eget behag genast kan riva och sarga fåren.

Vargungarna har samma natur som varghonan. De sargar fåren, var helst de möter dem. Vi vet, att vargungarna föds blinda. Och så länge som de är blinda, diar de varghonans spenar. Under denna blindhet kan de ännu inte riva lamm. Men så snart som de får ögon, börjar de speja efter fåren. Men så länge som herden beskyddar fåren, måste vargungarna svälta och yla i deras gråtta.

Men nu har den tiden kommit, som Petrus skriver om, att fienden går omkring som ett rytande lejon och söker, vem han kunde uppsluka. Och nu börjar fienden ryta och visa sina tänder. Han frestar de kristna inte blott genom inre strid, utan även utvärtes genom att sända sin hop för att omringa de kristna. De är vargungar, somliga större, somliga mindre, som har börjat gå omkring i skaror, för en ensam varg är rädd om herden ropar i skogen. Men när de är många i flock, då fruktar de inte längre för människan, utan går direkt på anfall. Vargungarna kan likväl inte göra stor skada på fåren. Men när större vargar kommer, då kan de nog riva fåren, om den store Israels Herde inte bevarar sina får.

Men Petrus skriver också på det förutnämnda stället, nämligen 1 Pet. 5: 8, till de kristna, och lär dem, hur de skall strida mot djävulen. Han säger nämligen så: "Var nyktra och vaka." För om den kristne inte är nykter och vakar, så anfäller fienden honom som ett rytande lejon och sargar hans samvete samt tar även livet. Vi vet, att en nykter människa

är sådan, som inte smakar på sprit. Och vi har nu hört genom Petrus mun, att en kristen måste vara nykter. Sålunda är alla fyllhundar fjärran från kristendomen.

Vakandet verkar vara dåligt hos de kristna. Om de ibland vakar, så faller sömnen över dem likväl. Nog kan de kristna i någon mån undfly de yttre fienderna, men de hemliga fienderna kan dessa kristna inte så lätt undfly, därför att de är sömniga. I synnerhet då tränger sig sömnen på dem, när de skall vaka i örtagården. Världskärleken ser ut att vara en ond och listig djävul som smyger sig på dem. Och när de är på väg till örtagården, börjar de strida om, vem av dem är den störste.

Men Judas är inte med. Han har fullkomligt anslutit sig till översteprästernas och fariséernas skara. Han har gjort upp med dem, och det är klart att de ger honom den bestämda summan, då han nu har gått för att påskynda dem, för att de snart skulle angripa folkuppvigglaren innan hans lära hinner sprida sig, så att den sista förvillelsen inte skulle bli värre än den första.

Då vi nu har en sådan tid som Petrus skriver om, att djävulen går omkring som ett rytande lejon och söker vem han kunde uppsluka, så skulle alla kristna börja vaka bättre och be den store Korsbäraren, som också har varit frestad av djävulen, för att han måtte strida för dem i den stora striden och kampen, då det rytande lejonet anfäller dem. För nu har den store draken som kallas för djävul och Satan, blivit fruktansvärt arg på kvinnans säd. Nu bevakar han den kvinnan, som ropar i födslovåndan och har fött ett gossebarn, för att uppsluka det. Men Gud tar hand om detta gossebarn och bevarar kvinnan för den döda trons slem som draken spyr på henne, för kvinnan har lyckats fly till öknen där draken inte klarar sig särskilt väl, även om det i öknen finns mycket av de mindre ormar som sticker Israels barn och kvinnans säd i hälen.

Var alltså nyktra och vaka, ni få själar, som är på vandring genom denna världens öken till Fäderneslandet. Även om det rytande lejonet går omkring och söker vem han kunde uppsluka, så kan han inte skada er så länge som den store Stridshjälten strider för er. Men bråka inte på vägen till örtagården. Och halvsov inte i örtagården, där den himmelske Föräldern svet-

tas blod. Jag undrar hur länge ni får vila innan Judas med sin hop kommer och kysser Jesus. Då torde ni stå upp ur sömnen och fly bort, om det inte är så, att ni avser att följa honom till översteprästens sal. Överlämna dig inte i frestelsen, Petrus. Gå inte in i översteprästens sal, så länge som du har en sådan tro, att du nekar Jesus. Gå inte mitt ibland översteprästens tjänare för att disputera, förrän du kommer till bättre självkänedom. Kanske fördärvar de din kristendom, och du måste ljuga inför världen. Herren ser på dig, Petrus. Och kom nu ihåg Herrens ord: ”Innan tuppen gal två gånger, så förnekar du mig tre gånger.” Och när du kommer ihåg Herrens ord, måste du gå ut och gråta bittert. Hör du store Stridshjälte, de bedrövades och de botfärdigas suckan. Fader vår o. s. v.

Evangelium: Matt. 4: 1- 11.

I dagens evangelium talas det om fiendens frestelser. Och då fienden inte kunde avhålla sig från att fresta Guds Son, så är det givet, att han frestar förfärligt även andra Guds barn. Men det var mer underligt, att fienden vågade fresta Guds Son. Det är inte så märkvärdigt, att fienden frestar de kristna, för han har ju hopp om att få dem på fall, såsom det framgår av Jobs bok. Och så tror fiendens trålar även nu, att de kristna avviker från Gud så snart fienden har fått lov att vidröra deras hud.

Men frestaren har inte riktigt känt Guds Sons natur, då han vågade gå och fresta honom. För om han hade känt Guds Sons natur, så hade han inte alls gått för att fresta honom. Han borde ha vetat, att det är fåfängt att försöka fresta Guds Son. Men det ser ut att denna världens furste inte är riktigt klok, då han går och gör sådana gärningar som inte för någon vinning eller glädje med sig, utan endast skam.

Låt oss nu genom Guds nåd betrakta, hur fienden frestar Guds barn. För det första genom sorgen för ändtarmen eller genom världskärleken. För det andra genom världens ära. Och för det tredje genom själviskhet eller egenrättfärdighet. Må alla Guds barn ge akt på alla den ondes frestelser, för den onde är inte så slö man, att de kristna kan förakta honom, även om han ibland gör sig så usel och oduglig som en svältande varg som rullar sig på gården då han

genom listighet vill locka gårdens valpar till sig. Gå inte på vargen, ni gårdens valpar, hur svag och kraftlös vargen än låtsas vara.

Första betraktelsen visar, hur fienden frestar Guds barn genom sorgen för ändtarmen, eller genom världskärleken. Guds Son hade fastat i fyrtio dagar, men kände ingen hunger så länge som han var sjunken i djupa tankar därom, hur han skulle börja predika bättring. Och vi har sett, att somliga botfärdiga har samma ande som Guds Son, som blev av Anden förd i öknen, det är: till ensamheten, där de fick vara i fred och slippa världens sorl och fåfänga. I det tillståndet har de botfärdiga ingen matlust, då de är sjunkna i djupa tankar och är bedrövade i sin ånger.

På samma sätt ville Guds Son gå i ensamheten, för att få vara i fred och tänka grundligt ut, hur och på vilket sätt han skulle börja predika bättring och återlösa människosjälur. Och när han var sjunken i dessa djupa tankar, glömde han även den naturliga maten så att han inte kände hunger under lång tid. Men när han hade fastat på detta sätt i fyrtio dagar, började den naturliga hungern slutligen kännas. Och då kom frestaren till honom och sade: ”Om du är Guds Son, så säg, att dessa stenar skall förvandlas till bröd!”

Även i denna frestelse hade frestaren två slags ändamål. Först ville han hos honom uppväcka sorg för ändtarmen, för att genom denna sorg blanda hans tankar och vända hans omsorg från himmelska till jordiska saker. På det viset har fienden kunnat blanda tankarna hos många botfärdiga själar, då han uppväcker sorgen för ändtarmen genom dylika tankar: ”Hur skall du nu komma till rätta, då du började svamla på det viset?” Och därtill säger världstrålarna till den botfärdiga själen: ”Han läser så mycket böcker, att han blir tokig. Nu slutar han även att arbeta, och han började svamla tillsammans med de där villoandarna.”

Och därtill säger världstrålarna: ”Skall människan leva därav, att man går i djupa tankar i skogen och talar om bättring? Nej, det går inte för sig.” De botfärdiga har dock en viss period, då de inte orkar arbeta i större omfattning. Då har de inte heller någon matlust. Men frestaren har kunnat blanda tankarna hos många botfärdiga själar. Han har genom sorgen för ändtarmen förstört den sorg som behagar Gud. Den onde har erbjudit världskärlek och sorg för ändtar-

men även för de kristna, varigenom han har gjort många vacklande och lett dem på fall.

Nu tänkte frestaren som har gjort många botfärdiga och benådade lättsinniga och djärva att hoppa hit och dit i världen, varigenom han har fördärvat deras kristendom. Frestaren - säger jag - tänkte så: "Guds Son torde väl också ha sorg för ändtarmen, eftersom han har blivit hungrig och ingen mat finns tillhanda." Men på det stället fick frestaren sådana svar, att han inte hade någon utväg ur knipan. Frälsaren slog honom med andens svärd, så att frestaren inte mer vågade fresta Guds Son i den punkten. Det är skrivet: "Människan lever inte blott av bröd, utan av vart och ett ord som går ut från Guds mun."

Man har även erfarit, att de botfärdiga själarna lever till hälften av Guds Ord, i synnerhet då de är sjunkna i djupa tankar och är under den rätta ångern och sorgen. Men nu ser det ut som de kristna inte var så villiga att rannsaka Guds ord. Jag befarar att fienden därigenom leder dem på någon avväg. Det är mödosamt för gamle Adam att själv rannsaka Guds ord. Gamle Adam vill endast äta färdigtlagad mat. Därför måste Paulus skriva till de kristna: "Ni som för länge sedan borde ha varit lärare, är åter i behov att av oss få undervisning i de första bokstäverna i Guds ords lära, och ni har blivit sådana, som behöver mjölk, och inte stark mat." (Hebr. 5: 12).

Det var även en annan orsak, varför frestaren bad Guds Son att göra bröd av stenar. Om Guds Son hade börjat göra stenkakor på fiendens begäran, hade han snart börjat tycka om sig själv och tänka: "Jag är visst något stort, som kan göra bröd av stenar." Men en kristen skall inte alls gå med på fiendens förslag, hur syndfri och oskyldig handling det än må vara. För om han i det minsta gjorde som den onde befaller, så skulle han snart göra även större ting. Om fiendens träl säger: "Smaka lite på rött vin, det gör inget," så smaka inte alls. För då får han tillfälle att efteråt säga: "Se du, den oskyldige mannen drack alkohol." Varför skall en kristen på fiendens befallning börja göra sådana gärningar som man inte med säkerhet kan avgöra, om det är rätt eller fel?

Andra betraktelsen visar, hur fienden frestar Guds barn genom världens ära. Om detta

med ändtarmen är en mäktig frestelse, varigenom fienden har fått många att vackla, så utgör världens ära inte någon mindre frestelse. När fienden förde Frälsaren upp på nocken av templets tak och bad honom att hoppa ned därifrån, så var hans mening, att Frälsaren skulle visa sin gudomliga makt för världen för att människorna bättre skulle tro på honom. Men Frälsaren gick inte med på det, för han ville ju inte ha världens fåfänga ära.

Visserligen har fienden inte kunnat få de kristna att skryta med makten, men det finns ännu en annan sak som fienden erbjuder åt somliga kristna, nämligen den kristnes ära eller den bästa kristendomen som upphöjer dem upp på nocken av templets tak, varigenom de blir fäder i kristendomen och börjar tycka om sig själva, i synnerhet om till och med de kristna börjar tro, att den är den bästa kristne och kristendomens högste man.

De kristnas ära är nocken på templets tak, dit egenkärlekens och egenrättfärdighetens djävul upphöjer somliga. Och därför bestraffas Sions dotter i Hesekiels 16:e kapitel med orden: "Du litade på din skönhet," du började tycka om dig själv. Vad världens ära för övrigt åstadkommer i de botfärdigas och kristnas hjärtan, har ofta blivit förklarat. Och jag tror, att de kristna känner till hans listighet, både i samband med syndabekännelsen och i samband med talandet.

Världens ära tvingar de sorglösa att brottas och arbeta i kapp, varigenom de förstör sin hälsa och blir handikappade i medelåldern, då de i sin ungdom har överansträngt sin kropp genom äregirighet och skryt. Somliga håller dopöl och gravöl för att vinna världens ära. Somliga bygger präktiga byggnader, köper ståtliga hästar, skaffar klädeskläder och sidendukar, och därigenom slösar sin egendom. Men världens ära är allra störst hos (världs)herrarna som härskar över andra och vill få makten över hela världen. Detta var det höga berg, på vilket frestaren förde Frälsaren. Han tänkte att Guds Son skall utan vidare ha den största makten på jorden, så att alla kungar och höga herrar skulle falla på knä inför honom.

Den samma äran är hos världsherrarna så stor, att de gör vad som helst för världens ära, om de blott blir upphöjda. Men de kristna har nu inte en sådan frestelse, att de ville bli världens herrar,

även om herrskapskristendom ser ut att finnas i hjärtat. Och somliga vill vara friherrar. Det lär inte bero mycket på världens ära, men det beror på lättja och köttslig frihet. De vill inte vara slavar under en annan människa. Såsom judarna sade till Frälsaren: ”Vi har inte varit någons trälar. Vi är födda i frihet.” Efter denna köttsliga frihet löper nu hela världen. Alla vill bli (stora) herrar. Och jag undrar på vilket sätt sådana friherrar kan bli (stora) herrar. Jag befärar att de som vill vara friherrar i världen skall till slut spela (stor) herre i helvetet.

Men den onde gör somliga synder lovliga genom Guds ord. Han hämtade bevis från Bibeln, att det är lovligt att hoppa från nocken av kyrkans tak ned på marken. Här hör vi nu, att den onde har läst Bibeln. Och om de kristna inte är noga på att rannsaka Bibeln för att genast kunna hämta ett annat bibelställe till svar, så skulle den onde leda dem i nöd. Frälsaren hämtade genast från ett annat ställe ett sådant svar, att frestaren inte hade någon utväg ur knipan.

Tredje betraktelsen visar, hur fienden genom själviskheten och egenrättfärdigheten frestar Guds barn. I synnerhet då han inte lyckas få de kristna att gå med på eller samtycka till någon syndig handling, så förvandlar han sig till ljusets ängel och säger till de botfärdiga: ”Det finns så mycket ondska hos dig. Hur kan du som sådan komma till Frälsaren? Han tar inte emot sådana som är fulla av ondska och orenhet.”

Egenrättfärdigheten har inte kunnat fresta Frälsaren så mycket, eftersom han var fri från all inre och yttre synd. Men de botfärdiga och de kristna frestar han förfärligt. I synnerhet då de inte alltid inser vad egenrättfärdigheten verkar hos dem. När egenrättfärdigheten förvandlar sig till ljusets ängel och skjuter sådana tankar i sinnet på den botfärdiga själen: ”Gud kräver ett rent hjärta, men du har inte ett rent hjärta. Därför skall du inte tro att du som sådan kan duga för Gud.” Och på det viset hindrar han de botfärdiga att komma till den store Läkaren som kan rena deras hjärtan.

Och då till och med de kristna har onda tankar, begärelser och lustar, så leder han dem i sådana tankar: ”Dessa onda tankar kommer från hjärtat. Hur kan hjärtat då vara rent, när allt slags ondska kokar där?” Och därför börjar även de kristna tvivla på sitt tillstånd. Men den

onde skjuter brinnande pilar mot hjärtat, och därav kommer de onda tankarna.

Se nu, ni få själar, som med hjärtlig åstundan, fruktan och bävan följer den store Korsbärandens blodiga steg och med ett betungat hjärta skådar den korsfäste och törnekrönte Konungen. Se, hur fienden har frestat Guds Son, fast han var rättfärdig och oskyldig till alla synder. Vad skall han då göra med er som ännu är vacklande i många punkter och haltar åt båda sidor, dels genom ovaksamhet, dels genom världskärlek. Då fienden har vågat fresta Guds Son, som han inte borde ha haft något hopp om att vinna något av, hur mycket mer skall han inte fresta er som ännu är bristfälliga och vacklande i många punkter.

Men även om fienden alltid har försökt att sälla era själar som vete i det hoppet, att han skall övervinna de kristna genom yttre och inre frestelser för att få dem alla att bli lik Judas, så har vi ännu det hoppet och den förtröstan till Gud, att den ondes änglar inte skall få någon glädje över de kristnas fall, så länge som den store Stridshjälten är vid liv, han som har övervunnit alla frestelser. Han strider för alla de själar som orkar tro på honom, fast världens furste, djävulen, går omkring som ett rytande lejon och söker vem han kunde uppsluka.

Även om detta rytande lejon skulle till och med riva och sarga de kristnas kroppar, skall han likväl med harm och stor vrede se Guds barn dö med glädje och fröjd, och med stor frimodighet uppge sitt liv i Guds händer, då däremot de kristnas förföljare och ovänner måste på dödens stund bekänna, att de far till helvetet. Den onde frestar inte sina trälar som troget tjänar honom. Nog låter han dem fara i frid till helvetet. Varför skulle han fresta sina vänner? Man har inte ännu hört (sådant), att de sorglösa och nådetjuvarna skulle ha klagat på, att fienden frestar dem.

Men alla heliga har blivit frestade. Alla väckta och benådade själar har blivit frestade. Alla som inte vill lyda den onde blir frestade. Luther har klagat, hur fienden har frestat honom. Men fiendens trälar får vara fria från alla frestelser. Och också nådetjuvarna får vara fria från fiendens frestelser. Men de kristna, på vilka fienden har blivit arg, de får ingen fred av djävulen. Dem försöker han koka och steka.

Deras hjärtan sårar han. Därför skriver helige Paulus till de kristna: ”Klä alla Guds stridsvapen på er, för att ni må kunna stå emot alla djävulens listiga anfall. Var sålunda omgjordade med sanningen, och iklädda med rättfärdighetens bröstpansar. Men i alla ting skall ni ta trons sköld, varmed ni kan utsläcka alla den ondes glödande pilar. Och ta salighetens hjälm på ert huvud, och andens svärd, som är Guds ord. (Fil. 6: 11- 17).

Här har den ädle aposteln uppräknat alla de stridsvapen som en tapper Jesu Kristi soldat skall vara utrustad med. Och alla dessa stridsvapen behövs nu, när fienden har börjat göra förfärliga anfall mot de kristna. Nu måste var och en som vill bli salig och rädda sitt liv, vara utrustad både mot världen som har börjat förfölja Jesu lärjungar och mot det egna köttet genom vilket den onde skjuter sina pilar.

Men må den store Stridshjälte, som har övervunnit djävulens makt, stödja de utmattade knäna och styrka de trötta händerna, upplyfta de fallna och gjuta vin och olja i såren samt hämma blod, när hjärtat blir sårat. Må han bota dem som ligger sjuka. Hör du store Stridshjälte, alla eländigas och betrycktas suckan. Och återlös ännu alla fattiga fångar, för att de måtte få tacka dig för evigt i det nya Jerusalem. Amen!

Kristus är lagens ände till rättfärdighet för dem som tror.
Rom 10: 4

Helige Paulus talade dessa ord av egen erfarenhet och i enlighet med Bibelns vittnesbörd, att människan blir rättfärdig genom tron på Jesus Kristus, inte genom lagens gärningar, egen bättring eller dygd, utan endast genom tron. Härav förstår man alltså, att de som tror sig bli saliga genom lagen eller egen bättring, bedrar sig mycket illa.

Men då Kristus är lagens ände och fullbordan till rättfärdighet för dem som tror, så inser vi att Paulus talar sanning, när han skriver, att lagen inte kan levandegöra (människan). Inte blir man salig genom lagen, utan genom tron på Jesus Kristus. Av lagen kommer syndens kändedom, men lagen ger varken tro eller kärlek. Om människan alltså vill bli salig, så måste hon tro, inte bara att hon av naturen är vredens barn, utan även detta, att hon genom tron blir rättfärdig. Hon blir inte rättfärdig genom lagens gärningar eller lagens förbannelse.

Det är kontentan av Luthers tro, att människan inte får samvetsfrid genom dygd eller egen bättring. Inte heller får den väckta människan samvetsfrid av lagens förbannelse eller av samvetets anklagelser. Inte kan den väckta människan försona sina synder genom sin ånger, hur stort kval hon än hade. Om människan inte vill helt sjunka ned i helvetet, så måste hon tro, att det finns nåd för de botfärdiga, att genom tron blir människan rättfärdiggjord och genom Frälsarens förtjänst blir hon försonad, och genom hans blod blir hon renad. Därför säger aposteln Paulus i romarnas tionde¹ kapitel, att Kristus är lagens ände och fullbordan till rättfärdighet för var och en som tror.

Denna viktiga sanning måste vi ställa inför ögonen på dem som genom lagen blivit förkrossade. Inte för dem som genom död tro har tillägnat sig en falsk tröst, utan för dem som genom lagens förbannelse har blivit nedtryckta i helvetet. Lagen är till för att den sorglösa syndaren skall bli förkrossad. Men evangeliet är till för att ett ödmjukt och förkrossat hjärta skall få tröst. Lagen är till för att människan skall känna sina synder och ångra dem. Men genom evangeliet skall en botfärdig syndare

känna nåd. Lagen är till för att åstadkomma ett håll på den sorglösa människans samvete, men evangeliet är till för att nådens och glädjens olja skall bli gjuten i samvetssåren.

Genom lagens förbannelse skall människan tryckas ned i helvetet och genom evangeliet skall hon lyftas upp därifrån. Lagen åstadkommer sveda på samvetet och ångest i hjärtat, men evangeliet ger samvetsfrid genom den försoning som har kommit till genom Jesus Kristus. Lagen gör människohjärtat hårt och kallt, eller (med andra ord): genom lagen inser människan, att hon har ett stenhjärta. Men genom evangeliet har Gud lovat ta bort stenhjärtat från deras kött.

Om alltså lagen uppväcker fasa över synden, så uppväcker evangeliet nåd och kärlek. Alltså om Guds lag är kraftfull att med ett skarpt svärd skära hjärtats svullnader, så är evangeliet kraftfullt att läka hjärtesår. Lagen skär, evangeliet läker. Lagen bränner, evangeliet kyler ned. Lagen river upp samvetssåren. Evangeliet förbinder dem. Lagen gräver giftet ut ur människohjärtat. Evangeliet ger smör och honung att äta.

Men de sorglösa människorna är så fina, att de alltid vill äta läckerheter. De sväljer gärna smör och honung, men de bistra medicinerna spottar de ut ur sin mun. De vill höra idel ljuvliga ord, men lagens hårda ord vill de inte höra. Varför vill de ha idel nåd, idel sötsaker? Därför, att honung är godare än malört, och socker är godare än salt. Men om man blandar ihop honung och gift, så blir det maskar i magen och hela kroppen ruttnar.

Människan har svalt ormgift i modersmjölken. Om man nu ger socker och honung åt den som är full av gift, så blir man dödligt sjuk av denna blandning. Men den rätte doktorn ger först bistra mediciner åt dem som har svalt gift, för att de måtte få uppkasta och spy ut (det), och först därefter ger han (dem) mjölk. Men det skall vara måtta med både givandet och intagandet, för att läkemedlen inte skall skada den sjuka. Om den sjuka har tagit emot de bistra läkemedlen och om de har verkat så mycket som är nödvändigt, så skall man ge henne litet vin och mjölk. Men inte förrän spymedicinerna har fått verka. Vi måste ge spymediciner så länge som människorna är fulla av gift. Men

dem som har kastat upp och spytt ut giftet, skall vi ge litet vin och mjölk, då vi framställer några ord om tron för dem.

I dag får vi ett lägligt tillfälle av evangeliet, att tala om den rättfärdighet som kommer av tron, vilket är kontentan av Luthers lära. Men den döda tron har i dessa tider blivit så inrotad i somliga människors skallar, att vi måste pricka vissa punkter där den döda tron och den levande tron skiljer sig från varandra. Må Herren hjälpa oss att pricka dessa punkter med en vass kniv, och må han ge alla väckta en klar syn att upptäcka dessa punkter. Må Herren, ge de döva och stumma goda öron för att de må höra, vad Johannes viskade i Jesus öra: ”Herre, vilken är det som skall förråda dig?” ”Det är den som jag ger den doppade betan.” Och efter den betan gick djävulen in i honom. Må Herren, lägga också sin hand på det sår som började blöda, då Petrus drog svärdet ut ur slidan och högg av det högra örat. Vad Petrus i sin nit hugger, det måste Jesus bota. Amen. Hör de bedrövade hjärtanas suckar för din äras skull. Fader vår o. s. v.

Den kananeiska kvinnan var en hedning. Hon visste knappast något om judarnas tro, men genom ryktet hade hon hört många berättelser om den märklige man som kunde hjälpa alla sjuka. Och endast genom ryktet hade hon börjat tro, att Jesus hade nog kraft att befria hennes dotter från de plågor som djävulen plågade henne med. Dessutom trodde hon fullt och fast, att Jesus inte lämnar dem utan hjälp, vilka är ivriga att be honom om hjälp.

Låt oss av denna kananeiska kvinna ta ett exempel för oss, hur valparna äter smulor och blir nog mättade, eller hur valparna, som inte har så stor kunskap om kristendomen, är ivrigare att be Jesus om nåd, än skrymtare och munkristna, som rikligen har fått del av Guds ord och nådens gåvor, eller hur de enfaldiga är mer hänförda i kristendomen är de högt lärda, eller hur de fattiga tiggarna blir nöjda, då de får känna och smaka litet nåd.

Den kananeiska kvinnan visste väl, att hon inte hade någon rätt att få nådesmulor av Frälsaren. Hon visste väl, att hon var en hedning såväl med hänsyn till läran som med hänsyn till tron. Hon bekände, att hon i förhållande till andra kristna inte var bättre än en valp. Och Frälsaren

tilltalade henne med sådana hårda och avskräckande ord, att hon genast skulle ha gett upp att ropa efter honom, om hennes tro hade varit svagare. Men fast hon med hänsyn till släktet och läran var en hedning, så var hon likväl med hänsyn till hjärtat ödmjuk och förkrossad, med hänsyn till tron stadig, med hänsyn till hoppet stark, med hänsyn till kärleken brinnande, och i bönerna ihärdig, ivrig att ropa efter Jesus.

När alltså Frälsaren med stränga ord svarade till hennes böner och sade: ”Det är inte tillåtet att ta barnens mat och kasta den för valparna,” svarade denna kvinna, att hon inte är bättre än en valp i förhållande till dem som sitter vid bordet och äter allehanda läckerheter liksom herrar. Hon erkände, att hon var ovärdig att få del av Jesu nåd. Och denna ovärdighetskänsla är det första kännetecknet därpå, att människan har blivit ödmjuk och anser sig för dålig. När människan börjar känna, att hon har levt som en hedning, och att hon i förhållande till andra kristna inte är bättre än en hund som sitter under bordet och letar efter smulorna som faller från de kristnas bord, då har hon nog blivit ödmjuk.

Men den naturliga dygden kan inte erkänna, att hon i förhållande till andra kristna är en hedning, eftersom den naturliga dygden inte finner hedningens gestalt hos sig själv. Inte känner hon, att hon är en hedning, hur dygdig hon än var. Den kananeiska kvinnan var en hedning och hon kände sig vara sådan. Hon ansåg sig för en hund som var nöjd med smulor. Men den naturliga dygden anser sig inte för en hund, utan hon anser de kristna för hundar som alltid skäller på henne.

De kristna blir kallade för hundar av turkar och hedningar som anser sig för Guds barn. Och varför kallar turkar och hedningar de kristna för hundar? Därför förstås, att de själva har levt dygdigt. Dygden har fastnat så hårt i deras skallar, att ingen torde bestraffa dem för orättfärdighet. De kristna blir ansedda för hundar även av kristliga turkar och hedningar som anser sig själva för Guds barn. Och vad är de kristna inför världen annat än hundar som äter smulor och skäller på världens dygdiga människor? Så förhåller det sig även med den döda trons bekännare som utan rätt ånger tillägnar sig Guds nådelöften. De är inga valpar

som sitter under bordet och äter smulor, utan de är stora herrar som sitter vid bordet och håller kalas. De dricker nåd, inte ur skedet utan ur pokalen.

När skulle tjuven lida brist på mat och dryck? Han har ju utan besvär fått Guds bröd. Ingalunda sparar tjuven så länge som stöldgodset räcker till. Men om nådetjuven ertappas på bar gärning, då kommer han i nöd. Och om en hora ertappas vid sin orena handling, då täcker hon över sina ögon. Så går det till för nådetjuvarna då de blir avslöjade. De blir blottade.

Nu sitter nådetjuvarna vid bordet och håller kalas, medan gårdens valpar sitter under bordet och äter smulor. När människan blir rätt uppväckt och börjar känna sina synder, då blir hon först ovärdig. Hon blir en hedning, fast hon förut ansåg sig för en kristen. Till slut blir hon en hund och en valp, fast hon förut ansåg sig för en dygdig och hederlig människa. Men för en dygdig människa är det inte så lätt att klä av sig dygden som glänser för världen, och (sedan) börja bekänna sina förra vackra gärningar som hon har övertäckt med dygdens täcke. Och det är inte så lätt för nådetjuvarna att återställa sitt stöldgods. Den som har försörjt sig med idel stöld, närns inte bära tillbaka stöldgodset förrän fiskalen kommer och berövar allt vad han stulit.

Det är inte så lätt för en hederlig människa att bli en hund och en valp och börja äta smulor. Men lik en hund måste människan bli, innan hon ids äta smulor. Den kananeiska kvinnan ansåg sig för en valp när hon sade: ”Det är sant, Herre, valparna äter likväl de smulor som faller från Herrens bord.” Om nu valparna alltid var nöjda med de smulor som faller från Herrens bord, så kunde de kanske komma till rätta utan att gnälla. Men de flesta valparna vill inte nöja sig därmed, att de får smulor, utan de vill ha mer av den sorten. Och när deras Herre säger: ”Du måste vara nöjd med min nåd”, börjar valparna gnälla och vill ha ännu mer. Så gör även barnen. När de har fått en sockerbit, då vill de ha ännu mer och börjar gråta för att få mer socker. Men vi vet, att alltför mycket socker inte är hälsosamt för barnen. Och om den fullvuxen människa börjar äta idel sötsaker, blir hennes tänder förstörda.

Nåden är inte någon daglig föda. Den utdelas blott i smulor och i droppar. Nödbröd² är

den bästa maten för den som har tungt arbete. Man har även sett, att om man ger alltför mycket mat åt valparna, så blir de lata och ids inte längre skälla på tjuvar. Sålunda måste nådehungrande valpar nöja sig med de smulor som faller från Herrens bord. Om valparna inte har tålmod att sitta under bordet och vänta tills Herren ger dem några smulor, om de av missnöje börjar gnälla alltför mycket, så skall Herren säga: ”Vet hut och var tyst!” Om valparna hoppar på bordet och börjar äta smör, så skall de få stryk. Om valparna börjar stjäla, så skall de bli hängda.

Stjal inte nåd, ni nådevalpar, utan sitt stilla under bordet och vänta på de smulor, som faller från Herrens bord. Gnäll inte, fast man ger er nåden i smulor. En nådesmula är redan en stor delikatess för dem som är hungriga. Somliga nådevalpar får inte allas smaka på nåden förrän de har ätit ben och fiskben. Man kastade ben och fiskben åt denna kananeiska kvinna, då Frälsaren svarade på hennes suckar genom idel stränga ord: ”Det är inte lämpligt att ta barnens bröd och kasta den åt valparna.” Aldrig har man kastat så hårda ord åt en botfärdig syndare, åt en nådetiggande själ. Men denna kvinna hade så stor förtröstan till Frälsarens nåd, att hon stod på sina böner. Hon gav inte upp fast hon blev kallad för en hund i förhållande till judarna, som enligt löftet hade barnarätt, utan hon erkände, att hon är en hund. Och hon ville heller inte röva barnens bröd, utan hon ville blott sitta under bordet och äta smulor som faller från Herrens bord.

Under denna ovärdighetskänsla låg en stor ödmjukhet, en stark förtröstan, att Jesus inte överger hundar eller hungriga valpar som sitter under bordet och vaktar på de smulor som faller från Herrens bord. Även vi borde bli lika ödmjuka som denna kvinna. Vi borde bli liksom valpar som alltid sitter under bordet och tigger om smulor. Men jag har sett, att i denna tid hoppar somliga valpar på bordet och biter i smörklampen. De vill inte nöja sig med de smulor som faller från Herrens bord. De har lust att ständigt bada i nåden. De vill inte nöja sig med nödbröd, utan de vill ha smörgås. Vi vill varje dag ha smörgås. Ordspråket lyder: ”När musen har blivit mätt, blir mjölet bittert.” Jag tror likväl, att nödbröd är den bästa maten för den som utför tungt arbete. Det dagliga korset är

nödbröd, och en daglig bön är nödbrödets pålägg. Tålamodet är den kristnes mjölk. Om hon ibland blir storligen anfäktad, då hon eller hennes barn på ett bedrövligt sätt blir plågade av djävulen, måste hon bli en valp och sitta under bordet och tigga om några nådesmulor.

Men nådesmulorna är inte daglig föda. Men nådetjuvarna äter stulet gods i stora mängder. Inte plågar djävulen dem genom tvivel och frestelser. De har inget samvetskval. De vill inte bli hundar och tigga om nåd. Hundnamnet är ett öknamn. Inte vill nådetjuvarna mista sin ära för Frälsarens skull. Och den naturliga dygden är så nöjd med sin dygd, att han inte vill ha någon bättre kristendom än vad han har. Inte vill den naturliga dygden bli en hund och äta smulor.

Men hund måste du först bli inför världen som anser de kristna för hundar, därför att de skäller på världsmänniskorna. Och även inför Gud måste du bli liksom en valp som äter smulor. Den, som vill ha ett helt bröd och inte tar emot smulor, är ingen tiggare. För somliga tiggare är så högmodiga, att de inte tar emot smulor, utan börjar skälla på givaren och säger: ”Du ger mig dessa smulor som du inte bryr dig om att äta själv, men ett helt bröd vill du inte ge.” Hunden föraktar dock inte smulorna. Nog är hunden glad över smulorna, hur små de än var.

Men somliga tiggare tar inte emot smulor, utan de vill ha ett helt bröd. Och om givaren inte har råd att ge ett helt bröd åt alla tiggare, så kastar somliga tiggare smulorna tillbaka till givaren och säger: ”Ät själv dessa smulor, då du inte vill ge mer!” Sådan är människan, då hon börjar tigga om nåd. Hon är alltid värre än en hund. Eftersom en liten smula duger åt hunden, men nådetiggare är inte belåtna med en smula, utan de gör anspråk på ett helt bröd. Hunden visar dock åt givaren sin tacksamhet över smulorna. Däremot vill människan inte tacka för smulorna. Hon tackar först då, när man ger henne ett helt bröd.

Den kananeiska kvinnan visar, att den rätta tiggaren måste bli liksom en valp som inte klagar över smulorna och inte föraktar små korn. Och likväl måste Frälsaren säga till denna kvinna: ”O, kvinna! Din tro är stor!” Därav kan vi förstå, att en rätt, levande och saliggörande tro kan nog finnas hos den människa som inte har

ätit mer än smulor, fast hon inte har så klara nådetecken som andra. Amen.

Original / FKHS Aunos samling / Nationalarkivet Helsingfors / PS 196

¹ manuskriptet hänvisar till romarnas 9 kapitel men orden finns i 10 kapitlet.

² finska: kaloleipä. Bröd av slösäd eller dåligt korn.

Jag har blivit smädad av alla mina
 Jovänner, för jag hör många smädelser,
 att alla undviker mig. De överlägger
 med varandra om mig och vill beröva
 mig livet. Må de ogudaktiga komma på skam
 och tiga i helvetet. Må alla falska munnar bli
 stumma, som av högmod och förakt talar
 emot den rättfärdige Ps. 31: 12, 14, 18, 19

Så talar Kristus genom Davids mun. Och David har även själv fått erfara, hur han hade blivit föremål för alla ogudaktigas smälek. De ogudaktiga kan inte låta bli att smäda de kristna, för det tror sig göra rätt då de smädar dem. Även David hade ofta blivit smädad för kristendomens skull, såsom vi hör av dessa förutnämnda ord: ”Jag hör många smädelser, att alla undviker mig. De överlägger med varandra om mig och vill beröva mig livet.” Dessa ord passar utmärkt för Kristus som har blivit smädad och vanärad av alla. Men nog har även David för kristendomens skull blivit smädad av de sorglösa, såsom vi hör på många ställen i Samuels bok.

Och på varje plats, där det finns kristna, finns även bespottare. Och vi hör även av Davids förutnämnda ord, att bespottarna inte tiger förrän (de kommer) i helvetet, för han säger: ”Må de ogudaktiga komma på skam och tiga i helvetet.” David har haft den tron, att de ogudaktiga inte slutar smäda förrän (de kommer) i helvetet. Och hur skall sådana sluta att smäda, förrän de faller i helvetet? Först då inser de, att smädandet av de kristna är den största synd som en sorglös människa gör. Men under sorglöshetens tid fattar de inte, att det är synd.

Någon annan synd är ju inte så förskräcklig som smädandet av de kristna. Och vi har nu sett många exempel därpå, hur alla sorglösa måste be om förlåtelse för denna synd när samvetet blir uppväckt. Fast de flesta sorglösa i denna tid uppskjuter sin ånger fram till döden, eftersom de har så stor lust att smäda de kristna, att de ingalunda kan låta bli att smäda (dem). Men alla sorglösa som i denna nådatid ligger på sjukbädden, måste kalla de kristna till sig för att be dem om förlåtelse för den smälek och motsägelse som de under sorglösheten har visat mot dem.

Detta exempel visar blott vad David har sagt, att de smädar jämt och ständigt. Nog slutar de att smäda (då de kommer) i helvetet. Men vad har det för betydelse, att de i helvetet slutar

att smäda? Deras belägenhet blir inte bättre för det. De kan inte komma ut från helvetet, även om de slutar att smäda sanningen, för även denna synd skall för evigt gnaga deras samveten, om de inte här i nådatiden kommer i sann ånger och ber om förlåtelse.

I dagens evangelium har fariséerna åter försökt smäda Kristus, då de säger, att han driver ut djävlar genom Belsebub som är djävlarernas hövding. Dåtida fariséer har haft samma onde andens verkningar som nutida kristendomens smädare. De tror att kristendomen är en verkan av den onde anden. Men de inser inte, att bespottelseandan är en verkan av den onde anden. De inser inte, att andligt hat är en verkan av Belsebub. När de kvittar gamle Adams verkningar genom bespottelse, då driver de ut djävlar genom Belsebubs makt.

Vi skall nu betrakta, hur de sorglösa smädar de kristna och med ett ont samvete gör motstånd mot dem. Somliga gör det mot sitt samvete. Och på grund av denna smädelse får de ett likadant slut som judarna, eftersom det finns mycket fariséer här, vilka med ett ont samvete smädar och står emot de kristna. Och först i helvetet skall de sluta smäda, då de själva blir smädade. Där, nämligen i helvetet, skall alla ångrandes tårar smädas. Därifrån utdrivs alla som suckar. Men smädarna: fyllhundar, svärjare, horor, horkarlar och slagskämpar är de bästa männen i mörkrets rike.

Sådana män och kvinnor blir lovade och prisade av djävulen, men botfärdiga (själar) vill han inte se inför sina ögon. De som här genom Guds ord driver ut djävlar, blir smädade, förolämpade, hatade och förföljda av fariséerna, såsom själva Kristus. Och om de kallar Mästaren för Belsebub, vad skall de då göra med hans lärjungar?

Må de få själar, som har börjat tala sedan den stumme djävulen har blivit utdriven, be att Jesus måtte utdriva, inte blott den stumma anden som har börjat plåga somliga kristna, utan att han även måtte bestraffa och täppa till munnen på smädarna genom att visa, hur djävulens rike skulle gå i spillror och bli öde, om den ena djävulen började jaga bort den andra.

Hör du store andarnas tuktare och utdrivare av onda andar, de botfärdigas suckan. Fader vår o. s. v.

I dagens evangelium visar världsbarnen, vad de tänker om Kristus, då de säger, att han driver ut djävlar genom makten av Belsebub som är djävlarernas hövding. Men nu frågar Frälsaren, genom vems kraft judarnas barn driver ut djävlar.

Judarnas och i synnerhet fariséernas lärjungar var trollkarlar som drev ut djävlar med djävlarernas makt. Såsom det sorglösa folket fortfarande tror, att trollkarlarna kan driva ut djävlar¹ eller onda andar. Men fariséerna trodde inte att deras barn driver ut djävlar genom Belsebubs makt, utan judarna trodde, att trollkarlarna driver ut djävlar genom Guds makt och Guds ord.

Såsom det sorglösa folket ännu tror, att trollkarlarna driver ut *onda andar*² genom Guds ord. Och därför hämtar de sorglösa alltid någon trollkarl som driver ut onda andar. De sorglösa har aldrig trott, att trollkarlarna genom djävulens makt driver onda andar ut ur människan. Dessa trollkarlar skall nu döma fariséerna, för alla fariséer tror, att trollkarlarna är av Gud. Men de smädar Guds Son genom att säga, att han driver ut onda andar genom djävulens makt.

Vi skall nu genom Guds nåd betrakta, genom vems kraft fariséernas barn driver ut djävlar. Vi vet nämligen, att fariséerna är de första som kallar trollkarlar till sig, när onda andar kommer över dem. När Saul genom sin olydnad hade gjort Guds Ande bedrövad, då flydde Guds Ande bort. Då började han plågas av en ond ande som Gud sände till honom. Det var ett ont och gnagande samvete som Herren sände till honom, och denna ande började plåga honom.

Detta onda och gnagande samvete kommer ofta över dem som tidigare har känt Guds Andes verkningar och sedan vänder sig tillbaka genom olydnad, och med ett ont samvete börjar stå emot de kristna, liksom kung Saul, som inte blott stod emot profeten Samuel, utan även började plåga David som var en kristen. Och i den yttersta nöden gick hon till en häxa för att fråga om råd.

Så gör de sorglösa ännu. Först står de emot de kristna och sedan börjar de plåga dem. Och till slut söker de hjälp av trollkarlarna, då onda andar kommer på dem. Är nu detta inte veterligt för alla, genom vems makt trollkarlarna nu driver onda andar ut ur människorna? Trollkarlarna säger, att de driver ut onda andar genom

Guds ord. Och de sorglösa tror det. Ingalunda trodde fariséerna, att deras barn driver ut djävlar genom Belsebubs makt.

Om nu fariséernas barn driver ut djävlar genom Guds ord som de förvänder och på så vis smädar Guds namn, så skall dessa fariséernas barn bli deras domare. Vi vet nämligen, att fariséernas barn förvänder Guds ord, då de läser trollformler. Och av denna gudsförsmädelse blir djävulen så glad, att han går ut ur människan och går och berättar för Belsebub, hur Gud nu blev smädad. Är det inte den största gudsförsmädelsen, då trollkarlarna förvänder Guds namn och Guds ord, och genom det knepet driver ut djävlar?

Men fariséerna tror likväl inte, att de driver ut djävlar genom Belsebubs makt. Men jag tror, att inte blott fariséerna själva driver ut djävlar genom Belsebubs makt, utan även deras barn (gör på samma sätt). När nämligen den ande som är verksam hos de otrogna barnen, nämligen egenrättfärdighetsdjavulen, driver ut andra djävlar, då tror fariséen, att detta sker genom Guds makt. Fariséen härskar över andra, mindre djävlar genom egenrättfärdigheten. Det är egenrättfärdigheten som bevarar somliga fariséer för hordom och uppenbar orättfärdighet. Och sedan tänker fariséen, att det var Gud som bevarade honom för hordom och tjuveri.

Egenrättfärdigheten är djävlarernas hövding. Han härskar över andra, mindre djävlar. Äran är näst högsta i ordningen. Och de båda förvandlar sig till ljusets ängel. Då nu äran och egenrättfärdigheten bevarar fariséerna för hordom, tjuveri, fylleri, bannande och slagsmål och så vidare, så tror fariséen, att Gud har bevarat honom. Och ändå är det genom egenrättfärdighetens eller Belsebubs makt som han stridit mot dessa begärelser så att de inte har övervunnit honom. Men det är inte många som i denna tid har kunnat härskas över de grövsta köttets begärelser, för de flesta har fallit i sådana synder som hordom, tjuveri, grannlåt, slagsmål och andra grova synder.

Då nu Kristus genom sitt ord driver ut sådana djävlar, så bevarar egenrättfärdighetsdjavulen fariséerna för bot och bättring, så att de inte kan göra annat än smäda Kristus och hans lärjungar. Genom Belsebubs makt driver de bort den Helige Ande, eller gör Guds Ande

bedrövad, så att Guds Ande flyr med bedrövelse i hjärtat, och kan sålunda inte hos farisernas sekt åstadkomma en sådan sorg som behagar Gud.

Förklaringen till detta finner vi även i dagens evangelium. När den starke beväpnade bevarar sitt hus, då är hans egna i fred. Denne starke beväpnade är i första hand egenrättfärdigheten som nu härskar över somliga fariséer i denna församling, och bevarar dem för hordom, fylleri, tjuvnad, bannande och andra grova synder. Men största delen av de sorglösa som ännu är kvar i denna församling, måste göra synderna lovlige, så att måttligt fylleri är lovligt och grannlåt är lovlig. Och när Guds Ande genom de kristnas mun ropar bättring, då smädar somliga och säger, att de kristna driver ut djävlar genom Belsebubs makt. De säger, att Guds Andes verkan är en verkan av den onde anden. Andra åter kan inte låta bli att förargas. Och en del försöker med lagens makt skada de kristna.

På detta vis bevarar den starke beväpnade sitt hus, så att hans egna får vara i fred. Och somliga slutar inte att smäda och göra motstånd förrän (de kommer) i helvetet. Även de stackare som har förnummit den tillkommande världens kraft, har blivit sjufaldigt värre än de fullständigt sorglösa som inte har haft några förmåelser. Därom har Frälsaren talat i dagens evangelium: "När den onde anden går ut ur människan, vandrar han på torra ställen och söker vila." Det är en orolig ande som inte finner vila någonstans. Och då han inte finner (någon vila) säger han: "Jag skall återvända till mitt hus som jag gick ut ifrån." Och när han återkommer, finner han rummet städat och med kvastar rensopat.

På detta ställe utmålas nu den avfallnes belägenhet. Det blir tråkigt för den onde anden som går ut ur människan och vandrar på torra ställen, nämligen i människans kött, eftersom han har blivit utdriven ur hjärtat. Det blir tråkigt för honom att vara borta från människohjärtat där han fick ha makten och härska över hela människan. Den onde anden är en sådan orolig ande som inte kommer till rätta utan kött och blod. Om han blir utdriven ur köttet, så går han i svinhjorden, såsom det nu är synbart för alla, att den onde har gått i svinhjorden, då han har blivit utdriven ur somliga människors hjärtan.

Och nu driver han de andliga svinen på flykt så att de störtar ned i den bottenlösa sjön.

Då nu denna onde ande på detta sätt vandrar på torra ställen, söker vila men finner inte, säger han: "Jag skall återvända till det rum som jag gick ut ifrån." Och när han återkommer, finner han det städat och med kvastar rensopat. Denna gamla boning, där den onde tidigare bodde, har genom rening blivit sopad med kvastar och renad. Den är inte så äcklig och oren som under sorglöshetens tid. Och då Jesus inte är dörrvakt i de kristnas hjärtan, får den onde anden lätt tillfälle att komma in.

Dessvärre har det hänt för många, att den onde anden har genom ovaksamhet fått tillfälle att på nytt komma in i de kristnas hjärtan. Och den onde anden skall utgöra ett exempel för alla kristna, hur olyckligt det har gått för dem som genom ovaksamhet har släppt den onde anden på nytt in i sin boning, då de ser hur förskräckliga de har blivit som på nytt tog emot sådana matgäster i sin boning. Nu har de blivit sjufaldigt värre än vad de var förut, för den onde anden tar sju onda andar med sig, vilka är värre än han själv, och han går in i den boningen för att bo där. Och även om den då är rensopat med kvastar och renad, när den onde anden på nytt kommer dit in, så förblir den inte ren i många timmar därefter, för de sju värre andarna gör boningen sjufaldigt värre än den var under sorglöshetens tid.

De avfallna har inte mer kvar ens heder eller naturlig dygd. De mister till och med den naturliga förnuftet, så att även de dygdiga djävlarerna blir förskräckta över deras levnad. Så går det för dem som håller sin hjärtedörr öppen för världen och den onde. Vad för glädje har de sorglösa nu över de avfallna? Vi vet att den ondes natur är sådan, att den ondes trålar inte har någon frid så länge som en rättfärdig människa finns kvar i staden Gomorra. Men de tränger sig dit med våld för att kika, och de gör våld mot den mannens hus, och blir till slut så blinda att de inte finner ens dörren.

Vi skall nu betrakta hur den starkare besegrar den beväpnade mannen. Denne starkare är Kristus som genom sitt ord har övervunnit några själar och räddat dem från den starke, beväpnade fiendens våld. Här hör vi att fienden inte är så slak karl att man får förakta honom.

Då Frälsaren säger att fienden är stark och beväpnad, det är: utrustad med bröstpansar, så är det givet, att den onde inte är så kraftlös som några döda trons tokar tror honom vara. Sådana känner inte den ondes kraft, vilka säger: ”Vi har ingenting med djävulen att göra.” Vad fattar de blinda stackarna om fiendens kraft, vilka inte strider mot honom. De ligger själva i den ondes sköte, vilka säger: ”Vi har ingenting med djävulen att göra.”

¹ manuskriptet: manalaisia

² manuskriptet: manalaisia

Men den kristne får känna och erfara, vilken förskräcklig kraft den onde har. Han är stark och beväpnad, utrustad med bröstpansar. Och han vet väl var vägen till människohjärtat är öppen, när han skjuter sina pilar. Nu vet vi väl, hur den Starkare har besegrat denne beväpnade. Först har Gud sänt Johannes Döparen för att bereda väg för Herren. Och denna beredning gjorde han genom en sträng lagpredikan, varigenom några blev väckta. Och de började följa Kristus. Och de få själar, som med ett bedrövat och botfärdigt hjärta står vid korset, ser hur Mikael strider med draken. De kan bli räddade från den starke beväpnades våld.

Men hur många är de som är räddade och befriade från hans tjänst? Tolv, av vilka en har svikit bort, och några kvinnor som har följt honom från Galilén. De går efter den store Korsbäraren och gråter och jämrar sig. Och en korsbärare på vilken världshopen har lagt Jesu kors, som han måste bära efter honom, vilket gjorde det möjligt för Jesus att vända sig till de bedrövade kvinnorna som grät och jämrade sig.

Lika många bedrövade själar som då fanns bland den stora skaran av fiender, torde även nu finnas, vilka följer den store Korsbäraren och törnekrönte Konungen. En korsbärare som alla världens horor spottar på. Elva apostlar och somliga kvinnor, bland vilka Maria Magdalena och Maria, Jesu mor, och Salome och Johanna. Där är nu alla de få utvalda själar som med ett bedrövat och blödande hjärta följer den store Korsbäraren från örtagården till Golgata kulle. De följer hans blodiga steg och är beredda att ge sitt liv och blod för Jesu namns skull. Till slut får de vita kläder och med palmer i hand sjunga Moses och Lammets psalm på Sions berg. Amen.

Jag har innerligt längtat att äta detta påskalamm med er innan jag lider, för jag säger er, att jag inte skall äta därav förrän det blir fullbordat i Guds rike. Luk. 22: 15 - 16

Så sade vår dyrbare Frälsare till sina lärjungar, när satte sig ned för att äta den sista måltiden på jorden. Han visste väl, att det var den sista måltiden, men vi vet inte när vi skall ha den sista måltiden. Men att det blir en sista måltid, det vet vi. Kanske är den alldeles nära. Ack om vi då var beredda att inträda i evigheten och värdiga att sitta med Abraham, Isak och Jakob i himmelriket och äta himlens bröd. Alla kristna borde ha den tanken, att detta är den sista måltiden på jorden, när de äter påskalamm, och att de inte skall äta någon annan mat på jorden förrän det fullbordas i himmelriket.

Men den sista måltiden verkar för många vara fjärran, när de sätter sig ned för att äta påskalamm, för somliga är så fast vid världen, att de inte kan tänka sig att detta är den sista måltiden på jorden. Om alla nattvardsgäster tänkte, att det är den sista måltiden som de njuter, så skulle de vara bättre beredda att träda in i evigheten och sätta sig ned med Abraham, Isak och Jakob i himmelriket och äta himlens bröd.

Men fienden förlänger nådatiden och inger nattvardsgästerna den tanken, att Herrens nattvard inte är den sista måltiden på jorden. Endast några sjuka som ligger för döden måste tänka så, att det är den sista måltiden. Men alla är dock inte beredda att träda in i evigheten, fast de känner, att det är den sista måltiden. För världen är så kär, att den förmår dem att hoppas, att de ännu blir friska i denna världen. Det hoppet borde nog vara borta för alla sjuka, eftersom det är ytterst skadligt för själen. Men de kristna skulle inte ha ett sådant hopp på sjukbädden, i synnerhet då döden står för dörren. Men de kristna har det hoppet, att de blir friska i den kommande världen, och att de snart får inträda i Kanaans utlovade land och äta osyrat bröd och dricka det levande Vinträdets frukt som är i Guds paradis.

Är ni nu redo att träda in i Guds rike. Är ni redo att sitta till bords med Abraham, Isak och Jakob? vi har det hoppet och den förtröstan till Gud, att han av sin stora barmhärtighet har berett

några få själar och bereder dem ännu vid den sista måltiden, där¹ han säger: "Jag har innerligt längtat att äta detta påskalamm med er innan jag lider." Tror² ni nu, ni Jesu lärjungar, att detta är den sista måltiden som ni äter med honom? Tror² ni nu, att ni snart får äta det nya med honom i himmelriket? Inte längre med sorg. Inte längre med bittra örter så som här. Men med glädje och fröjd. Där nattvardsgästerna blir druckna av det vin som har runnit ur det levande Vinträdets frukt.

Be, ni Jesu lärjungar, att den kalk som innehåller det levande Vinträdets frukt, måtte bli välsignad, och att man skulle säga: "Detta är det Nya Testamentets blod, det är Jesu blod, som utgjuts för er och många, till syndernas förlåtelse." Hör du förste och siste, store Utdelare av Herrens nattvard, *de bedrövade lärjungarnas*³ suckan. Fader vår, o. s. v.

I den upplästa texten anmanar Paulus oss att pröva oss själva innan vi går till Herrens nattvard. Alltså skall vi genom Guds nåd betänka: Hur nattvardsgästerna skall pröva sig själva innan de går till Herrens nattvard.

Första prövningen: Har nattvardsgästerna ett rent samvete? Sorglösa nattvardsgäster begår Herrens nattvard med orent samvete. De har inte förlikt sig med sina trätobroder. Somliga har den onde berövat minnet, så att de inte kommer ihåg, mot vem de har gjort orätt. Somliga kan komma ihåg de grövre brotten, men de renar inte sitt samvete. De vill inte göra upp sina missgärningar, utan de tror att Gud förlåter dem deras synder, fast de inte har försonat sin trätobroder. Därför äter och dricker de domen över sig, för vi har ett klart Guds ord därpå, att Gud inte förlåter synderna för dem inte vill försona sina trätobroder.

De väckta vill⁴ rena sina samveten och försona sina trätobroder, fast somliga vill slingra sig, då de säger: "Visst skall man försona sin trätobroder, men inte förrän samvetet kräver." Men deras samveten är inte väckta på riktigt. Vad är det för samvete som inte kräver det samma som Guds ord kräver? Men om⁵ äran och girigheten *skiter på samvetet*,⁶ då förlorar samvetet kraften att kräva det som Guds ord kräver. Och jag säger till er: Om ni inte har renat ert samvete, så hjälper varken Herrens nattvard eller tron att synderna är förlåtna.

Andra prövningen. Har nattvardsgästerna en rätt och saliggörande tro? Då Paulus säger⁷ till de kristna: Pröva er själva om ni är i tron, så uppstår en annan fråga: Hur sker denna **trons** prövning? Många har nu den kristnes tro, fast man inte vet när man har kommit i den rätta tron. Och somliga känner visserligen till hur och när de har fått den kristnes tro, men de vet inte hur och när denna tro hade förvandlats till en död tro. Där har den onde ett fint nät varmed han fångar de kristnas själar, då en **levande**⁸ kristen inte själv kan varsebli eller känna, hur den levande tron förvandlas till en död tro. Så som vi ser av Davids fall och den tjänarens som fattade sin medtjänare vid strupen. Den tjänaren hade säkert den tron att hans skuld var utstruken. Och alla kristna måste erkänna, att den tjänaren verkligen hade fått sina synder förlåtna. Men hur gick det? Alla medtjänare måste slutligen klaga på honom och meddela konungen, vad denne tjänare har gjort. Denne stackare torde inte själv vara medveten därom, att han har fallit från nådatillståndet, förrän han åter igen får⁹ höra den stränga domen.

När nämligen medtjänarna börjar klandra på, att han inte längre är i nådatillståndet, då stiger självskheten upp i hans hjärta. Han börjar göra motstånd och *bygga parti*¹⁰. Han är inte längre överens med de kristna. Till slut uppkommer en stor järnspik i hjärtat mot de kristna, vilket den blinde¹¹ stackaren inte själv märker.

Då nu denna¹² trons prövning är så dunkel, att inte ens många kristna kan pröva om de är i tron, så är det bästa rådet, att man låter sig bli prövad av en sådan kristen som man med säkerhet tror vara en kristen. För erfarenheten bevisar, att inte ens en kristen kan se sina egna fel så som en annan kristen.

Tredje prövningen. Har nattvardsgästerna verkligen lust att bli saliga? Detta **ställe** är **ock-så** ett dunkelt ställe, för alla säger att de har lust att bli saliga, men alla har likväl inte någon verklig nöd. Och vi vet att inga andra har en uppriktig lust att bli saliga än de som har en verklig nöd. Och inga andra har en verklig nöd än de som har en verklig ånger. Deras samvete är inte enbart väckt, utan förblir som¹³ väckt, så att man ser varifrån den första, andra, tredje eller sjunde fienden kommer. Dem leder själva satan i nöd. För om du känner, vad hordomsdjä-

vulen verkar i dig, men känner inte vad girighetsdjävulen eller äredjävulen verkar i dig, så är du en enögd kristen. Om du åter känner vad sex djävlar verkar i dig, men känner inte vad den sjunde djävulen verkar i dig, så kan du kanske strida mot de sex, men den sjunde sällar din själ som vete.

Genom denna sjunde djävul kommer de botfärdiga i nöd. Därför måste de fly till den store Korsbäraren och ropa varje gång *när Guds Son kommer till synes, eller varje gång*¹⁴ när egenrättfärdighetsdjävulen börjar betrycka dem eller sänka dem under tvivlens böljor. Sådana nödställda¹⁵ som egenrättfärdighetsdjävulen vill helt utesluta från himmelriket har en verklig nöd att bli frälsta från djävulens våld. Men de som djävulen inte plågar har ingen nöd. De säger, i varje fall somliga, att de inte har tro, och att de inte orkar tro fast de vill tro. Men sådana har likväl inte en uppriktig lust att tro, eftersom fienden inte har berövat dem allt falskt hopp. Och sådana kommer i bedrövlig nöd då en kristen vill nästan med våld leda dem till Kristus. Dem leder den onde i nöd just då, när de skall tro och bekänna sin tro.

Dessa är de största prövningarna som värdiga nattvardsgäster borde ha. Och vi har det hoppet, att de botfärdiga och de nödställda känner till dessa saker, fast de alla inte kan förklara dem. Men må den store Nattvardsutdelaren göra de värdiga nattvardsgästerna ovärdiga, och de ovärdiga värdiga, så att de som utan bröllopskläder kommer i bröllophuset blir bundna av händer och fötter. Men **djävulens** fångar må bli befriade från dödens bojor, så att de till slut får delta i den stora nattvarden med Abraham, Isak och Jakob och äta himlens bröd nu och i evighet. Amen.

Kopia / Laestadiana samlingar Ag:1 / Uleåborgs landsarkiv /
Kopia / Raittilas samling / Uleåborgs landsarkiv / SW 229

¹ SW: då

⁸ ordet saknas även från UP

² SW: tro (imperativ)

⁹ SW använder imperfekt här

³ UP = SW: de fattigas och bedrövades

¹⁰ SW: åstadkomma söndringar

⁴ SW: måste

¹¹ UP = varje, SW: sådana

⁵ SW tillägger: egna

¹² UP = SW tillägger: egna

⁶ UP = SW: fördärvar samvetet

¹³ UP = SW: så

⁷ UP = SW: skriver

¹⁴ SW: anropa honom om hjälp

¹⁵ SW tillägger: själar

Kristus sade i sina smärtor genom Davids mun, att han var omringad av hundarna. (Ps. 22)

Fast David i den 22:a psalmen talar liksom om sig själv, då han var förföljd av fienden, passar dock inte alla ställen i den psalmen på David. Han talar om, hur händerna och fötterna var genomborrade. Han säger vidare, att de kastade lott om min kjortel. Dessa ord hör inte till David utan till Frälsaren, vars händer och fötter genomborrades med järnspikar. Och soldaterna kastade lott om hans kjortel.

Vissa evangelister har av denna Davids psalm tagit bevis på vad man gjorde med Frälsaren. David nämligen klagar i den 22:a psalmen, att blodhundarna omringade honom på alla håll. Dessa ord hör både till David och Frälsaren. Och vi vet, att blodhundarna tystnar inte förrän de får läppja blod.

Männe alla blodhundar redan har fått tillräckligt läppja blod? Jag fruktar, att de blodhundar som fanns på Davids tid, skällde på Frälsaren ännu tusen år därefter. Och deras valpar är ännu vid liv. Det sägs att hundar och katter morrar då de ser sin avbild i spegeln. Och det är nog troligt, att de gör så, för deras avbild är ingalunda skön. Men de tror att deras avbild på spegeln är en annan hund och de blir arga på den. De fattar inte att det är deras egen avbild som de ser. De anser den för en annan hund.

Vi borde ställa en stor spegel framför katter och hundar för att de en gång må känna sig själva och slutligen inse att de har samma gestalt som de blodhundar som David talar om i den 22:a psalmen, att de omringar Frälsaren på varje håll. Dessa hundar hade samlat sig i synnerhet omkring Frälsaren, och då var de ivriga att läppja Frälsarens och de kristnas blod. Men de släpptes inte i frihet. Gud har rest en sådan stängsel mellan blodhundar och får, att hundarna inte ännu har kunnat sarga fåren i den grad de ville. Och därför är hundarna och vargungarna ledsna, att de inte ännu har fått tillfälle att riva fåren. Men vi får se vad de stora blodhundarna gör då de fått vittring av får. Likväl har profeten Elias sagt till den onde kungen som förföljde profeter: "På samma plats där hundarna har läppjat Nabots blod, skall de även läppja ditt blod."

Vi talar nu inte om Tobias hund som var glad då han kom hem. Nu talar vi inte heller om de hundar som driver de vilsefarande fåren till Herden, utan vi talar nu om de hundar som David såg anfalla honom och Kristus. De är vilda hundar som har vargens natur. De kan inte skälla, men de endast tjuter då Herden skyddar sina får. De kommer inte skällande, utan blott smygande mot den som de vill äta upp.

I synnerhet dödsrikets hundar som gnager löven på livets träd. De slutar inte skälla förrän de får läppja blod. Och dessa dödsrikets hundar slutar genast skälla, då de får läppja Lammets blod. Dödsrikets hundar sargar de väcktas samveten och betvingar dem gå till foten av Jesu kors.

Men när man låter dödsrikets hundar dricka det blod som rinner från hjärtat på Guds Lamm, då slutar dödsrikets hundar skälla. Det vore bra, om alla blodhundar som David på det förutnämnda stället skriver om, var så bundna med mörkrets bojor, att de inte kunde komma lös för att riva och sarga Jesu får som idag bär Jesu kors och med bedrövat och blödande hjärtan följer den store Korsbäraren till Golgata kulle och klagar, att mörkrets furste har så stor makt på jorden, att han kan uppegga alla blodhundar att skälla på och sarga Jesus och hans får.

Dessa blodhundar, som David har talat om i den 22:a psalmen, har omringat den korsfäste Konungen på alla håll. Deras valpar är ännu vid liv, och mörkrets furste uppeggar sina hundar att riva och sarga lammen. Och därtill skäller dödsrikets hundar på dem och river och sargar deras samvete som är bedrövade för sina synders skull. Deras kroppar, som med ett bedrövat och blödande hjärta följer den store Korsbäraren till Golgata kulle, river och sargar Satans blodhundar genom den världsliga lagens makt. Om den nådige Herren Jesus inte förbarmar sig över dem och faller några honungsdroppar på deras samvete och sargade hjärtan genom att sucka och med utsägliga suckar be för dem, så skulle de bli förtappade för all evighet. Men må den store Korsbäraren och törnekrönte Konungen vara prisad, som idag lät Satans hundar korsfästa och sarga honom, för att alla små korsbärare och bedrövade själar måtte bli vederkvickta genom hans blod.

Du bedrövade Maria Magdalena, och du Jesu moder. Gråt inte. Var i god tröst. Dina synder är dig förlåtna. Då du blandar ångerns tårar med Jesu dyra blod, blir hjärtesåren helade. Och du trogne lärjunge som Jesus älskar. Du har med egna ögon sett, hur världens soldater sticker spjutet i Jesu hjärta, som blodet och vattnet rann ut ur, för att Skriften skulle fullbordas, där det står: ”De skall få se vem de har stungit.” Och en gång skall den tiden komma, att alla fiender till Jesu kors får se, vem de har stungit.

Då nu allt är fullbordat och Guds vredes skål har druckits, och Jesus med ett sådant rop uppgett sitt liv i Faderns händer, så skulle det vara det bästa rådet att allt folk som har kommit till närheten av Jesu kors, somliga för att göra spe, somliga för att korsfästa honom, och somliga rör att dela han kläder, somliga för att bjuda honom på ättika blandad med galla, och somliga för att med spjutet sticka i hans hjärta, så skulle det vara det bästa rådet, att de slog sig på bröstet och gick hem med suckar och hjärteångest.

Men må de få själar som står vid Jesu kors och inte vågar öppna munnen på grund av världens oväsen, falla på knä vid foten av Jesu kors och med ett ödmjukt och botfärdigt hjärta be, att det dyra blod som idag har runnit från Jesu hjärta, måtte bota hjärtesåren. Vi hoppas, att alla bedrövade, botfärdiga och betryckta skall få tröst i sina hjärtan så snart som de kommer fram till foten av Jesu kors. Och därpå säger vi amen och suckar: Fader vår o. s. v.

Vårt heliga evangelium och hela Kristi pinas historia bevisar, hur fienden uppeggade sina hundar på Frälsaren, så som David så i anden tusen år tidigare än det hände. Och då även alla profeter har förutsagt, att Frälsaren skall bli hatad av alla som vandrar som fiender till hans kors, så får vi ett lägligt tillfälle att betänka, hur fienden uppeggade sina hundar på Frälsaren. Första betraktelsen. Varför uppeggade fienden sina hundar på Frälsaren? Andra betraktelsen. Vad vann fienden därmed, att han uppeggade sina hundar på Frälsaren.

Första betraktelsen. Med fiendens hundar avses alla sorglösa, oomvända och opånyttfödda som ännu inte blivit återlösta från djävulens fångenskap. Mörkrets furste har genom syndens brinnande begärelser bundit dem fast vid

världen, precis som en arg hund blir med järnkedjor kopplad i väggen. Men av Frälsarens frestelser hör vi, att djävulen anser sig vara hela världens härskare, då han lovade Frälsaren hela världen om Frälsaren hade börjat be till honom. Men Frälsaren sade: Gå bort, Satan! Från den dagen blev världens furste arg på Frälsaren och på hans lärjungar. Mörkrets furste släppte lös sina hundar och uppeggade dem att skälla på, riva och sarga Jesus och hans får. De stora hundarna i synnerhet är arga på Frälsaren, nämligen de Satans hundar som hatar Frälsaren därför att de inte i fred får sarga hans får.

Det är det andliga hatet som tvingar dem att hata Jesus. Dessa stora hundar river och sargar Jesu får genom den världsliga lagens makt. Att Satans valpar skäller, är inte så farligt. Men de stora hundarna, när de kommer lös och börjar med lagens makt riva och sarga Jesu kropp, dessa Satans blodhundar blir inte nöjda förrän de får läppja blod ur Jesu kropp. Då nämligen Frälsaren ville rädda de själar som världens furste har rövat, förargades världens furste och uppeggade sina hundar på Frälsaren. Och då Frälsaren började med Moses stav driva bort dessa hundar, blev de ännu argare. För hundens natur är sådan, att ju mer människan hotar den med staven, dess större och värre blir hundens hat. Och när en stor flock hundar är samlade och anfäller människan, då är hon i livsfara. De vilda hundar, som David såg omkring Frälsaren, har rivit och sargat hans heliga kropp, och de har inte fått samvetsfrid förrän de fick läppja hans blod.

Men vad trodde fienden sig vinna då han uppeggade alla sina hundar på Frälsaren? Han trodde förstås, att Frälsaren inte törs komma in i helvetet för att återlösa deras själar som ropar från djupet till himlen. Han trodde att Frälsaren inte vågar stiga ned i helvetet för att befria de fångar som världens furste har rövat från Guds rike och tagit till fånga. Därför släppte mörkrets furste alla världens hundar lös och uppeggade dem att skälla på, riva och sarga Jesu kropp. Men där blev världens furste bedragen, för Guds Lamms blod är som gift för alla vargar och hundar. Det bränner deras inälvor. Men för de sårade och förkrossade hjärtana är Guds Lamms blod en himmelsk läkedom. Fienden tål inte dem som har fått några droppar av det

blodet. Han är oerhört arg på dem och driver dem ut ur helvetet och säger: ”Gå bort, botfärdige djävul! Gå bort med dina suckar och din gråt. Jag vill inte se sådana som gråter och suckar.”

Fast världens vilda hundar nu river och sargar Jesu kropp och hatar även dem som kryper till foten av Jesu kors, så orkar världens furste likväl inte hindra de bedrövade och botfärdiga själarna från att krypa till foten av Jesu kors, för de bedrövades och botfärdigas tårar bränner hans samvete så mycket att den onde driver dem bort från helvetet och befäller dem att gå i himlen för att gråta och sucka där. Vi ser redan här, hur illa det gör för de sorglösa, att de bedrövade själarna gråter och suckar. De botfärdigas tårar bränner den sorglösa människans samvete.

Därav inser vi, att fienden inte alls vill se sådana, utan han driver dem bort från sig. Men fienden vill inte gärna mista de själar som flyr till foten av Jesu kors. Egenrättfärdighetsdjävulen vill hindra dem från att krypa dit. Men likväl kryper de små barn som inte orkar gå. Och så snart dessa bedrövade och betungade själarna kommer fram till foten av Jesu kors, faller han några droppar från sina sår. Då flyr djävulen med stor vrede och smärta. Och alla vargungar tjuter av vrede, då de inte kan riva och sarga Jesu får.

Men liksom alla avgrundens hundar då var arga på Frälsaren och hans lärjungar, så är de även nu arga på Jesu får. De åt nog upp dem om de fick den makten. Och vi får se vad de slutligen gör, om de stora hundarna får vittring av får. Kanske kommer de snart hit för att riva och sarga. Och då får även andra hundar tillfredsställa sitt begär, då de dricker de kristnas blod.

Andra betraktelsen. Vad har fienden vunnit därigenom att han har uppeggat sina hundar på Frälsaren? Ingenting. Större pina och kval har han fått. Satans hundar har rivit och sargat Frälsarens kropp. De har läppjat blod. Men detta blod är ett dödligt gift som bränner deras inälvor för evigt. Då nämligen försoningsblodet är en himmelsk läkedom för de sjuka, bedrövade, botfärdiga och betryckta, gråtande och längtande, så förorsakar samma försoningsblod en fruktansvärd pina och kval för de obotfärdiga och för fienderna till Jesu kors som med sina

fötter förtrampar detta blod. Den ondes änglar blir sjuka av avund, då de ser benådade själar vara i glädje. Judarna gnisslade med tänderna, då Stefanus utbrast: ”Jag ser himlarna öppna och Guds Son sitta på Guds högra hand!”

Vargungarna tjuter då de ser får men inte kan riva och sarga dem. Vad har fienden vunnit, då han uppeggade sina hundar på Frälsaren? Ingenting. Men han har vållat sig själv större pina och kval. Vrede och avund bränner hans hjärta för evigt, då han mister några själar. Han får ett stort sår på hjärtat, då hans trogna tjänare flyr bort och slutar tjäna honom, och börjar tjäna en bättre Herre. Den ondes änglar blir ledsna, då deras gamla och trogna tjänare slutar att tjäna den onde. Världens furste blir förskräckligt arg då någon av hans tjänare blir olydig. Vad gör han då, när flera tusen av dem säger upp sin tjänst hos den gamle husbonden och blir underdåniga tjänare för den törnekrönte Konungen. Den onde blev så avundsjuk därav, att han spyr idel galla på Frälsaren. Han gnisslar med tänderna och darrar av vrede, då hans gamla undersåtar avviker från honom och flyr till Jesus.

Denna grymhet visar mörkrets furste mot alla dem som genom Frälsarens försoningsdöd blir befriade från djävulens välde. Men dem som troget tjänar honom hatar han inte. Vad har världens furste vunnit, då han uppeggade alla världens hundar på Frälsaren? Ingenting annat än pina och kval för sig själv. Och alla dessa hundar som har rivit och sargat Frälsarens kropp är nu i helvetet. Men dessa vilda hundars valpar är ännu vid liv och de har stort begär att bita och äta upp Jesu får. I synnerhet de stora hundar, som den svarte smeden har matat och uppfött, är som vargar. Om de får vittring av får, kommer de snart för att riva och sarga fårens kroppar. Fåraherden själv har sagt: ”Frukta inte för den som dräper kroppen, men kan inte döda själen.” Världens hundar och Satans vargar har förut ätit och sargat Jesu kropp. De har även i sin vrede sargat Jesu får. Och dessa Jesu får har inte skonat sitt liv intill döden.

De har med stor glädje och fröjd följt den store Korsbäraren intill döden. De har låtit sitt blod rinna för Jesu namns skull. Och för trons och kärlekens skull har de fått livets krona. Så ber vi den store Korsbäraren, den korsfäste och törnekrönte Konungen, som idag har låtit sitt

blod rinna för de eländiga och borttappade fårens skull, att han måtte fälla några droppar ur sina nådedrypande bröst i de bedrövades hjärtan, för att de därigenom måtte bli vederkvickta och stadiga i sin dyrbaraste tro, så att de utan fruktan må bekänna inför världen Jesu makt och härlighet, och att de må stå modigt i den stora kampen och striden och låta sitt blod rinna för Jesu namns skull.

Vi hoppas och vi ber den store Korsbäraren, att han måtte ge de klenmodiga kraft och tålamod att bära hans kors intill döden, om världens hundar och Satans vargar börjar riva och sarga Jesu får, att den blodbestänkte och törnekrönte Konungen må ge styrka åt de svaga, föda de hungrande, binda de sårade och vederkvicka de bävande lammen då de i hunger ropar till honom. Hör käre Frälsare alla bedrövades och nödställdas bön för din blodiga pinas och döds skull. Amen

Trycksak / Tryckt hos W. R. Nygren i Piteå 1851 /
Puhtaat Saarnat 1984 s. 239

Lärjungarna på väg till Emmaus fick vid brödsbrytelsen känna, att Jesus lever. Men de fick inte se honom länge. Och de sade till varandra: ”Var inte vårt hjärta brinnande i oss¹, då han förklarade Skrifterna för oss, och vi kände inte honom?”

Detta har inte skett endast för de lärjungar som var på väg till Emmaus, utan för att bli ett exempel för andra bedrövade själar, hur galna och tröghjärtade de är, då de inte tror vad Guds levande ord framställer om² Kristi lidande. Fast dessa lärjungar hade läst mycket om Kristi lidande, förstod de dock ännu inte denna hemlighet, hur Jesus, Guds Son, för att återlösa syndare, måste lida helvetets pina och kval.

Och samma oförstånd plågar även andra lärjungar trots att de har gått i Jesu skola. När de läser om Jesu lidande, får de ofta märka³, att de är dumma och senfärdiga när de borde tro, vad profeterna, evangelisterna och apostlarna har skrivit om honom.⁴ För även om de hör att Kristus måste lida allt detta, kan de dock inte med levande känslor fatta höjden, bredden och längden av Guds kärlek, förrän de får känna att han lever i deras hjärtan.

Dessvärre måste många väckta människor klaga över sin tröghet att tro vad profeterna, evangelisterna och apostlarna har skrivit om Kristi lidande. Det som är skrivet om hans gudomliga kraft i naturens och nådens rike, är lätt för dem att tro. Det är inte svårt för dem att tro, att han har skapat oss och gett oss livet och allt vad vi behöver för livets uppehälle. Men att han som är Gud och själva Skaparen, har lidit helvetets pina och kval för de ogudaktiga barnens skull, det tror ingen av världens vise. Det tror ingen som behärskas av egenrättfärdigheten. Det tror ingen av naturen dygdig människa. Det tror ingen väckt människa⁵ vars⁶ hjärta inte blir brinnande då Guds ord förklaras för henne, som det hände för⁷ lärjungarna på vägen till Emmaus. Och trots att deras hjärtan blir brinnande då den Korsfäste genom sin Andes kraft ger dem rätt förstånd, är deras ögon likväl betäckta så att de inte kan känna honom förrän han bryter brödet eller visar sina sår.

Lärjungarna på vägen till Emmaus blev först brinnande i sina hjärtan då den Okände började

för dem förklara Skrifterna om Kristi lidande. Men deras ögon var betäckta så att de inte kände honom. Först då, när han började äta⁸ med dem, öppnades deras ögon, och av brödsbrytelsen kunde de känna honom. Det är säkert att brödsbrytelsen, som sker vid Herrens nattvard, är ett⁹ medel varigenom den korsfäste och törnekrönte Konungen öppnar de bedrövade och tvivlande lärjungarnas ögon för att de skall känna honom och kraften av hans blod, om de noggrant och med upplysta ögon ser på honom.

Men deras ögon är ofta så betäckta på grund av sorg och tvivel, att de måste klaga över sin tröghet att tro, fast deras hjärtan blir brinnande på vägen till Emmaus då skrifterna om Kristi lidande rätt förklaras. Men likväl vill otron ofta göra deras ögon så blinda, att de inte känner Jesus med levande känsla förrän vid brödsbrytelsen. Utan att tala om dem som begår Herrens nattvard som Judas. Sådana har aldrig tvivel, för sådana har så stark tro på Frälsaren att de säger, att Frälsaren aldrig skall dö i deras hjärtan. Men de sörjande lärjungarna på vägen till Emmaus längtade efter Jesu nådiga närvaro. Deras Frälsare var död. De orkade inte mer tro, att Jesus skall komma till dem från dödsriket. Och sådana lärjungar kan inte så lätt tro, att Jesus ännu lever, förrän han uppenbarar sig för dem, och lärjungarna får med levande känslor känna honom av brödsbrytelsen.

Dessvärre kommer de sorglösa nattvardsgästerna till Emmaus by med alldeles obotfärdiga hjärtan. De har ingen sorg. De talar inte ens med varandra om den korsfäste Jesus från Nasaret, om honom som var en mäktig profet inför Gud och människor, utan de sorglösa nattvardsgästerna talar om hav, jord och väderlek. De talar om handel och jordbruk. De talar om kor och får. Och de har större bekymmer om hästar än om Frälsaren. Och när sådana kommer fram till Emmaus by, ser de snett på den som för dem har uttytt Skrifterna om Kristi lidande. De säger inte honom: ”Bli kvar hos oss, för solen har gått ned,” utan de säger snarare: ”En sådan bibelförklaring gör människorna tokiga. Vi vill inte lyssna till sådant. Vi har förnuftet¹⁰. Vi behöver ingen bättre förklaring än det vi själva väl förstår.” Men de bedrövade lärjungarna vilkas hjärtan blir brinnande då den okände gästen¹¹ förklarar Skrifterna om Kristi

lidande för dem, ber honom: ”Bli kvar hos oss, för solen har gått ned.” Och sådana lärjungar ser noggrant på honom när han tar¹² brödet och tackar. Slutligen känner de honom vid brödsbrytelsen.

Ack om nu alla bedrövade lärjungar som talar med varandra om den korsfäste Jesus från Nasaret, måtte av brödsbrytelsen känna honom. För världsbarnen¹³ får aldrig se honom efter hans uppståndelse, utan enbart de bedrövade, botfärdiga och av världen föraktade som inte har någon tillflykt i världen. De får se honom uppstånden. Hör alltså, du korsfäste och törnekrönte Konung, de bedrövade lärjungarnas suckan. Fader vår o. s. v.

Evangelium: Lukas 24: 13 - 35.

Med ledning av vårt heliga evangelium skall vi denna stund genom Guds nåd betänka, hur den korsfäste Jesus från Nasaret uppenbarar sig för de bedrövade lärjungarna på vägen till Emmaus. För det första: Varför känner inte lärjungarna honom av Skrifternas förklaring? För det andra: Varför börjar de älska honom, fast han är okänd för dem? För det tredje: Varför känner de honom särskilt av brödsbrytelsen? Vi hoppas att de bedrövade lärjungarna skall känna, att den korsfäste Jesus från Nasaret lever, när de kommer till Emmaus by. Amen.

1:a betraktelsen. De bedrövade lärjungarna lär inte känna den Korsfäste enbart av Skrifternas förklaring, för deras ögon är så betäckta eller av sorg förblindade¹⁴, att de inte kan känna honom. Den okände, som för dem uttyder Skrifterna om den korsfäste Jesus, är säkert en trevlig kamrat. Men **enbart därav** känner de inte att det är Jesus som förklarar Skrifterna för dem. Och nog har de ännu behov att höra bibelförklaringar om Kristi lidande. För fast de förut har läst dessa bibelförklaringar och hört många ställen ur Skriften om Kristi lidande, så har de inte fattat dessa skrifter förrän de under andlig sorg började längta efter den Korsfäste som var död.

Så länge som lärjungarna är i död tro, är de **dumma och** oförståndiga. De förstår knappast något om den Heliga Skrift, fast de *tror sig vara visa*¹⁵. De tror sig fatta rätt, men de missuppfattar allt vad de läser. Den onde förklarar Skrifterna fel för dem. Men så snart den döda tron tar

slut,¹⁶ och en tung andlig sorg uppstår, då längtar de efter Jesus. Och då är en rätt Skriftuttydare en nödvändig och trevlig kamrat, **hur okänd han än var. Den som på vägen till Emmaus uttyder Skrifterna för Jesu bedrövade lärjungar är en trevlig kamrat** för dem, för genom denna förklaring upplyses det blinda och förmörkade förnuftet som förut i det naturliga tillståndet inte fattade annat än jordiska ting. Genom denna förklaring blir de bedrövade lärjungarnas hjärtan brinnande. Den okände skriftförklararen börjar bli kär för dem. De vill inte längre skilja sig från honom.

Men den tunga sorgen gör dem så blinda, att de inte känner vem det är som förklarar Skrifterna för dem. Och otron är så stor, att de alls inte känner den Korsfäste, fast han vandrar med dem på vägen. Se nu, bedrövade själ, vad det är för något som täcker dina ögon så att du inte kan känna att han lever. Det är tvivlet. Det är otron, som täcker dina ögon. Det är det egna¹⁷ förnuftet som säger: ”Jesus kan inte mer bli levande. Den Korsfäste är död och han har gått så långt bort i dödsriket, att han inte mer hör mina böner. Och vi trodde¹⁸ att han var den som skulle förlossa Israel.”

Så talar de bedrövade och tvivlande.¹⁹ Vi trodde att Jesus, den mäktige profeten, skulle förlossa oss och rädda oss undan fiendens välde. Men nu kan vi inte mer tro på honom, eftersom han har dött och gått så långt bort i dödsriket, att vi inte mer kan se honom. Vi får inte mer känna kraften av hans nåd. Vi får inte mer vara med honom i Israels eller Messias rike. Och vem skall nu förlossa oss undan fiendens välde, då Jesus är död? Nu måste vi vara utan Frälsare, och fienderna skall säkert dräpa våra själar. Vi skall aldrig mer komma in i Guds rike.

Dessa tvivlets tankar inskjuter djävulen ofta i de botfärdiga och bedrövade lärjungarnas hjärtan, när de är på vandring från den stora fördärvets stad till Emmaus by, där de försöker finna ensamhet för att i fred kunna samtala något om den Korsfäste²⁰ som de tror vara så långt borta, att de inte mer får se honom. Och även om Jesus nu vandrar mitt ibland dem som har stor sorg och tvivel över Frälsarens död, så är dock deras ögon så betäckta, att de inte känner honom. Denna stora blindhet hos de botfär-

diga och bedrövade lärjungarna kommer därav, att de är så dumma och tröghjärtade, att de inte vill tro vad profeterna har skrivit om Kristi lidande. De har nog många gånger läst profeternas skrifter om Kristi lidande, men de har inte fattat det. De har inte trott, att Kristus måste lida allt detta för syndarnas skull, och därefter ingå i sin härlighet.

De har i sin döda tro tänkt att de blir saliga genom honom, men de har inte trott att han måste lida helvetets pina och kval för sina ogudaktiga barns skull. Förr i det sorglösa tillståndet, säger jag, har de inte haft så levande syndakännedom, att de hade känt det vara nödvändigt att Kristus måste dö för de ogudaktiga barnens skull, vilka med sitt förskräckliga liv har bringat sin Förälders grå hår med sorg ner i graven, så att den himmelske Föräldern har måst dö av sorg. Men ännu under bedrövelsens och tvivlets tillstånd är de så okunniga, att de inte känner sig vara så stora syndare att de därigenom har störtat honom ned i helvetet. De inser inte det förrän han själv uttyder Skrifterna för dem. Först då börjar de tro, att Kristus måste lida allt detta för sina ogudaktiga barn.

2:a betraktelsen. Varför börjar de bedrövade lärjungarna älska den okände mannen som för dem förklarar Skrifterna om Kristi lidande? Visst hade Frälsaren redan förklarat för dessa lärjungar profeternas skrifter om Kristi lidande, men på den tiden ville de inte lyssna till sådana bibelförklaringar eftersom de då var i syndasömmen. På den tiden förstod de inte att Kristi lidande är nödvändigt. Petrus blev till och med arg på Frälsaren då Jesus började tala om sin död. Och så gör alla sorglösa människor. När man talar om Kristi lidande, så tänker de att Kristi död inte är nödvändig. Nådetjuvarna i synnerhet blir förargade om någon vill säga dem, att Frälsaren måste dö bort från deras känsloliv och de måste tappa bort Jesus. De säger: ”Vi skiljer oss inte från honom, vad ni än må göra.” Och likadan tro hade även Petrus före sitt fall, att han inte skiljer sig från Jesus fast han skulle dö.

Liksom Petrus på den tiden inte ville höra något om Jesu död och lidande, så vill inte heller andra nådetjuvar höra, att deras Frälsare måste dö och att de måste skilja sig från den Frälsare som de med falsk förtröstan förlitar sig

på. Och när man säger till nådetjuvarna: ”Ni skall gråta och jämra er,” så säger de: ”Varför skall vi gråta? Vi skiljer oss inte från Frälsaren.” Men även om nådetjuvarna nu inte vill höra något om Kristi lidande, så skall nog den tiden komma, då de gärna skulle lyssna till profeternas skrifter om Kristi lidande, när samvetet vaknar. Och det vore nog nödvändigt för dem att den Frälsare dog som de med obotfärdigt hjärta tror på, för att de blev bedrövade och började gråta och jämra sig. Då torde den mannen vara nödvändig som började så förklara profeternas skrifter för dem, att hjärtat blev brinnande.

Och det är klart att de måste börja älska den okände mannen som för dem förklarar Skrifterna om Kristi lidande. För de bedrövade, botfärdiga, tvivlande och nådlängtande känner behag till profeternas skrifter om Kristi lidande, då hjärtat genom denna förklaring blir brinnande. Då börjar de älska den som för dem rätt förklarar Guds ord, så att det blir levande och gör hjärtat brinnande. Då börjar de be: ”Bli kvar hos oss, för det lider mot aftonen och solen har gått ned.”

Be nu, ni bedrövade lärjungar på vägen till Emmaus, att den okände och store Bibelförklararen måtte öppna ert förstånd så länge som ni ännu är på vägen. Och när ni kommer närmare byn dit ni är på vandring, så be den okände och kräv honom att följa med er till byn och säg: ”Bli kvar hos oss, du store och andlige Skriftförklarare, och gör profeternas skrifter om Kristi lidande riktigt klara för oss, för att vi må höra, för att vi må fatta, för att vi äntligen må i våra hjärtan känna denna allvarliga sanning, att allt detta måste Kristus lida och därefter ingå i sin härlighet. Bli kvar hos oss, käre Frälsare, för solen går ned och aftonen är för handen.”

Låt inte de bedrövade och botfärdiga lärjungarna gå utan dig i byn. Lämna inte dessa stackare ensamma på vägen, utan följ med dem i byn, för att de äntligen måtte få känna att du lever, för att de äntligen måtte känna din saliggörande kraft i sina hjärtan innan de dör av sorg och av längtan efter nåd. Bli kvar hos oss, käre vän, du som har förklarat Skrifterna om Kristi lidande för oss. Vem kan veta hur länge denna nådasol ännu är uppe. Snart kan solen gå ned och livets afton är för handen. Så länge som

han vandrar med er på vägen förklarar han Skrifterna för er, men om han skiljer sig från er innan ni kommer fram till Emmaus by, så skall ni inte känna att han lever. Be därför, ni bedrövade lärjungar, att den okände Skriftförklararen måtte följa med er in i byn. Och kräv honom komma med er och säg: ”Bli kvar hos oss, för solen har gått ned.”

3:e betraktelsen. Hur skall de bedrövade lärjungarna känna, att Jesus lever? Visst blir deras hjärtan brinnande då de hör sådana förklaringar om Kristi lidande vilka rör hjärtat och uppväcker kärlek till den man som för dem uttyder dessa ställen ur den Heliga Skrift. Men de vet inte ännu vem det är. De tror inte ännu, att den korsfäste och törnekrönte Konungen är uppstånden. Men när de kommer i byn och börjar äta där, ser de noga på honom, hur han enligt gammal sedvänja tar brödet och välsignar det. Då öppnas deras ögon och de känner av brödsbrytelsen, att det är själva Herren Jesus som sitter där. Men han blir inte länge kvar på ett synbart sätt hos dem. Men det är endast de sorgsna och tvivlande som gråter och jämrar sig av längtan efter Frälsarens nådiga närvaro, vilka av brödsbrytelsen får känna Frälsaren.

Men de sorglösa och nådetjuvarna skall inte alls känna, att Frälsaren lever. Varken Josef eller Nikodemus får känna, att Jesus lever, för de är dygdiga män. De har ingen anledning att vara sorgsna och tvivlande på grund av Jesu död. Jesus uppenbarar sig aldrig för de översta prästerna, fariséerna och folkets äldste som har hatat honom och anklagat honom inför landshövdingen, att han är en folkuppviglare och falsk profet. Aldrig vill de heller se Jesus leva, för om han kom inför deras ögon, så skulle de genast dräpa honom.

Vad tänker nu Jesu sorgsna lärjungar, när Jesus vandrar med dem och förklarar Skrifterna för dem? Vad tänker dessa Jesu sorgsna lärjungar efteråt, då Jesus vandrar med dem en längre tid som okänd än som känd? Visst talar de senare sinsemellan: ”Var våra hjärtan inte brinnande i oss, då han talade med oss på vägen och förklarade Skrifterna för oss?”

Många Jesu lärjungar får nog efteråt förundra sig över sin dumhet och otro, då de inte tidigare har kunnat känna uppståndelsens kraft, fast man har förklarat så mycket Guds ord för

dem. Men så dumma och senfärdiga är somliga lärjungar när de borde tro, i synnerhet sådana som skiljer sig från andra lärjungars sällskap och går och söker tröst i ensamhet. De är så dumma och senfärdiga när de borde tro, att fast Jesus själv förklarar Skrifterna för dem så att deras hjärtan blir brinnande, känner de ännu inte uppståndelsens kraft förrän deras ögon öppnas genom brödsbrytelsen.

Skäms nu över er dumhet och blindhet, då ni inte tidigare har känt och trott, att Jesus verkligen är uppstånden, fast man har så mycket förklarat Moses och profeternas skrifter om Jesu lidande, död och uppståndelse. Skäms nu över ert hjärtas motsträvighet att tro allt vad profeterna har talat. Skäms nu, ni tvivlande och säg: ”Var inte vårt hjärta brinnande i oss, ²¹då han förklarade Skrifterna för oss?”

Men stå nu snart upp och gå och förkunna åt alla sorgsna själar som inte har sett den Korsfäste vara uppstånden, och berätta för dem, hur Jesus genom brödsbrytelsen har blivit känd för er. Oavsett om de tror eller inte, så må ni dock berätta för dem vad som för er hände på vägen. För somliga är ännu i så stor otro, att de tror inte alls, att Jesus är uppstånden. Men berätta ändå, ni lärjungar i Emmaus by, berätta för de andra sorgsna och tvivlande själarna, att ni har känt Jesus genom brödsbrytelsen. Kanske blir någon gnista av levande tro upptänd för dem genom er berättelse.²² Amen.

Original / FKHS Kollerska samlingen / Nationalarkivet Helsingfors

¹ SW tillägger: då han talade med oss på vägen

¹³ SW: denna världens herrar

¹⁴ SW: tårfulla

² SW tillägger: för dem

¹⁵ SW: låtsas vara kloka

³ SW tillägger: och förstå

¹⁶ SW tillägger: för dem

⁴ SW: Kristus

¹⁷ SW tillägger: blinda

⁵ Orden finns inte heller i III P

¹⁸ SW: hoppades

⁶ SW: deras

¹⁹ SW tillägger: lärjungarna

⁷ SW tillägger: två

²⁰ SW tillägger: Jesus

⁸ SW: hålla måltid

²¹ SW tillägger: då han talade med oss på vägen och...

⁹ SW tillägger: dyrbart

²² SW tillägger: vad ni fått erfara. Kanske Jesus även för dem uppenbarar sig levande genom er berättelse.

¹⁰ SW tillägger: i behåll

¹¹ SW: medvandren. Manuskript: vieras

¹² SW: bryter

Ropa modigt, spar inte, höj din röst som en basun och förkunna för mitt folk deras överträdelser och för Jakobs hus deras synder. Jes. 58: 1.

Profeten Jesaja fick av Herren detta hårda bud, att han måste förkunna för folket deras överträdelser och tillrättavisa dem för deras synder. Och även alla andra profeter har fått en sådan befallning av Gud, att de skall bestraffa dem för deras synder. Alla profeter i Gamla Testamentet blev tillsatta att skälla och bestraffa folk för deras synder.

På samma sätt var Johannes Döparens första budskap en sträng tillrättavisning för dåtida människor, när han började ropa i öknen. Frälsaren själv förkunnade för folket deras synder och han förebrådde dem strängt för skenhelighet och orättfärdighet. Han förkunnade Guds stränga rättfärdighet för dem. Men för den tillrättavisningen förargades alla förhärdade på profeterna, Johannes och Kristus. Somliga gnisslade med tänderna för Stefanus och de proppade igen sina öron. De ville inte höra sådana förebråelser. Och när Petrus på pingstdagen hade fått den Helige Andes kraft, bestraffade han det sorglösa folket för mordet på Frälsaren.

Av denna bestraffning förstår man, att människorna inte känner sina synder utan tillrättavisning. Den naturliga människans blindhet är nämligen så stor, att hon inte känner sin ondska. Och när hon blir bestraffad, tänker hon först att hon blir oskyldigt anklagad. Därför vredgas hon storligen på dem som tillrättavisar henne. Profeterna blev förföljda av dåtida människor på grund av detta skällande. Och ännu slingrar sig ormynglet i hjärteroten så snart det dömande ordet framställs för de förhärdade. Och ett fruktansvärt andligt hat uppstår mot dem som tillrättavisar det sorglösa folket för synd.

Men av alla Bibelns vittnesbörd finner vi, att den Helige Andes ämbete är att bestraffa de sorglösa och förhärdade för synd, då de inte känner sig som syndare förrän den Helige Ande har fått bestraffa dem. Den Helige Ande bestraffar världen på grund av synd, rättfärdighet och dom. Den onde andens ämbete är att uppegga människor att göra orätt. Och därefter lär den dem att dölja sina synder. Men den Helige Andes ämbete är att bestraffa världen på grund

av synd, rättfärdighet och dom. Därför säger Herren till profeten Jesaja (51: 1): ”Ropa modigt, spar inte, höj din röst som en basun och förkunna för mitt folk deras överträdelser och för Jakobs hus deras synder.”

Varför gav Herren profeterna uppdraget att förkunna för människorna deras överträdelser och bestraffa dem för deras synder? Därför, att människorna i sitt blinda tillstånd inte känner sina synder. Då fienden har förväntat deras syn, anser de orätt för rätt och rätt för orätt. Före syndafallet inbillade fienden för människan, att Gud av avund hade förbjudit henne att äta av det förbjudna trädets frukt för att hon inte må bli lik Gud och för att hon inte må veta vad som är gott och vad som är ont. Genom denna ormens list fick människan begär att smaka. Hon trodde sig få sann andlig visdom av äpplet. Men därav blev hon så blind och oförståndig i andliga ting, att hon inte har sann kunskap om vad som är rätt och vad som är orätt, förrän hon genom samvetsväckelsen får upplysning av den Helige Ande.

Vi vet inte om den onde är så dum, att han inte känner sig vara djävul och satan, men han förvandlar sig till ljusets ängel och vill vara änglalik, fast han i själva verket är självaste djävulen. Men i det naturliga tillståndet är nog människan så blind, att hon inte känner sig vara så ond som hon är, förrän den Helige Ande upplyser hennes blinda hjärta. Och även i det väckta tillståndet är vissa synder så fördolda, att hon inte förstår själv, hurudan egenrättfärdigheten är. På grund av denna blindhet tror den naturliga människan bli oskyldigt anklagad. Hon förargas förskräckligt på dem som bestraffar henne. Hon tror att de upphöjer sig själva då de anklagar andra.

Därför har världens sorglösa och förhärdade alltid hatat profeter, Johannes, Kristus, apostlar och kristna på grund av detta skällande. Och detta är nu den Helige Andes ämbete, eftersom den onde aldrig bestraffar någon. Inte bestraffar spritsäljaren fyllhunden, inte heller anklagar horkarlen sin hora, inte bestraffar heller tjuvarna varandra så länge de stjäla tillsammans. Men om den onde blir arg, då har han klara ögon att se fel i de kristnas liv. Då ser han sådana fel som Guds Ande inte ser. Sålunda såg även judarna många fel i Frälsarens liv. Och världen

ser så många synder i den kristnes liv, att själva djävulen inte är så ond som en kristen är.

Han bestraffar världen på grund av synd, rättfärdighet och dom. Men för denna bestraffning förargas nu världen förskräckligt, då den tror sig bli oskyldigt anklagad. Somliga säger: ”Jag måste bli arg, då jag blir oskyldigt anklagad.” Vem är nu oskyldig, om inte den dygdiga horan som den onde har gjort oskyldig, och vars synder den onde har övertäckt? Vem är nu from, om inte den ärliga tjuven vars synder den onde har gjort lovliga? Vem är nu hederlig, om inte spritsäljaren som förbarmar sig över den fattige fyllhunden och ger honom flytande djävlaträck? Av kärlek blandar han vatten i brännvinet och tar betalt, inte blott för spriten utan även för vattnet.

När man nu oskyldigt skäller på dem, då blir de fruktansvärt förargade och säger dem som skäller på dem: ”Vi har inte förtjänat sådana anklagelser. Vi har hittills vandrat hederligt inför Gud och människor. Vi har inte stulit eller bedrivit hor, Gud ske lov. Ingen behöver komma och förebrå oss för orätt.”

Vad betyder det alltså, då Gud befäller profeten Jesaja att förkunna deras synder? Var han besatt av den onde anden, eller var han uppfylld av den Helige Ande, när han sade så: ”Ni hövdingar av Sodom, hör Herrens ord. Ta vår Guds lag i era öron! Ni Gomorras folk! Ända från topp till tå, finns det ingen frisk fläck på henne, utan sår och blåmärken och blodiga bölder som inte är utpressade eller bundna, eller smorda med olja.” Var Petrus måntro i fyllan, eller var han uppfylld av den Helige Ande, när han på första pingstdagen bestraffade hederliga människor för mordet på Frälsaren?

Men nutida dygdiga människor tror att den Helige Andes ämbete inte är att skälla på dygdigt och hederligt folk för hordom och tjuvnad, utan de tycker att det snarare är Satans ämbete och en verkan av den onde anden. De är uppblåsta av andligt högmod och egenkärlek som så fräckt skäller på folk och med uppsåt retar dem till vrede. De upphöjer sig själva och dömer andra. De säger sig vara beredda att träda in i himmelriket och dömer andra till helvetet.

Detta är gamle Adams bästa förklaring, när han med hull och hår kommer ut ur sin gråta. Han vill att den Helige Ande skall kärleksfullt lovprisa honom, så som andliga kvackare gör.

De stoppar en blandning av socker, sirap och djävlaträck i munnen på den blinde stackaren och predikar så ljuvligt att dygdiga horor börjar gråta och fälla ormtårar. Vad verkar dessa tårar, då den onde torkar av dygdens och nådetjuvens tårar så snart de kommer ut i den friska luften? Världens vind har tagit bort och avtorkat alla tårar som tidigare har fallit som hagel på glatt is, eftersom de inte har åstadkommit någon bot och bättring. Man har supit, bannat, stulit och bedrivit hor bakom kyrkan, fast man har gråtit i kyrkan. Sådana tårar som inte åtföljs av sann bot och bättring, är behagliga för den onde men inte för Gud.

I evangelietexten på fjärde söndagen efter påsk säger Frälsaren, att den Helige Ande bestraffar världen på grund av synd, rättfärdighet och dom. Men i dagens evangelium säger han till sina lärjungar: ”Den Helige Ande lär er allt vad jag har sagt er.” Alltså hör vi, att den Helige Ande har många ämbeten. Han bestraffar världen genom lärjungarnas mun. Men lärjungar undervisar han, och dem påminner han om allt vad Jesus har sagt. Den Helige Ande kallas också för Tröstare för dem som har tung sorg och tvivel.

Men världen är så hård och förstockad, att den är i behov att bli tuktrad och bestraffad. Lärjungarna åter har så dåligt minne, att de inte kommer ihåg vad Jesus har sagt dem, förrän den Helige Ande påminner dem. Och somliga bedrövade, botfärdiga och under lagen nedtryckta är i behov av Tröstaren som leder dem till foten av Frälsarens kors.

Det är nödvändigt att be den store och allra högst ärade Fadern, att han idag måtte utsända sin Helige Ande till oss för att bestraffa världen för syndens skull och för att påminna lärjungar om allt vad Jesus har sagt dem, och för att trösta de bedrövade, botfärdiga och tvivlande själar som suckar så tungt under lagen, att suckarna hörs från djupet ända till himlen. Hör, Fader i himlen, de bedrövades, botfärdigas och betrycktas suckan, då de med ett förkrossat hjärta ber till dig. Fader vår o. s. v.

Evangelium: Joh. 14: 23 - 31

Med ledning av det som redan blivit sagt om den Helige Andes verkningar, och i följd av den upplästa evangelietexten, skall vi genom Guds

nåd betrakta den Helige Andes ämbete. För det första: Den Helige Ande bestraffar världen för syndens skull. För det andra: Den Helige Ande påminner Jesu lärjungar om Jesu lärdomar. För det tredje: Den Helige Ande tröstar bedrövade och botfärdiga själar.

För att den Helige Andes ämbete må ha framgång i alla tre delarna, både i bestraffning, undervisning och tröstande, så att ingen må bli utan, det ber och hoppas vi den Helige Ande kan göra genom lärjungarnas mun, vilka först fick den Helige Andes kraft.

1. Betraktelsen. Den Helige Ande bestraffar världen för syndens skull. Vi skall nu i början betrakta, hur den Helige Ande utför sitt ämbete då han bestraffar världen för syndens skull. Av pingstdagens epistel hörde vi, att världshopen häpnade över den Helige Andes första kraftiga verkningar. De tänkte det ena och det andra, och frågade varandra: "Vad tror du det är?" Men då det naturliga förnuftet inte kunde fatta något om den Helige Andes verkningar, började de göra spe av de män i vilkas hjärtan den Helige Ande verkade. De sade: "De är fulla av sött vin."

Det verkar vara den första reaktionen hos det sorglösa folket, då de ser den Helige Andes verkningar, att de gör spe av sanningen. Men Gud låter inte gäcka sig. Den Helige Ande började genast bestraffa världshopen genom Petrus mun. Och denna bestraffning verkade så mycket att somliga fick ett styng i sitt hjärta. Det var hämnden på försmädarna. Och vi hoppas att många försmädare även efteråt har fått ett styng i hjärtat, då den Helige Ande har börjat bestraffa honom för syndens skull.

Men somliga försmädare förhårdas, när den Helige Ande bestraffar dem. De gnisslar med tänderna av andligt hat. Den onde orkar inte smäda länge förrän han blir arg. Och då blir hans ögon liksom getaögon. Gud klandrade redan på Kains gestalt, då denne egenrättfärdige karl hade vredgats på sin bror, därför att Abels offer behagade Gud mer än Kains offer. Gud började tillrättavisa Kain för det andliga hatets skull och sade: "Varför förvandlas din gestalt?" Men Kain ångrade likväl inte sin synd, utan det andliga hatet fick makten.

Så förvandlar även nu den ondes trälar sin gestalt, då den Helige Ande genom de kristnas

mun bestraffar dem för synd. De ser snett på dem som talar om bättring, och till och med deras läppar töjs som hästläpparna på våren. Men inte känner den ondes trälar själva, att de har ett andligt hat, utan de tror att de strider för sanningen.

Hur den Helige Ande bestraffar världen hör vi av alla profeternas predikningar och av Johannes Döparens förebräelser. Det hör vi även av Frälsarens strafftal, och av Petrus predikan på pingstdagen, då han straffade den sorglösa hopen för mordet på Härlighetens Herre. Om några av dem som på långfredagen hade ropat: Korsfäst, korsfäst, hade varit i den stora hopen, så har de dock inte alla med munnen ropat så, även om de i sina hjärtan hade samtyckt därtill.

Hur kunde Petrus anklaga hela folket för mordet på Frälsaren? Många nådetjuvar tror nu, att om de hade levt under Frälsarens tid, eller om Frälsaren hade varit här, så hade de hundra gånger gråtit vid Frälsarens hals och kysst honom. Men jag undrar, käre farisé, hur mycket du hade gråtit om Frälsaren hade bestraffat dig för dryckenskap, girighet, hordom, grannlåt och tjuvnad? Kanske du hade spottat på hans ansikte och anklagat honom inför landshövdingen Pontius Pilatus, att en folkuppviglare och falsk profet har kommit hit för att skälla på hederliga människor och kalla dem för ett horiskt släkte, huggormars avkomma och skrymtare.

Det står inte skrivet någonstans, att judarna hade levt värre än folket här. I många avseenden var judarna mycket dygdigare och frommare än vad man varit här. Inte har judarna supit och bråkat på söndagen så som man nu gör på många håll. De har inte drivit sprithandel invid kyrkan så som man gjort här. De har inte sålt sprit på söndagen så som man gör här. Om det i den folkskaran fanns någon hora, någon tjuv och någon rövare, så går det inte att jämföra med denna lilla landsända. Här har det funnits flera tiotal horor som blivit avslöjade varje år, utan att tala om de hemliga som inte kommit i dagen ännu. Här finns många hundra fyllhundar som skulle bli bötfällda om det hade funnits angivare. Här finns även många hundra krontjuvar och ännu flera spritsäljare som har utsugit landsändan. Och om man bringade fram alla hemliga saker här, så skulle judarna kunna anklaga detta släkte och säga: "Ni tror att vi har

dräpt Frälsaren, men är ni bättre, ni som ända från barndomen har burit det kristna namnet, och har levt som hedningar. Ni har trott på Frälsaren och likväl gjort den ondes gärningar.

Denna Helige Andes bestraffning hör i synnerhet till de döpta hedningar som ännu inte har gjort sann bot och bättring, fast man vid knuten av varje hus har ropat om den saken. Och desutom har de sett den Helige Andes verkningar hos lärjungarna. De har sett, hur många har av Petrus lagpredikan fått ett styng i sina hjärtan. Och ändå har de inte börjat göra bot och bättring ännu. Samma dom lär komma över dem som över judarna: ”Det blir lättare för städerna Sodom och Gomorra än för detta släkte. Om sådana kraftgärningar hade blivit gjorda i Sodom och Gomorra, så hade de för länge sedan gjort bot i säck och aska.”

Men även de få själar som av Petrus hårda straffpredikan fått ett styng i sitt hjärta, borde komma ihåg hurudant deras förra liv har varit, samt hur den Helige Ande har bestraffat dem, med hurudant ris den himmelske Föräldern ha piskat dem innan de började känna sina synder. Om nämligen de väckta själarna glömmer bort sitt förra liv, så blir de lik den man som ser på sitt kroppsliga ansikte i spegeln och genast glömmer bort hur han såg ut. Även Paulus skriver till de kristna: ”Kom ihåg, att ni har varit hedningar.”

Om den kristne inte kommer ihåg att han har varit en hedning, så får högmodets ande tillfälle att upphöja honom. Egenrättfärdigheten kommer i vägen för nåden. Därför skall man komma ihåg det gamla livet och de närvarande frestelserna. Man skall slå ned egenrättfärdigheten och trycka den ned i stoftet. Och härigenom blir en kristen tvungen att krypa till foten av Jesu kors.

Den Helige Ande bestraffar även de väckta för sömnhet och lättja. Men denna bestraffning sker invärtes genom andlig fattigdom, när alla höga rörelser upphör, tron och kärleken tar slut, och bönerna tar slut. Då bestraffar den Helige Ande även dem. Och denna bestraffning känns liksom något slags längtan eller rädsla däröver, att man kanske har gått i sorglösheten. Men fast den väcktes själstillstånd i hans eget tycke liknar den sorglöses själstillstånd, så är han dock inte sorglös så länge som han har denna rädsla och denna längtan, samt en saknad

efter Frälsaren.

Kännetecken på andlig fattigdom är även tvivlet därpå, att han är förlorad, då han inte längre har sådana kraftiga rörelser och kännetecken som förr. Men den Helige Ande leder de kristna i ödmjukhetens dal genom den andliga fattigdomen, för att egenrättfärdigheten inte skulle få tillfälle att höja dem i andligt högmod genom höga rörelser och kraftiga kännetecken. Andlig fattigdom är inte skadlig för människan. Därigenom lär den Helige Ande de väckta och de benådade att förlita sig endast på Frälsarens förtjänst, men inte på egna rörelser.

Men den andliga lättjan är farligare. Och de väckta blir bestraffade av den Helige Ande däreröver genom rädslan och saknaden. Men tvivel och otro är inte den Helige Andes verk. Likväl kan den väckta människan inte undvika tvivlets myr, hur fort han än ville springa över denna gyttjiga myr. Den människa som har en död tro i skallen, kommer nog utan att tvivla in i himmelriket. Han lägger nämligen döda trons ämnen som spång och går så fort därpå att inte ens skorna blir blöta. Men så lätt har ingen av Jesu lärjungar kommit in i himmelriket. Alla de har varit i stor sorg och tvivel. Men Frälsaren har bestraffat dem för otro och hjärtats senfärdighet. Därav förstår man, att tvivel och otro inte är av Gud. Men även det är en orubblig sanning, att ingen av Jesu lärjungar kan utan att tvivla komma in i himmelriket.

Andra betraktelsen. Den Helige Ande påminner lärjungarna om Jesu lärdomar. Den Helige Ande undervisar och påminner lärjungarna om allt vad Jesus har talat för dem. Den Helige Andes lärdom och påminnelse är för lärjungarna ytterst nödvändig, för lärjungarna har för övrigt så dåligt minne, att de inte kommer ihåg, vad Frälsaren tidigare har sagt dem. I synnerhet sviktar minnet för dem, när de efter Frälsarens död har stor sorg och stort tvivel. När den döda tron nämligen tar slut, tar även minnet slut. Och det förra gamla förnuftet tar så fullkomligt slut, att Frälsaren måste öppna deras förstånd och förklara Skrifterna för dem alltifrån Moses och profeterna.

Nog har Jesu lärjungar även tidigare läst Bibeln, men de har missförstått alltsammans. De har fattat alla andliga saker fel. Vad profeterna har talat om Messias eller Frälsaren och hans

andliga regemente, har lärjungarna i det blinda tillståndet missförstått så illa, att det trodde sig vinna världens rikedom och ära genom Frälsaren, trots att Frälsaren tidigare flera gånger sagt dem, att de för Jesu namns skull blir ärelösa, uteslutna från församlingens gemenskap eller bannlysta, smädade, förföljda och vanärade med öknamnen: falska profeter, skörtfolk och vilda andar.

Men lärjungarna hade så dåligt minne, att de inte kom ihåg detta så länge som världen smakade söt för dem. Och då en stor andlig sorg kom över dem på grund av Frälsarens död, tappade de minnet så fullkomligt, att de inte längre kom ihåg ett enda ord av Frälsaren. De kom inte ens ihåg vad Jesus flera gånger hade upprepat, att han skall stå upp från de döda på tredje dagen. Alltså, när lärjungarnas samvete väcks och de på grund av sorgen måste gråta och jämra sig, då sviktar minnet. Då sviktar förnuftet. Den gamla döda tron utplånas. Allt vad de tidigare har läst i Bibeln går förlorat, tills Frälsaren öppnar deras förstånd och den Helige Ande påminner dem om allt vad Frälsaren har talat för dem.

Vi hör att den Helige Ande hade gett Petrus ett bättre minne, då han på pingstdagen läste utantill långa läxor ur Bibeln. Vem gav dem minnet, när de skrev Frälsarens levnadsbeteckning och kom ihåg hans predikningar utantill flera årtionden efter Frälsarens död. Aposteln Johannes kom ihåg Frälsarens avskedspredikan 40 år efteråt, när han skrev sitt evangelium. Säkert borde alla lärjungar få bättre minne av Guds ord än förr, då den Helige Ande påminner dem om alla tyngsta ställen i Frälsarens lärdomar.

Men några lärjungar är lata att rannsaka Guds ord. Det blir nämligen en möda för gamle Adam att med tanke följa och gömma i sitt hjärta de dyrbara ord som Frälsaren har talat för dem. Frälsaren säger: ”Salig är den som hör Guds ord och gömmer det.” De lärjungar, som själva är lata att rannsaka Guds ord, vill alltid höra färdiga förklaringar. De vill att maten alltid är färdigt tuggad. Därför bestraffar aposteln Paulus några kristna med orden: ”Ni borde redan för länge sedan ha varit lärare, men ni är ännu i behov att lära er de första bokstäverna.” Och i ett annat ställe säger han: ”Mjök har jag gett er, då ni inte kunde ta emot starkare föda.”

Vi hoppas att alla lärjungar skulle få bättre minne och bättre förstånd, då de börjar be av Frälsaren, att han måtte öppna deras förstånd och förklara dem Skrifterna. Nog påminner den Helige Ande dem, om de blott är ihärdiga att be om andlig visdom. Hur kunde de annars stå emot alla den ondes brinnande pilar, om man inte hade det andliga svärdet i handen? Hur kan de proppa igen munnen på sadducéerna, om de inte vet i vilken hand man skall ha det andliga svärdet?

Fariséerna och de skriftlärdade förklarar Skrifterna som själva djävulen. De tar ur Skriften sådana ställen som hör till de sorglösa och riktar orden mot de väckta. Om en kristen inte genast har ett annat ställe ur Skriften i beredskap, så får den ondes trälär tillfälle att säga: ”Du är helt och hållet född i synd och kommer och lär oss.” Frälsaren säger: ”Rannsaka Skrifterna, för de vittnar om mig.” Och Paulus säger: ”Var inte som barn med hänsyn till förståndet, utan var som barn med hänsyn till ondskan.”

Vi har sett att de oförståndiga blir visa, då de går i den Helige Andes skola. Och de som förut har haft dåligt minne att bevara Guds ord, skall få god minne då den Helige Ande påminner dem om Frälsarens lärdomar. Och när Guds ord blir riktigt kärt för den kristne, då behöver han ingalunda läsa samma ställe i tjugo omgångar så som barn som genom föräldrarna tvingas läsa något ställe ur Katekesen. De läser det tjugo gånger och till och med gråter, då det inte fastnar i minnet så fort som de ville. Men om någon gammal gumma berättar en gammal saga för barnen, så fastnar den nog i minnet hur lång historia den än må vara. Och den bevaras i minnet ända till ålderdomen. Här inser du, hur den onde ger barnen ett gott minne i det jordiska, men han plockar bort minnet, när de skulle lära sig Guds ord. En hemsk saga eller en gammal historia blir kvar i minnet när barnet hör den en gång. Men barnet får läsa Fader vår i tjugo omgångar innan det fastnar i minnet.

Kära lärjungar! Be att Herren Jesus måtte utsända till er sin Helige Ande som skall lära er och påminna er om allt vad Jesus har talat för er, för att djävulen inte må ta bort från ert minne de få Guds ord som ni har lärt er i Jesu skola, för i så fall måste ni fara till evigheten utan matsäck. Jesus är ju inte alltid med er. Han far ju upp i himlen och lämnar er kvar på jorden

mitt bland onda människor som hatar och förföljer er för Jesu namns skull.

Vilken förtröstan hade ni, om den Helige Ande inte bringade i minnet de dyrbara ord som Jesus har sagt er tidigare, när ni blir fattiga i anden och nådens sol förmörkas, när den onde anfaller er som ett rytande lejon och vill sänka er under tvivlets böljor? Vilken tillflykt hade ni, om den Helige Ande inte bringade något tröste-fullt ord av Jesu lärdomar i ert minne. Då kom Petrus ihåg Herrens ord som han tidigare hade sagt: ”Innan tuppen gal två gånger, skall du neka mig tre gånger.” Och han gick ut och grät bittert.

Tredje betraktelsen. Den Helige Ande tröstar bedrövade och botfärdiga själar. Den Helige Andes tredje ämbete är, att han tröstar bedrövade och botfärdiga själar. Men den Helige Ande tröstar inte så som den falske gårdsfogde som sade till sin herres gäldenärer: ”Ta din bok, sätt dig ner och skriv femtio!” Den Helige Ande säger inte till de botfärdiga själarna: ”Du behöver inte sörja så mycket. Ingalunda är du så stor syndare att Gud kastar dig i helvetet för dina synders skull, utan du skall nu tro, att syndaskulden är hälften mindre än vad det står i samvetsboken.” På det viset tröstar den onde bedrövade och botfärdiga själar, fast somliga säger att djävulen förstörar syndabördan och gör synderna större än de är. För vi vet att djävulen gör syndabördan mindre och ger sina trälar den falska trösten, att synderna inte är så stora och förskräckliga som det för den väckta själen ser ut.

Men den Helige Ande som genom lagen först bestraffar världen för syndens skull, påminner även de halvväckta om girighet, dryckenskap, hordom och tjuvnad. Efteråt påminner den Helige Ande även dem som har känt nåd, om några synder som den väckta människan inte har upptäckt. Genom denna bestraffning och påminnelse förökas syndabördan, och slutligen blir syndabördan så tung att syndaren dignar under syndabördan. Och då synderna trycker honom ned i förtappelsen, måste den bedrövade, tungsinta och betryckta själen börja ropa så som David ur djupet till himlen, och sucka så tungt att suckarna hörs från avgrunden till höjden. Då ber och manar Anden genom utsägliga suckar för oss.

Den Helige Ande tröstar botfärdiga därigenom att han trycker dem ned i förtappelsen, och

först då de har sjunkit dit ner drar den upp dem därifrån. Men den som inte är väckt på riktigt ger sig inte ut på en sådan färd. Somliga halvväckta som ännu inte har kommit i en uppriktig syndakänedom, säger att de väckta skäller på dem och dömer dem tills de lyckas leda dem i tvivel på sin salighet. Och när de har lyckats leda några i tvivel, börjar de komma med spetsfundigheter och anmanar bedrövade själar att samla gamle Adams bajs och bära det till Frälsaren. Och om en bedrövad själ frågar de väckta om råd, i vilken ordning man skall göra bättring, så anmanar de att börja bättringen från ändtarmen.

”Är det rätt råd?” säger nådetjuvarna. ”Är det en kristlig handling, att så smäda sorgsna själar?” Men tror du, nådetjuv, att du så enkelt får inträde till himlen? Med gamle Adam i hull och hår? Alla missgärningar oförsonade. Alla synder övertäckta. Andligt hat och en järnspik i hjärtat. Alla små synder lovliga. Du menar dig avstå från dryckenskapen, tjuvnaden, hordomen, bannandet och sprithandeln. Och på denna din egen bättring tillägnar du dig nåden. Sedan säger du till de väckta som frågar hur det är ställt med ditt hjärta: ”Inte behöver man ropa ut för världen. Gud allena är den som rannsakar hjärtana,” och så vidare.

Men, nådetjuv, du minns inte hur det gick med Ananias och hans hustru som kom och ljög åt Petrus. Även Petrus var en människa, men likväl sade han: ”Du har inte ljugit inför människorna utan inför Gud.” Och Guds Ande som kom ut genom Petrus mun, dödade genast nådetjuven. Nådetjuven vill med hedern, girigheten, världskärleken, grannlåten och lögnen komma in i himlen. Men du far till helvetet om du inte blir avklädd här i nådatiden. Bort med grannlåt. Bort med världskärlek. Öppna hjärtat. Bort med girighet. Hela världen skall få veta hurudan du är.

Gå inte raka vägen till Gud, förrän du har försonat din medmänniska och betalt dina missgärningar och bekänt dina synder. Och först måste du finna församlingen. Först måste du komma överens med de kristna innan du får inträde till Gud. Se, på det viset tröstar den Helige Ande sådana syndare som ännu inte fattat synd som synd, vilka med ett högmodigt hjärta går förbi församlingen och dessutom i

sina hjärtan bär en järnspik mot de kristna och döljer sina synder. Vad säger David: "När jag ville tiga därom, förkrossades mina ben, för jag ropar ut mina missgärningar och sörjer för mina synders skull."

Av Davids ånger ser man, hur den rätta ångern sker. Därav ser man även, hur den Helige Ande tröstar bedrövade och botfärdiga själar. David hade genom den Helige Andes bestraffning kommit i samvetskval. Men den samme Anden lyfte honom upp ur helvetet. Och vi vet, att bedrövade, botfärdiga och tvivlande får tröst när de blir ödmjuka och förkrossade, liksom Jesu bedrövade lärjungar som grät och jämrade sig när de längtade efter Jesu nådiga närvaro.

Jesus säger i dagens evangelium: "Frid ger jag er. Jag ger inte så som världen ger." Med ledning av dessa ord måste jag påminna dem som tidigare har funnit frid i världen, men nu finner plåga i världen, att den förra friden har varit en frid med djävulen, men inte med Gud. Men frid med Gud har utlovats Jesu bedrövade lärjungar som inte finner frid någonstans i världen. Hör, ni Jesu bedrövade lärjungar? Idag har Jesus lovat, att han skall ge er sin frid, om ni kämpar i er dyrbaraste tro. Om ni med blödande hjärtan står på Golgata kulle, invid korset. Om ni sitter vid graven tillsammans med Maria Magdalena. Om ni är församlade på pingstdagen och väntar på Faderns löfte, så skall han utgjuta sin Ande på allt kött. Och fast världens blinda hop försmädar er och säger att ni är fulla av sött vin, så skall ni likväl tala med nya tungomål och bestraffa judarna för mordet på Jesus.

Men må fridens Gud som har kallat alla till ljusets delaktighet genom sin oändliga barmhärtighet bevara och skydda de få utvalda, i den stora andliga striden och kampen varande, tungt suckande, med draken stridande, med upplyfta armar ropande och med böjda knän bedjande, för att de till slut må få den frid som Jesus låter dem njuta för evigt, när han ger dem en evig frid i himmelriket. Amen.

Original / FKHS Kollerska samlingen / Nationalarkivet Helsingfors.

Puhtaat Saarnat 1984 s. 332.

Ni talar hårda ord mot mig, säger Herren. Och ni säger: ”Vad talar vi mot dig?” Ni säger: ”Det är fåfängt att tjäna Gud. Och vad gagnar det att vi håller hans bud och lever ett besvärligt liv inför Herren Sebaot?” Malakia 3: 13 - 14.

Så talar de människor som med egna krafter försöker tjäna Gud, och med egen bättring behaga Herren. Då de märker att striden mot världen blir alltför tung, lägger de av alla bättringsförsök och säger: ”Det är fåfängt att tjäna Gud. Och vad gagnar det att vi håller hans bud och lever ett besvärligt liv?” Här hör nu alla som har börjat göra bättring, varför de forna egen bättrings görare har tröttnat på vägen och lagt av alla bättringsförsök. Det har blivit ett besvär för gamle Adam att strida mot synden och bära Jesu kors. För så lyder deras ord i profeten Malakias tredje kapitel: ”Vad gagnar det att vi håller hans bud och lever ett besvärligt liv?”

Där hör nu alla egen bättrings görare, vad deras bröder redan i Gamla Testamentet har talat. Det har blivit besvärligt för dem, och därför lade de av och gick tillbaka i världen. För dem blev Jesu kors tung att bära. Och därför kastade de det på backen och tänkte: ”Må hunden bära detta kors. Kommer man inte med mindre möda i himmelriket, så får det vara.” Och det finns även en annan orsak, varför egen bättrings görare lägger av alla bättringsförsök. De säger nämligen så som den samme profeten Malakia har skrivit på det förut nämnda stället: ”Därför prisar vi föraktare, ty de ogudaktiga har framgång. De retar Gud och det går väl för dem.”

Och egen bättrings görare ser nu på detta och de fattar det beslutet, att det inte lönar sig att börja kämpa och tjäna Gud. De ogudaktiga är mer framgångsrika i världen än de kristna. Ingen hatar eller förföljer världsbarnen. De får nog leva i frid i världen. Därför säger nu alla skenheliga och munkristna så: ”Vi prisar föraktare. Vi lovprisar dem som föraktar Guds lag. Vi anser dem vara bättre än de kristna. Vi anser dem vara bättre än dessa vilda andar.” Och sålunda skiljer de sig från de kristnas sammankomster och vänder sig till världsbarnen och prisar föraktarna med orden: ”De ogudaktiga är mer framgångsrika än Guds barn. Hela kristen-

domen torde vara falsk, då de kristna blir fattigare men spritsäljare och smörsäljare blir rikare och rikare.”

Och det torde vara det bästa rådet, att alla skenheliga, munkristna och egen bättrings görare lägger av skenheligheten och går raka vägen huvudstupa till helvetet. Vad gagnar det, att de håller Guds bud och lever ett besvärligt liv? De far likväl baken före till helvetet. Vad bättre är det att fara dit baken före än huvudstupa? Samma djup har de i helvetet som de som far dit huvudstupa. De är många som har börjat göra en skenhelig bättring, men de har tröttnat på vägen. De har måst vända om till världen. De har börjat leva som tidigare, i dryckenskap, skörlevnad och vällust. Somliga har börjat suppa, somliga bråka, somliga sälja sprit och somliga bedriva hor, och så vidare. Och nog tar djävulen betalt av dem som har fastat några år. Den onde förmår dem att ångra, att de lät Guds Ande göra dem så galna, att de började göra bättring.

Men helvetet blir blott två gånger hetare för de stackare som så föraktar Guds förekommande nåd och Guds Andes dragning. För profeten Malakia säger på förutnämnda stället: ”Men de som fruktar Herren, tröstar varandra så: Herren märker det och hör det, och en minnesbok är skriven inför honom för dem som fruktar Herren och tänker på hans namn.” Här hör vi, att deras själar är inskrivna i den minnesbok som Herren har skrivit inför honom. Herren har ännu inte glömt bort deras namn som tänker på hans namn.

Men i vems minnesbok är deras namn inskrivna som far baken före och åter igen genom begärelser och lustar börjar korsfästa Frälsaren? Deras namn torde vara inskrivna i den svarta boken. Fast somliga av dem tror att deras namn är inskrivna i Livets bok, men skulden är ännu obetald och alla synder oförlåtna, och i drakens blod är deras hjärtan tvättade som säger som profeten Malakia nämner här: ”Vad gagnar det att vi håller hans bud och lever ett besvärligt liv?” Det är sant, att en skenhelig lydnad och självgjord bättring inte är något värt. I synnerhet då det blir till besvär för gamle Adam.

Men varför har då sådana börjat göra bättring, då det för dem blir så stort besvär, att de måste lägga av alla bättringsförsök och vända

om till världen. Förstås har de redan fått nog av Guds förekommande nåd. Förstås har de ångrat sig, att de började göra bättring. Men somliga av dem har aldrig kommit fram till den trånga porten. Somliga har varit bakom den trånga porten och vänt sig om därifrån. Somliga är för tidigt födda och alltför tidigt kommit ut ur ägget.

Men även om den ondes änglar nu gläder sig däröver och tror, att alla kristna skall bli sådana, säger likväl profeten Malakia om dem som tänker på Herrens namn, att de skall på den dag som jag skall göra, vara mina egna, och jag vill förbarma mig över dem så som mannen förbarmar sig över sin son som tjänar honom. Och ni skall åter få se, vad det är för skillnad mellan den rättfärdige och den ogudaktige, och mellan den som tjänar Gud och den som inte tjänar honom.

Här hör nu alla ogudaktiga som aldrig har börjat göra bättring, hur stor skillnad det är mellan den ogudaktige och den rättfärdige på den dag som Herren skall göra. Fast de ogudaktiga tror att alla blir likadana som de.

För det andra hör nu skenheliga och munkristna, att deras hopp är fåfängt, om de börjar inbilla sig att de kommer till samma ställe som de rättfärdiga, eftersom de redan här skiljer sig från de kristnas sammankomster och bygger partier. För slutligen måste de likväl lägga av sin skenhelighet och vända håret på vargpälsen synligt utåt, fast de hittills har kommit till de kristna i fårakläder. De måste, säger jag, träda fram i vargpäls och säga: "Det är fåfängt att tjäna Herren, och vad gagnar det att vi håller hans bud och lever ett besvärligt liv. Därför prisar vi föraktare."

Och prisa nu föraktare, ni skenheliga och munkristna. Prisa nu fyllhunden och spritsäljaren, ni egen bättrings görare. Prisa horor och tjuvar som ända från början har föraktat denna kristendom, för de är föraktare som aldrig har haft för avsikt att bättra sig. Prisa nu föraktare, ni återfallna, och ångra er över er bättring och säg till spritsäljaren: "Du är den bäste kristne." Och säg till fyllhunden: "Du är salig som aldrig har slutat supa." Säg till gamla horan: "Du är Jesu brud. Frälsaren skall inte överge dig, om du blott orkar bedriva hor."

Ett sådant evangelium skall man nu predika för föraktarna, för att de bättre trodde sig ha rätt och de kristna ha fel. Utan tvivel måste nu

skenheliga och munkristna börja prisa föraktare och hålla dem för lyckliga som alltid har föraktat denna kristendom och hållit den för falsk. För annars lär inte Bibeln tala sannig, om det inte sker så, att skenheliga och munkristna börjar prisa föraktare.

Då nu Johannes födelsedag firas som minneshögtid, så som de kristnas sed även förr har varit, att Johannes Döparens födelsedag hålls som helgdag, så är det för alla nödvändigt att höra, vad profeten Malakia har skrivit om honom. I tredje kapitlet skriver han: "Se, jag vill utsända min ängel som skall bereda vägen för mig." Här hör vi att Johannes var en vägberedare för Herren. Och i dagens epistel hör vi, att profeten Jesaja talar om samme man som bereder vägen för Herren.

Alltså skall vi denna stund betrakta, hur denne Herrens ängel bereder vägen för Herren. Men för att beredning av vägen måtte ha framgång, så att Härlighetens Herre kunde vandra från ovan nedåt, och från öst till väst, det efterlängtar alla som väntar på Härlighetens Herre. Och därför ropar de vid hans ankomst: "Hosianna, Davids Son!" I synnerhet de barn som är så små att de ryms i Förälderns famn. De ropar, när han kommer ridande på en arbetsåsinna: "Hosianna, Davids Son!" För det är skrivet: "Från barnens och de späda barnens mun har du fått tacksägelse." Och då barnen ropar så, blir världsherrarna bittra. Fariséerna och de skriftlärdade tycker inte alls därom, att barnen ropar så. Men de barn som är så små att de ryms i Förälderns famn ropar ändå: "Hosianna, Davids Son!" Och vi hoppas att Härlighetens Konung hör deras suckar som i Ande och sanning ropar honom till hjälp. Fader vår som är i himlen, o. s. v.

Vi hör evangelisten nämna, hur Johannes fader Sakarias förutsade i Anden till sin son: "Och du lille son, skall bli kallad för den Högs-tes profet, för du skall vandra inför Herrens ansikte och bereda hans vägar och ge hans folk salighetens kännedom till förlåtelse för deras synder." I följd därav skall vi betrakta hur den ropandes röst i öknen bereder för Herren Jesus vägen till människornas hjärtan.

Första betraktelsen. Hurudant ställe är människohjärtat där man skall bereda vägen för Härlighetens Herre? Andra betraktelsen: Blir

det många alnar färdigt om dagen? Ack om Herren måtte nu ge kraft till vägberedaren, så att han orkade sänka ned bergen och höja upp dalarna, och jämna ut klipporna, för att allt som blivit ojämnt måtte bli utjämnat. Vi hoppas att Härlighetens Herre kan vandra genom denna landsända. Vi hoppas att han inte behöver ta en annan väg och fara åt helt annat håll, där vi varken ser eller hör honom.

Första betraktelsen. Hurudant ställe är människohjärtat där man måste bereda vägen för Härlighetens Herre? Det är ett fult ställe, så som vi hör av dagens epistel. För det första liknas det vid en öken, där den ropandes röst ropar. Det är en mörk och tät skog, där det naturliga högmodets berg ger svar på varje ord som den ropandes röst ropar. Om den ropandes röst ropar till bergen där huggormarna bor: "Ni huggormars yngel!" så svarar bergen: "Huggormars yngel?" Om han ropar: "Vem har lärt er att fly undan den kommande vreden!" så svarar bergen: "Kommande vreden?" Om han ropar: "Yxan är redan ställd vid foten av träden!" så svarar bergen: "Vid roten av träden?" Om han ropar: "Vart och ett träd som inte bär goda frukter skall huggas av!" så svarar bergen: "Skall huggas av?" Om han ropar: "Och kastas i elden!" så svarar bergen: "Skall kastas i elden?"

Inte tror bergen, att huggormens yngel bor i deras barm. Och därför, om den ropandes röst i öknen ropar till huggormens avkomma: "Ni huggormens yngel!" så svarar bergen på varje ord. De ger likadana ord tillbaka till roparen. Men han hör ingenting annat än de sista orden som kastas tillbaka av bergen. Och därför, då obotfärdiga människor till slut ropar åt bergen: "Fall över oss!" så svarar bergen: "Över oss?" Och till kullarna: "Täck över oss!" så svarar kullarna: "Täck över oss!" Likväl blir de inte övertäckta inför ansiktet på den som sitter på stolen.

Men i den öken där den ropandes röst ropar finns inte blott berg och kullar som man skulle sänka lägre ned, och tjocka träd med sina rötter som huggs av om de inte börjar bära frukt, utan i denna syndaöken finns även dalar som man skulle upphöja. Det är sådana gyttjiga ställen som vägberedaren har stor möda att upphöja och fylla, för att människan inte må sjunka i gyttjan och leran där det inte finns botten.

I samma öken finns även klippor och sådana stora skallar som man borde jämna ut. Och profeten har nog sagt till vägberedaren, att allt som är ojämnt måste jämnas ut, och klipporna skall slätas ut. Vägberedaren har likväl mycket arbete där, och så stor möda, att han torde bli trött innan han har sprängt ned alla berg, höjt upp alla dalar, och jämnat ut alla klippor och slätat ut allt som är ojämnt. För människohjärtat är så fult ställe, att ingen annan än den som ser det kan tro det.

Men varken vålnader eller ugglor anser det för något fult. Och skogsdjävlarne tycker att hjärtat är vackert och trevligt. De klandrar inte alls, att det är ont, fult och förskräckligt, utan de kommer för att skratta, då den ropandes röst börjar ropa. Det låter för dem som en okänd röst som inte blivit hörd förut. Ugglorne kommer och kikar, och vålnaderna kommer och skrattar. Och skogsdjävlarne kommer och grinar, när den ropandes röst hörs. Och sådana skogsdjur är ingalunda skygga, därför att de har vuxit upp i skogen. Men haren är mycket skygg och flyr långt, när den ropandes röst börjar höras. Men björnen förargas och ryter till då den inte får samvetsfrid.

När vägberedaren alltså börjar bereda väg för Härlighetens Herre, möter han sådana klippor som inte går att spränga sönder. Han möter stora snödrivor där man ser endast vargens spår. Vad skall han göra med bergen som man skall sänka ned, och med dalarna som man skall höja upp, och med klipporna som man skall jämna ut? Bergen sjunker inte med annat än sprängning. Och dalarna upphöjs inte med annat än ifyllning. Men vägberedaren måste dock försöka gräva upp stöttestenarna med sanningens järnspett, och med trohetens järnpade måste han gräva dike på ömse sidor, i synnerhet i dalarna. Och flerårig is kring hjärtat måste han smälta med den eld som Jesus kom och tände på jorden.

Här har vägberedaren arbete. Och där har han möda, innan han får klipporna utjämnade. För även om profeterna före honom hade arbetat mycket på människornas hjärtan, och även om de hade försökt bereda väg för Herren, så hade världens snöyra och oväder utplånat vägen. Den onde hade vältrat stora stöttestenar på vägen, så att man knappast kunde märka, att det

hade varit någon gammal väg där. Det hade vuxit så mycket mossa på vägen, att den gamla vägen var knappast kännbar då Herren utsände sin ängel för att bereda vägen för Frälsaren.

Andra betraktelsen. Hur många alnar om dagen tror ni vägberedaren får färdigt i ett sådant ställe, där på ena sidan bergen och på andra sidan dalar och klippor står emot? Det lär inte bli många alnar om dagen färdigt. Vi vet att vägberedaren har gjort sitt bästa och försökt handla efter sitt bästa förstånd. Men i ett sådant ställe där bergen skall sprängas och dalar fyllas med stenar och mull lär inte många alnar om dagen bli färdigt. Och han hade nog ännu lite hopp därom, att Härlighetens Herre någon gång fick vandra framåt, om världens snöyra och oväder inte plånade ut vägen i den takt den öppnas. Likväl har Härlighetens Herre, Kristus, fått träda in i någras hjärtan sedan vägen öppnades. Ni har ju hört av Frälsarens egen mun, att alltifrån Johannes Döparens dagar ända hittills, har man gjort våld på himmelriket, och de starka river det åt sig. Det är: Starka andar som varken eld eller vatten förhindrar att ila dit. Men somliga är senfärdiga att vandra, fast vägen är beredd, och Härlighetens Herre är redan på vandring, och kanske redan på väg förbi. Likväl är somliga senfärdiga att följa med.

Vägberedaren har visserligen berett väg för Herren, fast det inte blir många alnar om dagen färdigt på grund av bergen som måste sänkas ned, och på grund av dalarna som måste höjas upp, så som profeten Jesaja har predikat i dagens epistel. Alla berg måste sänkas ned. Det är: Höga herrar skall genom kristendomen bli ödmjuka. Och alla dalar skall höjas upp. Det är: Den låga samhällsklassen skall upphöjas genom kristendomen.

Men vi har sett, att bergen inte vill sänka sig ned, utan de vill på grund av världens ära alltid vara högmodiga. Staden Kapernaum var byggd på ett berg, men dess innevärdare ville inte böja sig under Guds mäktiga hand. Därför sade Frälsaren: ”Du Kapernaum. Du är upphöjd ända till himlen i ära och rikedom, men du skall bli nedstörtad ända ner i helvetet.” Och dalarna vill inte bli upphöjda genom kristendomen, utan de vill bli upphöjda genom högmod och lösaktighet. Och om bergen är hårda och styva emot nedsänkning, så är även dalarna svåra att upp-

höja, för det finns så mycket gyttja och lera som har runnit ned från bergen med vatten och skräp. Och i somliga dalar finns sådan gyttja där det inte finns botten. Så som David klagar: ”Jag har sjunkit ned i gyttjan, där det inte finns botten.”

Där har vägberedaren nog med arbete, att kunna handla så, att dalarna blev upphöjda och klipporna utjämnade. Och vad är dessa klippor för något? Är de inte sådana stora hälleberg som den onde har från berget vältrat ned i dalarna för att Härlighetens Herre inte fick möjlighet att vandra fram? Här finns det klippor, här finns det hälleberg, här finns det stenblock strax bakom kyrkan. Och de skulle nog duga till väggrund i dalarna, om man kunde få dem mindre. Men de är så hårda, dessa förhärdelsens klippor, att varken eld eller järn biter på dem.

Se nu, ni mot evigheten vandrande, hurudana hinder den onde har lagt för vägberedaren, när han måste bereda väg för Herren. Det blir inte många alnar färdigt om dagen, för människohjärtat är så fult ställe, att ingen annan tror det än den som har sett det. Det är ett ställe fullt med branter och backar. Det är fullt av långa och smala tuvor. Där finns högmodets klippor. Där finns smuts, gyttja och lera i dalarna. Och en sådan gyttja där det inte finns botten. Det är inte att undra på, om vägberedarens arbete fortgår sakta. Han får knappast några alnar om dagen färdigt.

Profeten Jesaja har skrivit att alla berg skall nedsänkas och alla dalar skall upphöjas, och vad som är ojämnt skall jämnas ut. Men vi måste klaga, att bergen inte vill bli nedsänkta, inte heller dalarna upphöjda. Och det som är ojämnt vill inte bli utjämnat. Världens furste vill ju inte jämna ut något. Men han vill höja upp bergen och sänka ned dalarna, och slutligen störta allt ned i avgrunden. Men Guds vilja är att bergen skall sänkas ned och dalarna skall höjas upp, och klipporna skall jämnas ut, för att Härlighetens Herre kunde vandra framåt.

Nu har vägberedaren arbetat på denna väg i flera år, men vägen har ännu inte blivit så färdig, att Härlighetens Herre fritt kunde vandra fram överallt. Världens snöyra och oväder plånar ut vägen i den takt den öppnas. Likväl har Herren vandrat från ovan nedåt och från öst till väst, så att de blinda stackarna har hör folket susa. Och den blinde stackaren som satt vid

vägen och tiggde har också fått höra att Jesus från Nasaret for här fram. Och kanske for han förbi det stället, och många stackare har ännu inte ropat, fast Jesus har gått förbi. Vi är så otacksamma och därför går Jesus förbi oss till en helt annan plats, där han blir bättre mottagen.

Nu går det inte för sig att säga, att vi inte vet var himlavägen går. Nog har man arbetat så pass på denna väg, att alla evighetsvandrare borde känna till var himlavägen går, om de blott vandrade så länge som ljuset varar. Ropa nu, ni blinda stackare, innan Jesus från Nasaret vandrar så långt bort, att man inte längre hör ens suset efter hans följe. Kanske måste han lämna oss för vår otacksamhets skull och fara så långt bort, att den blinde stackarens röst inte längre hörs, fast han ropade med hög röst. Då måste du säga: Det behagar mig inte.

De få själar som följer Jesus sedan vägen för Jesus öppnades genom Johannes mödosamma arbete, så att han kunde vandra fram, de få Jesu lärjungar som förr har varit Johannes lärjungar och efteråt har börjat följa Jesus då Johannes med sitt finger pekade på Guds Lamm som borttager världens synder, de samma lärjungarna skulle nu följa den store Härlighetens Herre för vilken Johannes genom sitt rop beredde vägen, de borde följa Härlighetens Herre så nära, att de inte tappade honom ur sikte. För världens snöyra, snöfall och oväder kan snart utplåna vägen som Johannes har berett. Och då vet man inte vart de far vilse som blir efter.

Följ Jesu blodiga steg från fördärvets stad till Golgata kulle. Följ honom, ni evighetsvandrare, för att ni inte må avvika från honom. För att ni inte må bli tvungna att ropa i det ställe där ingen svarar. Vi hoppas att de få Jesu lärjungar som har övergett allt och följt honom, skall sitta på stolar och döma Israels tolv stammar. Och då skall de även nämna vägberedaren som har berett väg för Jesus. Och slutligen skall de komma fram till Sions berg, och där får de sjunga den nya psalmen för Moses och Lammet, och ropa för Sions Konung som barnen i det Nya Jerusalem: Hosianna, Davids Son. Salig är den som kommer i Herrens namn. Hosianna i höjden. Amen.

Och en stor strid ägde rum i himlen. Mikael och hans änglar stred med draken, och draken stred och hans änglar. Och den store draken, den gamle ormen, den som heter djävul och Satan, blev utkastad, han som förför hela världen. Han blev kastad ned på jorden, och deras rum fanns inte mer i himlen. Upp. 12: 7 - 9.

Denna stora strid mellan Mikael och draken som Johannes såg äga rum i himlen pågår fortfarande, fast draken nu har en annorlunda skepnad än då, när Johannes såg honom kämpa med Mikael. På den tiden hade draken ännu på sig den gamla förhud i vilken han rörde på sig under en hednisk skepnad. Då stridde han grymt med Mikael. Men då vann han intet, fast han sög stora mängder av de kristnas blod. Men nu har han skiftat skinn. Nu kommer han i den gamle kristnes skepnad. Och i denna skepnad är han förskräcklig i sin strid mot Mikael. Men vi hoppas, att han blir utkastad från himlen ned på jorden.

Denna stora strid i himlen sker på tre sätt. För det första strider Mikael och hans änglar med draken i härlighetens rike. För det andra strider de i nådens rike. Och denna stora strid är i gång i de kristnas hjärtan varje dag. När nämligen Mikael kommer in i människohjärtat för att driva ut drakens yngel eller de sju djävlar som är de sju dödssynderna, då gör draken hårt motstånd. Han vill inte gå ut ur människohjärtat utan slingrar sig och spjärnar emot fruktansvärt därinne och gör hjärtat sjukt och hårt, och ibland uppblåser han det.

De sorglösa och nådetjuvarna vet ingenting om den striden, för den onde ger dem fred. Men i det väckta och även i det benådade tillståndet är denna strid mellan Mikael och draken nog kännbar. Draken uppväcker frestelser och onda tankar och vill därigenom tränga bort Mikael. Men även Mikael strider. Han kastar den gamle draken ut ur den himmel som är i den kristnes hjärta.

Men för det tredje strider draken i naturens rike genom onda människor som är fiender till Jesu kors, av vilka somliga försöker som judarna med stenar, somliga med käpp och vedträ, somliga med knytnäve och stav, döda de kristna. Somliga försöker utrota dem genom lagens makt och somliga genom den falska lärans

styggelse. Men inte har den gamle ormen vunnit mycket genom den yttre förföljelsen, för ju grymmare han angrep de kristna genom förföljelse och blodsutgjutelse, dess större kraft blev given de kristna för att utstå allehanda plågor.

Johannes såg i uppenbarelsen, att de kristna *segrade genom*¹ Lammets blod och genom² hans ords vittnesbörd, för de älskade inte sitt liv intill döden. Men vad han inte vann genom förföljelse, det vann han genom den falska lärans styggelse, då han lyckades förföra några kristna till andligt högmod. Då uppstod stor strid mellan dem, och ingendera ville böja sig. De kunde inte bevara ödmjukheten, utan upphöjde sig genom egenrättfärdigheten allt högre och högre. Då fick fienden tillfälle att förskingra de kristna, när det uppstod många ledare i församlingen. Till slut uppkom påven av dem. Han började förfölja de kristna både genom den världsliga och andliga lagens makt. Han ansåg de rätta kristna för falska profeter, och skrymtare erkände han som rätta (kristna).

På den tiden var det inte fråga om sann ånger och bättring. På den tiden fanns det inga nådevalpar som gnällde i kyrkan, utan alla var dygdiga horor och ärliga³ tjuvar, eller verkhelgon *allihopa*. *I påvens församling*⁴ behövde man inte bekänna sina synder offentligt inför församlingen eller försona sin medmänniska. Men där hade man blott en *hemlig bikt*⁵. Och alla som är i påvedömet begagnar sig ännu av *hemlig bikt*⁶. Påven hade sagt: "Ingen behöver ropa ut sina synder för världen, utan man skall göra beaktelsen på tu man hand med påven." Detta förde med sig *ett lätt inträde*⁷ i himmelriket. Den som gav påven pengar fick genast inträde i himmelriket. Och då hade draken sina bästa dagar, när han i den gamle kristnes skepnad kunde regera över hela världen.

Luther utgjorde ett litet hinder för honom, då han började fordra rätt ånger och bättring samt levande tro och kristlig kärlek. Men den lutherska tron förvandlades snart till död tro. **Nu fick draken igen tillfälle att bli hövding i världen genom den döda tro som inte åstadkommer någon ändring av hjärtat och sinnet, inte heller någon bättring av levernet.** Nu kan nådetjuvarna vara gudfruktiga i kyrkan och ogudaktiga bakom kyrkan. De kan sjunga psalmer i kyrkan och vråla bakom kyrkan. De kan vara dygdiga i

kyrkan och bedriva hor bakom kyrkan. De kan välsigna i kyrkan och svära bakom kyrkan. De kan dricka Frälsarens blod i kyrkan och djävlaträck⁸ bakom kyrkan. Och nog låter djävulen dem tro, att de är dygdiga och fromma, om han blott får härska över deras hjärtan.

Om nu någon vaknar ur syndasömnerna och börjar med *sin ande*⁹ fly till Frälsaren, så vredgas fienden genast och börjar utmåla för den blinde stackares ögon, att denna kristendom inte är annat än ett andligt högmod och en förvillelse¹⁰. De väckta utmålas som falska profeter, men nådetjuvarna utmålas som rätta kristna. Och då den onde har inbillat sina trälar att tro, att de väckta är falska profeter, så är det inte svårt att uppväcka vrede och förföljelse genom världshopen, för att den onde åter igen fick tillfälle att stoppa korvar av de kristnas blod.

Och denna stora strid mellan Mikael och draken, som Johannes såg äga rum i himlen, pågår nu mellan de väckta och de sorglösa. Och denna strid torde inte så snart upphöra, förrän draken blir utkastad från himlen ned på jorden, där han håller stor vrede eftersom han vet, att hans tid snart är ute.

Då nu draken har skiftat skinn och kommer i den gamle kristnes gestalt för att strida med Mikael och hans änglar, så är det nödvändigt att be till Gud om kraft och styrka, för att Mikael och hans änglar måtte orka kämpa med drakens änglar, så att den store draken, den gamle ormen, som heter djävul och Satan, som förför hela världen, skulle bli utkastad från himlen. Nämligen för det första från den osynliga himlen eller härlighetens himmel¹¹, och för det andra från nådens himmel¹¹ eller de troendes hjärtan, och till sist från den yttre *församlingens styrelse*¹² eller naturens rike.

Låt oss alltså be till den store Korsbäraren, vi Mikael och hans änglar, att han måtte förläna oss sådana stridsvapen med vilka vi kan stå emot alla den ondes glödande pilar, för fienden går omkring som ett rytande lejon och söker vem han må uppsluka. Men stå emot djävulen, så flyr den. Och ta på er andliga stridsvapen, varmed ni kan stå emot alla den ondes brinnande pilar. Ta på er trons sköld och salighetens stål-hjälm och Andens svärd. En tapper *Herren Jesu*¹³ soldat kan inte stifft fred med fienden. Inte ger fienden fred åt andra än sina egna tjänare. Inte frestar han dem som troget¹⁴ tjänar

honom. Men dem anfaller han grymt som strider mot honom.

Åkalla alltså, anropa och be, ni Mikael och hans änglar, att Mikael, den store Stridshjälten måtte ge er kraft och styrka för att strida med draken och hans änglar. Slå på *huvudet* med Andens svärd. Stick i hjärtat på draken. *Knäböj dig, du trogne soldat*, och ropa som David från djupet till höjden. Vi vet, att Mikael, den store Hjälten, hör deras rop som med ett sårat samvete och blödande hjärta ropar till honom: Du store Stridshjälte, kom oss till hjälp i denna stora strid, och hjälp dem som är i nöd! Amen. Fader vår o. s. v.

Med ledning av vårt heliga evangelium skall vi genom Guds nåd betänka,¹⁵ vem är den störste i himmelriket. Första betraktelsen: Den som är den störste, den är den minste. Andra betraktelsen: Den som är den minste, den är den störste. Vi ber till den himmelske Konungen, att alla stora måtte bli så små, att de ryms in, och att alla små måtte bli så stora, att de inte mer kunde gå ut.

1. Den som är den störste, den är den minste. Lärjungarna kom ofta till Frälsaren med denna fråga, vem av dem skulle anses som den störste. Först kom Sebedeus söner och bad Frälsaren om att få sitta, den ene på hans högra sida och den andre på hans vänstra sida i hans rike. Men Frälsaren i *sin tur* frågade dem, om de kunde dricka den kalk som han måste dricka. Det betyder: Om de kunde utstå den stora pina som han stod ut. Därav hör vi, att den som vill sitta på hans högra eller vänstra sida i hans rike, måste dricka den kalk som Frälsaren har druckit. Men den kalken blir bitter för många, så att man skjuter bort den och säger: ”Detta är rena giftet, hur kan jag dricka det? Om jag inte kan komma in i himmelriket utan att dricka denna kalk, så får det bli.”

Frälsarens kalk är så bitter för gamle Adam, att han spyr idel galla, då han har smakat litet därav. Den kalken innehåller inte blott syndens gift som Frälsaren har måst dricka ända till botten, då syndarna inte mäktade dricka det, men den kalken innehåller även världens hat och smälek. Den som dricker ur Frälsarens kalk blir smäddad och hatad av världen. Han blir ärelös. Och därför tänker många som har smakat litet därav: ”Denna kalk skulle man helst ge åt

djävulen, men inte åt människor.” Likväl måste den kristne dricka ur denna kalk, om han vill bli delaktig av himlens glädje, för Frälsaren sade till Sebedeus söner: ”Av denna kalk måste ni visst dricka, men sitta på min högra eller vänstra sida i mitt rike, har jag inte makt att lova, utan det är Fadern som bestämmer det.

Hur gick det nu för er, ni Sebedeus söner? Ni kunde ju inte bli de största i himmelriket, fast ni lovade dricka den kalk som Frälsaren har druckit. Lärjungarna kom åter en annan gång och frågade, vilken är den störste i himmelriket. Då ställde Frälsaren ett barn inför deras ögon och sade: ”Om ni inte omvänder er och blir så som barn, så skall ni inte komma in i himmelriket.” Av *denna liknelse*¹⁶ kan man nu förstå, att gamle Adam inte ryms i himmelriket då han är så stor och tjock som han i sitt naturliga tillstånd är. Gamle Adam är så stor och tjock, att han inte ryms in genom kyrkodörren, i synnerhet under frost, eftersom han har klätt på sig all den grannlåt och dygd¹⁷ som han har. Gamle Adam fruktar, att man klär av honom alla hans ärbara sidenkläder och dygdens klädeskläder, om han gick in i den kyrkan där somliga gråter i den trånga porten liksom ett svin. Då en skriker i livsfara, så gör det ont på den andra. Och den som är fri, flyr för livet längre ut.

Så gör även gamle Adam. Den andras skrik vid livsfara gör ont på den som ännu inte har varit i någon nöd. Och vad är det för något som gör somliga så tjocka, att de inte ryms in genom kyrkodörren? Det är världens ära som uppblåser hans hjärta. Det är dygdens klädespäls som tar så stor plats. Och den döda trons sidendukar på skallen. Egenrättfärdighetens sidenkjol. Alla dessa världsärens, dygdens, egenrättfärdighetens och döda trons granna ytterkläder gör gamle Adam hos somliga så tjock, att han inte ryms i kyrkan. Och hur kan en sådan tjock människa rymmas i himmelriket vilken är så¹⁸ stor och tjock att hon inte ryms i kyrkan?

Det är inte blott naturligt högmod, dygdighet och gods som uppblåser honom, utan även världens ära och vällust gör gamle Adam så tjock. Sedan tillkommer köttlig sinnets förnöjelse, världens glädje och gott *djävlaträck*¹⁹ som gamle Adam inte vill försaka. Därtill även girighet och världskärlek som hindrar somliga att gå i kyrkan och därefter i himmelriket. Gamle

Adam tror sig dock få träda in i himmelriket, fast han är så stor och prydlig. Fast Frälsaren har sagt, att den porten är trång och den vägen är smal, som leder till livet, och de är få som finner den. Hur skall gamle Adam bli så liten att han ryms in genom den trånga porten?

Det är inte möjligt, att gamle Adam med hull och hår kan komma in genom den trånga porten, utan alla²⁰ **redskap** skall kläs av: Bort med dygdens sidenkläder, ärens klädeskläder, egenrättfärdighetens kjol, högmodets tjocka päls, girighetens svarta skjorta, grannlåtens guldkedjor, skönhetens örringar, dryckenskapens brännvinsflaska, världens glädje och horors dans. Alla dessa förargelsens ämnen måste kläs av. Och därtill även gamle Adams inälvor, eller de sju dödssynderna, av vilka redan en enda för (människan) till helvetet, nämligen: högmod, världens ära, girighet, tjuvnad, hordom, dryckenskap (och) avund. Dessa är de sju dödsynderna av vilka en enda får hjärtat att svälla upp och gör människan så tjock, att hon ingalunda ryms in genom den trånga porten. Alla dessa måste drivas ut innan människan blir så liten, att hon ryms i himmelriket.

Men vi hör hur den ondes andar ropade då Frälsaren drev dem ut ur människorna. De ropade och klagade genom människans mun: ”Har du kommit för att plåga oss i förtid, du Guds Son²¹?” De ropade inte så ömkligt, då de fick vara i fred i människohjärtat²². Men då ropade de ömkligt, när de måste gå ut ur människan. Och även nu ropar den ondes andar ömkligt, då de måste fly ut ur deras hål. Men deras rop gör ont på andra onda andar. När de hör, att en annan (ond ande) är i nöd, så går det till så, att de andra (onda andar) som inte ens har för avsikt att gå ut ur den människans hjärta där de bor, tvingar sina trälar att bära dem ut. Den ondes andar, säger jag, driver somliga ut ur kyrkan. Och de människor som är i den ondes våld, klagar att det skrikandet och gråtandet gör dem ont. Men de, från vilkas hjärtan den ondes andar har blivit utdrivna, de själar hos vilka den Helige Ande bor, gläds då den ondes andar kommer i nöd. De vet att den Helige Ande är i den människa som ropar i samvetsqual.

Men det är inte människan själv som ropar så, utan det är den onde, som är i nöd då han blir utdriven från himlen. Och han bär stor vrede då

han vet, att hans tid snart är ute. Så vittnar evangelisterna, att den onde anden ropade genom munnen på människan, då han måste gå ut ur människan. Men ingalunda blir människan **annars** så liten, att hon ryms i himmelriket, utan den ondes andar som uppblåser hjärtat och gör henne stor och tjock, måste drivas ut. Och detta är den rätta orsaken till, att somliga inte ryms i kyrkan. Den onde har uppblåst deras hjärtan så att de inte ryms (i kyrkan). Inte släpper djävulen dem in i en sådan kyrka, där Guds Ande rör sig. Den onde är rädd för att han måste lida av andras nöd. Nog släpper den onde dem in i en sådan kyrka, där alla sitter som döva och stumma. För djävulen själv blir döv och stum, då man frågar honom: ”Min vän, varför kom du hit, fast du inte har bröllopskläder?”

Men då ett svin är i nöd, så flyr de andra, för detta skrik för dem ont. Så flyr också de andra onda andarna då en ond ande är i nöd. De tål inte att höra, hur den andre skriker i nöd, eftersom det gör dem ont. Och därför driver djävulen somliga ut ur kyrkan för att de må slippa höra (sådan). Och somliga låter djävulen inte gå in i kyrkan eller den platsen där de kristna är församlade i bön, där Guds Ande rör sig.

Nu skall vi närmare betrakta, vilken är den störste i himmelriket. Då Sebedeus söner gjorde anspråk på att få sitta den ene på högra och den andre på vänstra sidan i hans rike, så befallde Frälsaren dem dricka av den kalk som han måste dricka. Men denna kalk består av den förfärliga pina som Frälsaren har lidit. Men var och en, som har smakat litet av Frälsarens kalk, känner, att han inte kan tömma den. Och hur kunde människan tömma den kalken, då Frälsaren måste be: ”Om det var möjligt att denna kalk togs bort från mig.” Inte kan Sebedeus söner bli de största i himmelriket på det viset, att de dricker ur Frälsarens kalk, för fast de måste smaka av denna kalk, så kan de dock inte tömma den. Men Frälsaren måste dricka hela Guds vredes kalk. Han hade inte behövt göra det om Sebedeus söner hade kunnat tömma denna vredens kalk. Likväl måste varje kristen smaka av Frälsarens kalk. Annars går inte den ondes andar ut ur honom.

I Frälsarens kalk finns syndens gift som svider förskräckligt i människans samvete. För det aktar sig djävulens andar, för att inte hamna i

samvetskval. När människan nämligen smakar av Frälsarens kalk, får hon samvetskval. Och därigenom kommer den ondes änglar i nöd. De måste gå ut ur den människa som har smakat av Frälsarens kalk. Men om någon därigenom lyckas bli den störste i himmelriket, att han har smakat litet, men inte tillräckligt, av Frälsarens kalk, så att djävulen hade måst fly ut, en sådan dricker mer ur en annan kalk, där det finns mycket nåd. Och genom den stulna nåden får högmotsanden tillfälle att upphöja sig i den kristnes skepnad. En sådan börjar sedan förakta de väckta och säger: ”Ni har inte ens så mycket tro som ett senapskorn, men jag har så stark tro, att djävulen vågar inte röra mig.” Men vad är det som uppblåser dig, då de väckta klagar på dig, att du är en nådetjuv? Är det tron som uppblåser dig? Jag tänker att det är högmotsanden som blåser upp dig. Och den samme högmotsanden gör dig till den störste i himmelriket.

När lärjungarna ville veta, vilken är den störste i himmelriket, då ställde Frälsaren ett litet barn mitt ibland dem och sade: ”Om ni inte omvänder er och blir som barn, så kommer ni ingalunda in i himmelriket.” Hur gick det nu för er som trodde, att Frälsaren skulle utnämna någon av er som den störste i himmelriket? Det var högmotsanden som tvingade er att fråga, vilken av er är den störste i himmelriket. Men ni har ännu inte blivit barn. För då det för tredje gången uppstod strid mellan lärjungarna, vem av dem var den störste, så sade Frälsaren: ”Den som är den minste är den störste.” Men man blir ju inte liten förrän man för det första har smakat av Frälsarens kalk, och för det andra förnedrat sig som ett barn, och för det tredje krympt ihop så att man har blivit liten.

2. Den som är den minste, den är den störste. Inte blev lärjungarna små förrän Frälsaren dog på korset. Då började lärjungarna gråta och jämra sig. Och då utplånades den gamla döda tro som dessförinnan hade hos dem gett upphov till högmodets ande. Men därefter kämpade de inte mer därom, vilken av dem skulle vara den störste. Ingen av dem frågade därefter, vilken var den störste i himmelriket. När Petrus, som tidigare var en mäktig stor trons hjälte, föll i synd och därigenom fick känna sitt usla hjärta, då blev de alla sorgsna och bedrövade. Så blev de alla små, då den Helige Ande gav upphov till

en sådan sorg som behagar Gud. Och det är säkert att alla skulle bli små, om Guds Ande fick tillfälle att åstadkomma en sådan sorg och bedrövelse hos dem, att de började gråta och skrika som barn.

Men denna sorg och bedrövelse är ännu fjärran från dem som har en död tro i skallen. Denna döda tro uppehåller hos dem högmodets ande som har sin grund i egenrättfärdigheten. För nåden upphöjer ingen. Men (det gör) egenrättfärdigheten, då den får tillfälle att gå i vägen för nåden. Om egenrättfärdigheten får tillfälle att gå i vägen för nåden, då tål människan ingen dom. Vi vet säkert, att en benådad kristen tål nog dom, för han är under domen genom det fördärv som finns hos honom. En rätt kristen kan aldrig bli helig, fast egenrättfärdigheten tvingar honom ibland att försöka det. Men så länge som samvetet är vaket, måste han som en stor syndare, och alldeles lik djävulen, tigga om nåd. Och i det tillståndet känner han sig vara under domen, om han blev dömd efter förtjänst. Men genom nåden känner han sig vara ett Guds barn. Han har förtjänat domen på grund av det fördärv som finns i honom. Och därför står han ut med domen.

Men nådetjuvarna tål inte dom, därför att egenrättfärdigheten har gått i vägen för nåden. Att inse och känna, vad som är av nåd och vad som är av förtjänst, är ibland så svårt, att inte ens de benådade alltid kan skilja förtjänst från nåd. Somliga enfaldiga kommer ibland i nöd med egenrättfärdigheten. När de av okunnighet blir dömda, sticker egenrättfärdighetsdjavulen sina pilar i hjärtat och väcker upp sådana tankar: ”Varför dömer de kristna mig ännu, fast jag har redan för länge sedan blivit Guds barn?” Men, kära du! Du minns ju inte längre, hur du blivit Guds barn. Är det så, att du har blivit Guds barn genom förtjänst? Men om du av nåd har blivit Guds barn, så kan ingen så döma dig som du har förtjänat. För om du dömdes efter förtjänst, så skulle du hamna i helvetet. Du läser dock själv den domen i syndabekännelsen varje söndag. Men om du har fått barmhärtighet av nåd, varför bryr du dig då om dom? Du har förtjänat domen genom förtjänst. Men egenrättfärdigheten kan inte alls tåla dom.

Egenrättfärdigheten säger: Vem har satt dig till domare över mig? Skall du komma och

döma mig, fast du själv är under samma dom? Du gör dig själv from då du dömer andra. Egenrättfärdigheten tar dessutom bevis från Bibeln och säger: ”Döm inte för att ni inte skall bli dömda.” Men samme man har sagt: ”Den som inte tror är redan dömd.” Egenrättfärdigheten tar ytterligare bevis från andra ställen och säger: ”O, människa, du kan inte göra dig själv oskyldig, vem du än är som dömer, för med det samma du dömer den andre dömer du dig själv, eftersom du gör de ting som du dömer.” Och av detta bibelställe får egenrättfärdigheten den förvissningen att man inte har lov att döma. Men samme man, nämligen Paulus, som har upptecknat dessa ord emot judar som dömde hedningar, fast de själva inte var bättre, samme Paulus skriver åter på ett annat ställe: ”Den andliga människan dömer alla och blir inte dömd av någon.” Det innebär att den andliga människan inte bryr sig om dom. Inte gör domen henne illa, för hon känner att hon är dömd efter förtjänst, men av nåd har hon befriats från domen. Sålunda tar varje kristen gärna emot domen så länge han är under nåden. Men om egenrättfärdigheten går i vägen för nåden, då gör domen honom illa. Och om egenrättfärdigheten har gått i vägen för nåden, då blir han stor i himmelriket. Men om han förblir under nåden, så blir hon liten. Egenrättfärdigheten upphöjer men nåden gör tvärtom.

Var som små barn. Var som mesar²³ (och) svalor, för annars ryms ni inte i det levande Vinträdet springor. När åskan dundrar, vart kan ni då fly, om ni inte har blivit så små, att ni ryms i det levande Vinträdet springor? Inte som haren som sticker huvudet i busken och inbillar sig att han är gömd, utan som mesar²³ som ryms helt i Vinträdet springor. Och då är ni stora i himmelriket, när ni är små. Men de stora är små och de små är stora. För den som är den minste den är den störste. Och den störste är den minste. Kom ihåg, ni små mesar²³, om djävulen vill göra er stora, att den minste är den störste i himmelriket. Amen.

Kopia. Början och slutet saknas. / Raittilas samling / Uleåborgs landsarkiv/
Kompletterad med stöd av Uusi Postilla.

¹ UP = H: var iklädda med

² UP = H: med

³ H: redliga

⁴ H: I påvedömet

⁵ H: öronbikt

⁶ H: enskild bikt

⁷ H : ingångar till

⁸ H = UP: draggift

⁹ H: livet

¹⁰ H: villosjuka

¹¹ H = UP: rike

¹² H = UP: församlingsordningen

¹³ H: Jesu Kristi

¹⁴ H: modigt

¹⁵ H: betrakta

¹⁶ H: detta svar

¹⁷ H = UP: prål

¹⁸ H = UP tillägger: präktig

¹⁹ H = UP: draggift

²⁰ H = UP: allt

²¹ H = UP: Helige

²² H: gamla människans

²³ H: trastar

Idag kommer jag ihåg mina synder.
1 Mos. 41:9

Så sade den egyptiske kungens tjänare eller överste munsänk. När Egyptens kung inte fann någon, som kunde uttyda kungens dröm, då sade överste munsänken: "Idag kommer jag ihåg mina synder." Denne överste munsänk hade begått en dubbel synd. För det första hade han syndat mot kungen, då han förmodligen i smyg druckit ur kungens vinbägare. Därför hade kungen blivit arg på honom och kastat honom i fängelse. För det andra hade han syndat mot Josef, då han hade glömt bort sitt löfte till honom.

Josef hade utan orsak blivit kastad i fängelse då en hora ljög på honom. Och då överste munsänken var i samma fängelserum, uttydde Josef hans dröm för honom och talade om att kungen skall förlåta honom hans brott, och att han kommer att återfå sitt ämbete. Då sade Josef till överste munsänken: "Kom ihåg mig då du träder fram inför kungen!" Men överste munsänken hade glömt Josef tills kungen hade en dröm som ingen kunde uttyda. Då sade överste munsänken: "Idag kommer jag ihåg mina synder." Och dessa ord finns upptecknade i första Mosebokens fyrtioförsta kapitel och nionde vers.

Utän vidare är det nödvändigt för alla att komma ihåg sina synder. Men en sorglös människa vill inte alls komma ihåg sina synder för rän hon hamnar i någon svårighet. Så till exempel denne vintjuv hade glömt sin synd tills kungen blev bedrövad, då det i hela riket inte fanns någon vis man som kunde uttyda kungens dröm. Då kom denne vintjuv ihåg att Josef kunde uttyda drömmar, och nu var han tvungen att berätta för kungen, att det fanns en man i fängelset, som kunde uttyda kungens dröm. Men vintjuven måste även komma ihåg sina synder och bekänna för kungen, hur han hade blivit bekant med Josef, då han hade brutit mot kungen och på grund av detta brott blivit kastad i fängelse. Den synden kom i hans minne och han bekände den.

Men det står ingenstans skrivet om den andra synden hade kommit på hans samvete, då han var så obarmhärtig mot Josef som hade

oskyldigt och utan orsak kastats i fängelse då en hora ljög på honom. Denna obarmhärtighet var dock en större synd än vinstölden. Men hjärtats hårdhet och obarmhärtighet vill inte stiga i minnet så ofta, varken idag eller i morgon. Ty det är en innerlig böjelse hos människan. Många har bekänt sina stölder, men hjärtats hårdhet och obarmhärtighet ligger ännu fördolda. Egenkärleken är stark, inte blott hos de sorglösa och de väckta, utan även hos de kristna. Vad människan utan besvär och möda kan göra, det gör hon i någon mån för de behövande, men om hon måste besvära sig något för sin medmänniska, då reser sig gamle Adam på grund av egenkärleken och frågar: "Vem skall ersätta mig den mödan?" Ty det finns inte ens många kristna som kan tilltro Gud lån.

Denna obarmhärtighet kommer av otron, ty en del sorglösa och egenrättfärdighetens tjänare har trott förr, att Gud belönar deras möda. Men de kristna kan inte tro, att Gud skall belöna deras möda, därför att den hjälp de ger de fattiga, inte kommer av kärlek, utan av samvetskrav. Likväl har Luther trott, att allt vad en kristen gör i tron, räknas för honom som god gärning, fast den i själva verket inte är god.

Kungens tjänare, eller denne vintjuv¹, kom ihåg sin stöld, men hjärtats hårdhet och obarmhärtighet lär inte ha betungat hans samvete. Och likväl är hjärtats hårdhet och obarmhärtighet en tyngre synd än vinstöld. Vintjuven torde ha tänkt som många andra: "Josef är en fattig fånge. Om jag talade om Josefs fångenskap för kungen så kunde kungen bli sur. Och Josef har ingenting varmed han kan hjälpa mig. Han har ingenting varmed han kan ersätta min möda. Alltså får Josef bli kvar i fängelset.

Ser du nu, du vintjuv? Om du bekänner din stöld och ber om förlåtelse, men inte känner hjärtats hårdhet och obarmhärtighet, så får du på domedagen höra dessa anklagelser: "Jag var i fängelse och ni besökte mig inte." Nu tänker många egenrättfärdighetens tjänare: "Jag har hjälpt de fattiga mer än du. Jag har hjälpt så mycket jag kunnat, men de som kallar sig för kristna sitter så hårt fast vid världen, att de hjälper sig själva men inte de behövande."

Vad svarar nu de kristna härpå? Då egenrättfärdighetens tjänare börjar anklaga de kristna för hårdhet och obarmhärtighet, och säger:

”Mer har jag hjälpt de fattiga än du.” Är det troligt att de kristna tar skulden på sig och säger: ”O, nådige egenrättfärdighet! Var nådig mot oss. Döm inte oss så strängt!” Jag tänker att de kristna som har en Försvarare inför Fadern, inte tar Guds barns åklagare till domare, även om de vore skyldiga. För den onde förlåter inte de kristna deras synder så länge de är kristna. Men om den onde beskyller dem för obarmhärtighet och hjärtats hårdhet så som han brukar göra, så måste de ta skulden på sig **där de är skyldiga**. De måste med ett ödmjukt och botfärdigt hjärta fly till Kristus och be av allt hjärta, för att han av idel nåd skulle förlåta dem alla de synder som egenrättfärdighetsdjävulen staplar på dem, där de verkligen är skyldiga. Men de kan inte be om förlåtelse av egenrättfärdigheten, för han kan inte förlåta de kristna, utan endast dem som tjänar honom.

Då kungen har valt detta bibelställe till betraktelseämne på första böndagen, nämligen de förutnämnda orden, **ottesångs texten**: ”**Idag kommer jag ihåg mina synder,**” så får även undersåtarna, som inte tidigare har kommit ihåg sina synder, och även de som tidigare har kommit ihåg sina synder och åter glömt bort dem, komma ihåg sina synder idag. Vi ber den store Korsbäraren som har burit allas synder från Örtagården till Golgata kulle, att han måtte sända sin Helige Ande att påminna alla som har dåligt minne, att de idag skulle komma ihåg sina synder, att alla de som inte tidigare har kommit ihåg dem, och även de som förr har kommit ihåg dem, men åter igen glömt bort dem, skulle känna och inse, hur tung börda de har lagt på den store Korsbäraren, då han med tunga och mödosamma steg vandrade från Örtagården till Golgata kulle, och med hög röst ropade: ”Min Gud, varför övergav du mig?” Om Jesus inte hade burit våra synder, så skulle det inte ha gagnat oss att komma ihåg dem.

Hör du, syndarnas Frälsare, alla botfärdigas suckar som idag kommer ihåg sina synder. Fader vår o. s. v.

Evangelium Apostlagärningarna 3: 16-21

Högmässotexten finns i **Apostlagärningarnas 3:e kapitel och 19:e vers och lyder så**: ”Gör bättring och omvänd er för att era synder skulle bli bortstrukna.”

Dagens text har tagits ur Petrus predikan på pingstdagen och textens ord hör i allmänhet till alla sorglösa som har smädat den Helige Andes verkningar. I följd därav skall vi framställa dessa Petrus ord till betraktelse för det första för de sorglösa, för det andra för de väckta och för det tredje för de benådade. Men vi ber att Gud genom sitt ord måtte ge oss den Helige Ande, för att vi rätt skall förstå Guds ord så att det må bli levande i våra hjärtan och åstadkomma där en rätt ånger, bättring och levande tro till uppbyggelse och evig salighet för våra själar. Amen.

Första betraktelsen. Vad verkar Petrus predikan om bättring hos de sorglösa? Somliga får ett styng i sitt hjärta så som det står skrivet i Apostlagärningarna. Och de som får ett styng i sina hjärtan blir bedrövade och börjar fråga: ”Ni män och bröder, vad skall vi göra?” Men i den stora hopen finns inte många i vilkas hjärtan Guds ord åstadkommer sann bättring och ånger, för somliga har så förhärdat hjärta att Petrus bättringspredikan inte gör någon verkan. När Petrus nämligen predikade om bättring för folket, kom prästerna, templets styresmän och sadducéerna som tyckte illa om att apostlarna helt öppet lärde folk, då kom dessa världsherrar och grep Petrus och förde honom i fängelse.

Denna bättringspredikan gjorde så ont, att den ondes tjänare började förfölja Jesus lärjungar. Hatet uppenbaras därigenom, att världen hatar Jesus lärjungar och för dem i fängelset, samt förbjuder Jesus lärjungar att predika bättring för folket. Om Petrus hade svurit i templet, eller bråkat, eller drivit handel, eller smädat de kristna, så hade nog världsherrarna tackat honom. Ingalunda hade Petrus eller Johannes blivit kastade i fängelse. Men då han predikade om bättring för folket och sade till dem: ”Ni dräpte härlighetens Herre.” Av det ordet uppstod vrede. Och denna bättringspredikan är för de sorglösa så motbjudande och så bitter att höra, att de gör motstånd. Det sorglösa folket börjar smäda och strida emot. Men prästerna och templets styresmän och sadducéerna, vilka inte tror på de dödas uppståndelse, börjar med stöd av lagen göra angrepp mot Jesus lärjungar.

Då alltså Petrus predikar för folket: ”Gör bättring och omvänd er,” då vredgas alla världsherrar och i synnerhet fariséerna som inte

tror på de dödas uppståndelse. Det andliga hatet stiger i hjärtat och de börjar förfölja Jesus lärjungar. Och samma verkan syns ännu hos det sorglösa folket. Den rätta bättringspredikan och i synnerhet denna anklagelse: ”Ni dräpte härlighetens Herre,” väcker hat och förföljelse. Och endast ett fåtal får styng i sina hjärtan. Nämligen de som känner att de har dräpt härlighetens Herre.

I denna församling har man nu predikat bättring i flera år. Vad har då denna bättringspredikan verkat hos det sorglösa folket? Om några har fått styng i hjärtat och blivit villiga att höra evangelium, så har också en del blivit förhärjade. För denne Marias Son är satt till fall och upprättelse för många i Israel, och till ett tecken som blir motsagt. Om de är många som har blivit upplyfta från helvetet genom denna predikan, så har även många genom denna predikan fallit ännu djupare ned i helvetet. Så har det skett på apostlatiden, och så sker det även nu. Somliga blir förhärjade av denna predikan och andra blir upplyfta ur helvetet.

Andra betraktelsen. Vad verkar Petrus bättringspredikan hos de väckta? Då Petrus på pingstdagen predikade för den stora hopen, fick somliga ett styng i sitt hjärta. Och de började fråga: ”Ni män och bröder, vad skall vi göra?” Vi förstår väl, att Petrus bättringspredikan hade hos dem verkat en fruktan för döden och domen. Och i denna fruktan uppstod även sorg och bekymmer om själens frälsning. Men de nyligt väckta saknar kunskap och förstånd där-om, hur de skall bli saliga. För de nyligt väckta är himlavägen okänd. Men de känner dock sin blindhet och sitt oförstånd, och därför frågar de Jesus lärjungar: ”Ni män och bröder, vad skall vi göra?” Vad svarar nu Jesus lärjungar, eller hurudant svar ger de åt de nyligt väckta som har fått styng i sina hjärtan? Jo! Petrus sade till de väckta och botfärdiga själarna: ”Gör bättring och låt er döpas i Jesus namn till syndernas förlåtelse, och ni skall få den Helige Ande.”

Även vi har haft den ordningen, att för de botfärdiga skall predikas evangelium. Men under Petrus tid har det inte funnits så mycket egenrättfärdighet hos de väckta så som det nu finns. Därför kunde de väckta och botfärdiga snart tro, att deras synder hade blivit förlättna. Nu har inte alla botfärdiga så lätt att tro, då

Guds barns åklagare reser sig som ett rytande lejon. Det är egenrättfärdighetsdjävulen som anklagar *Guds barn*² natt och dag. Ibland inger han dylika tankar i hjärtat: ”Du har inte den rätta ångern. Hur kan du få nåd?” Egenrättfärdigheten förvandlar sig till ljusets ängel och predikar som en ängel i förnuftet: ”Du har inte blivit uppväckt, då du syndar så mycket genom *tankar, begärelser och lustar*³. Du älskar världen och de förgängliga tingen som finns i världen. Du har inte det rätta hatet mot synden. Du har inte kraft att be. Du saknar kraften att tala om kristendomen. Du är inte bättre än en sorglös människa.”

Allt sådant predikar nu egenrättfärdigheten för de botfärdiga. Och varför predikar egenrättfärdigheten så? Därför, att han med våld vill skilja de botfärdiga från Kristus för att de skulle se blott på sig själva och på sin uselhet, men inte på trons upphovsman och fullkomnare. Då de botfärdiga känner sin ondska och ser sin uselhet, så uppväcker egenrättfärdigheten otron hos dem och predikar i förnuftet: ”Du är inte värdig⁴ att träda fram inför Guds nådastol, då du är lik djävulen. Inte tar Gud emot några botfärdiga djävlar, men en botfärdig ängel kan vara värdig.” **Ja. Botfärdig ängel.**⁵ Var är nu de botfärdiga änglarna? De torde vara dygdiga horor och ärliga⁶ tjuvar som kallas för änglar. De torde vara nyktra fyllhundar och nådiga spritförsäljare som kallas för änglar. Sådana är botfärdiga änglar som säger: ”Gud är en orätt domare, om han kastar dem i helvetet som gör rätt mot alla.”

Om de botfärdiga vill bli änglar så får de gå till världsfursten som själv är helig. Han som hittills inte tagit på sig en enda skuld. Han som anklagar himlens Gud och påstår att han är en falsk domare, samt anklagar Guds barn natt och dag. Sådana änglar blir aldrig botfärdiga. Och de är många vilkas synder djävulen har strukit bort. Men de botfärdiga skall⁷ inte tänka, att de någonsin blir änglar, utan de måste vara botfärdiga djävlar så länge samvetet är vaket. De måste *känna sin ondska och orenhet så länge de lever*⁸. Om syndakänslan upphör så upphör även nådakänslan.

Hör alltså, ni botfärdiga själarna, vad Petrus predikar i böndagens text: ”Gör bättring och omvänd er, för att era synder skulle bli bort-

strukna.” Petrus kräver bättring där även ångern hör till. Han kräver bot och bättring. Inte därför att människan genom ångern och bättringen förtjänar något, men därför att människohjärtat genom ångern blir beredd att ta emot nåden. Petrus har alltså inte predikat så *för församlingen*⁹: ”Ni behöver inte göra bot och bättring. Ni behöver inte omvända er från det ogudaktiga livet, utan ni skall tro, endast tro, så skall era synder bli bortstrukna.”

Det är sant att Petrus och Paulus har predikat så för de väckta, tvivlande, förskräckta och otrogna. För sådana botfärdiga själar har apostlarna predikat idel evangelium om tron. Men för de sorglösa har de predikat: ”Gör bättring och omvänd er.” Men för de botfärdiga predikade de: ”Tro på Herren Jesus, så skall du och ditt husfolk bli saliga.” Och så predikar även vi för de botfärdiga: ”Tro på Herren Jesus, så blir ni saliga. Se på trons upphovsman och fullkomnare.” Om Guds barns åklagare dömer er, så säg till honom: ”Vi har en försvarare hos Fadern.” Om djävulen går omkring som ett rytande lejon och söker vem han kunde uppsluka, så fly snart till den starkare som har delat hans rov. Om fienden säger till de botfärdiga: ”Du syndar varje dag genom *tankar, begärelser och lustar*¹⁰. Hur kan du tillägna dig det kristna namnet?” Så säg till åklagaren: ”Jesus har kommit för att frälsa syndare, men han har inte kommit för att frälsa de fromma¹¹.” Om egenrättfärdigheten predikar för de botfärdiga: ”Du har inte rätt ånger. Hur kan du tillägna dig nåden?” Så säg¹²: ”Gå bort Satan. Jag är botfärdig. Jesus har lovat vara nådig mot *de botfärdiga*¹³.” När egenrättfärdigheten predikar för de botfärdiga: ”Du har inte den rätta ångern,” då vill han fördröja dem och hindra dem från att komma till Kristus. Han vill leda dem i tvivel genom detta ord: ”Du har inte den rätta ångern.” Och varför kräver egenrättfärdigheten ånger av de botfärdiga? Jo, därför, att de skulle falla i större tvivel och att de inte skulle komma till Jesus för att deras synder skulle bli bortstrukna.

Predika nu, du onde, om ångern för de botfärdiga, och gör de botfärdiga riktigt botfärdiga. Inte släpper du dem ändå till Jesus. Inte säger du någonsin till de botfärdiga: ”Tro på Herren Jesus, så blir ni saliga.” När den onde predikar om ångern, då skall vi predika om

tron. Och när den onde predikar om tron, då skall vi predika om ånger och bättring.

Tredje betraktelsen. Vad får de kristna *av dagens text* eller av Petrus ord: ”Gör bättring och omvänd er till Gud, för att era synder skulle bli bortstrukna”? De kristna har visserligen gjort bättring och omvänt sig till Gud och fått sina synder förlåtna. Skall de kristna göra ytterligare bättring, då de redan en gång har gjort bättring? Jag tänker att de kristna ännu har anledning att göra bättring i många punkter, då de känner att synden som vidlåder dem och gör dem tröga, vill föra deras tankar i världen. De kristna har anledning att bättra sig i många punkter, så som till exempel för det, att de kristna har blivit lata i sitt arbete i Herrens vingård. De kommer inte längre ihåg den första kärleken, då de var flitiga att handla med sitt pund. Och därför får hedningarna nu i frid fara till helvetet.

Den andra synden för vilken de kristna har anledning att göra bättring är världskärleken som så mäktigt tränger sig in i de kristnas hjärtan. Girighetsdjavulen har *skitit på*¹⁴ deras samvete varigenom deras samvete har blivit fördunklat, så att de i det dagliga livet inte kan skilja åt vad som är rätt och vad som är orätt. Den tredje synden är lättsinnighet, *grannlåt och hordom* hos det unga folket. Detta gör somliga så blinda, att de går och drar i ok med de otrogna, fast Paulus har sagt: ”Dra inte i ok med de otrogna.” Kristna flickor gifter sig med sorglösa och otrogna¹⁵ män och med uppsåt tar på sig världens kors. Och till slut mister de själva sin krona. De mister den kronan som den himmelske Brudgummen lade på deras huvud, då de ropade i födslovåndan och var beklädda med solen och hade månen under sina fötter. Tänk på, ni *otrogna*,¹⁶ tänk på den dyrbara tiden då den himmelske Brudgummen iklädde er med bröllopskläderna och förde er in i kyrkan som brud. Han lät er sitta på brudens stol och han bad himlens änglar att betrakta, hur skön Jesus brud är, den fattiga bruden som Brudgummen har med sitt eget blod återlöst från jorden.

Tänk på den saliga tiden, då ni låg vid Jesu sköte vid nattvarden och lutade era huvuden mot Jesu bröst samt omfamnade hans knän i er födslovånda och *smeckte hans ben och* ropade: ”Jesus, Davids Son, förbarma dig över oss!”

Då var Sions dotter skön, vit, röd, så som en ros¹⁷ i Sarons dal. Då var Sions dotter salig i tid och evighet. Då var den första kärleken brinnande. Men nu har kärleken kallnat. Hör du, Sions dotter! Den första kärleken har kallnat. **Den första hänförelsen är borta.** Jesus har blivit bedrövad för din skull, och han har dött i mångas hjärtan. Gå nu, Maria Magdalena, och gråt vid hans grav! Väck upp honom med ångerns tårar, för att Jesus åter vaknade till liv, för att du ännu en gång fick smeka hans ben och med glädjetårar ropa: ”Rabbi!” för att du fick följa honom till himmelsfärdsberget och slutligen höra hur de etthundra fyrtiofyra tusen sjunger den nya psalmen på Sions berg, och för att du fick hålla bröllop med dem vilkas lampor brinner då ropet skallar: ”Se, Brudgummen kommer, gå ut och möt honom!”

Men rena fötter skall brudtärnorna ha om de vill dansa på det rena golvet vid Lammets bröllop. Rena fötter skall brudtärnorna ha, för att de inte skall svärta ned det gyllene golvet och lämna fläckar av världens gyttja och dyngladugård¹⁸. Tillåt era fötter bli tvättade, ni Sions döttrar. Låt Jesus tvätta era fötter innan ni träder in i brölloppssalen, för den som redan är tvättad, har inte behov av annat än att fötterna tvättas, och så är han helt ren. Och ni är rena, dock inte alla.

Vi tror, att här finns några själar som är rena och tvättade i Lammets blod. Vi hoppas, att de få själar som består i sin dyrbaraste tro ända till slutet, skall komma fram till Sions berg, där etthundra och fyrtiofyra tusen betecknade sjunger den nya psalmen för Gud och Lammet. Och fast vi inte kan följa deras melodi, så vore det dock glädjande att höra deras röst för att slippa höra hur vargar och lejon ryter då de känner vittring av får.

Lär er deras melodi, ni Sions döttrar, lär er deras melodi som sjunger den nya psalmen på Sions berg, för att ni tillsammans med dem fick sjunga om Brudgummens och brudens kärlek så som svalor, mesar¹⁹ och snösparvar lovprisar Skaparen genast då morgonrodnaden börjar gry. Lär er denna melodi, ni Sions döttrar, för att ni måtte kunna sjunga tillsammans med dem som sjunger den nya psalmen för Gud och Lammet nu och i evighet. Amen

Originalmanuskript / Aunos samling / FKHS / Nationalarkivet Helsingfors.

Början och slutet saknas. Kompletterad med stöd av Uusi Postilla nr. 42 (1897)

PS 578 / P /SW 539

¹ SW = UP: vinskänk

² SW: de kristna

³ SW: tankar, ord och gärningar

⁴ SW: möjlig

⁵ meningen saknas även i UP

⁶ SW: hederliga

⁷ SW: behöver

⁸ SW = UP: de måste komma till Frälsaren med sin djävulskhet och besmittelse så länge de lever.

⁹ SW: för ett horiskt släkte / UP: huorakunnalle / Manuskript: seurakunnalle

¹⁰ SW: tankar, ord och gärningar

¹¹ SW: egenrättfärdiga

¹² SW = UP tillägger: till åklagaren

¹³ SW: mig

¹⁴ SW = UP: byggt sitt bo

¹⁵ SW: ogudaktiga

¹⁶ SW: sorglösa

¹⁷ SW: lilja

¹⁸ SW: smutsvatten / UP: dyngvatten / manuskriptet: sontanavetasta

¹⁹ SW: tättingar

Den dödliga kroppen plågar själen, och den jordiska boningen betrycker för hjärtat hos den som tänker mycket. Visdomens bok 9: 15.

På detta ställe har kung Salomo framställt en prövning som är välkänd för alla kristna: Kroppen plågar själen och den jordiska boningen betrycker hjärtat. Därför skriver aposteln Paulus: ”Jag eländiga människa, vem skall befria mig från denna dödens kropp?” Aposteln Paulus kände, att denna dödens kropp blev för honom till besvär och belastning.

Världens vise har studerat kroppens och själens uppbyggnad, men de har misstagit sig stort, då de i sin inbillade visdom trodde sig upptäcka, att den förnuftiga själen är så avskild från kroppen, att syndafördärvet inte sträcker sig till själen. På det sättet befriades de från allt ansvar. Då de sade, att människosjälen inte är fördärvad, så kunde de säga: ”Min själ är helig och syndfri, även om kroppen är fördärvad.”

Den som säger, att människosjälen är fristående från kroppen, har inte erfarit vad Salomo på ovanstående ställe har skrivit, att den dödliga kroppen plågar själen. Den som säger att själen är fri från syndafördärvet, har genom egenrättfärdigheten blivit helig och har sålunda inte mer behov att tigga om nåd. Nog skulle egenrättfärdigheten ha det skönt, om han fick vara så fristående från kroppen, att den dödliga kroppen inte mer besvärade själen. Men de kristna skall inte drömma om att de så enkelt kan göra sig fria från fördärvet som världens vise, vilka i sin fantasi klipper av kroppens och själens krafter och delar kroppen i tu, precis som man skulle klyva människan i två halvor. De säger att själen är fristående från kroppen och att kroppens fördärv inte sträcker sig till själen. Dock vet alla människor att människosjälen inte blir fri från kroppen förrän hon dör.

Jag har den erfarenheten att själen och kroppen är så förenade, att allt som sker i själen, sker även i kroppen. Och allt som sker i kroppen sker även i själen. Om du är bedrövad, så är din sorg synbar i din gestalt. Om du är glad, så strålar det av ditt ansikte. Om du är arg, så förvandlas din gestalt som Kains gestalt. Och när egenrättfärdigheten berövar den botfärdige själskrafterna, så berövas även kroppskrafterna. Sålunda

sträcker sig kroppens fördärv ända till själen. När man har smärta i kroppen känns den i själen. Och när köttet är i skörlevnad, reser sig även köttliga begärelser i själen. Och från ett ont hjärta stiger onda tankar. Därför skriver Paulus i romarbrevets sjunde kapitel:¹ ”Jag ser en annan lag i mina lemmar som strider mot mitt sinnes lag och tar mig till fånga i syndens lag.” Den andra lagen i lemmarna är syndafördärvet i köttet. Det tar själen till fånga, så att själskrafterna inte kan vara verksamma i det goda. Tankarna kan inte förflytta sig till Gud. Onda tankar är nog fria och de flyger över hela världen så som fienden vandrar omkring jorden. Men goda tankar kan inte kretsa kring himlen.

Likadant förhåller det sig med onda lustar och begärelser i människans vilja. De är fria. Men goda lustar och begärelser är fängslade. Av denna Paulus erfarenhet finner vi, att människosjälen inte är så fristående från kroppen som världens vise inbillar sig. Men deras falska föreställningar om människokroppens och själens uppbyggnad kommer därav, att egenrättfärdigheten tvingar dem att söka helighet i människosjälen då heligheten inte finns i köttet. De vill bli så heliga och menlösa för själens del, att man inte mer finner orättfärdighet där. Själens borde vara helt fri från onda tankar, begärelser och lustar. Egenrättfärdigheten har lett dem så långt på fel väg, att de i sin fantasi började riva lös människosjälen från kroppen. Och därigenom blev nu själen helig, menlös och rättfärdig. Världens vise tar inte på sig den ondska, orenhet och djävulskap som finns i deras kött. De tar inte på sig ansvar för det fördärv som finns i hjärtat, utan svär sig fria från allt ansvar. De avsäger sig djävulen och allt hans väsende därigenom, att de i sin fantasi river lös den förnuftiga själen från kroppen och säger: ”Människosjälen är en fri varelse. Den sitter inte fast i kroppen. Köttets fördärv besmittar inte själen.”

På det viset vore det lätt att bli salig utan Frälsare. De kristna måste erkänna, att hela kroppen och hela själen är fördärvade genom syndens orenhet. Men så länge som de har en Försvare hos Fadern, kan de genom tron tillägna sig Kristi rättfärdighet och säga: ”Köttets fördärv kan inte förorena våra själar så länge som själen döps och renas med livets vatten.”

Men om nådens² och livets vatten upphör att rinna och rena den kristnes själ, då fastnar köttets³ orenhet i själen och han⁴ blir svart och ful inför Gud.

Vad nu Salomo har erfarit och skrivit om på det förutnämnda stället, att "den dödliga kroppen plågar själen," tillstyrks av Paulus då han skriver till romarna i sjunde kapitlet: "Jag eländiga människa. Vem skall befria mig från denna dödens kropp?" En kristen får ofta uppleva, hur mycket denna dödliga kropp plågar hans själ. Inte blott genom det inre fördärvet som sträcker sig ända till själen, utan även genom den tröghet som finns i kroppen. En kristen får ofta klaga med Paulus: "Jag eländiga människa. Vem skall befria mig från denna dödens kropp?"

Världens träl har inte den önskan, att någon skulle befria hans själ från denna dödens kropp, för han fruktar för döden. Denna dödsfruktan kommer dock inte över världens träl⁵ förrän döden är nära. Men en kristen som ständigt skall strida med de fiender som plågar hans själ både invärtes och utvärtes, måste ofta sucka med Paulus: "Jag eländiga människa, vem skall befria mig från denna dödens kropp?" En kristen har inget trevligt i världen, för vilket han ville vara i denna dödens kropp. Men synden som alltid vidlåder oss och gör oss tröga, vill ofta plåga den kristnes själ. Därför skriver även Paulus till de kristna: "Därför att vi har omkring oss en så stor hop av vittnesbörd, så låt oss lägga av all börda och synd som alltid vidlåder oss och gör oss tröga. Och låt oss genom tålmod löpa i den kamp som oss förelagd är. Och låt oss se på trons upphovsman⁶ och fullkomnare Jesus, som - även om han nog hade kunna glädja sig - led korset och inte brydde sig om smädelse, och nu sitter på Guds stol på hans högra hand.⁷ Så kom ihåg⁸ honom som har lidit en sådan motsträvighet av syndare, för att ni inte skall tröttna i ert sinne och lägga av. För ännu har ni inte stått emot synden intill blodet."

Kom nu ihåg, vad Paulus skriver. Ni har ännu inte kämpat intill blodet. Ni har ännu inte blivit så förträngda av djävulen och hans hop, att ni hade kämpat intill blodet. Vi vet dock inte ännu vad som sker i framtiden, om den store Korsbäraren vill lite pröva Guds barns tro, eftersom de fåvitska (oförståndiga) och visa jungfrurna börjar sova tillsammans. Om, säger jag,

den store Korsbäraren som inte har sparat en enda blodsdroppe som han inte hade låtit rinna för oss eländiga syndare, om han ville väcka upp de sovande genom detta nåderop: "Se, Brudgummen kommer, gå ut och möt honom!" Finns det olja i lampan?

Knäböj er och be, ni Frälsarens brudtärnor, att sömnen må avvika sig från era ögon. Och ni bedrövade lärjungar som för bedrövelsens skull sover i Örtagården, när den himmelske Föräldern ligger på sina knän och trampar ensam Guds vredes vinpress. Stå upp ur syndasömnen och be, för att ni inte skulle komma i frestelse. Hör du himmelske Förälder, de bedrövades, botfärdigas och betrycktas suckan. Fader vår o. s. v.

Tredje böndagens högmässotext finns upptecknad i Paulus epistel till romarna, tolfte kapitlet, verserna ett och två, och lyder så: "Så förmanar jag er, käre bröder, genom Guds hjärtliga barmhärtighet, att ni må utge era kroppar som ett levande, heligt och Gud behagligt offer, vilket är er förståndiga⁹ gudstjänst. Och rätta er inte efter denna världen, utan förvandla er genom ert sinnes förnyelse för att ni må pröva vad Guds goda, behagliga och fullkomliga vilja är." Med ledning av vår heliga text skall vi denna heliga stund¹⁰ betänka, hur en kristen offerar själens och kroppens krafter åt Herren. I denna betraktelse skall vi möta många ting som inte är så lätta att förstå, för vi har lättare att förstå hur hedningarna offerar kroppen åt Satan än hur en kristen offerar sin kropp åt Herren.

Första betraktelsen visar, hur en kristen offerar sin kropp åt ödmjukhetens ande, medan hedningarna offerar sin kropp åt högmodets djävul. De knäböjer sig inte vid syndabekännelsen. De tar inte av sig mössan när Guds ord läses. De står inte upp när evangeliet uppläses, utan de visar även med sitt yttre beteende, att de föraktar Guds ord och sakrament. Däremot offerar den kristne sin kropp åt Herren då han visar ödmjukhet inför Gud. Hon övar sig att böja sina lemmar enligt Guds ord. Även om denna yttre ödmjukhet inte alltid är ett bevis på inre ödmjukhet, så är dock det yttre högmodet och kroppens styvhet intet annat än föraktande och missaktning.

Fast en kristen nu böjer sina kroppsliga lemmar under gudstjänsten, får han ofta känna att

det inte finns ödmjukhet i hjärtat, och att hjärtat inte står under människans makt. Andra lemmar kan hon någorlunda råda över, men hjärtat är ett ont och styggt ting. Vem kan utrannsaka det? Men en kristen måste dock böja andra lemmar till Guds tjänst, hur styvt hjärtat än må vara. *Men det är fel i viljan också, då*¹¹ de kristna inte vill överlämna sina kroppar till Guds tjänst som Guds ord kräver.

Vi hör av evangeliet, att Jesu föräldrar kom ända från Nasaret till kyrkan, fast det från Nasaret var längre väg till kyrkan än från någon by i denna församling. Det ser ut att de kristna inte vill besvära sina kroppsliga lemmar särskilt mycket för kyrkoesan. Det blir besvärligt för kroppen att besvära de kroppsliga lemmarna alltför mycket för gudstjänstens skull. Detta är en sak som de kristna bör göra bättring för. Om hedningens ben är styva att gå, då han borde komma till kyrkan, så borde den kristnes ben vara lätta för att springa till Herrens gårdar, där han får vila. I synnerhet då han har det hoppet att de trötta benen snart finner vila och frid i evighet. *Snart*, snart får era *trötta* ben vila i graven. *Snart*, snart bereds det rum för er i jordens sköte, från vilket ni inte mer stiger upp förrän på den yttersta dagen då den *eviga morgonrodnaden randas*.¹²

Andra betraktelsen visar, hur en kristen offrar sin kropp åt kärlekens ande. Då hedningarna inte tar många steg för den nödställda medmänniskan, borde den kristne visa sin kärlek däri- genom, att han tar något besvär på sig för sin medmänniska för att hjälpa henne i andliga och jordiska saker. Men där verkar det hos de kristna ännu finnas mycket lättja och senfärdighet, mycket egenkärlek och ovaksamhet, som vårt samvete kräver att nämna. Anden är villig men köttet är skröpligt. Kroppen är tung att bära till en annan gård eller till en annan by. De kristna är inte längre flitiga att tilltala de sorglösa. De är inte särskilt välvilliga att hjälpa de behövande. Då givmildheten inte längre duger till salighetsgrund, är de kristna motsträviga att ta hand om de fattiga. I den punkten ville de inte nämnvärt bära kors. Herrskapskristendom ser ut att visa sig på många håll.

En kristen är skyldig att offra sin kropp åt Herren. Inte blott som Jakob skriver: ta hand om faderlösa barn och änkor, eller se efter de

fattigas belägenhet även med hänsyn till kroppslig fattigdom, vilket han kallar för en rätt gudstjänst, utan även för vårdsnaden av de sjuka borde de kristna offra sina kroppar i Herrens tjänst. Dock blir även detta kärleksbud ytterst litet fullföljt bland de kristna. Vad de kristna kan göra utan möda, blir någorlunda utträttat. Men där man skulle ta en liten kroppslig möda på sig, där blir det inte gjort av många.

I påvedömet tar man bättre hand om de fattiga än i Luthers församling. Och varför? Därför förstås, att de påviska grundar sin salighet på goda gärningar, men Luther uteslöt all egen förtjänst. Därför tar alla sorglösa, som är uppfostrade i den lutherska tron, hand om de fattiga, om de tvingas därtill av överheten, men inte annars. Skall de kristna nu vara lika obarmhärtiga som de sorglösa¹³? Skall de låta de fattiga komma i nöd därför, att de genom detta bistånd till de fattiga inte tjänar något? Jag anser att även de kristna skall ta lärdom av den tjänaren som var skyldig tio tusen pund, hur han gick miste om Guds nåd genom sin obarmhärtighet. Visserligen tjänar vi intet fast vi utdelade all vår egendom för de fattiga, om vi inte har kärlek, så som Paulus säger. Men ändå, fast vi inte tjänar något därigenom att vi hjälper de fattiga, så måste vi likväl hjälpa dem. Ingen har fullbordat lagen om man av samvetstvång, god vilja eller av äregirighet hjälper de behövande. Men den som av kärlek kan hjälpa, den har fullbordat lagen.

Förut har man visserligen haft den tron, att Gud skall betala. Och på den tron hjälper alla sorglösa och nådetjuvar de fattiga, att Gud skall betala för deras möda, om inte i denna så dock i den kommande världen. Men de kristna har haft en sådan tro, att hedningarnas alla goda gärningar är intet annat än synd, så länge som de inte har en sådan tro som de kristna har. Luther har lagt märke till, att de kristnas kärlek¹⁴ är så ostadig, att han inte har vågat bygga något därpå, men tron är nu efter syndafallet den källa som alla goda gärningar skall flyta från, så att allt vad en kristen gör i tron, har Gud lovat godta, fast det inte är gott. *Detta är en för förnuftet förborgad hemlighet, då även de gärningar som man gör i tron, godtas av Gud, fast de inte är goda.*

Förnuftet tänker så, att sådana gärningar, som människoförnuftet lovprisar som goda,

skulle vara goda inför Gud. Men det naturliga förnuftet är så blint och förmörkat, att det anser det vara gott som inför Gud är ont. Så till exempel de som dräper Jesu lärjungar tror sig göra Gud en tjänst. Men den kristnes samvete lovprisar inte det som gott, vad man gör av samvetstvång. Däremot det som man gör av kärlek lovprisar en kristen som en god gärning. Och åter, då en kristen gör det goda i tron, det kan samvetet inte döma som något ont, men inte heller som något gott. Sålunda överlämnas det under Guds dom. Och det goda man gör i tron godtar Gud som en god gärning, trots att gärningen inte är god. Abraham ämnade offra sin son i tron, och denna Abrahams tro räknades honom till rättfärdighet, fast den handling, som han ämnade göra, ingalunda var god. Gud har sagt: ”Du skall inte dräpa.” Och till Abraham sade han: ”Du skall offra din son.”

Denna gärning anser det naturliga förnuftet för så hemsk, att hon genast gör denna slutsats: ”Inte har Gud sagt så. Och ingen skall göra en sådan gärning, fast Gud skulle befalla det.” Men Abraham ville dock lyda Gud, hur mycket förnuftet än tog emot. Och på det viset prövade Gud hans tro och lydnad. Men Gud ske lov. Den himmelske Föräldern befäller aldrig mer någon jordisk förälder offra sin ende son åt Gud, för den himmelske Föräldern har nu själv måst offra sin enfödde Son som försoningsoffer för oss.

Hedningarna har offrat sina barn åt avgudar. De har bränt dem levande. Och ju ynkligare gråt man hörde av barnen i dödsnöd, dess bättre trodde hedningarna deras offer¹⁵ behaga gud. Men ingen förälder behöver mer offra sin ende son åt Gud, för nu **har den himmelske Föräldern själv offrat sin enfödde Son. Med ett blödande och bedrövat hjärta, med ömkan, sorgen och tårar** har den himmelske Föräldern offrat sin enfödde¹⁶ Son som försoningsoffer för våra synder, så att ingen jordisk förälder mer behöver offra sina barn åt avgudar. Och därför påminner helige Paulus de kristna, att de skulle offra sin kropp som ett heligt och Gud behagligt offer, vilket är deras förståndiga gudstjänst.

En kristen skall offra sin kropp åt renhetens ande, då hedningarna offrar sina kroppar åt orethetens och hordomens¹⁷ djävlar. En kristen skall offra sin kropp åt nykterhetens ande, då

hedningarna offrar sina kroppar till berusningens ande. Och då hedningarna offrar sina kroppar åt äredjävulen, så skulle den kristne offra sin kropp till Guds ära. Då hedningarna offrar sina kroppar åt girighetsdjävulen, skulle de kristna offra sina kroppar åt givmildhetens ande. Och då hedningarna offrar sina kroppar åt vredesdjävulen, skulle de kristna offra sina kroppar åt kärlekens och vänlighetens ande. Man skulle ha mycket att tala om allt detta, men tiden ger inte utrymme för det denna gång.

Vi tar blott den senare delen av dagens text, där Paulus säger: ”*Rätta er inte efter denna världen.*”¹⁸ Vi känner inte till, om de kristna till vilka Paulus skrev, ville rätta sig efter denna världen. Men i dessa tider vill somliga kristna visserligen rätta sig efter denna världen, inte blott i klädseln, där grannlåt är lovlig, utan även i världsliga affärer, där de sorglösa bestämmer priset och de kristna följer efter. Precis som hedningarna skulle ha det mest upplysta samvetet med hänsyn till prissättningen. Vi önskar att de kristna hade ett sådant samvete, att de själva skulle förstå vad ett skäligt pris är, så att de inte skulle behöva låna visdom av hedningarna.

I dessa saker blir de kristna tvungna att rätta sig efter denna världen, om de inte ser upp för världens bedräglighet. Fast vi har den försäkran, att de som vill bestå i sin dyrbaraste tro intill änden, inte vill uppsåtligt bryta mot Guds och samvetets lag. Men oförstånd och ovaksamhet¹⁹ leder dit, att **de i några punkter** rättar sig efter denna världen.

Nu har vi det hoppet och den förtröstan till Gud, att den store Korsbäraren och törnekrönte Konungen som på korset har burit alla eländigas synder och svettats blod och gråtit för alla, och inte har sparat en enda blodsdroppe som han inte hade låtit rinna ut för syndarnas återlösning, att han med sin nåd styrker de få själar som har en allvarlig mening att bli saliga, vilka inte har för avsikt att skona sitt liv och blod *för Jesu tro*,²⁰ att de må orka strida och kämpa i sin dyrbaraste tro intill änden. Och vi hoppas och ber, att några få själar skall bli fria. Vi tror, att den himmelske Förälderns tårar inte har runnit i onödan. Vi tror, att den himmelske Föräldern skall få glädje av några små barn, även om de är få, som kryper efter honom och ropar: ”Abba,

käre Fader!” Ge dessa barn då och då några nådedroppar ur dina nådedrypande bröst för att de må sluta gråta **av hunger** och ²¹bli glada genom din barmhärtighet nu och i evighet. Amen.

Original (början saknas) / FKHS Aunos samling / Nationalarkivet Helsingfors.

Kopia (början tagen ur denna) / Kolari kyrkoarkiv /

PS 641 / SW 183

¹ Början (blått avsnitt) fattas från tidigare postillor. Manuskriptet återfunnet i sin helhet.

² SW: nåden

³ SW: syndens

⁴ SW: den

⁵ SW: de sorglösa

⁶ SW: Hövding

⁷ SW: på högra sidan av Guds tron

⁸ SW: tänk på

⁹ SW: andliga

¹⁰ SW tillägger: genom Guds nåd

¹¹ SW: det kan även uppstå ett fel i viljan, om ...

¹² SW: evighetens morgon gryr

¹³ SW: hedningarna

¹⁴ SW: tro

¹⁵ SW: tro

¹⁶ SW: ende

¹⁷ SW: otuktens

¹⁸ SW: skicka er inte efter denna tidålderns väsende

¹⁹ SW: kraflöshet

²⁰ SW: i tron på Jesus

²¹ SW tillägger: i stället

Vem av er vill bygga ett torn? Sätter han inte sig först ned och räknar ut vad det kostar, för att inte alla, som ser att han har lagt grunden och inte kan fullborda det, skulle säga: ”Denna människa började bygga men kunde inte fullborda det.” Luk. 14: 28 - 38

Frälsaren talar på detta ställe om kristendomens byggnad, och hur en kristen som i anden har börjat bygga på den grund som är lagd, även skall fullborda det, för att man inte skulle smäda honom och säga: ”Denna människa började bygga, men kunde inte fullborda det.” Kristendomsbyggnad är ett stort och högt torn, vars topp når upp i himlen om det blir färdigt. Men om denna stora¹ byggnad inte blir färdig, blir byggarna hängande mellan himmel och jord.

Vi har hört av Bibeln, hur de människor som började bygga det stora tornet i Babel inte kunde färdigställa denna byggnad då Gud tog och förbistrade tungomålen så att tornbyggarna inte längre förstod varandras tal. Men dåtida människor hade börjat bygga ett torn, vars topp skulle nå upp i himlen, och de hade börjat detta byggande med den avsikten, att de kunde klättra upp i himlen om syndafloden ännu en annan gång kom över jorden. Men de hade börjat detta byggande med sin egen kraft och av egen vilja, och därför lät inte Gud dem bygga mer då det var stridande mot Guds vilja.

Men den människa som efter Guds vilja har börjat bygga kristendomens torn, borde även fullborda det. Hon borde först sätta sig ned och räkna ut vad det kostar, eller betänka hur mycket material det behövs för denna byggnad, och hur stora tillgångar han har. För om han inte sätter sig ned och beräknar kostnaden, utan börjar bygga kristendomens torn på måfå, blir han slutligen smädad, då han på grund av medellösheten måste lägga av hela byggandet innan det blir färdigt. Och sedan säger man: ”Denna människa började bygga, men kunde inte fullborda det.”

Tornet, som Frälsaren talar om i det förutnämnda stället, är faktiskt en stor och märkvärdig byggnad, vars topp når upp i himlen, om den blir färdig. Och genom detta torn kan människorna klättra upp i himlen när syndafloden, som

vi alltid skall frukta för, stiger allt högre och högre. Och Frälsaren som är grunden till denna byggnad, har även tillrett för oss sådana ämnen som man bygger med, vilka även helige Paulus räknar upp i första brevet till korintierna, tredje kapitel och tolfte vers: ”Om någon bygger på denna grund guld, silver, ädla stenar, trä, hö, strå.” Men han tillägger också, att alla byggnadsämnen, som inte består i elden, är odugliga. Och vi vet väl, att hö och strå brinner i elden och duger sålunda inte till byggnadsämne. Därför blev den byggnaden inte färdig, som människorna efter syndafallet började bygga, när de sade: ”Låt oss bygga en stad för oss, och ett torn, som når upp i himlen, låt oss göra oss ett namn.”

Ändamålet med detta byggande var den världsliga äran, och därför tog Gud och förbistrade tungomålen. Men ändamålet med den byggnaden som Frälsaren talar om, är inte den världsliga äran, utan ändamålet med detta byggande är, att byggarna kunde ta sig upp i himlen när syndafloden börjar stiga. Men av de byggnadsämnen som helige Paulus räknar upp duger inget annat än guld, silver och ädla stenar som består i elden, för trä, hö och strå som vissa byggare använder som byggnadsämnen brinner upp i elden.

Då nu denna stora byggnad måste framställas av så dyrbara ämnen som guld, silver och ädla stenar, för att den skulle bestå i prövnin-gens eld, säger Frälsaren, att den människan som har för avsikt att bygga ett sådant torn sätter sig först ned och räknar ut kostnaden. Hon sätter sig ned och tänker om hon har råd att stå för kostnaderna för en så stor byggnad. Annars blir hon smädad om hon börjar bygga och inte kan fullborda det, så som Frälsaren säger. Och alla som ser det börjar smäda henne och säger: ”Denna människa började bygga och kunde inte fullborda det.”

Och nog finns det alltid försmädare som är beredda att bespotta, om de få själar som har börjat bygga detta torn inte kan fullborda det. Den ondes änglar som gläds över de kristnas fall bevakar dem som arbetar på denna byggnad. De önskar att byggnaden inte blev färdig för att få tillfälle att smäda dem och säga: ”Denna människa började bygga, men kunde inte fullborda det.” Den ondes änglar avvaktar att

detta tornbyggande skulle avbrytas. Det avvaktar ovännerna, att kristendomens byggnad skulle rasa samman.

Nu gäller det att byggarna har satt sig ned och räknat ut vad det kostar. De som bygger ett torn av trä, hö och strå, sätter sig inte ned och beräknar kostnader, för de finner alltid byggnadsmaterial från världen. Och deras byggnad blir snart färdig. Och den brinner upp lika fort. Men de byggare som bygger tornet av guld, silver och ädla stenar, måste sätta sig ned och räkna ut vad det kostar, för att byggandet inte blev avbrutet. För dessa byggnadsämnen är dyra och kostbara, och sådana finns inte på många håll. Därför är det nödvändigt för byggarna som har börjat bygga torn på den grunden som redan är lagd att de sätter sig ned och räknar ut vad det kostar. De måste betänka, varifrån de skall få så mycket byggnadsämnen, att tornet blev färdigt. Om de nämligen börjar bygga innan de har räknat ut, hur mycket material det går åt till en sådan byggnad, så avbryts byggandet och fienden får tillfälle att smäda byggarna och säga: ”Denna människa började bygga, men kunde inte fullborda det.”

När människan skall bygga ett torn som är så högt att dess topp når upp i himlen, ett torn varigenom hon kan ta sig in i himlen när syndaflo den börjar svälla över jorden, så får hon inte vara lat och vårdslös i det. Hon skall istället arbeta natt och dag. Fast himlens store Skapare har färdigställt byggnadsämnen, nämligen guld, silver och ädla stenar som byggaren inte själv kan göra, måste byggaren dock själv söka dessa ämnen eller köpa dem ² av dem som ur jordens inre har grävt fram guld, silver och ädla stenar. Frälsaren säger i Uppenbarelseboken: ”Köp guld av mig, för att bli rik.” Och när helige Paulus räknar upp de ämnen varav denna byggnad består, så menar han säkert, att byggarna skall söka dem. Men den som är lat att söka, får aldrig sin byggnad färdig.

Alltså, se efter, ni byggare, hur er byggnad skulle bli färdig. Ni har börjat bygga ett torn vars topp når upp i himlen om det blir färdigt. Ni har börjat bygga på den grunden som redan är lagd, nämligen Jesus Kristus. Ni har börjat bygga ett torn varigenom ni kan klättra upp i himlen när syndaflo den stiger över jorden. Men har ni satt er ned och räknat ut hur mycket

material, hur mycket guld, silver och ädla stenar går åt för denna byggnad? Om ni inte är flitiga att söka dessa byggnadsämnen, blir er byggnad förlorad. Och alla som ser det får tillfälle att smäda er och säga: ”Denna människa började bygga, men kunde inte fullborda det.”

Vi inser, att detta torn syftar på kristendomens byggnad som Frälsaren har berett alla byggnadsämnen för. Men om nu människan börjar bygga kristendom av dessa utan att betänka vilka saker hör till en sann kristendom, så blir hennes kristendom kortvarig, och människorna som ser det får tillfälle att smäda henne och säga: ”Denna människa försökte nog bli kristen, men det gick inte för sig. Han kunde inte fullända det. Först var hon mycket hängiven, men världskärleken blev övermäktig.” Detta berodde därpå, att hon i början inte satte sig ned och räknade ut vad det kostar, när hon började bygga ett torn. Hon tänkte inte riktigt efter, vilka saker som hör till den rätta kristendomen. Det är inte att undra på om många avbryter sin kristendomsbyggnad, eftersom detta sittande och beräknande inte har skett i början. Det är många som med stor brådska har börjat bygga ett torn och lägga grund för kristendomen innan de har räknat ut vad det kostar. Dessvärre är det många som har försummat detta.

Vi skall nu sätta oss ned och räkna ut kostnaderna, för att vårt byggande inte blev avbrutet och för att fienden inte fick tillfälle att smäda oss och säga: ”Denna människa började bygga, men kunde inte fullborda det.”³ Fader vår o. s. v.

Vi tar till betraktelse de nyss nämnda orden om tornbyggandet, vilka är skrivna i 14:e kapitlet av Lukas evangelium. Vi tillämpar där vad Paulus skriver om byggnadsämnen i första korintierbrevets tredje kapitel, när vi sätter oss ned för att räkna ut kostnaden, eller betänker, vilka saker de är som alltid är nödvändiga för en rätt kristendom, därför att det inte skulle ske så för oss som för världens barn, som bygger torn av hö och strå, det vill säga: av naturlig dygd och död tro. Och dessutom lägger de agnar som bindemedel.

Att många som med stor hängivenhet har börjat bygga kristendomens torn avbryter byg-

gandet och inom kort blir ljum,⁴ beror säkert därpå, att de inte har satt sig ned och räknat ut vad det kostar. Då har de inte tänkt efter, att de första mäktiga rörelserna inte är bestående för alltid. Om människan inte har redan i början tänkt efter, att dessa mäktiga rörelser eller det första nitet tar slut inom kort, och då den trötta vandringsmannen blir andligt fattig och ett hemligt tvivel kommer över honom däröver, att han inte torde vara på den rätta vägen, då hjärtat blir kallt och ljumt, då den första hängivenheten tar slut, då hamnar man i tvivel. De börjar frukta, att all kristendom har tagit slut. Och somliga återvänder tillbaka till världen och talar inte längre något om kristendomen. Det ser ut som om den första hängivenheten vore bortglömd.

Andra åter, som i början av ruelsen tillägnade sig hastigt nåden, återvänder tillbaka till sorglösheten. De låtsas inte längre veta om, att de en gång hade lagt en god grund,⁵ fast fienden kom och förstörde den rätta grunden och⁶ började bära trä, hö och strå åt dem, och befallde dem att bygga sin kristendom av sådana ämnen som är mycket billiga och genast brinner upp i prövningens eld.

På dem, som har börjat bygga⁷ torn av guld, silver och ädla stenar, vredgas fienden⁸ allra först. Men när dessa dyrbara ämnen börjar ta slut och byggaren⁹ inte längre vet varifrån han skulle få mer, då börjar fienden smäda honom och säger: ”Denna människa började bygga, men kunde inte fullborda det.” Men det beror därpå, att tornbyggaren inte i början har räknat ut vad det kostar. Han trodde förstas att han alltid skall få skära guld *med kniv*¹⁰. Han tänkte inte efter, med vilken stor möda som man skall gräva fram guld, silver och ädla stenar ur klippan.

När byggnadsämnena alltså tar slut, när den första hängivenheten tar slut, då faller somliga i tvivel och tänker, att allt är förlorat. Somliga går tillbaka till världen och bryr sig inte längre att söka mer. Andra tar hö och strå och bygger ett torn av dem. Men allt detta lättsinne kommer därav, att byggaren inte har satt sig ned och räknat ut kostnaden. Han har inte förstått att tänka efter, hur mycket ämnen man behöver och genom vilken möda man måste söka guld, silver och ädla stenar innan tornet blir så högt att dess topp når upp i himlen.

Man har sett överallt, att när den första hängivenheten tar slut, då hjärtat blir kallt och ljumt, då blir man utfattig och tror sig redan för länge sedan ha mist all känsla för saligheten. Men det är inte något dåligt tecken, att man tvivlar litet om sitt tillstånd, när man blir adligt fattig. För den som tvivlar måste säkert försöka något. Den Helige Ande även¹¹ leder henne i sin skola så att hon ibland måste bli så fattig, att hon inte äger någonting alls. För att hon inte skulle börja bygga sin salighet på mäktiga rörelser, tårar, hjärtats känslor, ånger, glädje¹² eller bättring. För även om alla dessa höga rörelser är i sig goda och nödvändiga för att ge styrka åt själen och uppbyggelse för kristendomen, utgör de dock inte den salighetsgrund som aposteln talar om när han säger: ”Någon annan grund kan ingen lägga, än den som är lagd, vilken är Jesus Kristus.”

Därför finner den Helige Ande det för nödvändigt, att människan ibland måste bli så fattig och så utblottad, att hon inte äger någonting. Hon har ingen hängivenhet, ånger, suckar, tårar, tro eller bödens kraft. Och att man en gång skulle hamna i ett sådant själstillstånd, har man inte kunnat föreställa sig, när man började bygga kristendomens torn. För människan är så ostadig och vacklande i sitt kristendomsbyggande, att hon inte vill nöja sig med det som den Helige Ande finner vara bäst för henne.

När hon har en tung sorg, vill hon snart bli av med den. När hon är glad, så vill hon alltid vara i denna glädje. När hon har varken glädje eller sorg, längtar hon efter båda. Detta är ett säkert tecken därpå, att människan gärna ville bygga sin salighet på någon annan grund, som inte alls är salighetsgrund. Om nu glädjen tar slut, och sorgen tar slut, och tron tar slut, och bönerna tar slut, då tänker många: ”Nu är allt förlorat. Frälsaren bryr sig inte längre om mig. Jag har förlorat allt.”

Hur kan du veta, att Frälsaren inte bryr sig om dig? ¹³Du kanske tänker, att Frälsaren inte bryr sig om dig, då du är så utblottad som du nu är. Du kanske tänker att Frälsaren tar emot dig endast då, när du är rik, när du kommer med ett matpaket eller gåvor fram till honom. När hjärtat är fullt av tro, kärlek och goda gärningar, då tror du dig bli bättre mottagen av Frälsaren än nu, när du har blivit fattig. Men ge inte så stort

utrymme för egenrättfärdigheten, att han får tillfälle att jaga dig bort från Frälsarens sköte. För det är egenrättfärdigheten som skjuter sådana tankar i hjärtat, att Frälsaren inte bryr sig om sådana som är fattiga i anden.

Egenrättfärdigheten ville inte som fattig komma till Frälsaren. Egenrättfärdigheten skulle ha en gåva i handen, **eller ett matpaket**¹⁴, som han erbjuder Frälsaren innan han kan träda fram i Frälsarens åsyn. Så har han blivit van att leva bland världsherrarna, att utan förtjänst får man intet. Om man har ärendet till domaren eller till världsherrar, så måste man ha ett matpaket med sig eller vara i hög ära. Och så vill man även leva med Frälsaren. Ett matpaket¹⁵ måste man ha med sig innan man törs träda fram inför hans ögon. Men Frälsaren har sagt dem som inte längre har kvar guld för byggande av det Nya Jerusalem: ”Köp guld av mig för att bli rik.”

Vi sade nyss, att det inte är det sämsta tecknet, om det uppstår tvivel hos den som har blivit så fattig i anden, att han inte längre har ämnen för kristendomens uppbyggande. För den som längtar efter de tidigare kristendomsämnen eller kännetecknen, måste alltid söka och försöka något. Men det är värre, om en kristendomsbyggare börjar hämta trä, hö och strå som tillägg, när guld och ädla stenar har tagit slut. Det händer för dem som i början har i stor hängivenhet börjat bygga kristendomens torn, men när den första hängivenheten tar slut och hjärtat blir ljumt¹⁶, börjar de känna sig goda. De börjar känna i sitt eget hjärta, att de är ständigt på vandring framåt, fast de vandrar bakåt. För en rätt kristen känner alltid, när den första hängivenheten tar slut, att han är i stor fattigdom. Och därför fruktar han, att han har vandrat bakåt. Det känns så i hans hjärta, att han har förlorat allt, och att fienden säkert tar hans själ, om¹⁷ den förra hängivenheten inte kommer tillbaka.

Men den som har lyckats stjåla nåd efter den första väckelsen, när den första hängivenheten upphör, är inte alls missnöjd med sitt själstillstånd. Han har inte heller någon fruktan däröver, att han skulle vara på vandring bakåt, utan han känner och även säger, att han är på vandring framåt, fast alla **yttre**¹⁸ kännetecken visar, att han är på väg mot sorglösheten¹⁹. Det första kännetecknet är det, att en sådan män-

niska blir stum. Hon skäller inte på någon. Hon talar knappast något om kristendomen. Och ett annat kännetecken är det, att gamle Adam börjar resa sig, när någon kristen vill pröva hennes själstillstånd.

Det är inget gott tecken, **om en kristen blir stum, och**²⁰ om gamle Adam reser sig, när andra kristna vill pröva hjärteådror. För sådana blir även världen kär, vilket framgår därav, att han gärna talar om världen men sällan om kristendomen. Sådana kristendomsbyggare är de som har börjat i anden men slutar i köttet.

Se **nu** efter, goda vänner, hur denna världen vänder sig! Om ni har börjat bygga ett torn varigenom ni kommer i himlen om syndafloden börjar svälla, och ni inte har räknat ut kostnaden, inte har betänkt, varifrån ni skall få guld, silver och ädla stenar, när dessa byggnadsämnen tar slut, så torde det gå så med er som det gick med de forna tornbyggarna, att Gud förbistrar tungomålen, och den stora byggnaden blir inte färdig. Och alla som ser det, börjar smäda er och säger: ”Denna människa började bygga, men kunde inte fullborda det.”

Att den första hängivenheten tar slut, och att en i himlen strävande själ ibland blir så fattig, att han förlorar allt, det har man sedan gammalt erfarit. Men om människan själv börjar bli nöjd med detta tillstånd och känna sig god, då har fienden gjort henne god och plågar inte mer henne så stort genom frestelserna. Nog får den människa, som i sitt eget tycke är god, frid för fienden. För den onde är också god i sitt eget tycke. Han vill sålunda inte medge, att han är en stygg djävul. Men den människa som inte är vän med fienden plågar han natt och dag.²¹

Ibland frestar han henne genom buksorgen. Ibland lyfter han henne upp på nocken av högmodets tempel, och ibland på äregirighetens höga berg, där han visar hela världen. Vi ser av Frälsarens frestelser, att fienden börjar först med **bekymret över ändtarmen, eller med buksorgen**. Om han inte övervinner henne därigenom, så för han henne till nocken på templet och uppeggar människan att visa sin kraft. Gör högmodet lovligt. Tar därtill bekräftelse av Bibeln för att få människan att visa sitt mannamod. Till slut visar han världens ära för människan och lovar henne hela världen, om hon

tjänar världens furste. Och av dessa frestelser har alla kristna fått sin del.

Då nu djävulen går omkring som ett rytande lejon och söker vem han kunde uppsluka, hur skall vi då vaka, be och kämpa utrustade med alla andliga stridsvapen för att vi kunde stå emot alla den ondes brinnande pilar? För nu har djävulen blivit arg på alla dem som *har Jesu tro*²². Nu försöker han sålla lärjungarnas själar och göra mjöl av dem. Ny skjuter han ett och annat i hjärtat för att förmå dem att bli sömniga och genom sömnheten förneka Frälsaren. Om de få själar som genom Guds nåd har vaknat ur syndasömmen, återigen börjar slumra, så får fienden tillfälle att glädja sig över de kristnas fall och säga: ”Denna människa började bygga, men kunde inte fullborda det.”

Mina käraste! *Alla vargars*²³ ögon vaktar på er och de vill sarga era hjärtan. Om ett får tröttnar på vägen och far vilse i världens öken, så är vargen genast redo att riva och sarga det vilsefarna fåret. Om ett lamm blir kvar på vägen, så är vargen genast redo att uppsluka det. Om en mes flyger ut ur sitt bo, så är vargen genast redo att fånga den. Hur skall vi leva i fruktan och bävan bland dessa fiender, för att fienden inte fick glädja sig över vårt fall och säga: ”Se, sådana är de kristna?” Om fienden skulle till och med riva sönder våra kroppar, om han blott inte skulle lyckas skada våra dyrbart återlösta själar genom sömnhet, lättja, vårdslöshet och världskärlek.

Vi ber den store Korsbäraren och den törnekrönte Konungen, att han måtte ge oss kraft och tålamod att ännu en liten tid bära hans kors och följa hans blodiga fotsteg och kyssa hans fötter och fukta hans sår med ångerns och kärlekens tårar, och med ständiga böner klappa på himlens dörr och sucka så tungt, att suckarna hörs från djupet ända i himlen. Vi har det hoppet och den förtröstan till Gud, att han hör alla nödstälda, klenmodiga, *bedrövades* och betryckta suckar, att han bevarar dem för den listige frestaren, för att han inte fick trycka de svaga ned till helvetets djup och evigt mörker, men att den nådige Herren Jesus måtte bestyrka de sviktande knäna och lyfta upp de trötta händerna, för att de måtte orka strida och kämpa ända tills ögonen trycks ihop, så som han har lovat hjälpa dem som ropar till honom. Amen.

Original (början saknas) / FKHS Aunos samling / Kopia (början tagen ur den) / Laestadiana 8 / Uleåborgs landsarkiv
UP / PS 727 / SW 435

¹ SW: höga

² Detta blå avsnitt saknas även från UP och H.

³ SW tillägger: Hör du store uppbyggare av Sions murar, deras suckar som försöker bygga på den rätta grundstenen.

⁴ Meningen saknas även från UP = H.

⁵ Meningen saknas även från UP = H.

⁶ SW tillägger: De

⁷ SW tillägger: kristendomens

⁸ Ordet saknas även från UP = H.

⁹ SW: byggmästaren

¹⁰ UP = H: av trä

¹¹ UP = H = SW: alltid

¹² Saknas även från UP = H = SW

¹³ detta blå avsnitt saknas även från UP = H.

¹⁴ orden saknas även från UP = H.

¹⁵ SW: gåva. Manuskript: niesta

¹⁶ SW: kallt och kraftlöst

¹⁷ UP = H: och

¹⁸ saknas även från UP = H.

¹⁹ SW: tillbaka, UP = H: bakåt

²⁰ orden saknas även från UP = H.

²¹ UP = H avslutar predikan här.

²² SW: tror på Jesus

²³ SW: fiendens

Därav vet vi att vi är av sanningen och kan stilla¹ vårt hjärta inför honom, att om vårt hjärta fördömer oss, så är Gud större än vårt hjärta och vet allt. Ni käraste! Om vårt hjärta inte fördömer oss, så har vi förtröstan till Gud. 1 Joh. 3: 19 - 21

Här framställer aposteln Johannes de kristnas erfarenheter som är mycket märkliga, därför att hjärtats angelägenheter är för många oklara. Först säger han: "Om vårt hjärta fördömer oss, så är Gud större." Och genom dessa ord ger han tillkänna, att en kristens hjärta ibland kan döma honom. När en vakande² kristen har förfärliga frestelser som djävulen väcker upp i hans kött, och djävulen skjuter brinnande pilar från köttet mot hjärtat, då uppstår onda tankar i hjärtat och onda begärelser och lustar blir kännbara i viljan. Och slutligen reser sig egenrättfärdigheten som en sträng och rättfärdig Guds barns åklagare och dömer Guds barn så: "Hur kan du vara kristen, du som har så mycket synder. En kristen borde vara helig och syndfri, men du är som själva djävulen."

När egenrättfärdigheten predikar så i förnuftet, så känns det i den kristnes sinne så som hjärtat fördömde honom, fast själva hjärtat inte kan fördöma, utan det är egenrättfärdigheten som fördömer Guds barn. Och det är denne djävul som kommer under sken av sanningen, ty han omvandlar sig till ljusets ängel. Och därigenom blir många botfärdiga bedragna, då de inte kan ana, att det är djävulen som fördömer de botfärdiga.

Men nu säger aposteln Johannes: "Om vårt hjärta fördömer oss, så är Gud större." Och genom dessa ord visar han, att en kristen inte skall tro på sitt eget hjärta, om det fördömer honom, utan han skall tro mer på Guds nådiga löften som visar, att Kristus har kommit för att frälsa syndare men inte rättfärdiga. En kristen måste alltid som syndare med alla sina synder fly till den store Korsbäraren och tro att han av nåd blir salig men inte av förtjänst. Om en kristen dömdes enligt förtjänst så skulle han vara helt förlorad. Men av nåd blir han frälst om han tror på den som är större än egenrättfärdigheten som genom hjärtat förkunnar dom.

Därför säger även Luther, att han fruktar mer för sitt eget hjärta än för den turkiske kejsaren. För varje kristen som har ett vaket samvete känner nog sitt hjärta som ont, styggt och orent, nämligen det köttsliga hjärtat som finns hos den gamla människan som av Paulus kallas för den yttre människan. Men själen, eller det andliga hjärtat, som Paulus kallar för den inre människan, är renad med Kristi blod. Det är dock ytterst viktigt att den kristne kan skilja åt dessa, för att fienden inte fick tillfälle att blanda ihop *den yttre och den inre människan*³, eller den gamla och den nya människans verkningar i sitt hjärta.

Paulus säger:⁴ "För inre människans del har jag behag till Guds lag, men jag känner en annan lag i mina lemmar, och denna lag strider mot den lagen som finns i mitt hjärta och fångar mig i syndens lag." Här måste han vara syndig genom köttet men helig i anden. Detta kan förnuftet inte fatta, hur den syndige är helig och hur den orene är ren och hur den orättfärdige är rättfärdig. Men då vi har den tron, att synderna är förlåtna, så måste vi också tro, att den syndige är helig och den orene är ren och den orättfärdige är rättfärdig.

Med hänsyn till köttet är även den kristne syndig och oren och orättfärdig så som själva djävulen. Men genom nåden är han helig och rättfärdig. Fast egenrättfärdigheten predikar i förnuftet: "Du är inte helig och rättfärdig, utan syndig och orättfärdig, och oren, och ond, och stygg. När nu egenrättfärdigheten kommer och anklagar och fördömer, och denna dom förkunnas genom förnuftet⁵, fast det känns liksom denna dom skulle dåna i samvetet och hjärtat, precis liksom den skulle komma ur hjärtat, då säger Johannes: Om vårt hjärta fördömer oss, så är Gud större än egenrättfärdigheten. Och om egenrättfärdigheten fördömer oss, så frigör Gud oss från den domen.⁶ Gud har förlåtit synderna för de botfärdiga. Guds Son har betalt för deras orättfärdighet.⁷ Och därför har han gjort dem heliga och rättfärdiga. Tro nu, ni botfärdiga, att ni genom Guds nåd är heliga och rättfärdiga, fast egenrättfärdigheten fördömer er⁸. För Gud är större än vårt hjärta.

Men det är svårare att förstå när Johannes säger: "Om vårt hjärta inte fördömer oss, så har vi förtröstan till Gud." Ordet i sig är sanningens

ord, då vi fattar det rätt. Men nådetjuvarna kan genom fel uppfattning finna försvar för sig av dessa ord. Då nämligen nådetjuvens hjärta⁹ aldrig fördömer honom, kan även han tänka att han har förtröstan till Gud. Men hans förtröstan är ett falskt litande på Guds nåd. Ingalunda anklagar egenrättfärdigheten honom **så som han anklagar de botfärdiga och troende**. För om egenrättfärdigheten anklagade nådetjuven att han är ond och oren så skulle en sådan fruktan komma över nådetjuven, att han blev tvungen att **falla i tvivel och fara till helvetet**. Men då hjärtat inte fördömer honom, så har han en sådan förtröstan till Gud, att heller inte Gud dömer honom. Och därför säger nådetjuven ofta: ”Gud dömer mig inte för den synden.” Hur vet nådetjuven, vilka som är hans dödssynder? Och de härskande synderna, hur känner den blinde dem? Nådetjuven har så dåligt minne, att han inte kommer ihåg från morgonen till kvällen, vilka synder han skulle ha begått under dagen. Nådetjuven kommer inte ens ihåg uppsåtliga synder. **Hur skulle han då komma ihåg tankesynder?**

Men Johannes vittnesbörd är dock passande för de kristna, därför att hjärtat inte alltid fördömer dem, då de har frid i Gud och ett rent samvete. **Då har de säkert förtröstan till Gud**. Och så har vi fattat Johannes vittnesbörd beträffande hjärtats dom, att det är egenrättfärdigheten som fördömer botfärdiga och troende, för han anklagar Guds barn natt och dag. Men Gud är större än egenrättfärdigheten. Även Paulus betygar att vi har en Försvarens inför Fadern. När den listige åklagaren börjar anklaga Guds barn natt och dag, då måste de fly till den store Försvaren som har tagit på sig alla borfärdigas, bedrövades och betrycktas sak¹⁰, och lovat att försvara dem i den stora rätttegången.

Guds barns åklagare är nog förskräcklig att stå på sin rätt. Han säger till Domaren: ”Dessa skrymtare som anser sig för kristna är horor och tjuvar, de är mördare. Hur kan Domaren skydda sådana?” Men då träder botfärdiga syndarnas Försvarens fram och säger till Domaren som är botfärdigas och troendes rätte Fader: ”Jag har redan betalt böterna för dessa stackare. **Jag har gett mitt liv för dem**. Jag har svettats blod för dem. Jag har betalt en fullkomlig lösensumma för dem. **Vad mer fordrar du för kronan, du helvetets tullhund?**”

Och Försvaren blottar sitt bröst och visar sina sår åt Fadern och säger: ”Se, käre Fader! Dessa sår har jag fått för min kärlek till dessa stackare. Och denne Guds barns åklagare har vållat mig dessa sår.” Då blir Faderns hjärta rört och han säger till Försvaren: ”Du är min¹¹ Son! Idag har jag fött dig. Jag skall ge dig hedningarna till arvedel. Du skall regera hedningarna genom ett järnris.” Och sedan säger han till åklagaren: ”Gå bort, Satan! Du har uppeggat mig att **plåga Job**¹² utan orsak. Du har ingen rätt att döma dessa återlösta själar för vilka Kristus har betalt en fullkomlig lösensumma.”

Var sålunda vid god tröst, ni dyrt återlösta själar, för Guds barns åklagare har kastats **från himlen** ned på jorden. Han har inte längre någon **makt i himlen**. Han har ingen makt över dem som har tagit den store Korsbäraren och törnekrönte Konungen till Försvarens hos Fadern. **Store Mikael har segrat**. Och Johannes hörde en stark röst i himlen säga: ”Nu är saligheten och kraften, och riket vår Guds, och väldet hans Smordes, då våra bröders åklagare har kastats ut, han som anklagade dem inför Gud natt och dag. Och de har besegrat honom genom Lamets blod och genom deras vittnesbörds ord. Och de älskade inte sitt liv intill döden. Därför, gläd er ni himlar! Och ni som bor i dem. Men ve över jordens och havets innevånare! För djävulen stiger ned till er och håller stor vrede vetande att han har en kort tid kvar.

Gläd alltså er, ni dyrt återlösta själar,¹³ då er åklagare har kastats ut från himlen. Han har inte längre makt att anklaga er, då ni inför Fadern har en Försvarens som ber och talar gott för er. Gläds och fröjda er, alla Guds barn, och ropa med stark röst, att ni har segrat genom Lamets blod och genom hans vittnesbörds ord. Om ni kämpar i er dyrbaraste tro ända till döden, så skall ni själva snart få sjunga **segerpsalmen** tillsammans med änglar och alla dyrt återlösta själar. Snart får ni sjunga segerpsalmen¹⁴ på Sions berg och säga: ”Nu är saligheten och makten och riket vår Guds och väldet hans Smordes, då våra bröders åklagare har kastats ut, han som anklagade dem inför Gud natt och dag. Och de har besegrat honom genom Lamets blod och genom hans¹⁵ vittnesbörds ord.” Amen.

Original / P. Raittilas samling / Uleåborgs landsarkiv /

Kopia / P. Raittilas samling / Uleåborgs landsarkiv /

Avsnitten som fattas från originalet har kompletterats med stöd av kopian ovan.

PS 759 (avvikande version) / UP (avvikande version / P 721 / SW 664 (avvikande version)

¹ SW: övertyga

² SW = UP: rätt

³ SW = UP = PS = Handskriftskopia Laestadiana 8: det yttre och det inre

⁴ SW: "Så finner jag nu hos mig, som har viljan att göra det goda, den lagen att det onda låder vid mig, ty jag har lust till Guds lag efter den invärtes människan."

⁵ SW: för hjärtat

⁶ SW: När nu egenrättfärdigheten blir åklagare och börjar döma och denna dom förkunnas för hjärtat, som känns i en kristens sinne som om det är henne man dömer, då säger Johannes: "Om vårt hjärta fördömer oss, så är Gud större än egenrättfärdigheten. Och om egenrättfärdigheten dömer, så befriar Gud från denna dom.

⁷ SW = UP = PS = Laestadiana 8 handskriftskopia tillägger här: som han bar från Örtagården till Golgata kulle och sänkte den med sig själv ned i graven.

⁸ SW = UP = PS = Laestadiana 8 handskriftskopia: oss

⁹ SW: själ

¹⁰ SW = UP = PS = Laestadiana 8 handskriftskopia: kors

¹¹ SW = UP = PS = Laestadiana 8 handskriftskopia tillägger: käre

¹² SW = UP = PS = Laestadiana 8 handskriftskopia: förgöra

¹³ SW = UP = PS = Laestadiana 8 handskriftskopia tillägger här: ty er lön är stor i himlen

¹⁴ SW = UP = PS = Laestadiana 8 handskriftskopia: den nya sången / psalmen

¹⁵ SW: sitt

De friska behöver ingen läkare, utan de sjuka.

Så svarade Jesus till några fariséer som misstuckte att Jesus hade gått in i en publikans eller tullmans hus för att äta middag med honom. Då fariséerna såg, att Jesus hade vänligt umgänge med tullmannen som var av dålig människosort och av ett lågt släkte, gick detta på deras ära så att de måste fråga Jesu lärjungar: ”Varför äter er Mästare tillsammans med publikaner och syndare?” Det vill säga: ”Det passar inte för dig att äta med så dåliga människor som är tulltjuvar och stora syndare. Det skulle passa bättre att du åt med oss som är dygdiga och syndfria människor.”

Men Guds Son kan inte äta med fariséer, för han har kommit till världen endast för syndares skull. Guds Son har inte kommit för att kalla rättfärdiga, utan syndare, därför att de skulle göra bättring. Hellre äter han med publikaner och syndare, eftersom de måste älska honom då han är så ödmjuk att han äter med så dåliga människor.

Men fariséerna har inga synder. Guds Son har inte kunnat göra något gott för dem, för vilket de skulle älska honom. Eftersom endast den som har fått mycket synder förlåtna älskar mycket. Men Guds Son har inte kunnat förlåta fariséerna en enda synd. Därför har de inte heller någon kärlek till honom, fast fariséerna själva tror att de är Jesu bästa vänner. De kräver att Jesus skall äta och dricka med dem.

Men hur kan Guds Son äta med fariséerna som är hederliga, dygdiga och syndfria människor? Guds Son har ingenting med dem att göra, för de är friska och behöver ingen läkare. Men blinda stackare, halta, lemmalytta, spetälska och andligt fattiga behöver läkare. De är de sjuka till vilkas hjälp Guds Son har kommit.

På fariséernas kalas finns inga sjuka. Där finns blott friska människor som har god aptit och stor mage som inrymmer massor av läcker mat. De orkar prata väl och tjäna sin ändtarm samt dricka rom, punsch och brännvin. På fariséernas kalas finns nådiga brännvinspatroner som bjuder de törstiga på rinnande djävlaträck och tröstar djävulens korsbärare, så att de lätt kan bära djävulens kors och glädja sig i den

onde anden. När den ondes ande fyller hjärtat, då kan djävulens trälar lätt bära djävulens kors.

På fariséernas kalas finns även kristliga mjölhandlare som genom överpris hjälper sin medmänniska för kroppen. Dylika kristliga mjölhandlare bevisar sin kärlek till medmänniskan genom att ta dess högre pris för sin vara ju större nöd medmänniskan har. Självklart önskar dessa kristliga mjölhandlare att de på domedagen får höra Domaren uttala dessa ord: ”Kära kristna. Jag var hungrig och ni gav mig föda. Jag var törstig och ni gav mig dryck. Jag var naken och ni gav mig kläder. Jag var sjuk och fången, och ni kom och hjälpte mig.”

På fariséernas kalas finns även andliga kvackare som botar samvetsår med sorglöshetens plåster. Och sådana sjuka som har fått sorglöshetens plåster av andliga kvackare bryr sig inte om att uppsöka den store Israels Läkare, eftersom de blivit friska genom sorglöshetens plåster och behöver ingen läkare.

På fariséernas kalas finns även måttliga supare. Där finns även dygdiga horbockar och horor. Där finns också andäktiga bedjare som tillber sin fader med namnet: ”Abba, käre djävul.” Där finns även trogna kortspelare som troget arbetar för djävulens ära. De har redan för länge sedan gjort bot och de måste ofta vaka fram till midnatten, och ibland fram till morgonen, för att nådatiden skulle gå fortare. De har för länge sedan gjort bot, och behöver sålunda inte ha någon omsorg för sin egen eller medmänniskans själ. Sålunda är det inget under, att de måste fundera, hur de bäst kunde bortspilla nådatiden.

Kortspel är visst ett lätt jobb, varigenom dessa djävulens trogna arbetskarlar bäst kan bortspilla nådatiden fram till dess att djävulen kommer och hämtar dem. Och jag får i enlighet med Guds ord trösta er därigenom, ni djävulens trogna arbetskarlar, att djävulen snart skall komma och hämta er härifrån. Och han skall betala en rejäl lön för er stora möda. Jag tror att djävulen har så stor kärlek till er, att han själv vill slå brinnande kort med er i den eviga boningen där ni i evighet får njuta av alla djävlers vänliga sällskap, så som ni i nådatiden har varit i god sämja med dem.

Belasta er dock inte med någon falsk sorg, fast ni tycker att nådatiden ser ut att bli alltför

lång, för nog skall djävulen snart komma och hämta er härifrån. Var blott lika trogna mot honom som hittills, så får ni vara övertygade därom, att nog är djävulen lika trogen, för han har en eldig kärlek till er. På fariséernas kalas finns även spelman och dansare som spelar och dansar djävulen till ära. Och alla dessa nämnda är friska människor som inte behöver läkare.

Om dessa skall vi denna nådestund genom Guds nåd ytterligare tala. Men först vill vi be den store Israels Läkare för de få, som har blivit sjuka, för att han måtte binda deras sår och bota deras sjukdomar. Herre Jesus, öppna alla blinda stackares ögon och de dövas öron, frigör de stummas tungor från djävulens bojar! Släpp o, Herre Jesus, alla otrons fångar i frihet. Trösta de botfärdiga och bedrövade själarna. Fyll deras hjärtan med den Helige Ande, och låt deras tunga brista ut till tacksägelse! Rena de spetälska, bota de halta stackares ben, för att de måtte kunna vandra på den smala vägen! Låt ditt evangelium bli förkunnat intill världens ände till alla fattiga, och hör de bedrövades och i tvivel nedtrycktas suckan. Fader vår o. s. v.

Evangelium: Matt. 11: 2-10

Med ledning av det upplästa evangeliet vill vi denna stund genom Guds nåd betrakta ett slags friska människor som inte behöver någon läkare. Men håll er nu tysta, alla blinda stackare, alla halta, alla döva, spetälska och alla fattiga. Håll er tysta, för att deras andakt inte må bli förstörd. De friska kan inte tåla, att de blinda, halta, döva, spetälska och alla tiggare ropar: "Jesus, Davids Son, förbarma dig över oss!" Det tål de friska inte höra, att de sjuka ropar den store Israels Läkare till hjälp. De tål ju inte ens att någon av spetälska renad människa skulle komma och lovprisa Gud med hög röst. Inte tål de ens att höra, att Jesu lärjungar ropar Hosianna, Davids Son, då härlighetens Konung kommer till dem.

De friska fattar inte att det finns några sjuka som ropar efter hjälp av den store Israels Läkare, eller att någon renad själ får viljan och kraften att lovprisa Gud med hög röst. Alla friska fariséer förargas också då nådens barn i templet ropar Hosianna, Davids Son. Fariséerna tänker att alla skall hålla sig tysta i kyrkan och ingen får förstör-

ra den andres andakt. Men hur kan nådens barn hålla sig tysta då de ser att härlighetens Herre, Sions Konung, kommer till dem?

Jag tänker att de måste ropa rent av glädje, och gråta av kärlek, då Sions Konung vill vara så ödmjuk att han kommer till dem. Fast det inte passar för dem att sitta i kyrkan bland fariséerna, så tänker jag likväl, att de till och med i farstun ser Sions Konung snarare än fariséerna. Och sedan måste de rent av tvång ropa av glädje, då de ser att Sions Konung kommer nu till dem. Men alla fariséer i kyrkan förargas på detta rop. Det låter illa i deras öron. När nådens barn med hög röst ropar Hosianna, Davids Son, då säger fariséerna: "Vad är detta för kattmusik?" Men vad är det för ett tjutande som fariséerna får höra i helvetet? Där får fariséerna ropa tillsammans med helvetets varg.

Dessa fariséer, som inte tål att höra nådebarrens rop, är de friska som inte behöver läkare. Inte behöver nådiga brännvinspatroner någon läkare. Inte behöver ett slags mjölhandlare någon läkare. Inte behöver andliga kvackare någon läkare. De är läkare själva och de tål inte att någon kommer och förmanar dem att göra bättring. Inte behöver de, som håller kalas, någon läkare. Inte behöver läckerhetsätare någon läkare. Inte behöver måttliga supare någon läkare. Inte behöver trogna kortspelare någon läkare. Inte behöver dygdiga horbockar och horor någon läkare. Inte behöver glada spelmän och dansare någon läkare.

Alla dessa nämnda är friska människor. De har aldrig blivit så blinda att de skulle behöva köpa ögonsalva åt sig. I förnuftsljuset ser de himlavägen väl. Alltså ser vi, att Paulus har ljugit, då han skriver, att den naturliga människan inte fattar Guds Andes verk, för hon anser det för dårskap, eftersom hon inte kan fatta dem, för de bedöms andligt. Men nog ser fariséerna himlavägen i förnuftets ljus. De behöver ingen ledsagare, för djävulen leder dem på förtappelsens breda väg som är mycket lättare och bekvämare än korsets väg, som alla kristna måste vandra på. Den breda vägen är för kött och blod trevligare än den smala vägen som är tung och mödosam för kött och blod. Och det är inte många vandrare på den vägen.

Men på den breda vägen har man en otalig skara medvandrare. Där löper djävulens namns

utropare i kapp till helvetet. Där sitter herrar och halvherrar i präktiga slädar och far med väldig fart till helvetet. Där åker nådiga brännvinspatroner och krögare till helvetet. Där åker kristliga mjölhandlare, som tar överpriser, till helvetet. Där åker sorglösa präster och visar för det blinda folket vägen till helvetet. Där åker barmhärtiga kalashållare till helvetet. Där åker läckerhetsätare och måttliga supare till helvetet. Där åker trogna kortspelare till helvetet. Där åker glada spelmän och dansare till helvetet. Där åker fariséer och skriftlärda till helvetet. Där åker alla världens vänner till helvetet, för Paulus skriver att världens vänskap är hat emot Gud. Och Frälsaren säger: ”Ve er, då alla människor prisar er, för ni har fått er lön.”

Dessa friska människor har aldrig blivit döva. Fast de inte kan höra Guds röst i ordet och samvetet, har de dock öronen öppna för världens rop. Nog hör de likväl vad världen ropar åt dem: ”Kom hit i sidenkläder och dansa på rosor!” Kom hit och bedriv hor med djävlar!” Nog hör de, då djävlarne viskar i deras öron: ”Kära Jesu vänner! Bedriv hor med oss! Inte anser Gud det för något ont, att du bedriver hor med oss, om du blott tror och välsignar dig då du lägger dig. Nog är det tillräckligt att du ibland läser Guds ord och går i kyrkan och till Herrens nattvard en eller två gånger om året. Om du dessutom är flitig att läsa och flitigt går i kyrkan och deltar i Herrens nattvard, så är allt i sin bästa ordning. Då blir du säkert salig.”

Så predikar alla djävlar. Och så tror alla djävulens trålar. Dessa friska människor har aldrig blivit halta. De har ännu så friska ben, att de orkar dansa då djävlarne spelar. Inte har dessa friska människor någonsin blivit spetälska. De är helt rena. De har guldhjärta på bröstet. Och med sorglöshetens plåster botar de alla samvets-sår. Inte har dessa friska människor ännu blivit fattiga, så att de skulle behöva tigga om nåd. De har inte gjort orätt mot någon människa. De har inte ens gjort orätt då de stjal tull. De säger: ”Detta är ingen stöld. Det är överhetens fel som har stiftat en så sträng lag, att vi inte får ta så stor vinst av våra produkter som vi vill. Är det vårt fel att överheten har stiftat en så sträng lag?”

På det viset skjuter fariséerna sina uppsåtliga verksynder på andra människor. Men fariséerna gör inga andra synder än svaghets-

synder. När de stjal tull så är det en svaghets-synd. När de spelar kort, så är det en svaghets-synd. När de begår hor, så är det en svaghets-synd. När de tar överpris, så är det en svaghets-synd. När de roar sig på fåfänglighetens marknad, så är det en svaghets-synd. Fast fariséerna uppenbarligen lever i allehanda världslig fåfänga, köttsliga begärelser, ögonens begär och livets vällust, så gör de likväl blott svaghets-synder. På det viset kan fariséerna skratta när de borde gråta.

Men ve er som nu skrattar, för ni måste en gång gråta! Ni måste en gång se, vem ni har stungit, när denna dyrbara nådatid tar slut och det oskyldiga Guds Lamms blod som ni har förtrampat under era fötter börjar bränna era samveten, om ni inte i nådatiden börjar ropa till Gud med så hög röst att ropet hörs från helvetets djup ända till himlen. Annars skall ni en gång höra dessa förskräckliga ord av den rättfärdige Domaren vars vrede ni har dragit på er: ”Gå bort från mig, ni förbannade, i den eld som är beredd för djävulen och hans änglar.” Där får ni dansa med djävlar. Där får ni bada i eldsjön, där era maskar inte skall dö och er eld aldrig skall utsläckas.

Men om här skulle finnas några få själar som behöver läkare, så må de gå till den store Israels Läkare som botar allehanda sjukdomar, så som han i dagens evangelium vittnar om sig själv, att genom honom får de blinda sin syn och de halta går, de spetälska blir renade, de döva hör, de döda väcks upp och åt de fattiga predikas evangelium. Ni sjuka, som har funnit hjälp hos den store Israels Läkare och fått tvätta er i Lammets blod! Kom ihåg att det är en dyrbar nåd som ni fått del av. Lova Gud tillsammans med den spetälske mannen som renades! Lova Gud med hög röst för denna oförtjänta nåd, att ni fått tvätta er rena i Lammets blod. Och så som Jesus har lovat, får ni genom tron varje dag hålla nattvard med honom. Genom tron får ni varje dag äta och dricka med honom. Och i härlighetens rike får ni fira Herrens stora nattvard med honom. Där får ni dansa på himlens guldgolv då Lammets bröllop börjar. Där får ni sjunga den nya psalmen på Sions berg och prisa det slaktade Lammets alltid och för evigt. Amen.